הארץ

65959
2077

85 אג' יום א' ד' אייר תשמ"ז, 3 במאי 1987 VOL. 68/20674 MAY 3 1987

סכנה וסיכוי גדול ממנה

נכון, בועידה בין לאומית כרוכות סכנות ויש להשתתף בה, רק אם לא תהפוך לבכייר בוררות מחייב.
כבר עכשיו, יש ידיעות על כך שבחסות הועידה, מוכנה ירדן להכנס לשו"מ עם ישראל ללא אש"ף. אם תתאמתנה ידיעות אלה, יהיה בכך משום סיכוי גדול לפריצת דרך אל מחוץ למבוך שבתוכו אנו נבוכים. על סיכוי זה לא יוותר, חייבת ישראל, במהלך המשא ומתן

לרכז את מאמציה בהשגת ה עיקר: הבטחת האינטרס הבטחוני הישראלי ומעמדנו בירושלים. אסור שרעיון שלמות הארץ יה תגוללות ישימו לאל, את האפשרות שאולי נפתחה עתה, כאשר ירדן ומצרים כאחת הבינו שאש"ף הוא מכשול בדרך לשלום.

שינוי מפלגת המרכז

מובארק: מי שרוצה להפר חוזה השלום — שיבוא לשלוט במקומי

"אם ימשיך אש"ף להשמיצנו אנקוט עוד צעדים נגדו; 2665 פלשתינאים לומדים כאן" ● צופה חידוש המאבק הפנימי באש"ף

קהיר, (עד' וע"ב). נשיא מצרים, חוסני מובארק, דחה ביום ה' בהחל טות את תביעת אש"ף כי מצרים תחזור בה מחוזה השלום שחתמה עם ישראל.

בנאום בעצרת אחד במאי בקהיר, ששודר ברדיו ובטלוויזיה המצריים, יצא מובארק נגד ההחלטות שנת קבלו בשבוע שעבר במושב "המועצה הלאומית הפלשתינית" באלג'יר.

"הם (הפלשתינאים) רוצים שנפר את ההסכם", אמר מובארק. "אם נפר אותו, פירוש הדבר הכרזת מלחמה על ישראל. כל מי שמבקש לעשות זאת, יבוא־נא וישלוט במקומי".

הוא ציין כי יש ברעתו לנקוט עוד צעדים נגד אש"ף, אם ימשיכו אנשי הארגון "להשמיץ" את מצרים.

(המשך בעמוד 2 טור 7)

חדשות הארץ

שיחת היום

עם: הרב משה חיים ויילר, אב שכול
על: משמעות יום הזיכרון
(עמ' 2)

*

בקרוב תוסר ההקפאה משכר־הדירה
המשמעות: בעלי הבתים יוכלו לחשב הדולר לפי כ־1.60 שקל לעומת 1.23 כפי שהיה עד כה
(עמ' 5)

*

בית"ר ירושלים אלופת הליגה לכדורגל
(עמ' 6)

*

משחקי הפועל יוצאים מחר לדרך
(עמ' 7)

*

נמצאה גופת דוד שוהם; כנראה התאבד
(עמ' 8)

*

המאמן המודח דוד שווייצר תובע 200 אלף ש"ח מהפועל ת"א
(עמ' 8)

שרות הארץ

מזג האוויר

התחזית: מעונן חלקית עד בהיר. תשקיף ליום העצמאות: חם יותר.
הטמפרטורות החזויות:
● ירושלים: 20—11.
● תל־אביב: 21—14.
● חיפה: 22—13.
● באר־שבע: 25—10. הגולן 20—10, נהריה 22—11, צפת 18—9, עפולה 24—10, השומרון 21—11, נתב"ג 23—11, אילת 30—17.

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בש"ח
יציג	1.5893	−0.0018
נוסעים	1.8890	−0.0021
שחור	1.5800	−

שער הסל

יציג	1.6796	+0.0026

בגליון זה 16 עמודים

נשיא המדינה חיים הרצוג מדליק, אמש, ברחבת הכותל את נר הזכרון לחללי מערכות ישראל. (צילום: רחמים ישראלי)

הרצוג בפתיחת יום הזכרון: היום כל ריב יידום לנוכח ים היגון

הבוקר ב־11 תישמע ברחבי המדינה צפירת דומיה בת שתי דקות ● חגיגות יום־העצמאות ייפתחו הערב ב־7.45 בטקס המסורתי בהר־הרצל בירושלים

(ע). יום הזכרון לחללי צה"ל ומערכות ישראל נפתח אמש בהדלקת נר הזכרון בידי נשיא המדינה חיים הרצוג ברחבת הכותל המערבי בירושלים.

מיד לאחר הישמע הצפירה, בשעה 9.30 בערב, הדליק הנשיא את נר הזכרון מאש לפיד שהגישה לו אלמנת הצנחן רפאל רפאלי, שנפל במלחמת ששת הימים בקרב על שכונת אבו־טור בירושלים.

בדבריו לפתיחת יום הזכרון אמר הנשיא, "היום הזה יתאחד העם ויראב, לב אחד, עם המשפחות השכולות. היום כל ריב ומחלוקת ידומו נוכח ים היגונים ומעלת הקורבן שאין יקר ממנו".

פרס: העם רוצה בנצחון נוסף — השלום

ממלא־מקום ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס אמר אמש בעצרת זכרון בתל־אביב כי הוא בטוח שכל העם היה רוצה שנזכה בעוד נצחון אחד — השלום. כדי לחסוך לחוד הבא מלחמה נוספת. "רצון זה", הדגיש, "מאחד את כל שדרות העם, ללא אבחנה של השתייכות מפלגתית".

לדבריו, "זהו רגע להשבון נפש... ברגע זה, שכולנו מאוחדים בתקווה כפולה — לבני יהודי ברית"מ, שיתנו להם לצאת, אבל בשם אלוהים, גם שתהיה להם התבונה לבוא הנה".

פקודת היום של הרמטכ"ל

להלן נוסח פקודת היום של הרמטכ"ל, רב־אלוף דן שומרון, ליום הזכרון לחללי מערכות ישראל:

"חיילי צבא ההגנה לישראל. בפתחו של יום העצמאות הל"ט למדינת ישראל מתייחד צה"ל עם זכר לוחמיו וגיבוריו, חללי מערכות ישראל.

מופלאה היא דרכו של עמנו, אשר ממעמקי הכאב, השכול והיתמות, למד לשאוב עוצמה ולהאיר את הדרך לממשיכים לשאת בעול הביטחון ולעם כולו.

עלינו מוטלת המשימה להמשיך קדימה בדרך רצופת סכנות וקשיים, להצעיד את צה"ל בעתו..."

(סוף בעמוד 7)

שרים ירדניים: אין כל הסכם; שרי מערך: בעצם הם מסכימים; עמדת שמיר: לדחות ההכרעה

גל הצהרות סותרות על הוועידה הבינ"לאומית והרכב משתתפיה ● רה"מ: רבת־עמון מסתייגת מההודעות האופטימיות של פרס; אני מעריך שירדן לא תבוא למו"מ בלי אש"ף ● בכירים במערך: ההדלפות הרתיעו את חוסיין אך הוא לא חזר בו; אחרי אישור ממשלת ישראל יודיע על הסכמתו ● עמדת וואשינגטון: יש "הבנה" עם ירדן; יתכן שתהיה וועידה — ויתכן שהכל יתפורר ● שמיר ופרס עשויים להיוועד מחרתיים ● יתכן שמרפי יבוא השבוע למזה"ת

מאת עקיבא אלדר, כתבנו המדיני של "הארץ"

ראש הממשלה יצחק שמיר ינצל את ההכרזות הערביות וההודעות הבעור פלות באוזני הברית בעניין בוסר הבנה הישראלית־ירדנית, כדי לדחות את ההכרעה בממשלה בסוגיית הוועידה הבינ"ל.

כבר בפגישה עם שגריר ארצות הברית בישראל, תומס פיקרינג, ביום שישי, הבהיר שמיר על דיווחים שהגיעו לשולחנו על הסתייגות ירדנית מההודעות האופטימיות של שר החוץ, שמעון פרס.

שמיר גם הזכיר כי נשיא צרפת, פרנסואה מיטראן, הביע באוזניו פליאה כשבוע במעמד בראשונה שמי...

חבר בוועידה בינ"ל שתתפזר מיד לאחר טכס הפתיחה. שמיר לא הסתפק בהבהרות שקיבל מפיקרינג בדבר תמיכתה הבלתי־מסויגת של ארה"ב בצמצום הוועידה לפתיחה בלבד, והן בתנאים שהציב פרס לשיתופה של בריה"מ בתהליך השלום. הוא הדגיש כי בידו הערכות מבוססות שירדן לא תבוא למו"מ בלי אש"ף, וכי המסמך שהגיש לו פיקרינג אינו מבטיח את ישראל מפני נסיון של המעצמות לכפות עליה פתרון.

מקורביו של פרס טוענים כי הדלפות של סעיפים מתוך מזכר ההבנה הרתיעו את המלך חוסיין, זאת לאחר שסוכם עמו כי לא יינתן

(סוף בעמוד 7)

שרי הליכוד החליטו לעשות הכל למנוע מהעבודה הקדמת הבחירות

מאת אילן שחורי

ראש הממשלה, יצחק שמיר, קיים הסבת התייעצויות בטלפון עם גורמים בכירים בליכוד, מתוך מגמה לפעול בימים הקרובים להבטיח דרך שתמנע ממפלגת העבודה להביא להקדמת הבחירות, סביב משבר

(סוף בעמוד 7)

עולה מאתיופיה נאבק עם סכינאי בשוק חברון ונשרט; התוקף נמלט

מאת אורי ניר, סופר "הארץ"

בחסות העוצר, סרקו כוחות הביטחון בסוף השבוע את הקסבה של חברון בנסיון ללכוד את המחבל שדקר, שלשום לפני הצהריים, את אריה ראודה, עולה מאתיופיה, תושב ירושלים, ביציאה מן הקסבה.

אריה ראודה (40), שהתגורר עד לפני כשנה במרכז הקליטה בקרית־ארבע, התוקף שלשום סמוך לשעה 12, ליד השער המזרחי של הקסבה בחברון. ראודה סיים קניות עם בן משפחתו, המתגורר אף הוא במרכז הקליטה. בדרכם מן השוק, ניגש צעיר לבעוך סכין בליבו של ראודה. הוא נשרט מלהב הסכין בחזהו, אך הצליח להפיל את הסכין מידי התוקף תוך כדי מאבק, ופתח במרדף אחריו. אבל התוקף הצליח להימלט ולהיבלע בתוך הקסבה.

ראודה, שנפצע קל מאוד, מיהר לבית הכנסת "אברהם אבינו", כמה עשרות מטרים ממקום התקרית, ושם קיבל עזרה ראשונה מהרבנית לווינגר. אחר־כך נבדק במרפאה צבאית סמוכה, טופל, ונשלח לביתו.

(סוף בעמוד 7)

אריה ראודה לאחר שהותקף בחברון. (צילום: ירון קמינסקי "חדשות")

הטילים־נגד־טילים שישראל מפתחת ל"מלחמת הכוכבים" — בסכנת ביטול

— מחוסר תקציב ● ישראל ביקשה מארה"ב 130 מיליון ד' להשלים הפרוייקט אך משרד ההגנה האמריקאי מוכן לתת רק 10 מיליון, בתנאי שישראל תקצה 20 מיליון ד' משלה

מאת צבי בראל, שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). פרוייקט הטילים נגד טילים, שהציעה ישראל לארה"ב במסגרת מערכת ההגנה החללית, עלול להתבטל בגלל חוסר תקציב.

ישראל ביקשה מארה"ב 130 מיליון דולר להשלמת הפרוייקט כולו, אך משרד ההגנה האמריקאי מוכן להעמיד לרשותה רק 10 מיליון, בתנאי שישראל תקצה 20 מיליון דולר.

ידידי ישראל בקונגרס ניסו להעביר, באמצעות הסנאטור דן קוויל, הצעת חוק שעל פיה יוקצו 100 מיליון דולר לפיתוח טילים אלה. הכוונה היתה שלפחות 50 מיליון מתוכם יוקצו לפיתוח משותף עם מדינות אחרות, החתומות על הסכם ההגנה החללית.

סעיף מתוכנן זה נועד, למעשה, לעזור לישראל, בהיותה המדינה היחידה המפתחת טילים טקטיים נגד טילים. הוא עומד לפני סכנת בטול משני כיוונים: האחד, ועדת השירותים המזויינים של הסנאט, שבראשה עומד הסנאטור הדמוקרטי סם נאן. ועדה זו סבורה שיש בפיתוח טילים אלה, והצבתם באירופה, משום פגיעה והפרה של ההסכם משנת 1972 בדבר אי־פיתוח מערכות הגנה נגד טילים.

הכיוון השני: הסנאטור ג'ון גלן עומד על כך שכספים המיועדים למערכות ההגנה החללית יינתנו לחברות אמריקאיות, ולא זרות. אם תעובר הצעתו של גלן בחוק, צפוי כי כל סכום אחר שקיוותה ישראל להשיג במסגרת זו, לא יאושר עוד.

לקוראי הארץ
לגליון זה מצורפים
מוסף
כלכלת ישראל
מוסף התשובה

משאל פור"י — מיוחד ל"הארץ"

47.1% למחנה המערך, 32.1% למחנה הליכוד — אילו היו הבחירות עתה

מכאן ששום גוש לא יוכל להקים ממשלה בכוחות עצמו ● לדתיים מובטחים עתה 14.6% מהקולות, ונראה שהם לשון מאזניים בכל קואליציה עתידה ● 11.6% ממצביעי המערך ו־15.3% ממצביעי הליכוד לכנסת הקודמת — עדיין "אינם יודעים" בעד מי להצביע

אילו נערכו עתה בחירות לכנסת היה המערך זוכה ב־40.1 אחוז מכלל הקולות, ואילו הליכוד היה מגיע ל־24.9 אחוז — אלו ממצאי משאל של מכון פורי, שנערך בהזמנת "הארץ" ב־21, 22 ו־23 באפריל.

שעור המצהירים כי היו מצביעים למפלגות הקטנות הנוטות למערך עומד על 7.0 אחוזים.

שעור המצהירים כי היו מצביעים למפלגות הקטנות הנוטות לליכוד — רוחב, העומד על 7.2 אחוזים.

שעור הקולות המובטחים למערך ולמפלגות הקטנות הנוטות לו מגיע ל־47.1 אחוז, ושעור הקולות המובטח לליכוד ולמפלגות הקטנות הנוטות לו מגיע ל־32.1 אחוז. מכאן ששום גוש אינו יכול להקים ממשלה בכוחות עצמו. לדתיים מובטחים עתה 14.6 אחוז מהקולות, ונראה שהם לשון מאזניים בכל קואליציה עתידה.

שעור ההצבעה החוזרת

75.3 אחוז ממצביעי המערך לכנסת ה־11 הצהירו כי היו שבים ומצביעים בעד המערך, לעומת 55.4 אחוז ממצביעי הליכוד לכנסת ה־11 שהצהירו כי היו שבים ומצביעים בעד הליכוד.

11.6 אחוז ממצביעי המערך ו־15.3 אחוז ממצביעי הליכוד לכנסת ה־11, "אינם יודעים" היום בעד מי להצביע.

11.5 אחוז ממצביעי הליכוד לכנסת ה־11 הצהירו כי היו מצביעים עתה בעד המערך, לעומת 2.2 אחוזים ממצביעי המערך שהצהירו כי היו מצביעים עתה בעד הליכוד.

להלן תוצאות המשאל (באחוזים)

	משאל	כנסת 11	שעור השינוי
מערך ברמים	40.1	37.1	+3.0
למערך	7.0	5.1	+1.9
ליכוד	24.9	31.9	−7.0
נוטים לליכוד	7.2	5.2	+2.0
דתיים	14.6	11.4	+3.2
אחרים	3.2	6.4	−3.2

תוך השוואה לתוצאות הבחירות לכנסת ה־11:

המשאל הקיף מדגם מייצג של 1200 איש ואשה, בני 18 ומעלה, בעלי זכות בחירה באוכלוסיה היהודית, שרואיינו בראיונות אישיים, בכל רחבי הארץ, תוך שמירת פרטיות מלאה.

שוק ההון

מותנה ירידת שערי המניות

מאת אריה לביא

ירידות השערים נמשכו ביום חמישי, יום המסחר האחרון של השבוע שעבר, בכל ענפי המניות, אך שיעורן היה מתון מביום המסחר הקודם.

גם בשוק הנסחרים נרשמו הצעים וירידות שערים קלות.

ערך את העמוד: משה ריינפלד

אמקור גאה להציג:

pony

מדיח הכלים המשוכלל ביותר
עם תוכניות ההדחה הבלעדיות

בלעדי ל„פוני" — תוכניות מגוונות להדחת כלים
1) הדחה של כלים מלוכלכים מאד.
2) הדחה של כלים מלוכלכים קצת פחות.
3) הדחה של כלים הדורשים שטיפה.
4) הדחה של כלים הדורשים שטיפה קלה.
5) שטיפה קצרה של כלים מעטים.

בלעדי ל„פוני" — מפסק לשטיפה קרה — מאפשר שטיפת פירות וירקות במים קרים.
בלעדי ל„פוני" — כפתור עצירה — מאפשר פתיחת דלת המדיח באמצע הפעולה לצורך הוספת כלים.

בלעדי ל„פוני" — התאמה מיוחדת למשטח העבודה — רגליות הגומי אחורי מאפשרים העמדת המדיח גם על שיש צר.

בלעדי ל„פוני" — מראה אלגנטי ומרשים.

פוני מדיח הכלים המבריק שלך

להשיג: בכל חנויות אמפא, אצל סוחרים מורשים. רשת שקם. המשביר לצרכן.

שרות אמפא

אמקור

ראיתי שמעתי

הגיבורים נפגשים
ראש הממשלה, יצחק שמיר ורעייתו שולמית, יארחו מחר בביתם את כל מקבלי עיטור הגבורה, העיטור הגבוה ביותר בצה"ל. עד היום עוטרו 40 איש בעיטור זה, 19 מהם הלכו לעולמם, חלקם בקרב וחלקם כשאר האדם. תהיה זו פגישה ראשונה מסוגה של כל הגי־בורים יחדיו מאז הקמת המדינה.

אילן שחורי

רשאד א־שאווה מדבר
בקרוב ימיו היה ראש עיריית עזה לשעבר, רשאד א־שאווה, "ילד הרע" של השטחים. בת־חילת השבוע שעבר, בראיון ל"קול ישראל" בשפה הערבית, מתח ביקורת חריפה מאוד על אש"ף, וזו, כידוע, תופעה לא־שגרתית בשטחים. ובסוף ה־שבוע הראיון, כוכר, ל"הא־רץ". בעקבות התבטאויותיו, אירח העיתון המזרח־ירושלמי "אל־פג'ר" את שאווה במדור הראיונות שלו, "שיחת השעה". הראיון, דאוד כותאב, שאל: "מדוע אתה משתמש באמצעי התקשורת הישראליים והזרים להכבעת הצהרות נגד אש"ף ל"לצער", אמצעי התקשורת הערביים והעיתונים היומיים שלנו אינם בתקשורים אלי". השיב, "העיתונים המקומיים (המזרח־ירושלמיים — א.נ.) כי עניינים לכפות את דעתם שלהם, ואינם מעוניינים לשמוע את דעת הכלל".

תשובה ישירה לשאלה ישי־רה. שלמות הכל הודפסה בעי־תון מזרח־ירושלמי פרו־אש"פי מובהק.

אודי ניר

ארנס בטוח בבחירות חדשות
השר־ללא־תיק, משה ארנס, אינו מטיל ספק בכך, שכבר בקרוב תתקיימנה בחירות חד־שות. השר היה בסוף השבוע שעבר אורח פורום הכיבוש. שם הסביר באריכות את הסכנה האורבת לישראל מקיום ועידה בין־לאומית. במסגרת זו נזכר השר, שאת הופעתו הקודמת בפני ראשי חברות הביטוח עשה בתקופה בה כיהן כשר הביטחון, ערב הבחירות הקודמות לכנסת.

אריה לביא

מתקפה קטאלונית
משלחת בראשותו של נשיא החבל האוטונומי קטאלוניה שבספרד, ג'ורדי פוג'ול, תבוא לביקור רשמי בן שלושה ימים בישראל באמצע השבוע, להי־דוק קשרי התיירות, המסחר והתרבות בין שני העמים. שר התיירות והמסחר של ממשלת קטאלוניה, יואאכים מולינס אמאט, ייפגש עם עמיתו הישר־אלי, אברהם שריר, ויציג בפניו את האפשרויות לעידוד תנועת התיירות.

במשלחת מקטאלוניה גם שרי החקלאות והתרבות, אנשי מדע וכ־40 אנשי עסקים ואמנות. נשיא קטאלוניה יהיה אורח בפתיחות הירידי הטכנולוגי בגני התערוכה בתל־אביב, בו משתתפות חברות מחבל־ארץ זה בספרד. כן ינוהל סימפוזיון כלכלי לאנשי עסקים מישראל וקטאלוניה. במסגרת ביקור המשלחת תופיע בארץ להקת האופרה, מנגנים קאבייה, בהופעה חד־פעמית בהיכל הת־רבות.

בתיאטרון שרובר בירושלים, תיפתח תערוכה של יצירות קטאלוניות עכשוויות ובמוזיאון תל־אביב תערוכה של רישומים ואיורים של הצייר סלוואדור דאלי. כן יוצגו ספרים קטאל־ניים־יהודיים עתיקים.

זוהר בלומנקרנץ

מומחה לטרור ימי ינהל את עיריית ראשון לציון
אלוף משנה (מיל') יוסי שניר (40), נבחר במכרז שערך ראש עיריית ראשון לציון, מאיר ניצן, לתפקיד מנכ"ל העירייה. שניר הוא מומחה לטרור ימי ועסק בתחום זה בחיל־הים לפני שהשתחרר לפ־ני שבועות מספר. שניר תכנן לעסוק ביעוץ בתחום התמחותו, אך הזכיה במכרז תגרום לכך שיצטרך לשקול מחדש את תוכניותיו.

אריה לביא

גם החברים הגנו עם הרמטכ"ל היוצא, רא"ל משה לוי. המסיבה נערכה בקפה תיאטרון הבימה. בין המוזמנים היו אלוף יצחק מרדכי, אלוף אמנון שחק (באן משמאל), עם בעל השמפניה, רחבעם זאבי ובני משפחה רבים. שירי ארץ ישראל הרשיו עד השעות הקטנות.

בעריכת עירית רוזנבלום

דורשים פיתרון למבני לימוד מסוכנים בר"ג
העירייה הבטיחה זאת למשלחת הורים של תלמידי בית הספר התיכון "אהל שם"

מאת סופר "הארץ"

עיריית רמת־גן מבינה לליבם של הורי התלמידים ותעשה כמיטב יכולתה לעזור להם בפיתרון הבעיה — אמר עוזר ראש עיריית רמת־גן, אבי אבנית, למשלחת הורים של תלמידי בית הספר התיכון "אהל שם" שהתלוננה בפניו על תנאי הלימוד התת־תקניים והמסוכנים בכיתות הנמצאות במבני אסבסטונים.

ההורים הצביעו בפני אבי אבנית על המצב הירוד בו נמצאים האסבס־טונים כאשר בקירותיהם נבעו פרצות שמתוכן מבצבץ חומר הבי־דוד העקוי צמר סלעים, שהוא חומר דליק. יתרה מזאת, טענו ההורים כי מספר החלונות בכיתות מגיע למחצית מהנדרש לפי התקן, מה גם שחלונות אלו מסורגים ואינם יכו־לים לשמש כפתחי מילוט בעת סכנה.

אבי אבנית, שקיבל את ההורים מטעם מחלה של ראש העיר, אורי עמית, אמר להורים כי העירייה היתה מוכנה להקים אגף נוסף לבית הספר בעזרת מימון ביניים מתקציבה עד אשר יממן משרד החינוך והתרבות את בניית הכיתות. אולם המשרד סירב לאשר זאת, חרף העובדה שאגף התקציבים במשרד האוצר הסכים למימון הביניים.

בגמר הפגישה סוכם כי ראש העיר, אורי עמית, יקבל משלחת של ההורים השבוע ובמקביל תלחץ העירייה לקבלת התשובה בנדון ממשרד החינוך והתרבות כמובטח.

בצער רב אנו מודיעים על פטירת בעלי, אבינו, אחי וגיסנו היקר

המהנדס מנחם לוסטיג

ההלוויה תצא היום יום ראשון ד' אייר תשמ"ז 3.5.87 בשעה 12.00 בצהריים מבית ההלוויות העירוני רח' רפנה 5 תל־אביב לבית העלמין הדרום גבול חולון בת־ים

אוטובוס יעמוד לרשות המלווים

האבלים: אשתו: רות לוסטיג לבית ברג
בנו: אביב ומיכל לוסטיג
בתו: בינה וטל רון
אחיו: יעקב (יוס) ויפה לוסטיג
וכל בני המשפחה

אהובנו

יהודה ארני ז"ל

איננו

הובא למנוחות ביום שישי ב' באייר תשמ"ז 1/5/87

האבלים:
רחל ארני
אפרת ואהוד שפיגל
ניצה דן וארנית כהן

גורמים יהודיים ערב כינוס הוועד הפועל של הקונגרס היהודי העולמי בבודפשט:

"צפויה התקדמות משמעותית ליחסים קונסולריים בין ישראל להונגריה"

מאת שלמה שמיר

ניו יורק (מיוחד ל"הארץ"). צפויה התקדמות משמעותית לקראת כינון יחסים קונסולריים בין ישראל להונגריה — מסרו גורמים יהודיים בניו יורק ל"הארץ", לקראת פתיחת כינוס מיוחד של הוועד הפועל של הקונגרס היהודי העולמי בבודפשט, ביום רביעי.

זו פעם ראשונה שכינוס של מנ־היגים יהודיים ממדינות שונות מתקיים במדינה מזרח־אירופית.

גורמים אלה ציינו כי הונגריה לא היתה מאפשרת כינוס כזה בתחומה בלי אישורה של מוסקווה. סבורים שהונגריה הסכימה לכינוס, משום שמנהיגיה מעוניינים בשיפור תדמיתה של ארצם בארצות־הברית ובעולם המערבי, תוך הדגשת שאיפתם להדק את קשרי הסחר עם ישראל, כהקדמה ליחסים קונסולר־יים עימה. הסובייטים נתנו הסכמתם מאחר שהדבר מתיישב עם מדיניות הפתיחות, ועם המאמץ הסובייטי להשתתף בהליכי השלום במזרח התיכון.

לכינוס, שיימשך שלושה ימים, תבוא משלחת גדולה מישראל, ובה ד"ר יוסף בורג, אריה דולצ'ין, עוזי ברעם, רעיה יגלום, יצחק קורן ומנכ"ל הקונגרס בישראל אבי בקר.

בראש המשלחת מארצות־הברית עומד נשיא הקונגרס, אדגר ברו־נפמן. בכינוס ישתתף יושב־ראש ועידת הנשיאים היהודיים, מוריס אברם, וזאת כדי להדגיש את שיתוף הפעולה ההדוק שנוצר באחרונה בין ועידת הנשיאים לקונגרס היהודי העולמי.

משלחות מארבעים מדינות, והן מדינות בגוש המזרחי, ישתתפו בכינוס.

בעת הדיונים יהיו פגישות בין מנהיגים יהודיים לבין ראשי השל־טון בהונגריה ואישים בכירים של המפלגה הקומוניסטית. מנכ"ל הקונגרס, ישראל זינגר, סירב להתייחס לאפשרות כי נשיא הקונגרס, אדגר ברונפמן, ייפגש עם ראש ממשלת הונגריה. אך נודע כי נקבעה פגישה בין השניים.

רבין החליט: אם יימשך פרויקט הלביא צריך לייצר 150 מטוסים
ראש מינהלת תכנית הלביא: אין כל כדאיות כלכלית אם ייוצרו פחות מ־200 מטוסים

מחבל פלשתינאי נושא את חברו הפצוע, לאחר תקיפת חיל האוויר. (תצלום רויטר אי־פי)

מאת ראובן פדהצור
סופרו הצבאי של "הארץ"

שר הבטחון, יצחק רבין, החליט באחרונה כי אם יימשך פרויקט הלביא, ייוצרו בסך הכל 150 מטו־סים מדגם זה. להחלטת השר יש משמעות רבה בדיון על עתיד הלביא, ההולך ומתחדד לקראת הבאת הנושא לממשלה.

החלטה קודמת של רבין היתה לייצר 212 מטוסי לביא. ההחלטה החדשה נובעת מהערכות לגבי צר־כיו וגודלו של חיל האוויר בעשור הבא, ואינה מתיישבת עם המלצות המקצועיות של הגורמים במשרד הבטחון, העוסקים בנושא הלביא.

לפי חישוביו של ראש מינהלת תכנית הלביא (מת"ל), מנחם עיני, אין כל כדאיות כלכלית בפרויקט הלביא, אם ייוצרו פחות מ־200 מטו־סים. ייצור מטוסים במספר נמוך מזה, פירושו, לפי עיני, "בזבוז משאבים רציני".

בעיה אחרת שמעלה ראש מת"ל, קשורה לקצב ייצור הלביא. לטענת עיני, חייבים לסיים את ייצור אחרון מטוסי הלביא עד שנת 1997. זאת, משום שכניסת מטוסי לביא לחיל האוויר מאוחר יותר פירושה שהם לא נכנסים ל"חלון הזמן המבצעי" שלהם, ויהיה צורך להוציאם מהשי־רות בתוך זמן קצר לאחר כניסתם לחיל האוויר.

עיני מביא לדוגמה את מטוסי הכפיר, שחיל האוויר נאלץ לרכוש, אך הוציא חלק מהם מהשירות לאחר שנים ספורות. באחרונה גילה שר הבטחון, יצחק רבין, בנאום בפתיחת כנס התעופה, כי חיל האוויר נאלץ להשבית מטוסי כפיר.

לפי חישובי מת"ל, תוכל התעשיה האווירית לייצר 100 מטוסי לביא בלבד, עד 1997. כלומר, כל מטוס שייוצר לאחר מכן לא ינוצל במידה המצדיקה את ייצורו. לפי אותם חישובים, אם יימשך הייצור עד שנת 2004, ייוצרו 190 מטוסי לביא.

בדיונים שנערכו בצה"ל נקבע כי לחיל האוויר דרושים כ־100 מטוסי קרב מדגמו של הלביא, כתוספת לסדר הכוחות שלו לקראת העשור הבא, כדי לענות על הצרכים המבצעיים של החיל. כלומר, גם לפי דרישת צה"ל אין צורך חיוני לייצר את מספר המטוסים שהוא המינימלי לקיום כלכלי כדאי של הפרויקט (כאמור, 200 מטוסים).

זה, בין השאר, גם הבסיס להצעה שהכין צה"ל ללביא. המציעה רכי־שת 75 — 100 מטוסי אף־16, במ־קום ייצור מטוסי לביא, והפניית סכומי הכסף שיחסכו לפרויקטים אחרים של צה"ל.

סכום הכסף שייחסך במקרה זה יהיה משמעותי מאוד — כ־3.5 מי־ליארד דולר.

מטוסי חיל האוויר תקפו יעדי מחבלים במיה־מיה שליד צידון
אש"ף: 14 נהרגו, מחציתם אזרחים; 4 בניינים נהרסו

מאת סופרו הצבאי של "הארץ"

מטוסי חיל האוויר תקפו ביום שישי אחר־הצהריים יעדי מחבלים מדרום לצידון. כל המטוסים שבו בשלום לבסיסם.

המטרות שהותקפו נמצאות במחנה הפליטים מיה־מיה, ושימשו מפקדות של ארגוני מחב־לים. במפקדות אלו תוכננו, ומהן יצאו, לפיגועים נגד ישראל.

אש"ף: 14 נהרגו

צידון (ע"ר, ע"צ). אש"ף הודיע אתמול כי 14 נהרגו בתקפת חיל האוויר על מטרות פלשתיניות ממזרח לצידון.

בהודעת אש"ף נאמר כי בהרוגים: 7 מחבלים והיתר אזרחים, והם 2 ילדים. 20 נפצעו.

מקורות המחבלים מסרו כי 4 בניינים נהרסו, וביהם אחד ששימש את נאמני ערפאת ב"פתח" ואחר של חזית העממית.

"התקפות הבראיות האלה לא ירתיעו אותנו מלהתקיף מטרות ומתקנים צבאיים של האויב, זה רק יחזקו אותנו", נאמר בהודעת אש"ף.

הכנות בארה"ב לשלול אזרחות מיהודי החשוד ששימש "קאפו" במחנה ריכוז והיכה יהודים
בידי משרד התובע בברוקלין הוכחות כי יעקב טננבאום (75) שהיגר לארה"ב ב־1949, ושני בניו שירתו בוויטנאם, היה קאפו במחנה הריכוז גורליץ והיכה שם אסירים יהודים

מאת שלמה שמיר
סופר "הארץ" בניו־יורק

ניו־יורק (מיוחד ל"הארץ"). היחידה המיוחדת לחקירות במשרד המשפטים האמריקאי מתכוננת להתחיל בהליכים משפטיים לשי־לילת האזרחות האמריקאית מיהודי, תושב ברוקלין, החשוד כי שימש כ"קאפו" במחנה ריכוז בפולין, והתאכזר ליהודים במחנה.

מדובר ביעקב טננבאום (75), שהיגר לארה"ב ב־1949 וקיבל אזרחות אמריקאית ב־1955. בידי משרד התובע הכללי בברוקלין מצויות הוכחות כי טננבאום היה קאפו במחנה הריכוז גורליץ, והיכה אסירים יהודים. אם אכן יועמד טננבאום למשפט, יהיה זה מקרה ראשון מסוגו, שיהודי בארה"ב מואשם בשיתוף־פעולה עם הנאצים. התביעה תבקש לשלול את אזרחותו האמריקאית ולגרשו מארצות הברית.

יעקב טננבאום, המתגורר בבריי־טון־ביץ' בברוקלין, הוא בעל משפחה, ונמסר כי שני בניו שירתו בוויטנאם.

בשיחות שניהלו עמו כתבי העי־תונים "ניו־יורק פוסט" ו"ניוזדיי", הכחיש טננבאום בתקיפות את ההאשמות המיוחסות לו. וציין כי אין להן כל בסיס. טננבאום הציג עצמו כיהודי דתי, וסיפר כי אביו וחמש אחיותיו נרצחו בידי הנאצים. הוא עצמו גורש מעיירת מולדתו בפולין, כשהוא משאיר אחריו אשה צעירה ותינוק, אותם לא ראה מאז. לדבריו, סייע ליהודים לברוח ממחנה הריכוז גורליץ בימים האחרונים למלחמה. סופר "הארץ" לא הצליח להשיגו בטלפון.

התגלה ציון־לשבח נאצי לואלדהיים

לסופר "הארץ" נמסר כי נתגלה צילום של אות ציון־לשבח שהוענק לקורט ואלדהיים ב־1941 על "גילוי גבורה בשדה הקרב נגד הסובייטים".

717 יהודים יצאו באפריל מבריה"מ — 168 עלו לישראל

ניו־יורק (עסט"א). 717 יהודים היגרו מבריה"מ באפריל. 168 מהם באו לישראל. כך נמסר אתמול ע"י המועצה הלאומית למען יהודי בריה"מ בארה"ב.

מתחילת השנה היגרו מבריה"מ 1,431 יהודים, יותר ממספר המהג־רים בכל אחת מ־4 השנים הקודמות.

סקר בארה"ב: 49% רואים בישראל בעלת ברית נאמנה חרף פולארד ואיראנגייט
41% אינם סבורים שארה"ב יכולה לסמוך על מצרים; 44% מתייחסים כך לירדן

מאת שלמה שמיר
סופר "הארץ" בניו־יורק

ניו־יורק, (מיוחד ל"הארץ"). פרשת פולארד, ומעורבותה של ישראל בפרשת הנשק לאיראן, לא השפיעו לרעה על יחסו של האמריקאי הממוצע לישראל וליהודים.

כך קובע סקר דעת קהל מטעם הוועד היהודי האמריקאי.

גם פרשיות כלכליות פנימיות שבהן היו מעורבים יהודים, כגון בויסקי, לא גרמו שינויים ביחס כלפי היהודים.

49 אחוז מן הנשאלים ממשיכים לראות בישראל בעלת ברית נאמנה של ארה"ב. לעומת זאת, 41 אחוז אינם סבורים שארה"ב יכולה לסמוך על מצרים, ו־44 אחוז מתייחסים כך לירדן.

רק חמישה אחוזים אמרו כי יש להאשים את ישראל בפרשת הנשק לאיראן. 49 אחוז דחו את הטיעון כי רוב יהודי אמריקה מגלים יותר נא־מנות לישראל מאשר לארה"ב. 24 אחוז מסכימים עם קביעה זו. רק שבעה אחוזים סבורים כי ליהודים בארה"ב יש יותר מדי עוצמה.

שביעות רצון בקונגרס מהדו"ח שמסרה ישראל על הנשק לאיראן

מאת צבי בראל
שליח "הארץ" בארה"ב

וושינגטון (מיוחד ל"הארץ"). רא־שי ועדות החקירה המיוחדות של פרשת איראן, שיבחו בסוף השבוע את הדו"ח שמסרה ישראל בפרשה זו.

יו"ר ועדת הסנאט, דניאל אינוויי, אמר שלשום במסיבת עיתונאים כי הדו"ח הישראלי מפורט, ממצה וראוי לכל ההערכה. "זהו מסמך העולה על מה שציפינו". דברים דו־מים אמרו עוזריו של יו"ר ועדת החקירה של בית הנבחרים, לי המילטון, ושל החוקר המיוחד, לורנס וולש.

עם זאת טרם הושגה הסכמה באשר לדרך בה יטופל המסמך הישראלי. ישראל דורשת כי המסמך יהיה חסוי ולא ייעשה בו שימוש משפטי כזה שיאלץ לחושפו. פקי־דים ישראליים מקווים כי ראשי וע־דות החקירה יסכימו להשתמש במסמך כ"חומר רקע", שיעזור להם בחקירותיהם האחרות, אך לא יהווה בעצמו חומר מרשיע שיוליך להאש־מה בפומבי על־ידי עורכי־דינם של הנאשמים הפוטנציאליים.

הפקידים הישראליים מסרו כי אין מדובר על האשמת ישר־אלים או חקירתם, אלא על האפ־שרות שישראלים עלולים להיקרא להעיד מטעם הסניגורים, בעקבות פרסום המסמך הישראלי.

בכיר באש"ף בלבנון מבטיח התקפות רבות על ישראל מהדרום

מאת שאול צדקא

[illegible] אש"ף הבכיר ביותר בלבנון, מב־טיח כי צפויות התקפות רבות של אש"ף על ישראל, מדרום לבנון.

בראיון ל"טיימס" הלונדוני, ציין כי אנשי "פתח" איבדו לאחרונה שיטות טקטיות חדשות, והם עברו אימונים מרוכזים ביום ובלילה בסביבת צידון. לדבריו, אנשיו של אבו נידאל משתפים פעולה עם אש"ף.

הבכיר טוען כי הוא מקיים קשר קבוע עם יאסר ערפאת, המטלפן אליו לעתים מזומנות, כדי לשאול על המצב הצבאי באזור. הוא מעריך כי ערפאת יחזור לפתיחת משרדיו בביירות, שנסגרו ב־1982.

בקבוק־תבערה במרכז קלקיליה; הוטל עוצר

מאת אודי ניר

עוצר הוטל אמש על מרכז קלקיליה לאחר שבקבוק תבערה הושלך על אוטובוס פרטי של מטיילים ליד כיכר השעון במרכז העיר. הבקבוק שלא התלקח ניפץ זגוגית של האו־טובוס ופגעה באחד הנוסעים שנחבל קלות.

ירידה בתאונות מטוסים ב־1986

מונטריאול (ע"ה). ב־16 תאונות בטיסות סדירות ב־1986 נהרגו 330 בני אדם, ירידה גדולה לעומת 1985, בה אירעו 22 תאונות אוויר קטלניות ונהרגו 1,066 בני אדם — מסר הארגון הבין־לאומי לתעופה האזרחית.

מובארק
(סוף מעמוד 1)

מובארק אמר כי כמה ממנהיגי אש"ף השמיעו באחרונה הצהרות אנטי־מצריות, כדי לשאת חן בעיני סוריה ולוב. עם זאת, רמז כי עדיין הוא מעריך את מנהיג אש"ף, יאסר ערפאת.

"אולם", אמר מובארק, ערפאת נתון ללחצים חמורים מצד סוריה, ש"הרגה אותם (את הפלשתינאים), טבחה אותם וגירשה אותם (מלבנון)". על כן, סבר מובארק, "התנפצה האחדות שהושגה (בשורות אש"ף) באלג'יר, בתוך זמן קצר. הם ישובו ויילחמו אלה באלה".

סמוך להערות כי ינקטו עוד צעדים נגד הפלשתינאים, אם ימשיכו לתקוף את מצרים, העיר מובארק כי 2,665 סטודנטים פלשתינאים לומדים כיום במוסדות החינוך הגבוה במצרים.

מובארק אמר כי מצרים אינה מקיימת קשרים מיוחדים עם ישראל, אלא קשרים רגילים כבין שווים לשווים.

אשר לטענות הפלשתינאים בדבר נורמליזציה בקשרים בין מצרים לישראל, קרא מובארק: "איזו נורמליזציה? מה שאנו עושים עם ישראל, אנו עושים עם כל מדינה אחרת".

ערך את העמוד: משה ריינפלד

שיחת היום / גדעון אלון

עם: הרב משה חיים ויילר, אב שכול
על: משמעות יום הזכרון לחללי מערכות ישראל

אצלי הכאב לא נעשה פחות חד

שניים מבניך, נפלו במערכה. היום תפקוד את קבריהם והקרב. בתום יום הזכרון, יחלו חגיגות יום העצמאות. האם המעבר מיגון לשמחה אינו חד מדי לטעמך?

אין ברירה אחרת. יחזקאל הנביא אמר "בדמייך חיי". מצד אחד עלינו לזכור מה קרה לנו, ומצד שני עלינו להמשיך את החיים במתכונת הכי טובה שניתן. גם בשמחת תורה, כשהעם רוקד ושמח בספרי התורה, נוהגים לומר יזכור לזכר הנפטרים.

יש משמעות חינוכית בקיום יום הזכרון בצביונו הנוכחי?

המשמעות החינוכית היא שכל אחד צריך לשמור על המולדת ואין יוצא מן הכלל. רש"י שואל איך קרה הדבר שהפסוק עין תחת עין ושן תחת שן, בפרשת שופטים, קדם ל"כי תצא למלחמה". מה הקשר בין השניים? רש"י אמר כי רק מי שחסר לו אבר או שהוא טומטום או אנדרוגינוס, רשאי שלא לצאת למלחמה. חוץ מזה כולם צריכים לשרת בצה"ל ולהגן על המולדת.

מתי נפלו שני בניך?

גדעון נפל במלחמת יום הכי־פורים ואדם במלחמת ההתשה. שניהם היו קצינים בדרגת רב־סרן בשריון. שניהם בוגרי הפני־מיה הצבאית. ילדי משרתים בכל החילות, בים, ביבשה ובאוויר. יש לי בן שהוא בוגר ביה"ס לקציני ים ובעבר היה סגן מפקד הפלגה "חניק". הבת שלי שירתה בחיל האויר והבן הצעיר בחיל רגלים. אינני חיים בתקופת פרק ב' של ישעיהו ולא בתקופת השופטים. יש לנו מדינה שיש לשמור עליה גם אם זה כרוך בתשלום מחיר כבד.

האם לאדם דתי קל יותר להשלים עם אבדן בן?

אי אפשר לעשות הכללות. אחרי מלחמת יום הכיפורים שלחו אותי לעודד משפחות שכולות, משום שנפלו לי שני בנים. כשנכנסתי לבית הייתי יל־לות עד לב השנים, סיפרתי ששני בנים שלי נפלו. זה הרגיע אותם. כשנפל בני אדם, זכר קדוש לברכה, אני למשל לא בכיתי. אבל אני מצטער שלא קיבלו את דעתי ולא מכנים את הנופלים כזכר קדוש לברכה. בעיני כל מי שנופל על הגנת המולדת במסגרת צה"ל הוא קדוש. אינני אוהב את השימוש בהי"ד (ה' ינקום דמו).

כיצד לא בבית כשבנך אדם נפל?

כשבא לביתנו קצין העיר ומסר לאשתי ולי שבננו אדם נפל הוא הביא עמו רופא ותרופות. אמרתי "אין צורך". אין זאת אומרת שלא הרגשתי כאב. לא בכיתי כי אני שלחתי אותם לאש, כי האמנתי שיש שלושה ערכים: ה', השבת והגנת המולדת.

כיצד נהרגו אדם וגדעון?

אדם נפל ב־1970 במלחמת ההתשה. זה קרה ארבעה ימים לפני הגיעת הבר־מצווה של בני הצעיר בנימין. זה היה דבר נורא. בנימין היה קשור מאד לאדם. בגלל האסון ביטלנו את המסיבה, אבל קיימנו את הבר־מצווה כמו שצריך. המצוקה של בנימין הביאה אותו להנהיג חידוש. בעת שהוא עלה לתורה לקרוא מפרשת השבוע שלו, שהיתה פרשת "ויקרא", הוא ציטט את הפסוק "אדם כי יקריב מכם קורבן לה'" ואמר: זה אדם, זה האח שלי שהקריב. זה היה רגע נורא. הבן השני שלי גדעון נפל ליד הכפר הדרוזי בוקעתה ברמת הגולן ביום הרביעי למלחמת יום הכיפורים. הוא נלחם עם הטנק שלו מול 20 טנקים סוריים. הוא היה אז נשוי רק 8 חודשים ואשתו היתה בחודש השמיני להריונה. בנו גל נולד 3 חודשים אחרי מותו. אבותנו כלל לא ידענו שהוא ברמת הגולן. גדעון הלך נגד התורה שבכתב, ונהג לפי התורה שבעל־פה.

כלומר?

תורה שבכתב אומרת שאדם המתחתן לא צריך ללכת למלחמה, אלא עליו לשמח את אשתו לפחות במשך שנה. אבל הגמרא אומרת במסכת סנהדרין שהכוונה רק למלחמת רשות. במלחמת מצווה חתן יוצא מחופתו וכלה מחופתה.

האם במרוצת השנים הכאב מתקהה?

אצלי הכאב לא נעשה פחות חד. אני חושב עליהם כל הזמן. איך אני מתגבר על זה? אני קודם כל לומד ומלמד גמרא ומסכתות של המשנה. העיסוקים הרבים מקלים עלי. אני עוסק בתורה, צדקה וחסד. לפני כמה שנים נתבקשתי לבקר אצל אשה ביר־ושלים שבנה היחיד שהיה רופא יצא ב־1978 לפשיטה בלבנון ונהרג. ישבתי בביתה שלוש שעות שנראו לי כחודש. אחר כך שמעתי שהיא נפטרה מרוב צער. לאשתי שתחיה גם כן היה קשה מאד אחרי ששני בנינו נפלו. אבל היא החלה במשך שנים לקום מוקדם בבוקר ולנסוע בשני אוטובוסים למוסד "אליך" כדי לטפל בילדים בהתנדבות. אחר כך הביאה לביתנו במשך שלוש שנים שתי ילדות מהמוסד. אני מאמין שתורה, צדקה, חסד וגמילות חסדים ואהבה בין אדם לחברו, עוזרים לך להתגבר. אם איננו רוצים שהעם יאבד את עצמו עלינו להמשיך הלאה, למרות הקשיים והתסכולים, אי ההבנות והשחיתויות, כי אין תחליף למדינה עצמאית בארץ ישראל.

וקי כוחני עזור / וערכני וורד

מנהלת שלפרוצה בארצות הברית הסרטאית לעצמאות אמת

זכאות־לעקב מעניקות אריכות ימים לאמונה

דת בלי כפיה
אינה מציאה מודעת

מאוהמה מצחינה
שמגיעה אל השמים
לנקיון המדרכות והכפיים

מדינה פלסטינית
לצד מדינת־ישראל
מפלסת דרך להשתלבות
ברווחה ובמרחב

המצדד בשואה ובמצדה
מוביל לשואה

סגירת פערים
משחררת אותך
מסורגי האפליה

נסיגה מכל השטחים
הכבושים מטהרת נשמה
ומבטיחה חיים

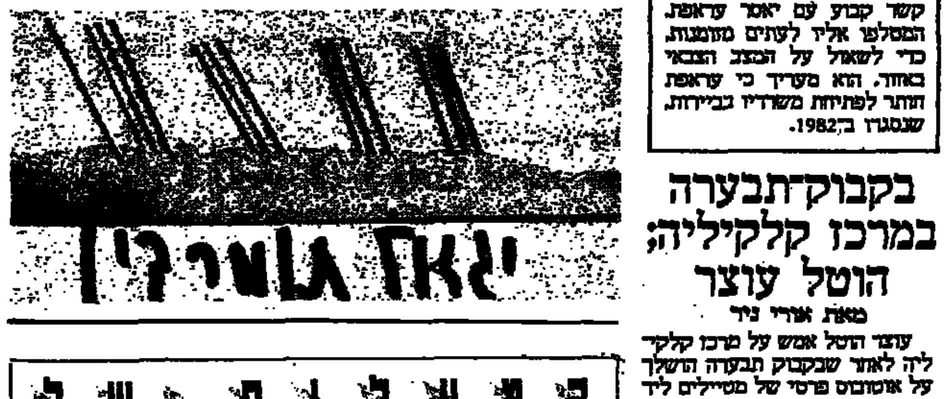

אל על

	מעל' מינימום	מעל' מכסי'		הטמפרטורות אתמול	
אמסטרדם	8	13	ממטרים	10	20
אתונה	14	21	מ"ח	8	15
בוקרשט	11	19	מ"ח	2	13
בריסל	8	13	מ"ח	12	22
וינה	17	24	מעונן	6	17
דובה	14	18	ממטרים	10	20
לונדון	8	15	11	10	17
ליסבון	14	20	מעונן	10	15
מדריד	17	24	מעונן	12	20
ניו־יורק	12	20	מ"ח	5	9
פאריס	10	15	מעונן	14	20
פרנקפורט	12	18	ממטרים	8	20
ציריך	12	17	ממטרים	10	19
קהיר	15	27	בהיר	15	27
קופנהגן	7	11	ממטרים	10	19
רומא	14	19	מעונן	10	18
שטוקהולם	8	17	ממטרים	11	21

EL AL אל על

מר אמנון רובינשטיין שר התקשורת
סלק את תרמית חשבונות הטלפון המנופחים של חברת בזק. ולא – אתה אחראי למחדל ציבורי.
ארגון מערכות
מנויים שנפגעו מחשבונות מנופחים מתבקשים לפנות: ת.ד. 22169 ת"א 61221.

אחד משני החרדים שנעצרו בשבת אחה"צ, בעת הפגנת חרדים בלתי חוקית ליד המסעדה "מי ומי" במרכז ירושלים. החרדים ובראשם מנהיג נטורי קרתא הרב אורי בלוי, הגיעו לקרבת המסעדה. כוח משטרה, בסיוע פרשים, מנע מהם להתקרב יותר. החרדים יידו אבנים לעבר מכוניות שנסעו בכביש, עד שהמשטרה עצרה שניים מהם. (צילום: רחמים ישראלי)

צפויה השהיה נוספת באישור לבניית האצטדיון בירושלים

בהוראת הרב שך: הנציג החרדי בוועדת התכנון המחוזית ערער למועצה הארצית לתכנון ובניה ★ בש"ס מקווים כי יצליח למשוך שוב את הדיונים על הקמת האצטדיון לפרק זמן ארוך

מאת נדב שרגאי

הנציג החרדי מטעם עיריית ירושלים בוועדת התכנון המחוזית ערער בפני המועצה הארצית לתכנון ובניה על החלטת הוועדה, כבה הוא חבר, לאשר את הקמת האצטדיון של ירושלים במלחה. הנציג, הרב שלמה זלמן שנגפלה, עשה כן בהוראת הרב שך. החלטת הוועדה המחוזית לאשר הקמת אצטדיון בן 12,000 מקומות במלחה שבדרום ירושלים התקבלה ברוב גדול ורק יו"ר הוועדה, איש ש"ס אלי סויסה, ושנגפלה, התנגדו לה.

בראש המועצה הארצית לתכנון ובניה עומד מנכ"ל משרד הפנים, איש ש"ס, אריה דרעי. ובש"ס מקווים כי יצליח למשוך שוב את הדיונים על הקמת האצטדיון לפרק זמן ארוך.

"מצצתם את דם הישוב בעיר"

בגליון "כל העיר" האחרון מסר שהר אילן, דברים שאמר טדי קולק בישיבת מועצת העיר האחרונה: "מצצתם את דם הישוב בעיר, אי אפשר להמשיך ולסבול שתמצצו את דמנו. . . הצעה של החרדים להזיז את האצטדיון אל מחוץ לעיר היא לא רצינית, לא ישרה ולא הוגנת. . . אנחנו מתאפקים ועדיין מתייחסים אליכם באיזושהי מידה של רצינות, אבל הבינו — סבלנותינו פוקעת."

הרב אברהם ליררון מאגודת ישראל אמר באותה ישיבה לקולק: "שמעתי ששתית שמפניה לאחר אישור האצטדיון בוועדה המחוזית. אני מבין שבכדורגל יש הפתעות לא צפויות ומציע לא לגמור את בקבוק השמפניה ולהשאיר כוס אחת למי שיבקיע את הגול האחרון."

בטקס שנועד לציין סיום שיקום הרובע היהודי בירושלים

הרב אליהו: אין שיקום כשבתים יהודיים חרבים בעיר העתיקה

מאת נדב שרגאי
סופר "הארץ" בירושלים

"יש להמשיך במלאכת השיקום של בניינים נוספים בעיר העתיקה, שבהם התגוררו יהודים בעבר", הכריז בסוף השבוע שעבר הרב הראשי לישראל, הראשון לציון, הרב מרדכי אליהו, במהלך טקס שהיה אמור לציין את סיום פעולות השיקום של הרובע היהודי בירושלים.

"לא יכול להיות 'סיום שיקום', כאשר יש כאן בניינים שבעבר התנוססו לתפארה, וכיום עומדים שוממים וחרבים. לא יכול להיות שיקום כאשר חורבת ר' יהודה הנשיא עדיין חרבה", אמר הרב אליהו לקהל המוזמנים, כשלידו, על בימת הכבוד, יושבים אותה עת נשיא המדינה חיים הרצוג, סגן ראש הממשלה דוד לוי וראש עיריית ירושלים טדי קולק.

סופר "הארץ" מציין כי קודם שנבחר לכהונת הרב הראשי, היה הרב אליהו חבר בעמותה "עטרת ליושנה", הגואלת בכספי בתים, שבהם התגוררו בעבר יהודים, בתוככי הרובע המוסלמי בירושלים. בחלק מרחובות הרובע המוסלמי של היום התגוררו בעבר יהודים.

הנשיא הביע תמיהה

דבריו של הרב הראשי נאמרו במהלך טקס שאורגן בידי משרד השיכון. בעקבות דבריו של הרב אליהו קם נשיא המדינה שנית ממקומו, לאחר שכבר נאם קודם לכן, והביע את דעתו כי אכן יש לשקם את חורבת ר' יהודה הנשיא, שאותה הזכיר בדבריו הרב אליהו. הרצוג סיפר לקהל המוזמנים כיצד צעד כילד ליד אביו, הרב הראשי המנוח, כאשר הלך אביו לחורבת ר' יהודה הנשיא, לטקס הכתרתו כרב ראשי.

משפט דמיאניוק

עדות מומחה: תווי הפנים ב"מסמך טרווניקי" זהים לתווי דמיאניוק

פרופ' פטרישה סמית, בהסתמכה על שיטה ייחודית לזיהוי בני-אדם: ההבדלים בין תמונות שונות שלו קטנים פי חמישה מממוצע ההבדלים בין תמונותיהם של 8 זוגות תאומים זהים שנבדקו

מאת דוד פרידמן
כתב עתי"ם

"האדם שבתצלום המופיע על "מסמך טרווניקי", הוא אותו אדם המופיע בתצלום משנת 1958" — זו המסקנה שאליה הגיעה החוקרת פרופ' פטרישה סמית, עדת התביעה שהופיעה ביום ה' האחרון במשפט דמיאניוק.

פרופ' פטרישה סמית, מבית הספר לרפואה באוניברסיטה העברית בירושלים, ומומחית בקנה מידה בין-לאומי לאנתרופולוגיה דנטלית ולמבנה לסתות — הציגה בפני בית המשפט, שיטה ייחודית לזיהוי בני-אדם, באמצעות השוואה בין תמונותיו בתקופות שונות.

לדברי סמית, מבנה פניו של אדם הוא ייחודי לצורכי זיהוי בדומה לטביעת אצבעות, ואינו זהה אפילו בין תאומים זהים. לדבריה, הדבר נובע משתי סיבות: הקוד הגנטי של כל אדם, וגורמים סביבתיים המשפיעים על צמיחה והתפתחות, החל מהרחם ואופן הלידה.

סמית ציינה, כי על פניו של האדם ישנן 11 נקודות, שלאחר שהן מתעצבות בתום תקופת ההתבגרות, הן אינן משתנות עד יום מותו: בסיסן התחתון של העיניים, בסיס האף, חיבורי האוזניים לפנים, קצה הקודקוד, החלק העליון של המצח, נקודת החיבור שבין השפתיים, בסיס הלסת התחתונה ועוד.

שלוש תמונות — השוואה

פרופ' סמית ערכה השוואה בין שלוש תמונות: התצלום משנת 1942, המופיע על "מסמך טרווניקי", שלטענת התביעה מדובר בתצלומו של הנאשם, ושתי תמונות שעליהן אין ויכוח כי מדובר בדמיאניוק: דיוקן מ-1947, המופיע על בקשת ההגירה שהגיש לארה"ב, ומ-1958, מאישור הגירתו של דמיאניוק לארה"ב.

החוקרת מצאה, כי אין כלל הבדלים — כפי שמשתקף מהמדידות — בין התצלום של דמיאניוק מ-1942 לבין התצלום מ-1958. יש הבדלים בין התמונה משנת 1947 לתמונה משנת 1958. ממוצע ההבדלים במדידות בין שתי תמונות אלה הוא 4%.

העדה המומחה ציינה כי ההבדלים בין התמונות השונות של דמיאניוק, קטנים פי חמישה מהממוצע של ההבדלים שנרשמו בין תמונותיהם של 8 זוגות תאומים זהים שנבדקו — ולפיכך מסקנתה הסופית של פרופ' סמית היא, שאותו אדם מצולם ב"מסמך טרווניקי" ומופיע בתצלום משנת 1958 — כלומר איוואן-ג'ון דמיאניוק.

בפסיקתו של חריש יפעל מהיום ערוץ 2 כרשת שניה בטלוויזיה

כפיפות זמנית לחוק רשות השידור באה להקנות מסגרת חוקית לשידורים עד לקבלת חוק בכנסת

מאת לילי גלילי
כתבת "הארץ"

הערוץ השני הפך מהיום זכות לרשת השניה של הטלוויזיה ויפעל בפיקוח חוק רשות השידור עד לקבלת חוק הערוץ השני בכנסת. ההחלטה על כך נפלה בפגישה שהתקיימה ביום ו' בלשכתו של היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, בהשתתפות נציגי רשות השידור, משרד התקשורת ומשרד המשפטים.

בהכרעתו של חריש הגיעו הצדדים להסכם על התכנית העתידה של שידורי הנסיון והסכימו כי השידורים ייעשו בשיתוף פעולה בין הערוץ השני, הטלוויזיה הממלכתית והטלוויזיה הלימודית, "במגמה להרחיבם, להעשירם ולגוונם". הכפיפות הזמנית לחוק רשות השידור באה להקנות מסגרת חוקית לשידורי הערוץ השני, עד לקבלת החוק בכנסת.

איום בבג"צ ומשטרה

ההתייעצות אצל חריש זומנה לאחר שרשות השידור איימה לעתור לבג"צ ואף לפנות למשטרה כשנודע לה על כוונת הערוץ השני להרחיב את שידוריו, ולהפעיל אולפן מיוחד ביום העצמאות. בפועל, קובע ההסכם כי תכנון לוח המשדרים של הערוץ השני יקבע בתאום עם מנהל הטלוויזיה, חיים יבין. הטלוויזיה אף תספק תוכניות לערוץ השני מן המלאי שברשותה.

ברוח הכרעתו של חריש, נאלץ הערוץ השני לבטל את כל תכנון המשדרים שכלל סרטים של שרות הסרטים הישראלי וחברות פרטיות. עם מיסוד התכנון, יפורסם בעתיד מראש לוח משדרים של הערוץ השני לכל השבוע. בצורת הפעלה זו, העשויה להימשך גם זמן רב, לא יוקרנו בערוץ השני משדרי הרשות ופרסומות.

שיא של תורמים ועליה בעשרות אחוזים ב"שירותרום" שהוקדם

נאספו יותר מ-2.5 מיליון שקל וייתכן שיגיעו ל-3 מיליון — במבצע שנערך בראשונה ביום חול, לפני יום העצמאות

מאת לילי גלילי
סופרת "הארץ"

יותר מ-2.5 מיליון שקל והעשויים עוד להגיע בחישוב הסופי של הנתונים לכ-3 מיליון, נאספו במבצע ה"שירותרום" שהתקיים כיום הזה בסוף השבוע [illegible] למען החייל, לבי"ז וגלי צה"ל.

הסכום הגבוה, העולה בלמעלה מ-20 אחוז על הכנסות המבצע בשנה שעברה, הפתיע גם המארגנים, שחששו כי העתקת השירותרום מיום העצמאות המסורתי ליום חול, תפגע בהכנסות שנועדו לרווחת החייל ולחינוך בצה"ל. הפתעה נוספת של יום השידורים, היה העליה התלולה במספר התורמים המטלפנים לגל"צ, שהגיע לשיא של 10 אלפים שיחות, לעומת כ-6 אלפים שיחות בשנה שעברה.

בשעות הצהריים הגדולות, כמו לאחר תשדיר שירות של ה"שירותרום" שהוקרן בטלוויזיה בערב המבצע, או בשעות הבוקר של יום ו', הגיע מספר הפניות לאולפן לכ-200 בשעה. בסך הכל, מעריכים כי כ-200 אלף איש תרמו למבצע ה"שירותרום" בשירות, ברזכנים, בדואר וכל האירועים האחרים. כמתרים הטוב ביותר של האירוע, הוכתר מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, שאסף בשעת השידור שלו כ-250 אלף שקל.

התרומה הגבוהה ביותר היא זו של חברי אג"ד, שתרמו 150 אלף שקל, בעידודו של יו"ר מזכירות אגד, שלמה לוין, שארגן בשידור תחרות בין הסניפים על התרומה הגבוהה ביותר.

הנדיבים ביותר מבין חברי הכנסת היו ח"כ אבא אבן וח"כ מנחם פרוש, שתרמו 1000 דולר כל אחד. עורך המבצע, יוסי עוזרד, אמר לסיכום המבצע כי השנה [illegible] ביותר לגיוס כספים הוא שידור טוב. לדבריו, אין לדעת אם העתקת השידור מיום העצמאות היא דבר נכון להמשיך בו, על אף שהרמטכ"ל לשעבר, משה לוי, שהחליט על כך, גורס כי הגישה התורשה הוכיחה עצמה השנה.

מאבק על לומדי תלמוד-תורה

מאת נילי מנדלר

בעקבות מאבק שמנהלים הרב אליעזר שך ומקורביו, נגד בעל תלמוד תורה "מסורה", המשתייך ליוקרתי מסוגו בירושלים, העבירו הורי תלמידים בימים האחרונים 240 מתוך 850 תלמידי המוסד, לתלמוד תורה מתחרה שהוקם עתה ושמו "אהבת תורה".

המאבק בא על רקע טענתו של הרב שך, כי מנהל תלמוד התורה, אינו נשמע לדעת גדולים בתורה, אלא למה שמוגדר כ"דעת בעלי בתים".

מחרתיים — דיון בהמשך מאבק העובדים בקופ"ח

מאת דן בניר

נושאי הסכסוך בין ארגון עובדי קופת-חולים להנהלת הקופה, עומדים בעינם, ומחרתיים בבוקר יתכנס המזכירות הארצית של הארגון לקבלת דיווחים על השביתה שקיימו ביום חמישי האחרון, ולדון בצעדים להמשך המאבק.

יו"ר הארגון, חיים ברנע, ציין כי השביתה היתה כמעט מלאה, מלבד בבית החולים "העמק" בעפולה.

ברנשטיין ביטל קונצרטים עם הפילהרמונית בגלל תשישות

מאת סופר "הארץ"

המנצח לאונרד ברנשטיין ביטל את הופעותיו עם התזמורת הפילהרמונית הישראלית בחודש מאי, כיוון שרופאיו גזרו עליו לנוח בשל "תשישות". בשל כך לא יתקיימו גם אירועים לציון 40 שנה להופעותיו של המנצח הנודע עם התזמורת.

בשלושה מן הקונצרטים שלו יחליפו אותו המנצחים זובין מהטה, ג'יימס לוין ודניאל ברנבוים. ואילו שלושת האחרים יידחו לעונה הבאה, בביצועו.

באשונה באגף לחינוך ממלכתי-דתי במשרד החינוך:

הוראה למנהלי בתי ספר דתיים להדריך בנות שהחליטו להתגייס

מאת נילי מנדלר
סופרת "הארץ" לענייני חינוך

בראשונה בתולדות האגף לחינוך ממלכתי-דתי במשרד החינוך יצאה הוראה למנהלי בתי הספר התיכונים הדתיים, לפיה יש להעניק הכנה והדרכה מתאימות לבנות שהחליטו להתגייס לצה"ל. בהיעדר הנחיה מסוג זה עד היום נהגו מורים והורים, הנוטים להקצנה דתית, להפעיל על הבנות מערכת לחצים ואיומים, כדי שיחזרו בהן מכוונתן להתגייס.

בחוזר שחיבר מנהל האגף לחינוך ממלכתי דתי, יעקב הדני, נאמר, כי האגף פועל אמנם על פי הוראות הרבנות הראשית לישראל, האוסרות גיוס בנות לצבא, אולם נוכח העובדה שבכל זאת יש תלמידות שמתגייסות, אי אפשר להתעלם מהן. עוד נאמר בחוזר, כי מן הראוי לייעץ לבנות להעדיף את מסגרות הנח"ל הדתי או שירות בתפקיד מורות-חיילות, המאורגנות על ידי האגף לתרבות תורנית במשרד החינוך. זאת "כדי למצות את מירב האפשרויות לשמירה על אורח חיים דתי במסגרת הצבאית".

יצויין כי היום מתגייסות לצבא כ-30 אחוז מבוגרות התיכונים הדתיים. כ-25 אחוז מהן, משרתות במסגרות רגילות בצה"ל והשאר, בנח"ל דתי או כמורות-חיילות. באחרונה יצא הרב עובדיה יוסף נגד כוונת האגף להתיר הכנת בנות לצה"ל.

על פי הנחיה נוספת הכלולה בחוזר, צריכות בנות שאינן מתגייסות לצבא לשרת שנתיים במסגרת שירות לאומי. עד היום, שירתו רוב הבנות רק שנה אחת.

נעתור לבג"ץ אם לא תופקד התוכנית לאנדרטת אגם מול הכותל — להתנגדות הציבור

מאת נדב שרגאי

נציגי הגופים המתנגדים להצבת אנדרטת הזכרון של יעקב אגם על גג כולל האידרא של הרב גורן מול הכותל המערבי, הודיעו לראש עיריית ירושלים טדי קולק, שאם לא תופקד התוכנית להתנגדות הציבור יעתרו לבג"ץ.

האנדרטה של אגם מול הכותל, הוצבה במקום ללא רשיון או היתר, במעמד ראש הממשלה, הרבנים הראשיים, ראש עיריית ירושלים והרמטכ"ל.

בפגישה שקיימו בסוף השבוע מהנדס עיריית ירושלים אמנון ניב והרב גורן נדונה הצעת פשרה, שלפיה יורדו להבות האש והסמים של אגם מגג האידרא, המתנשא מול הכותל ויועברו אל הקרקע סמוך לחדר של מגן דוד ארוס, ברחבת הכותל. כך, על פי ההצעה, תבלוט פחות היצירה של אגם, ששנויה כל כך במחלוקת, אך תישאר ברחבת הכותל. הרב גורן הודיע כי ישקול את ההצעה.

העיר העתיקה היא אתר עתיקות מוכרז וכל אישור בניה בתחום העיר העתיקה חייב גם באישור אגף העתיקות. אך אגף העתיקות מתנגד לפסל. ללא אישור אגף העתיקות אין אפשרות לקבל רשיון לפסל הלא חוקי.

2 דרוזים בגולן חשודים בפיצוץ הפסל של סולטן

מאת מנחם הורוביץ

משטרת מרחב הגליל עצרה שני תושבי הכפר הדרוזי מגאד אל-שאמס שברמת הגולן, החשודים בפיצוץ הפסל של סולטן אל-עטרש בצפון הגולן.

שני החשודים הובאו להארכת מעצרם בפני שופט בית-משפט השלום בעכו. מדובר בוואליד אבו סאלח ובפאוזי סמארה. בביתם של השניים נתגלה דגל סורי וחומר תעמולה רב נגד ישראל. מדובר בצוות חקירה מיוחד בראשותו של רב-פקד אברהם גולן, שעסק מאז הפיצוץ בחקירת תושבים רבים. מדובר בתושבים ממגאד אל-שאמס, והרקע לפיצוץ הוא, ככל הנראה, סכסוך בין המולות בכפר.

טעות שלנו

במדור "שיחת היום", עם יודי שטרן ביום ה' 30 באפריל, הופיע צילום מוטעה, לא של המרואיין.

ערך את העמוד: חיים טל

LIBRARY
65.959
CLASS
DATE

עלית' בסמ"ק

רגאטה 1600

במחיר ללא תחרות
27,294 ש"ח
- כולל מע"מ ואביזרי רישוי — ללא הפקדה.

1 בארכות
1 באשראי
1 בחיסכון
1 בנוחות
1 באספקה

עכשיו פיאט במבצע!

* אפשרות למימון הפקדה ע"י פיאט.
* אפשרות לאשראי עד 50% בתנאים נוחים.
* אספקה מהמלאי.

הבחירה של הבכירים!
רגאטה חדשה במחיר שכזה?

עכשיו אתה יכול לעלות לדרגה של פיאט רגאטה חדשה 1600 סמ"ק מבלי להתאמץ.

הבאה מושלמת ממכונית מפוארת, בעוצמה של 82 או 100 כ"ס (דין), ברמת איכות גבוהה עם מירב השיכלולים האלקטרוניים.

פיאט רגאטה 1600 בדרגות גימור "סופר" ו"קומפורט".

בדגמי "סופר" אופציות לבחירה:
- הזרקת דלק ב-100S,
- הגה כוח,
- חלונות ונעילת דלתות חשמליים,
- צג בקרה אלקטרוני,
- מחשב דרכים,
- מיזוג אוויר לכל הדגמים.
- ועוד...

פיאט רגאטה 1600 בדגמי נוסעים ודו-שימושי (סטיישן)

המחירים ע"פ מחירון החברה מס. 87/14 13.3.87

FIAT

פיאט. טכנולוגיה בתאוצה

... ואם שלושה ימים לא יספיקו קחו יום נוסף ב-½ מחיר.

המנזר הכרמליתי, שויצריה הקטנה, רחוב פנורמה, יערות הכרמל, השוק של דאליה, החומות של עכו, סטלה מאריס, החוף השקט ועוד ועוד.
ועל חשבון הבית: יין ומגדניות לחדרך, כרטיס לתיאטרון חיפה, נסיעה ברכבל, כניסה חופשית למוזיאונים וקוקטייל המנהל ביום ו'.

המחיר ללילה לאדם בחדר זוגי, למינימום שהייה 3 לילות. המחיר כולל ארוחת בוקר ודמי שרות ואינו כולל מע"מ.
תוספת ליחיד בחדר זוגי. המחיר כפוף לשער ה-$ היציג. לישראלים בלבד.
להזמנות נא לפנות למרצ'לה טל: 04-386211.

-.69 ש"ח
המחיר בתוקף לחודשים מאי ויוני

דן כרמל - חיפה

נורווגיה עשויה לדרוש החזרת המים הכבדים מישראל:

"ישראל מונעת בדיקה שתקבע אם מים כבדים שקנתה מנורווגיה שימשו לייצור נשק גרעיני"

בודקים גם טענות כי צרפת מכרה מים כבדים נורווגים לישראל בשנות ה־50 וה־60"

אוסלו (ע"ר). נורווגיה הודיעה אתמול שישראל סירבה לאפשר בדיקה שנועדה לברר אם מים כבדים שנמכרו לישראל שימשו לייצור נשק גרעיני. מקורות ממשלתיים אמרו כי אם לא תורשה נורווגיה לערוך את הבדיקה, ייחשב הדבר כהפרת החוזה ונורווגיה עשויה לנסות ולדרוש את החזרת המים.

דובר של משרד החוץ הנורווגי, יורג וילי ברונבאק, אמר כי נורווגיה חוקרת טענות בדבר מעורבות צרפתית במכירת מים כבדים נורווגיים לישראל.

הדובר אמר כי ישראל מסרה "הודעות בלתי רשמיות" כי לא תתיר לוועדה הבינלאומית לאנרגיה אטומית לבדוק 20 טונות של מים כבדים, שנמכרו בחשאי לישראל ב־1960 למטרות שלום.

ראש ממשלת נורווגיה, גרו הארלם ברונטלנד, קרא בחודש שעבר לישראל לאפשר בדיקה, לאחר שחוקרים וחברי פרלמנט אמרו כי ייתכן שהמים שמשו להפקת פלוטוניום לנשק גרעיני. היא ציין כי ממשלתו תבדוק אם לנורווגיה הטכנולוגיה לבצע בעצמה את הבדיקה.

בודקים האשמות נגד צרפת

בחקירת מותם של 200 בני אדם בטביעת המעבורת:

ימאי שהיה מופקד על דלתות המעבורת הבריטית הודה: ישנתי

לונדון (ע"ר). הימאי שהיה מופקד על סגירת דלתות המעבורת הבריטית "הראלד אוף פרי אנטרפרייז" הודה ביום שישי, כי הוא ישן בעת שהמעבורת טבעה בשישה במארס וגרמה למותם של 200 בני אדם.

ועדת חקירה בת חמישה חברים כבר שמעה קודם לכן מפי עד ממשלתי מוסמך, כי האסון נגרם בעת שהמעבורת הפליגה מנמל זבריגה, בלגיה, בעת שדלתות החרטום היו פתוחות.

בעלי האניה, חברת טאונסנד תורסן, נטלו על עצמם אחריות מליאה לאסון זה.

ביום החמישי לשמיעת העדויות בפני ועדת החקירה הממשלתית, נשאל הימאי מרק סטנלי על ידי החוקר הממשלתי דוויד סטיל: "בעת שהיה מצב הכן לקראת ההפלגה אתה חזרת לתא שלך ונרדמת. למעשה לא שמעת כלל את הקריאה להתכונן להפלגה".

תשובתו של סטנלי היתה: "כן, אדוני".

בריחות ובלונים במצעד המסורתי לרגל האחד במאי בכיכר האדומה במוסקווה. [illegible]

(תצלום איי־פי)

בעקבות פעולות גרילה אפגאניות בגבול הסובייטי

"בריה"מ תגן על גבולותיה מפני מעשי פרובוקציה של באנדיטים"

מאת אליהו זהבי
סופר "הארץ" בסקנדינוויה

קופנהגן (מיוחד ל"הארץ"). במוסקווה נמסר כי חבר הפוליטביורו ומפקד הק.ג.ב ויקטור צ'אבריקוב ערך ביקור באזור הגבול בין בריה"מ לאפגאניסטאן בו פעלו באחרונה יחידות גרילה אפגאניות בתחומי בריה"מ.

הודעת "טאס" אינה מוסרת אם ננקטו אמצעים נגד מפקדים אזוריים של הק.ג.ב. ההודעה על ביקור צ'אבריקוב פורסמה עם שובו למוסקווה.

בעקבות השתתפות מיה חסן ברצח החייל מנוס

ברזיל מביעה צער על מאסר עולם לנתינה שלה בישראל

ברזיליה (ע"ר). משרד החוץ הברזילאי הביע בסוף השבוע צער, על גזר דין של מאסר עולם, שהוטל על נתינה ברזילאית ע"י בית דין צבאי ישראלי.

דיפלומטים באו"ם לא משלמים חובות

עם סיום השיחות עם ראש ממשלת יפן:

נקאסונה הבטיח לעשות לצמצום הפער במאזן המסחרי יפן־ארה"ב

עם זאת, לא בוטלו העיצומים שהוטלו על כמה מוצרי אלקטרוניקה יפניים בשוק האמריקאי

ואשינגטון (ע"צ וע"ר). ראש ממשלת יפן, יאסוהירו נאקאסונה, והנשיא רייגן, סיימו אתמול שני ימי שיחות על יחסי המסחר בין שתי המדינות, והסכימו על הצורך במאבק נגד חומות מכס, אולם מבלי לבטל את העיצומים שהוטלו על כמה מוצרי אלקטרוניקה יפניים בשוק האמריקאי.

נאקאסונה, שהופיע שלשום במועדון העיתונות הלאומי בוואשינגטון, אמר כי יפן תבטל את כל ההגבלות על סחר החוץ, ותכפיל את מאמציה לקניית יותר מוצרים אמריקאיים, ובדרך זו תצמצם את העודף העצום במאזן המסחרי של יפן עם ארה"ב.

ראש ממשלת יפן, שחזר אתמול לטוקיו, ציין כי כל חקיקה, הבאה לשים מחסום על הסחר, מהווה סכנה למערך הכלכלי של העולם כולו. הוא התכוון בכך להגבלות שהטיל הקונגרס על מספר מוצרים יפניים, ועל כוונתו להטיל במקביל הגבלות נוספות על יבוא סחורות מיפן לארה"ב. נמסר כי הנשיא רייגן אמר לנאקאסונה, כי הוא מוכן להטיל וטו על כל חוק שיבוא מן הקונגרס, אשר יהיו בו אמצעים להטלת הגבלות על היבוא.

עם זאת, למרות השיחה הידידותית, האווירה הטובה ששרתה בשיחות וההסכמה בין שני המדינאים בהודעה המשותפת שלהם, לא עלה בידי נאקאסונה לשכנע את רייגן כי יבטל את המכס בן ה־100%, שהטיל הממשל האמריקאי על יבוא יפני לארה"ב, בעיקר בתחום האלקטרוניקה, בהיקף של 300 מיליון דולר. הגבלות אלו הוטלו ב־17 באפריל.

רייגן אמר כי נאלץ להפעיל את ההגבלות האלו מפני שיפן לא כיבדה התחייבות מ־1986 להפסיק את יבוא ההיצף של מוליכים למחצה — רכיבים אלקטרוניים חיוניים בשוקי העולם — במחירים שהם פחות מעלות המוצר, ועל כך שלא פתחה, כפי שהבטיחה, את שוקי הפנים שלה לסחורות אמריקאיות.

ארה"ב תבדוק מחדש

בתשובה לבקשת נאקאסונה כי הממשל יבטל את ההגבלות האלו, אמר רייגן כי תיערך בדיקה מחודשת במחצית החודש מאי, לגבי היצוא היפני בתחום המוליכים למחצה, והוא יהיה מוכן להפסיק את ההגבלות — אם תוצאות הבדיקה יהיו חיוביות. מדובר על הסרת המכסים הגבוהים עד 9 ביוני, המועד בו ייפגשו ראשי מדינות התעשייה הגדולות בוונציה לדיונים מסחריים.

אולם, בעיצומו של ביקור נאקאסונה בוואשינגטון, אישר הקונגרס חוק נוסף, ובו הוראות להגבלת היבוא, כתוצאה מהגירעון הגדול במאזן המסחרי עם יפן.

לפי החוק החדש, יוכפלו ההגבלות על היבוא מיפן וארצות אחרות, הנוקטות שיטות סחר בלתי־הוגנות, ובדרך זו צוברות עודפים עצומים בסחר שלהן עם ארה"ב. הגירעון במאזן המסחרי האמריקאי ב־1986 הגיע לשיא של 166.3 מיליארד דולר, ושליש מכך במסחר עם יפן.

נאקאסונה פרש בפני רייגן הממשל את התוכנית היפנית לנקוט אמצעים חיוביים בסחר העולמי ובשוק הפנימי.

הוא אמר כי ממשלת יפן מתכננת תקציב נוסף של 34 מיליארד דולר בקיץ הבא, כדי לדרבן את המשק היפני ולהגדיל את היבוא ליפן. עוד אמר כי יפן תבטל הגבלות ומחסומים על זרימת סחורות ליפן, ותורים תקציב 30 מיליארד דולר כסיוע חוץ למדינות מתפתחות.

הנשיא רייגן אמר כי הוא מקדם בברכה את הצעדים האלה ויחכה לתוצאות מהם.

נאקאסונה טען כי ארה"ב, מאידך, חייבת לצמצם את ההוצאות שלה, כדי להקטין את הגירעון התקציבי, ולעשות מאמץ כדי להגביר את כושר התחרות האמריקאי בשוק העולמי.

ערך את העמוד: חיים טל

ה"שוק" החליט על הגבלה דרסטית בקליטת פליטים

מאת אליהו זהבי

קופנהגן (מיוחד ל"הארץ"). שרי המשפטים של 12 מדינות הקהילייה האירופית החליטו על תקנות חדשות לגבי פליטים המבקשים לקבל מקלט באחת ממדינות השוק.

הסעיף החמור ביותר בתקנות החדשות: פליט שייתקל בסירוב באחת ממדינות השוק, לא יורשה לנסות לבקש מקלט ביתר 11 המדינות החברות.

תקנה אחרת נוגעת לחברות תעופה במטוסן הגיע הפליט לאחת ממדינות השוק ללא אשרה: חברת התעופה תיקנס ותיאלץ להחזיר את הפליט לארץ מוצאו, גם אם אין בידי הפליט כרטיס הלוך־חזור.

החלטת השוק גרמה לחששות במדינות שאינן חברות הקהילייה, כגון אוסטריה ושוודיה, כי יגבר זרם הפליטים המנסה להיכנס לגבולן.

נורווגיה ושוודיה חוששות מפני הסתננות פליטים שלא הורשו להיכנס לדנמרק, ושתי מדינות אלו עומדות לנקוט צעדים למנוע סכנה זו.

קודם לכן החליטה שוויץ על החמרת התקנות לגבי פליטים.

את התקנה החדשה מסבירות מדינות השוק בכך שהגישוק האמיתי לנדידת פליטים ממדינות אסיה ואפריקה הוא ניתוק כלכלי: העלאת רמת החיים שלהם.

שר החינוך האמריקאי מציע: בדיקת־איידס חובה לפני נישואים

ואשינגטון (ע"ר). שר החינוך האמריקאי ויליאם בנט אמר שיש להנהיג בדיקת חובה של איידס לבני זוג המתכוונים להינשא. הוא אמר כי יש לחייב בני זוג בבדיקת איידס לפני שהם מקבלים רשיון נישואין, לצורך מידע לשירותי הבריאות ומידע לבני הזוג עצמם. הוא גם הציע לקיים בדיקות איידס לכל האסירים המאושפזים.

לדבריו, נבדק בממשל הצורך להנהיג מבדקי חובה של איידס אולם טרם החליטו אם להמליץ על כך לפני הקונגרס או הרשויות המקומיות.

עד כה מתו מאיידס 18,000 מתושבי ארה"ב, ולפי התחזיות ייוולדו בשנים הקרובות 4000 ילדים חולי איידס".

בנט הביע צער על כך שכאשר שוחררה קבוצה גדולה של אסירים מבית סוהר בניו יורק, לא נמסר לרעיותיהם אם נדבקו הבעלים בנגיף.

תגלית בריטית עשויה לשים קץ למחלת סיסטיק פיברוסיס

לונדון (ע"ר). קבוצת רופאים בבריטניה הודיעה ביום שישי על מציאת מקומו של גן פגום הגורם למחלת סיסטיק פיברוסיס. הרופאים אמרו, כי גילוי זה עשוי להביא לחיסולה של מחלה תורשתית זו תוך 20 שנים.

קבוצת הרופאים במרכז הרפואי סנט מארי בלונדון הודיעה, כי גילוי מקומו של הגן הלא פעיל יעזור להם בבידודו. לאחר מכן הם יוכלו לבצע ניסוי כדי לזהות נשים הנושאות את הגן הפגום לפני שהן נכנסות להריון ומעבירות את המחלה לוולד.

היום אין כל אפשרות לדעת אם בני אדם נושאים את הגן הגורם לסיסטיק פיברוסיס, מחלה הפוגעת קשה בריאות ובמערכת העיכול.

המדענים הבריטים הוסיפו, כי התגלית האחרונה שלהם עשויה להביא לפיתוח תכשיר רפואי חדש במהלך 5 עד 10 השנים הבאות, אשר יאריך את חיי הסובלים ממחלת סיסטיק פיברוסיס בכך שיסלקו חומרים הסותמים את מעברי הריאה.

ספריית הסרטים הבריטית של "קנון" נמכרה ב־85 מליון ד'

מאת בני לנדאו
סופר "הארץ" בקליפורניה

לוס אנג'לס (מיוחד ל"הארץ"). חברת הסרטים "קנון" בבעלותם של מנחם גולן ויורם גלובוס, מכרה שלשום את ספריית הסרטים הבריטית שבבעלותה, תמורת 85 מליון דולר במזומנים.

הספריה, הכוללת כ־2,000 סרטים ויומני קולנוע, נרכשה על־ידי חברת ההפקה של היזם הקליפורני, ג'רי ויינטראוב. סכום העיסקה נמוך בכ־40 מיליון דולר מהמחיר המקורי אותו תבעה "קנון" כמה שבועות לפני כן, בעת שהעמידה את הנכס למכירה.

התשלום: "כמו שעון"

הספריה, שנרכשה לפני שנה מידי היזם האוסטראלי, אלאן בונד, הופיעה במאזני החברה בשווי של 144 מיליון דולאר. אתמול עמדה החברה בתשלום 2.2 מיליון דולר ריבית לבעלי אגרות החוב שלה. מנכ"ל "קנון", יורם גלובוס, אמר כי התשלום בוצע "כמו שעון". גלובוס, שהביע תקווה כי החברה תחלץ ממקשייה "כשהסרטים בקופסה", הודה, עם זאת, כי על "קנון" "עוברים ימים קשים".

"לוס אנג'לס טיימס" ציטט אתמול מומחים פיננסיים ממזרח היכשת, שהביעו דאגה באשר לסיכויי החברה לטווח ארוך. לדבריהם, מסתכמים חובות הטווח הקצר של "קנון" בכ־130 מיליון דולר, וחובות הטווח הארוך הם כ־440 מיליון דולאר. "המשבר הכספי בקנון נמשך", אמר אחד מהם. "החברה היתה בצרות גם כשביקשה לקבל 125 מיליון (תמורת הסרטים)".

מניית החברה צנחה שלשום בכ־12%. שווי המניה הוא עתה 5.375 דולר.

מזכ"ל האו"ם יבקר את ולדהיים

מאת שלמה שמיר
סופר "הארץ" בניו־יורק

ניו־יורק, (מיוחד ל"הארץ"). המזכיר הכללי של האו"ם קיבל את הזמנתו של נשיא אוסטריה קורט ולדהיים ויסעד על שולחנו. מזכיר האו"ם יוצא לביקור באוסטריה בחודש הבא.

לציבור הנוסעים למפגן התעופה בנתב"ג

ביום העצמאות

באישור המפקחים על התעבורה

אגד תקיים שרותי הסעות מיוחדים למפגן התעופה בנתב"ג מכל רחבי הארץ ביום העצמאות 4.5.87 כדלקמן:

מחיפה, תחנה מרכזית – משעה 8:00 ועד 11:00

מתל־אביב, תחנה מרכזית – רח' נוה שאנן פינת רח' ראש פינה משעה 8:00 ועד 12:00.

אגד מברך את כל בית ישראל בברכת חג שמח.

עוד שירות למען

אגד

הזמורה הפילהרמונית־היכל התרבות מציגים:

בהסות מ"מ ראש הממשלה מר שמעון פרס

רסיטל יחיד

מונסרא קאבאייה

במה לבירורים מדיניים חברתיים ע"ש משה דיין ז"ל

כנס עיון בנושא:

עידה בינלאומית – הזו הדרך לקידום השלום?

הדוברים: ח"כ אבא אבן, יו"ר ועדת החוץ והבטחון
השר הפרופ' משה ארנס
מר זלמן שובל
הפותח והמנחה: ד"ר נתן ינאי

הכנס יתקיים ביום ששי, ט' באייר תשמ"ז (8.5.1987) בשעה 10.00 בבקר במלון רמת־אביב – רמת אביב.
הזמנות ניתן להשיג בטלפון (03)653320

ברכת אחים

שלוחה

למדינת ישראל, מנהיגיה, אזרחיה ותושביה

ליום העצמאות הל"ט

אנו נושאים תפילתנו ומבטיחים את עזרתנו בהמשך בנייתה של המדינה תוך החי את עקרונות מגילת העצמאות וחיזוק ערכי השלום, חופש הדת והמצפון ושוויון ערך האדם.

אנו מביעים את הערכתנו למפעלה החלוצי של **התנועה ליהדות מתקדמת** בישראל, קהילותיה, ישוביה, מוסדות החינוך ותנועת הנוער שלה, העוסקים במלאכת הקודש של עיצוב אורח חיים יהודי מתקדם בישראל.

אנו מחזקים את ידי התנועה ליהדות מתקדמת בישראל, במאבקה להכרה ושוויון זכויות.

ARZA ארצה

ASSOCIATION OF REFORM ZIONISTS OF AMERICA

איגוד הציונים הרפורמיים בארצות הברית.

הרב אריק יופה, מזכ"ל

הרב יחזאל צ'דלס קרולוף, נשיא

ירידה במכירת דירות חדשות

מגמת הירידה נמשכת כבר כמה חודשים ● 9 חברות הבנייה הגדולות מכרו באפריל 283 דירות ● ירידה של 8% לעומת מארס ● בולטת ירידה במכירות דירות על ידי חברות בנייה פרטיות

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הירידה במכירת דירות חדשות נמשכה גם בחודש אפריל. 9 חברות הבנייה הגדולות מכרו באפריל 283 דירות בלבד לעומת 308 דירות בחודש מארס, ירידה של 8 אחוזים. אפריל אופיין בירידה במכירת דירות על ידי חברות בנייה פרטיות לעומת גידול כלשהו במכירות של דירות על ידי חברות בנייה ציבוריות. כלומר ירידה של 35 אחוז במכירות חברת הבנייה אשדר וירידה של 21 אחוז על ידי חברת רסקו. במכירות דרוקר ירדו ב־50 אחוז. להלן השתנות המכירות של 9 חברות הבנייה הגדולות:

החברה	אפריל	במארס	שינוי ב־%
שיכון ופתוח	40	37	+8
שיכון עובדים	79	62	+27
אשדר	29	45	−35
יובל גד	71	18	−12
דרוקר	7	14	−50
רסקו	15	19	−21
רמט	15	18	−16
אזורים	14	16	−12
רובינשטיין	13	16	−18
סך הכל	283	308	−8

בניגוד לשוק הדירות החדשות הדירות מיד שנייה זוכות לביקוש רב והמחירים גואים בין היתר בגלל חששם של רבים מהסתבכות עם קבלנים שעלולים להיקלע לקשיים. בכך מוסברת גם הירידה במכירות של דירות על ידי חברות הבנייה הפרטיות לעומת גידול מסוים במכירות על ידי חברות הבנייה הציבוריות.

המכירות של חברת שיכון עובדים עלו למרות שהחברה העלתה בחודש זה מחירים בין אחוז לשניים.

בקרוב תוסר ההקפאה משכר הדירה

דוד לוי חתם על התקנה החדשה ● המשמעות העיקרית של הסרת ההקפאה היא שבעלי הבתים יוכלו לחשב את הדולר לפי שער יציג של כ־1.60 ש"ח במקום 1.23 ש"ח כפי שהיה עד עכשיו

מאת לאה פרידה

שערי ההקפאה של הדולר, במצב שבו נקובים רוב חוזי השכירות למגורים, יופשרו בקרוב ובעלי הבתים יוכלו לגבות את החוזים הדולריים שהתקבו עם דייריהם ללא הגבלות ההקפאה.

המשמעות העיקרית של הסרת ההקפאה היא שבעלי הבתים יוכלו לחשב את הדולר לפי שער יציג של כ־1.60 ש"ח לדולר במקום 1.23 ש"ח כפי עד עכשיו. בהקבל הותר להעלות את שכר הדירה בהצמדה למדד בשיעור של כ־20%.

התקנה המכירה את ההקפאה בחוזי שכירות למגורים וכן הותר להעלאת דמי שכירות בהצעות נחתמו בסוף השבוע על ידי שר הבינוי והשיכון דוד לוי והועברו להתייעצות של ממלא מקום שר האוצר גדעון פת.

הסרת הפיקוח לא תעורר, כנראה, בעיות לגבי חוזי שכירות חדשים, אך ייתכן שיתעוררו שאלות לגבי חוזים קיימים. במשרד הבינוי והשיכון נערכים כדי להשיב לשאלות של אזרחים בעניין זה ובדעתם גם להפעיל תקליט שיסביר את משמעות התקנה החדשה.

דמי השכירות למגורים הוקפאו באפריל 1985 ומאז אושרו רק שתי העלאות בחודשים בין ביוני אושרה העלאת בחודשים של 14 אחוז וב־1 ביולי אושרה העלאה ב־25 אחוז. בתוספת שתי ההעלאות הגיעו לשער חליפין של 1.23 ש"ח לדולר שהוקפא עד היום. בעלי הבתים טענו וטוענים שהם מקופחים ואף מופלים לרעה לעומת בעלי מקרקעין המשמשים לעסקים שכן, דמי שכירות עסקים היו מוקפאים רק מ־1 ביולי 1985 עד 31 בדצמבר 1985 וכבר ב־1 בינואר 1986 הוסרה מהם ההקפאה.

בפועל תגרום הסרת הפיקוח להתייקרות של כ־30% לגבי דיירים קיימים. אשר לדיירים חדשים, ייתכן שלא יחול שינוי בגובה שכר הדירה. כי בעלי הבתים מצאו דרכים לעקוף את חוק ההקפאה כאשר השכירו את דירותיהם לדיירים חדשים. הם דרשו מהם מחירים יותר גבוהים מכפי שדרשו מהדיירים הקודמים בלי שהחדשים יכלו לבדוק את שכר הדירה הקודם.

ה"קו־אופ" הכריז מלחמה על תנובה: נשווק יותר את טרה

בתגובה למבצע פרסים של תנובה המוגבל לרשת ההיפרשוק בלבד

מאת נחמיה שטרסלר

בני גאון מנכ"ל הקו־אופ החליט לצאת למלחמה כנגד תנובה. בסוף השבוע שעבר שלח גאון מברק ליורם בליזובסקי מנכ"ל משרד התעשייה ולזאב גלמור הממונה על ההגבלים העסקיים ובו הוא כתב שתנובה יצאה במבצע מכירות "הלביאדה". לפי תנאי המבצע, מי שיאסוף כמות מסויימת של שקיות חלב יקבל פרס. העוקץ הוא שהפרסים יוענקו רק בהיפרשוק ... בחנויות ... לתנובה.

בני גאון

גאון רואה בכך הוראת לא הוגנת משום שלתנובה יש כוח מונופולי לייסדי בחלב המבצע מיועד לשנות הרגלי קנייה תוך שימוש בכוח זה.

הוא מבקש את התערבות משרד התעשייה בנושא.

בתשובה לשאלת "הארץ" אמר גאון שהוא ישווק יותר מוצרי חלב של "טרה" בתגובה. כמו כן ענה לשאלה בקשר לעובדה שתנובה והקו־אופ הם חלק ממשפחת ההסתדרות: "עם קרובי משפחה כאלו אני מעדיף להיות יתום" ענה.

הפסדי בנק הבנייה גדלו ב־84% והגיעו ב־1986 ל־677 אלף שקל

הבנק שייך למרכז הקבלנים וליו"ר הבנק מונה גיורא גזית ● לאור המצב התיר בנק ישראל לבנק הבנייה לבצע עסקות גם מחוץ לענף הבנייה

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הפסדי בנק הבנייה, הנמצא בשליטת החברה לפיתוח של מרכז הקבלנים, גדלו במהלך 1986 ב־84 אחוז והגיעו ל־677 אלף שקל לעומת 369 אלף שקל בשנה הקודמת. מתברר מהדוחות הכספיים של הבנק שפורסמו אתמול. בבקביל פרסם הבנק, זו הפעם הראשונה תוצאות לרבעון הראשון של 1987 ואלה מצביעות על הפסד ממלי של 6500 שקל.

ההפסדים הנמשכים של בנק הבנייה נובעים מהמשבר שפקד את ענף הבנייה ומשורה של הלוואות אותן נתן הבנק ואשר הפכו לחובות מסופקים. הבנק הפריש במהלך 1986 סכום של 1.6 מיליון שקל לחובות מסופקים לעומת 2.8 מיליון שקל בשנת 1985.

בנק הבנייה נאלץ לבצע, על פי הנחיות בנק ישראל שורה של צעדים ארגוניים. ליו"ר הבנק מונה גיורא (ג'ורי) גזית שעמד בראש בנק הפועלים שנבחר לתפקיד היו"ר ב־1 בינואר. הבנק גם נאלץ להגדיל את הונו.

המנכ"ל החדש של הבנק יעקב נסים מסר אתמול כי בתחילת 1987 התיר בנק ישראל לבנק הבנייה, לבצע עסקאות גם עם לקוחות שאינם מענף הבנייה. זו הפעם הראשונה שבנק ישראל מאפשר לבנק הבנייה לפעול מחוץ לענף הבנייה. המהלך נועד לאפשר לבנק להרחיב את חוג לקוחותיו ולפזר את הסיכון שהתרכז בעבר בענף הבנייה.

עם זאת בנק ישראל ממשיך לדרוש מבנק הבנייה להפסיק את מתן האשראים לבעלי עניין שהם ברובם עסקים של מרכז הקבלנים. לדברי המנכ"ל מגיעות כעת העסקאות עם בעלי עניין לכ־20 אחוז כאשר בנק ישראל דורש שהיקף העיסקות עם בעלי עניין לא יעלה על 10 אחוז.

ערכה את העמוד: אורית גלילי

אגרת ללקוח

הנדון: **שרותי הקו – פעילות שוטפת**

במודעה שפירסמנו ביום 16/4/87 מסרנו על ביטול צווי העיקול והמניעה שהוטלו לבקשת חברת אלאלוף על כספי ירכוש החברה ואשר גרמו לתקלות בתיפעול השוטף של הקו.

אנו מבקשים להבהיר, כי ביטול צווי העיקול והמניעה נעשה לאחר דיון שנתקיים בבית המשפט על־פי הסדר מוסכם שהושג בין הצדדים.

אנו לשרותכם כתמיד ביעילות ובשירות אדיב.

בכבוד רב
סי.איי.אס. סוכנויות ספנות בע"מ

מקסימה
המרכז להפרדת אויר בע"מ

הננו שמחים להודיע כי עברנו למשכננו החדש

בית אבגד – (קומה 14) זבוטינסקי 5
רמת־גן 52520
טל: 03־7513135

ברכת חג שמח
מקסימה – ארגים

תיבדק העלאת הארנונות בת"א; ייתכן והעירייה תצטרך להחזיר כסף לתושבים

מאת חיים הנדוורקר
סופר "הארץ" בתל אביב

משרד הפנים עומד לקיים בדיקה יסודית בכל נושא העלאת הארנונות בתל אביב, כך נודע לסופר "הארץ". לא מכבר פנה ח"כ חיים רמון למנכ"ל משרד הפנים אריה דרעי וטען כי במקומות שונים בתל אביב התבצעה העלאת ארנונות בשיעורים גבוהים מאד מעבר ל־22 אחוזים עליהם החליטה הכנסת. דרעי הבהיר לרמון כי העלאות מעבר ל־22 אחוזים הינן בלתי חוקיות.

ואולם מתברר כי הפרשה סבוכה יותר. בשכונות המצוקה למשל העלתה העירייה את הארנונות בשיעורים גבוהים מאד, לעיתים עד 200־300 אחוזים וזאת על פי הבי־חזות משרד הפנים לאחר שהתברר כי במקומות אלה משלמים ארנונות מתחת לקו המינימום שקבע המשרד. העלאות אלה בפועל הינן במקומות מיוחדים בלבד. בנוסף לכך, קיימת תופעה אחרת של העלאה בשיעורי הארנונה בשיעורים שמעבר ל־22 אחוזים באמצעות שינויי סיווגם של בניינים.

עיריית תל אביב פנתה באחרונה לוועדה הפועלת במשרד הפנים זה מוסמכת לאשר חריגות בהעלאת הארנונות. הבדיקה, כך אומרים במשרד הפנים, תהיה קשה ומסתבכת שכן המדובר בבדיקת פרטים רבים ומורכבים. נודע כי במשרד הפנים יש התלבטות בנושא זה: מצד אחד מצבה הכספי הקשה של העירייה שאינו מצדיק העלאות גדולות בארנונה. מצד שני יש שכונות בתל אביב בהן משלמים פחות מבעיירות פיתוח. בכל מקרה, נראה כי משרד הפנים לא יאשר העלאת ארנונות באזורים המשלמים מעל המינימום שנקבע על ידי המשרד ועיריית תל אביב עשויה להידרש להחזיר כספים לציבור.

הממשלה ספגה 264.5 מיליון ש"ח באפריל

גורמים כלכליים חוששים כי המשך הספיגה הגדולה יביא ללחצים לביטול הקיצוצים בתקציבי החינוך והבריאות

מאת צבי זרחיה סופר "הארץ" לענייני כלכלה

הממשלה ספגה בחודש שעבר 246.5 מיליון ש"ח. עודף ההכנסות על ההוצאות בתקציב המדינה הסתכם בחודש שעבר ב־156.1 מיליון ש"ח ... הסתכם ב־4.90 מיליון ש"ח.

ממשרד האוצר נמסר כי ספיגת הממשלה, נובעת רובה ככולה מרמת הוצאות נמוכה של הממשלה בחודש שעבר, כתוצאה ממספר קטן של ימי עבודה באפריל, בשל פגרת חג הפסח.

סופר "הארץ" מציין כי לאחרונה נמתחה ביקורת חריפה על האוצר, על שהציג לכנסת נתונים כאילו גם בשנה החולפת נמשכה הזרמת הכספים למשק, שעה שבפועל המשיכה הממשלה בספיגת מאות מיליוני שקלים. באוצר מברכים אומנם על הספיגה הגדולה, אולם, חוששים שהדבר יביא להגברת הלחצים לבטל את הקיצוצים בתקציבי החינוך והבריאות.

בנק ישראל הודיע כי יתרות מטבע חוץ נטו, עלו בחודש שעבר ב־103 מיליון דולר, והסתכמו בסוף החודש ב־4,393 מיליארד דולר. הגידול ביתרות נבע בשל המרה של מאות מיליוני דולרים בחודשים האחרונים, מאז הפיחות, על ידי הסקטור העסקי.

קונצרן כלל יגייס 15 מיליון דולר עבור קבוצת הביטוח שלו

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

קונצרן כלל יגייס 15 מיליון דולר בבורסה לצורך הגדלת ההון של קבוצת הביטוח של הקונצרן. הקבוצה כוללת ארבע חברות: כלל ביטוח, אריה, אררט והרכישה האחרונה של חברת הביטוח איתן מבנק המזרחי. ההון שיגויס יועבר באופן יחסי לארבעת חברות הביטוח שבשליטת כלל.

לאחר רכישת חברת הביטוח איתן מגיע חלקה של קבוצת הביטוח של כלל לכ־15 אחוז מכלל שוק הביטוח בענף האלמנטרי. למעשה הפכה קבוצת כלל לקבוצת הביטוח השנייה בגודלה בענף האלמנטרי לאחר קבוצת הסנה. ארבעת החברות ימשיכו להתחרות ביניהן בשוק הביטוח כמו בעבר אך קיימת כוונה שהחברות יקבלו בעתיד שירותים משותפים במטרה להוזיל את עלות הפעלתן.

ההון יגויס באמצעות חברה חדשה, כלל אחזקות ביטוח שתרכז את השליטה בארבע החברות הללו. החברה החדשה הוקמה בין היתר כדי לעמוד בדרישות הבורסה לניירות ערך שדרשה מכלל לרכז את קבוצת הביטוח כדי למנוע ניגודי אינטרסים בין החברות השונות המרכיבות את קבוצת הביטוח של כלל. כמנכ"ל חברת האחזקות יכהן ידידיה גרינברג שפרש לאחרונה מבנק לאומי וכיו"ר החברה יכהן המשנה למנכ"ל כלל יצחק שרם.

יפאן וארה"ב תיאמו תכנית לבלימת ירידת הדולר

הדולר ממשיך לגלות חולשה בשוקי העולם

וואשינגטון. (עלה). ארה"ב ויפאן גילו ביום ה' תכנית מתואמת לבלימת ירידת הדולר, על ידי הרחבת הפער בין שיעורי הריבית הנהוגים בארה"ב וביפאן. החלטה זו נתקבלה במהלך ביקורו הרשמי בארה"ב של ראש ממשלת יפאן, יאסוהירו נקסונה. לדברי פקידי ממשל בכירים אמר נקאסונה לנשיא רייגן, כי הורה לבנק המרכזי של יפאן ולמשרד האוצר היפאני להנמיך את שיעורי הריבית להלוואות לטווח קצר ביפאן.

בעת, ובעונה אחת הורה ראש הבנק הפדראלי של ארה"ב, פול וולקר, כי הבנק העלה את שיעורי הריבית, כדי לסייע לדולר ולשמור על שיעור אינפלציה נמוך. פקידי ממשל אמרו, כי רייגן סמך על התחייבותו של נקאסונה להגביר את הגידול הכלכלי הפנימי ביפאן.

החברה לביטוח סחר חוץ תגייס 20 מ' ד' בניו יורק ולונדון

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

החברה לביטוח סיכוני סחר חוץ, שהיא חברה ממשלתית, מתכוונת לגייס 20 מיליון דולר בהנפקת מניות בבורסות של ניו יורק ולונדון. במסגרת זו ימכרו למשקיעים כמחצית ממניות החברה, גילה מנכ"ל החברה עמי קמיר בהרצאה בפני חברי מועדון "מיליון פלוס" שהוא מועדון היצואנים הגדולים של ישראל.

קמיר מסר שלצורך ההנפקה מוערכת החברה בכ־40 מיליון דולר. הכספים שיגויסו מיועדים למימון תכניות ביטוח חדשות ליצואנים הישראלים.

מנכ"ל החברה לביטוח סיכוני סחר חוץ תקף את חברות הביטוח הפרטיות ובראשן חברת הסנה על כך שטרפדו למעשה את הנהגת ביטוח חבות המוצר ליצואנים הישראלים. "כאשר משרד האוצר התרשם שחברות הביטוח לא מוכנות להתחלק בסיכון עם החברה הממשלתית לביטוח סיכוני סחר חוץ, הסיר גם הוא את תמיכתו וכך נוצרה קואליציה מוזרה בין הממשלה לחברות הביטוח נגד חברה ממשלתית", אמר קמיר.

לדעתו שתיקתם של היצואנים והעובדה שלא ניהלו מאבק עקרוני בנושא זה לא סייעה לקידום הנושא. "הפסדנו חצי שנה עם נזק לא מבוטל ליצוא הישראלי".

מבצע ביקורת לדירוג מחודש של בתי המלון יחל מיד לאחר החג

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תיירות

מבצע ביקורת לדירוגם מחודש של כל בתי המלון בישראל הנתונים לפיקוח יחל מיד לאחר יום העצמאות. אמש נודע, כי במסגרת המבצע יבקרו אנשי משרד התיירות בצורה אנונימית בבתי המלון השונים ויעמדו מקרוב על שורה של קריטריונים חדשים לקביעת הדירוג החדש.

לצורך מילוי מדויק של טופס שאלון הביקורת, לקביעת הדירוג החדש, עברו אנשי משרד התיירות שני ימי השתלמות מיוחדים נפרדים, שהאחרון בהם התקיים בסוף השבוע בתל־אביב. הקריטריונים החדשים גובשו במתכונתם הסופית לאחר שהופקו לקחים מהפעלתם הניסיונית על שני מדגמים שכללו 60 בתי מלון שונים ברחבי הארץ.

הדירוג החדש, לעומת הרמה הבר־כבית שהיתה נהוגה עד היום, יכלול רמה חדשה "דה לוקס" שלא היתה קיימת בישראל.

מדינת ישראל

יום הזיכרון הכללי לחללי מערכות ישראל

היום שבו מתייחד עם ישראל עם זכר יקיריו שנפלו

במוצאי שבת – ג' באייר תשמ"ז 2.5.87 בשעה 21:30 תשמע צפירה בכל רחבי הארץ.
אנו פונים בזה לכל בית ישראל להדליק בשעה זו

נר זיכרון־גבורה

ביום ראשון – ד' באייר תשמ"ז 3.5.87 בשעה 11:00 תשמע צפירת דומיה ויערכו טקסי אזכרה ממלכתיים בבתי הקברות הצבאיים והתייחדות בבתי הקברות בהם קבורים חללי מערכות ישראל.

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו
יואל קרמר ז"ל
נעלה אל קברו להתייחד עם זכרו
ביום רביעי, ז' באייר תשמ"ז 6.5.87, בשעה 16.00
בבית העלמין בהר הזיתים, ירושלים
נפגשים ליד מלון אינטרקונטיננטל
המשפחה

במלאת שבע שנים לפטירתו
נתייחד עם זכר יקירנו
תא"ל **אברהם ארנן** ז"ל
האזכרה תתקיים ביום חמישי, ח' באייר תשמ"ז (7.5.87) בשעה 16.00 בבית הקברות הצבאי בהר הרצל ירושלים
המשפחה

במלאת שלוש עשרה שנה לנפילתו של
רב סרן
ד"ר **אחיקם אבני**
(פיינשטיין) ז"ל
נעלה אל קברו ונתייחד עם זכרו, בבית הקברות הצבאי בקרית שאול, ביום שלישי, ו' באייר תשמ"ז (5.5.87) בשעה 16.00 אחה"צ. נפגשים ליד השער.
המשפחה

במלאת שנתיים לפטירת יקירנו
נחמיה אדמוני
ז"ל
נעלה לקברו להתייחד עם זכרו ביום ראשון, ד' באייר תשמ"ז 3.5.87, בשעה 4 אחה"צ, בהר הזיתים בירושלים
המשפחה

לניצה כהן היקרה
איתך באבלך על פטירת
אביך ז"ל
ידידיך בחברת "כנס"

לשלמה ענבר
משתתפים באבלך על פטירת
אביך ז"ל
המקום ינחם אותך בתוך שאר אבלי ציון וירושלים
עובדי פי.סי.אס.

אפרים שינוטר ז"ל
נלקח מאתנו בטרם עת
הלוויה התקיימה ביום שישי ב' באייר תשמ"ז 1.5.87
האבלים:
אשתו: אסתר
בניו: אהוד ואריאל
בנותיו: אסנת, אופיר ואפרת
וכל בני המשפחה

גילוי מצבה ליקירנו
יואל זון ז"ל
יתקיים ביום רביעי ז' אייר 6.5.87
בשעה 16.30. נפגשים ליד שער
בית העלמין ברחובות
אזכרה לזכרו תתקיים בשעה 17.30 בבית שפרינצק.
המשפחה

יקירנו
אליהו בן נתן לימן (לרמן)
איננו
הלוויה תתקיים היום יום ראשון ד' באייר תשמ"ז 3.5.87
בשעה 14.00 בבית העלמין בחולון
הסעה מרח' בריינין 3 תל־אביב בשעה 13.00
המתאבלים:
רינה לימן
עדנה ורפאל לרמן וב"ב
אילנה ובסילי קונסטנטינו וב"ב

במלאות שלושים לפטירתו של יקירנו
בוריס ירון ז"ל
נעלה לקברו לגילוי המצבה ביום ג' ו' באייר תשמ"ז (5.5.87) בשעה 15.30 בבית העלמין בכפר סמיר חיפה
נפגשים ליד השער הראשי.
המשפחה

במלאת 4 שנים לפטירתה של
נעמי גורן ז"ל
נערוך אזכרה ביום שלישי, ו' באייר תשמ"ז (5.5.87) בשעה 16.00 בבית העלמין של קיבוץ נחשון
המשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו
המהנדס **צבי שטורם** ז"ל
תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום שלישי
5.5.87 בשעה 16.00 בבית העלמין בכפר סמיר חיפה
אוטובוס יצא מרח' חביבה 66 רמות רמז חיפה בשעה 15.30
תודה רבה לכל המנחמים בע"פ ובכתב
המשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירתנו
בלה פינקלשטיין גילאון
ז"ל
נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה ביום שלישי ו' באייר 5.5.87 בשעה 15.00 אחה"צ בבית הקברות בקרית שאול
נפגשים ליד השער

בתיה ושמואל עוזיאל ומשפחתם
לובה גילאון ומשפחתה
משפחות: ברגלסון, ורשבסקי, בן־אריאל וורטמן, פינקלשטיין, מייזל, בלוך, מליכסון

בצער רב אנו מודיעים על פטירת יקירנו
ד"ר **צבי** (הרמן) **פרנס** ז"ל
מטרנופול – חולון
ההלוויה התקיימה ביום שישי 1.5.87 בבית העלמין בחולון.
המשפחה

מה זה יתן לספורט הישראלי?

מן היציע

מאת מיכאל קרנון

להודות על האמת איני יודע כיצד להתייחס למשחקי הפועל הי13 שייפתחו מחר באיצטדיון רמת-גן. מחד הזדמנות יוצאת דופן לחובבי הספורט בישראל ליהנות מתחרויות בין-לאומיות ברמה גבוהה. מאידך אירוע בגופה שהושקעו בו סכומי עתק שהספורט הישראלי כמעט שלא יצא נשכר מהם.

מנכ"ל הפועל יצחק אופק אמר שתקציב המישחקים מגיע ל-5 מיליון שקלים, ובעצמו שההשוואה לאירועים בין-לאומיים בסדר גודל דומה, זו הוצאה קטנה. הוא גם מאמין שהמישחקים יסתיימו ללא גרעון, ואני רק יכול לאחל לו ולחבריו שאכן כך יהיה.

השאלה היא אם בסדר העדיפויות בספורט הישראלי, שאופק הוא אחד ממעצבי דמותו, אירוע כזה הוא בעדיפות ראשונה. אין לי ספק שרבים היו מוצאים דברים חשובים יותר להשקיע בהם סכומים כאלה או אפילו חלקים מהם.

המארגנים אומרים שההכנסות ממכירת הכרטיסים למופע הפתיחה, יכסו את ההוצאות כמה שהם מכנים "ההפקה הגדולה ביותר שהיתה עד היום בישראל". אבל השאלה היא מה זה יתן לספורט הישראלי. מופעים כאלה נערכים רק באירועים רשמיים כמו אולימפיאדות, אליפויות עולם ואליפויות יבשתיות. משחקי הפועל אינם כאלה והם לא יותר מאשר לקט של תחרויות הזמנה. מדוע יש צורך במופע פתיחה ראוותני, רק כדי לנפח את האגו של כמה אנשים?

לא ברור גם מה הצורך בהפעלת 24 ענפי ספורט במקום להתרכז בארבעה-חמישה ענפים ולהשקיע בהם את מירב הכשר-אים.

כבר הזכרנו בעבר שמבחינת העיתוי ראשית מאי הוא מועד לא נוח לאתלטים ולשחיינים, אם אנו מצפים מהם להישגים ברמה עולמית. בענפים אלה מגיעים לשיא בחודשי אוגוסט-ספטמבר. וברור שאפילו שיאנים עולמיים לא יוכלו להציג יותר מאשר יכולת בינונית בתקופה זו של השנה.

למרות דברים אלה אני מאמין שלחובב ספורט אמיתי יהיה הרבה מה לראות וליהנות בשבוע הקרוב. כך באיצטדיון האתלטיקה בהדר יוסף, כך בבריכת השחיה של אוניברסיטת תל-אביב, כך באולמות הכדורסל בירושלים, בחיפה, בצמח וביד-אליהו וכמובן גם באיצטדיון רמת-גן, שם ישחקו קבוצות ליוורפול ורינג'רס.

נקודה חיובית נוספת: הופעתן של נבחרות מפולין והונגריה, סנוניות ראשונות להפשרת היחסים עם מזרח-אירופה. בעוד ארבע שנים אנו מקווים שנראה כאן גם נציגים מברית המועצות.

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

בגלל יום הזיכרון לחללי צה"ל

אוהדי בית"ר חגגו באיפוק בירושלים

החגיגות יתחדשו הלילה ★ האלופים החדשים יוצאים לנהריה ויקיימו מחר מישחק ראווה נגד נבחרת העיר

מאת רוני דיאמן
סופר "ספורט הארץ" בירושלים

תוגת ערב יום הזיכרון לחללי צה"ל עצרה אמש את השמחה ההיסטורית שפרצה בשעה 6.45 אחה"צ באיצטדיון בלומפילד, כאשר נקבעה סופית זכייתה של קבוצת בית"ר ירושלים בתואר האליפות הראשון בתולדותיה.

בחדר ההלבשה הרחוש נפלו המאמן, המנהלים והשחקנים איש על רעהו בהתפרצויות שמחה. במיוחד נראה נרגש המנהל המסור אברהם לוי, המשמש עסקן בבית"ר זה 20 שנה. לוי נכנס עם בגדיו למקלחת כשהוא רוקד ומקפץ עם השחקנים המאושרים. מי שנראה מאופק יחסית היה היו"ר רוני בר-און, כנראה בשל היותו מודע למגמתו של יו"ר תנועת החרות בבירה רובי ריבלין להידחות מתפקידו.

את הדרך מחדר ההלבשה לאוטובוס עשו השחקנים על כתפי האוהדים, ובדרכם חזרה לבירה גילו אליהם אלפי כלי רכב צופרים. עם הגיע השיירה הגדולה לכניסה לעיר, נמשכה אמנם השמחה. אך בצורה מאופקת, כאשר דגלים וצעיפים הנושאים את סמל הקבוצה הונפו מחוץ לחלונות המכוניות הצופרות.

האוהדים גילו בגרות ואיפוק, כאשר כבר כמוצאי השעה לפני תחילת יום הזיכרון התפזרו לבתיהם. ואכן, בשל יום הזיכרון נדחתה גם השמחה המאורגנת במרכז העיר, שתתקיים כנראה רק לאחר המישחק הבא בעוד שבועיים, נגד מכבי נתניה.

האלוף החדש אמור לצאת כבר הערב לבית מלון בנהריה, כדי לשלב שם יום נופש ועניני עם מישחק ראווה מול נבחרת העיר המקומית.

פטרון הקבוצה רובי ריבלין, המלווה את בית"ר כעסקן זה 32 שנה, אמר אמש כשהוא בוכה משמחה: "האליפות הזאת היא עבורי התגשמותו של מפעל חיים". ריבלין הודיע אמש כי ועדה מיוחדת תקבע את סדרי החגיגות שיציינו את הזכיה באליפות. מכל מקום ברור, כי לקבוצה מיועדים בשבועות הקרובים נשפים רבים, אותם כבר החלו לתכנן ולארגן אוהדים וגופים שונים בעיר. כן ברור כי מסע האינטרטוטו של הקבוצה באירופה ישתלב עם כמה ימי נופש בחו"ל, שיוענקו לשחקנים כפרס עבור הזכיה באליפות, כשעל הפרק עומדת גם האפשרות של מסע מישחקים בארה"ב.

טבלת הליגה הלאומית

		משח'	נצ'	תיקו	הפ'	שערים	נק'
.1	בית"ר ירושלים (1)	27	17	9	1	25–54	60
.2	בני-יהודה (2)	27	11	16	–	18–33	49
.3	מכבי תל-אביב (3)	27	10	11	7	22–38	41
.4	מכבי נתניה (7)	27	11	8	8	26–28	41
.5	הפועל לוד (8)	27	10	10	7	18–30	40
.6	מכבי פתח-תקווה (4)	27	10	10	7	20–26	40
.7	שמשון תל-אביב (5)	27	8	15	4	17–29	39
.8	הפועל פתח-תקווה (9)	27	9	11	7	22–29	38
.9	הפועל כפר-סבא (6)	27	10	8	9	33–36	38
.10	הפועל באר-שבע (11)	27	7	12	8	16–17	33
.11	מכבי חיפה (10)	27	7	11	9	25–28	32
.12	הפועל תל-אביב (12)	27	5	15	7	19–18	30
.13	בית"ר תל-אביב (13)	27	6	12	9	37–30	30
.14	מכבי יבנה (14)	27	5	10	12	32–24	25
.15	מכבי יפו (15)	27	3	9	15	43–19	18
.16	בית"ר נתניה (16)	27	3	1	23	82–17	10

(בסוגריים — מיקום הקבוצות במחזור הקודם)

שלושה מחזורים לסיום, ביתרון 11 נקודות — עכשיו זה רשמי וסופי:

ירושלים חוגגת עם הכתר הראשון

ניצחון 2–0 על מכבי ת"א נתן לאוהדי בית"ר סיבה למסיבה

בית"ר ירושלים — מכבי תל אביב 0–2 (0–1)

השערים: סמי מלכה (39), שלמה שירזי (62).

★ המצטיין: יוסי מזרחי.

● בית"ר ירושלים: מזרחי, כהן, אזולאי, אשש, שירזי, קדוש (בן הרוש), שוורץ, מלכה, מלמיליאן, גולדר (שמואלי), אוחנה. המאמן: דרור קשטן.

● מכבי תל אביב: גינצבורג, קריים, א. כהן, שמעונוב, אזולאי, לולו, גולדברג, מ. כהן (קרמר), נתן, גריאני, דריקס. המאמן: שמעון שנהר.

שפט יצחק בריצחק, 20,000 צופים, באיצטדיון בלומפילד.

מאת דרור מנר

זהו זה. סופית. גם מעשית, גם תיאורטית: קבוצת בית"ר ירושלים אלופה, לראשונה בתולדות הבירה. שבע פעמים היתה סגנית, ארבע פעמים מחזיקת גביע — והנה סוף סוף גם אלופה. חג שמח מצפה לירושלמים: יום העצמאות ויום האליפות. יש סיבה למסיבה, וזו החלה למעשה כבר בסיום המישחק: עשרים אלף הצופים, רובם מירושלים, מחכים בבלומפילד בקוצר רוח לשריקת הסיום, תוך שירה קולנית אדירה: "ירושלים של זהב, של כדורגל ושל מלמיליאן". גם תופים יש, גם ריקודי סמבה — כמעט כמו בבראזיל.

השריקה המיוחלת משחררת את המתח העצום. השערים נפרצים ואלפי צופים זורמים אל הדשא והופכים אותו למרבד צבעוני אנושי אדיר. כמעט ריחמתי על שחקני בית"ר. אך הם משתפים פעולה, מונפים אל-על. לוגמים מהשמפניה הזורמת כמים ומצטרפים לשיכרון החושים האופף את כולם. הדגל העצום של בית"ר, המכסה שטח רוב-ידיים, מונף גם הוא על-ידי עשרות אוהדים ומקיף את האיצטדיון. מחזה נהדר. כך הדשא הופך לבימת הרקדה, כשאוהדי בית"ר מניפים ידיים, רוקדים, שותים, שרים, שמחים ומאושרים, מאושרים, מאושרים.

מה אומרו שני גיבורי המישחק בסיומו: השוער יוסי מזרחי: "זכיתי כל כך הרבה זמן לרגע הזה, וכשזה מגיע, כבר איני יודע מה לומר. אני מתרגש". סמי מלכה, ששערו האדיר לא יישכח במהרה: "אני מאושר. תראה את הקהל הזה".

והקהל הזה, שהמתין שנים כה רבות, פרק את כל המטען השתולל משמחה. מגיע לו לקהל המסור הזה, מגיע להם לשחקני בית"ר, שהכתרתם באה אתמול בזכות ולא בחסד, לאחר ניצחון משכנע של 2–0 על יריבם לחצי גמר הגביע, מכבי תל-אביב.

הכל התחיל בדקה ה-39: סמי מלכה התנהל עם כדור ולפתע, ממרחק 25 מטר, הניף רגל ימין ושלח כדור אדיר שטס אל הזווית העליונה. גינצבורג זינק, אבל לא מצא תשובה.

שער היתרון פתח את מערכי הקבוצות, ובמחצית השניה התנהל מישחק שוטף, בו ניסה מכבי לתקוף ובית"ר הגן בהקרבה על יתרונו. כשגיבור המישחק הוא השוער יוסי מזרחי, שמנע שלושה שערים בדקות 47, 49 ו-89. אך בית"ר ידע גם לתקוף, ובדקה ה-62 ביסס את ניצחונו, לאחר שאורי מלמיליאן שלח כדור נפלא לשלמה שירזי, שפרץ משמאל ובעט שטוח פנימה.

זהו זה. האליפות כבר נעכלת ומדורות תיאבון. יש מנה אחרונה — גביע המדינה.

שלמה שירזי (מימין, בלבן) מבקיע את השוער בוני גינצבורג, כדי להעלות את בית"ר ירושלים ליתרון 2–0 על מכבי תל-אביב ולהבטיח לה רשמית את התואר הלאומי הראשון בתולדותיה. (צילום: עוזי קרן).

אלי אוחנה מתיז שמפניה על האוהדים הצוהלים של בית"ר ירושלים בחגיגת הזכייה בבלומפילד (צילום: עוזי קרן).

הכתרה היסטורית במיגרש זר

ליגה לאומית

מאת יהושע שג"א

● בית"ר ירושלים אלוף ישראל בכדורגל, לראשונה בתולדותיו.

● מכבי יפו מצטרף אל בית"ר נתניה ויורד לליגה הארצית.

אלה שתי העובדות שנקבעו במחזור ה-27 של הליגה הלאומית, שריכז אתמול יותר מ-30 אלף צופים, מרביתם בבלומפילד (20 אלף), שם הוכתרו הירושלמים בפעם הראשונה מאז נוסד המועדון ב-1939. היתה זו זכיה ברגשות מעורבים: מצד אחד היו הירושלמים ראויים לכתר, בהציגם במהלך העונה את היכולת והאיכות המשכנעים ביותר; גם הבקיעו יותר שערים מכל יתר הקבוצות הלאומיות. מצד שני, ודאי לא רוו נחת מכך שהשיגו את הכתר במגרשם ה"ביתי" בתל אביב-יפו, כיוון שלירושלים אין מיתקן כדורגל ראוי לשמו, בו יכול אלוף הכדורגל החדש של ישראל להפגין את יכולתו.

אין ירושלמי הראוי יותר להישג זה מאשר האיש החזק של המועדון, עו"ד ראובן ריבלין, שטבע את הסיסמה: איש אינו זוכר מי היה סגנו של בר כוכבא. אחרי שזכו בתארי סגנות למכביר וגם בגביע המדינה, סוף-סוף הצליח המאמן דרור קשטן להצעיד את חניכיו הירושלמים לכתר ראשון, בניצוחו של הקפטן אורי מלמיליאן, שהציג העונה את שיא יכולתו במישחקי המועדון, כשהוא נעזר בכמה שחקנים אפורים לצד בולטים כמו השוער יוסי מזרחי, שלמה שירזי, סמי מלכה ואלי אוחנה. עתה גובר תיאבונם של הירושלמים והם לוטשים עיניהם לזכיה כפולה, אחרי שעלו לחצי גמר הגביע, וגם ינסו לשבור את שיא צבירת הנקודות של קבוצה אלופה, העומד עתה על 65 נקודות (של מכבי חיפה). הירושלמים, עם 60 נקודות, יכולים לשבור שיא זה בשלושת המישחקים הנותרים.

לבני יהודה חסרה, תיאורטית, נקודה בלבד כדי להבטיח לעצמם את תואר הסגנות, כאשר ביכולתם לקבוע שיא: עונה שלמה ללא הפסד. אתמול נחלצו בני יהודה מהפסד ראשון 5 דקות לסיום מישחקם בפתח תקווה עם הפועל (1–1).

בתחתית הטבלה חלה אתמול עוד התבהרות: אחרי שבית"ר נתניה ירד זה מכבר (אתמול הובס בבאר שבע 3–0), הצטרף גם מכבי יפו לירודים, אחרי שהחמיץ בעיטת-11 ונכנע בביתו 1–2 להפועל לוד. מצבו של מכבי יבנה קודר, אחרי שסיים רק 1–1 עם מכבי פתח תקווה, בעוד שיריבו למאבק הבריחה מירידה, בית"ר תל אביב, פיגר בכפר סבא 1–2, אך הפך את הקערה על פיה ותוך שלוש דקות (42–44) ניצח 3–2 והגדיל ל-5 את יתרון נקודותיו על יבנה.

ראוי לשים לב גם למצבו המסוכן של האלוף היוצא, הפועל תל אביב, שסיים אתמול 0–0 עם שמשון תל אביב והוא מדורג 12, במרחק 5 נקודות מן הירידה, בדיוק כמו בית"ר תל אביב. במחזור הקרוב יהיה הדרבי בין בית"ר להפועל תל אביב (הביתיות של בית"ר), ואם ינצח מכבי יבנה במישחקו הבא בביתו את היורד מיפו, יחמיר מאד מצבו של המפסיד בדרבי בין בית"ר להפועל.

גם מכבי חיפה נסוג לאיזור המסוכן, ירד למקום ה-11, אחרי שהפסיד בנתניה 1–0 למכבי המקומי. אלא שלחיפאים יתרון 7 נקודות על יבנה, ובהתחשב בעובדה שנותרו עוד 9 נקודות בקופה, סביר להניח שמכבי חיפה יחלץ מהסכנה.

בית"ר נתניה בא, חטף, ברח

הפועל באר-שבע — בית"ר נתניה 0–3 (0–2)

השערים: ראובן סולטן (6), יוסי שושני (11), יובל אוחנה (73).

★ המצטיין: אבי חזן.

● הפועל באר-שבע: זר כוביצקי (מרדו), ברהום, ודידי, אילות, נתן, צרפתי, סולטן, חזן, ביטון (ויצמן), שושני, אוחנה. המאמן: דרור ברנר.

● בית"ר נתניה: לביא, יונה, ססי (גריאסו), טרוסי, שטולמן, תשובה, נגיש, ברקוביץ, אדרי, עזרא, סוביאבה (בן דוד). המאמן: יצחק אהרוני.

שפט יוסף דיאמנט, 2,000 צופים, בבאר-שבע.

מאת יגאל פלג

שתי הקבוצות הציגו משחק חלש. אך באר-שבע שרצתה להתרחק מאזור הסכנה התאמצה יותר ושחקניה עשו כל שביכולתם כדי להכריע את המשחק כבר בפתיחה. עם זאת החמיצו שחקני באר-שבע פעמים רבות מצבים נוחים. הבית"רים לחמו על כבודם ולא ויתרו, אך היו נחותים בבאר-שבע. שבה בלטו אילות ודידי, שמנעו מחלוצי נתניה להתקרב לשערים.

השער הראשון הובקע בדקה ה-6 מקרן. סולטן שלח כדור קשתי שבעוצמת הרוח חדר לשער. השער השני הובקע בדקה ה-11, כאשר נתן שלח כדור חזק לרחבת נתניה. יוסי שושני השתלט על הכדור ובעט פנימה. באר-שבע המשיכה בהתקפות ביתרת המחצית הראשונה ועם תחילת המחצית השניה, ורק בדקה ה-73 הובקע השער השלישי, כאשר ודידי שלח כדור לאוחנה שבא בריצה מאחור ובעט פנימה מ-12 מטר.

דיין ביטח שיא בני יהודה

מאת אהרון שמולביץ

טעות גסה של שוער פתח-תקוה בדקה ה-85 למשחק, מנעה מבני יהודה לספוג את הפסדם הראשון לאחר 26 משחקים ללא הפסד. המשחק שהוקדם לשעה 11 בבוקר, הסב הנאה רבה לצופים. שתי הקבוצות ניהלו משחק פתוח, כאשר הכדור נע מרגל לרגל בדייקנות ובמהירות. ורק משחק הגנה טוב מנע הבקעת שערים. בני יהודה עלו למגרש כאשר מהרכבם חסרים שני בלמים הקבועים טל ואריא. חסרונם של אלה הביא את שניאור להציב את אוהד ברטובים בעמדת בלם אחורי, החלטה שהוכיחה את עצמה.

הפועל פתח-תקוה הרכבו הקבע, להוציא את תפקודו של ניר לוין בעמדת הקישור. התעלה הפעם מרמת משחקו במחזורים האחרונים. משחקו שוטף יותר והמסירות היו מהירות ומדויקות יותר. אפשר לומר כי עדיין אין בהתקפה שחקן שיכול לסיים את ההתקפות בבעיטה לשער.

במחצית הראשונה התנהל משחק שווה-כוחות ושקול, ואילו במחצית השניה היתה זאת פתח-תקוה שלחצה יותר והיתה קרובה יותר להבקעה. שער היתרון להפועל פתח-תקוה הובקע בדקה ה-71, לאחר כדור עונשין של ניר לוין מימין, בודניק שעלה לעזרת התקפת קבוצתו התרומם יפה מעל כולם ונגח מארבעה מטרים כדור מדויק למרכז השער, 1–0 לפתח-תקוה.

בני-יהודה, שחשו כי המשחק עלול להסתיים בהפסדם הגבירו תוקפם עם מרבית השחקנים. השער המשווה נזקף לטעותו הגסה של שוער פתח-תקוה רוני ג'רבי. מישל דיין בעט בדקה ה-85 כדור עונשין מ-30 מטר אלכסונית לשער פתח תקוה, רוני ג'רבי התייצב על קו 16 המטר ומישל דיין בעט כדור קשתי שחלף מעל ג'רבי ונחת לבטחה לשער.

הפועל פתח-תקוה — בני-יהודה 1–1 (0–0)

השער לפתח-תקוה: איתן בודניק (71). לבני יהודה: מישל דיין (85).

★ המצטיין: אלון חזן.

● הפועל פתח-תקוה: ג'רבי, לפרי, בודניק, סאבו, רוזלוי, איליה (מחפוד), קאושוילי, חזן, לוין, בסון, מרכוס. המאמן: אברהם גרנט.

● בני-יהודה: אטייג, סלמן, ברטובים, שרעבי, עלו, דיין, אייל חיים, מליחי, רמי לוי (שירזי), אייזנברג, גורדנה. המאמן: יצחק שניאור.

שפט צבי שריר, 1,500 צופים, איצטדיון הפועל בפתח-תקוה.

מזכ"ל העבודה מברך את בית"ר ירושלים

מאת סופר "ספורט הארץ"

עם זכייתה של קבוצת בית"ר ירושלים בכתר האליפות, שיגר מזכ"ל מפלגת העבודה ח"כ עוזי ברעם מברק ברכה לפטרון בית"ר רובי ריבלין.

כותב ברעם: "הגם שיש יריבות של שנים בין בית"ר ירושלים והפועל ירושלים, אני גאה שקבוצה ירושלמית זכתה לראשונה באליפות הליגה. מאחל לכם הצלחה ומקווה לחידוש הדרבי הירושלמי בעונה הבאה".

בולגריה הביסה 1–4 את לוכסמבורג

לוכסמבורג (שרות "ספורט הארץ"). בולגריה התקרבה כדי נקודה לבלגיה בבית 7 של מוקדמות אליפות אירופה בכדורגל. כאשר ניצחה כאן את לוכסמבורג 1–4 (0–0).

אחרי מחצית מאכזבת הבקיעו סאדקוב וקיראקוב בעשר הדקות הראשונות של המחצית השניה. לאנגר הקטין בדקה ה-60, השער הראשון של לוכסמבורג בשלושה מישחקים. אבל טאנייב וקולייב השלימו את הניצחון הבולגרי.

מנהל בית"ר ירושלים אברהם לוי מוחא כפיים, לאחר שהגיש פרחים למאמן הצוהל של האלופים החדשים, דרור קשטן. (צילום: עוזי קרן).

יבנה איבדה את הסיכוי וגם את העשתונות

מאת חיים מלינק

מכבי יבנה — מכבי פתח תקוה 1–1 (0–1)

יבנה איבדה את הסיכוי וגם את העשתונות

מאת חיים מלינק

יבנה איבדה סיכוי ממשי להישאר בליגה הלאומית, בעקבות התיקו עם מכבי פתח תקוה. היא תקפה אמנם יותר ושלטה ברוב שלבי המישחק, אך חוסר השלוה של שחקניה גרם לאבדן שתי הנקודות הנוספות.

המישחק נפתח בסערה על ידי יבנה, שחלוציה צרו על רחבת פתח תקוה. אך המתח וחוסר המזל היה בעוכריהם. מנגד שיחקה פתח תקוה בזהירות, כדי שלא לספוג שער. לחץ יבנה נשא פרי בדקה ה-40. רמלר פרץ בין השוער ובלמו, ולפרסלני לא נותרה ברירה אלא להכשילו. השופט פסק מיד על בעיטת 11 מטר, וציון יעקב קבע 1–0 ליבנה.

במחצית השניה השתפרה פתח תקוה, וקשריה בגלייבטר ואלישע לוי החלו להניע את החלוצים לעמדות הבקעה. ואילו יבנה נסוגה והוזמנה לחץ גובר. בדקה ה-58 בעט רפי כהן משני מטרים החוצה, ועורר מורת רוח ותגובות קשות, אך תיקן את עצמו בדקה ה-63 כאשר השווה ל-1–1.

עד לסיום התנהל מישחק חריף, כשביציעים השתוללו אוהדי יבנה ובמגרש היו חילופי מהלומות. יבנה נחלשה ופתח תקוה יכלה לסיים כמנצחת. המישחק הסתיים בשלום בזכות השופט דינצ'י. אך מיד עם סיומו התחוללה תקרית חמורה ביותר, בה היו מעורבים גם אוהדים משחקני יבנה שתקפו שוטרים ונעצרו. הגורם העיקרי למהומה היה יעקב אוזבל מפתח תקוה, שהתגרה באוהדי יבנה.

מכבי יבנה — מכבי פתח תקוה 1–1 (0–1)

השער ליבנה: ציון יעקב (40, בבעיטת 11 מטר). לפתח תקוה: רפי כהן (63).

★ המצטיין: דב רמלר.

● מכבי פתח תקוה: פביאן, אוזובל, פרסלני, דאן, מאיר כהן, תמיר דניאל, אלישע לוי, בגלייבטר, גרל, רפי כהן, מוסלי. המאמן: לאון קונסטנטינובסקי.

● מכבי יבנה: קונסטנטין, סלומון, אלקבץ, בוארון (פלד), עלאווה, בן שמעון, אוסמו, ציון יעקב, ועקנין, חלפון, רמלר. המאמן: אליהו עופר.

שפט רחמים דינצ'י, 1000 צופים, איצטדיון מכבי בפתח תקוה.

במחזור הבא

בגלל משחקי כינוס הפועל לא יהיו בשבת משחקים בליגה הלאומית לכדורגל. הליגה תתחדש בשבת 16.5 בה יהיה המחזור ה-28. המשחקים:

- מכ. יבנה — מכ. יפו (1–3)
- הפו. לוד — הפו. ב"ש (0–1)
- בי. נתניה — כפר-סבא (4–1)
- בי. ת"א — הפו. ת"א (2–1)
- שמשון ת"א — מכ. ת"א (1–1)
- בי. ים — מכ. נתניה (3–4)
- מכ. חיפה — הפו. פ"ת (1–1)
- בני-יהודה — מכ. פ"ת (0–0)

יפו נחתה מלוד

מאת ציון ניסן

הפסד ביתי נוסף חרץ את גורלה של מכבי יפו לרדת לליגה הארצית. מטרותיהן המנוגדות של שתי הקבוצות גרמו למשחק חופשי משירות אישיות וכבר בדקות הראשונות נוצרו שתי הזדמנויות לשערים. חוסר ניסיונם של שחקניה הצעירים של יפו גרם למבוכה בשורותיהם דווקא כשעלו ליתרון בדקה ה-18, כשעופר דיגמי ניצל הגבהה של משה ראובן כדי לנגוח מ-10 מטר מעל ידיו של יעקב בנודיס.

שחקני לוד שהמשיכו במשחק נמרץ והתקפי הצליחו להשוות בדקה ה-29, כשבני סמרג'ה בעט מ-18 מטר לפינה הימנית. בדקה האחרונה לפני סיום המחצית הוכשל ריקי פרץ בתוך הרחבה. ואת בעיטת העונשין מ-11 מטר הפך סמרג'ה לשער יתרון. בדקה ה-65 הוכשל מנשה מזרחי ברחבת האורחים. אך את בעיטתו החלשה של יוסי לוי הדף יעקב בנודיס ובכך נשארה התוצאה בעינה.

הפועל לוד — מכבי יפו 1–2 (1–2)

השערים ללוד: בני סמרג'ה (29, 45 — בבעיטת 11 מ'). ליפו: עופר דיגמי (18).

★ המצטיין: רונן הילל.

● הפועל לוד: יעקב בנודיס, יצחק בנודיס, אדרי בנודיס, מאיר, יעקב הילל, שמר-אל, שרעים (בן חרוש), סמרג'ה, פרץ, רונן הילל. המאמן: צבי רוזן.

● מכבי יפו: קוניצקי, דניאל, בוטביקה, בילו, ראובן, אלקלומברה, יוסי לוי, מג'ד, שלמה לוי (גאמבה), ציפרוס פטרוס, דיגמי. המאמן: אהרון קפרשולס.

שפט ראובן סהייל, 250 צופים, באיצטדיון באזן ביפו.

הניחוש הנכון בטוטו

.1	מכ. פ"ת — מכ. יבנה	X
.2	הפ. פ"ת — בני-יהודה	X
.3	מ. נתניה — מכ. חיפה	1
.4	מכ. ת"א — בית"ר ים	2
.5	הפ. ת"א — שמשון ת"א	X
.6	כפר סבא — בי. ת"א	2
.7	מכ. יפו — הפו. לוד	2
.8	מרמורק — בי. נהריה	1
.9	ב. רמלה — ה. דימונה	1
.10	ר. עמידר — בית שאן	1
.11	הפו. ים — הפו. ר"ג	1
.12	הפ. חיפה — הפ. חדרה	X
.13	הפ. עכו — צ. חולון	2
.14	ה. טבריה — שעריים	X

רגע השיא היה כולו של בית"ר תל אביב

מאת שמואל קליגר

גם בכפר סבא שרו אוהדי בית"ר וצהלו. זה לא דמה לשמחת האליפות של בית"ר ירושלים, אבל היתה זו התלהבות נרגשת של אחרוני אוהדי בית"ר תל-אביב.

אילו נסתיים המישחק בהפסקה היינו יוצאים מגודש מרוב התלהבות: ברגעים רבים חזינו בכדורגל של ממש. בתוך כעשרים דקות בחלקה האחרון של המחצית חזינו ב-5 שערים, וזו בעצם תמציתו של הסיפור.

אבל בכדורגל הישראלי, כמו בכל כדורגל, יש עוד מחצית. וזו שבשניה לא היתה קשורה למישחק. היו דרמות במיפגש הזה, התכתשויות ביציעים, המשטרה התערבה כדי להרגיע את הרוחות.

הדקות הראשונות מציגות את החלוצים במיטבם. בבית"ר רואים את נסים כהן מפעיל את רחמים עמרן, שתוך פחות מדקה (23) מאזן שער נגיחה של הכפר-סבאי איתן רביבו בבעיטה מדויקת. עוד 4 דקות ורביבו משלים שער נגיחה זהה לקודמו ועתה כבר 1–2 לכפר-סבא. ברדיו מודיעים, שיבנה כבשה בפתח-תקווה, וכל אנשי בית"ר על הפנים, מבינים שבאופן זמני בית"ר ירד מתחת לקו האדום.

שלומי עמר מסרב להשלים עם העסק ביש ובדומה לנגיחה של רביבו אף הוא כובש בנגיחה לאחר קרן של קצב (42). עוד שתי דקות ואנו חוזים במירוץ של גדעון סימון ורחמים עמרן בתוך הרחבה. מה עשה סימון? כלום. עמרן פשוט נפל ברחבה. בעיטת עונשין מ-11 מ'; לביא כבר כבש בבעיטות כאלה לפני שבוע ולפני שבועיים, אבל אז זה הספיק לנקודה. האם יצליח במבצע השנה? לביא בועט עם כל הלב את כדור העונשין וזה היה כדור הניצחון. עוד כמה דקות, וברדיו אומרים כי יבנה ספגו שער שוויון. כל אוהד בית"ר במיגרש מבין, כי בעת הפער הוא כבר 5 נקודות.

בית"ר תל-אביב — הפועל כפר-סבא 3–2 (3–2)

השערים לבית"ר: רחמים עמרן (23), שלומי עמר (42), רוד לביא (44, בבעיטת 11 מ'). לכפר-סבא: איתן רביבו (23, 27).

★ המצטיין: נסים כהן.

● בית"ר תל-אביב: א. ג'רבי, קצב, יעקב כהן, עמר, טורס (ידידה), מזרחי (אבקצור), יחזקאל, עמרן, נסים כהן, לביא, ירון כהן. המאמן: ראובן כהן.

● הפועל כפר-סבא: שמיר, ספורטה, סימון, רבינוביץ', איינשטיין, אופיר בקרזיים, תמיר בקרזיים, גרמיש (מיימוני) (אופיר הלל), מללי, יאני, רביבו. המאמן: נסים בכר.

שפט יאיר טילינגר, 3000 צופים, בכפר-סבא.

השיפור הקל לא הספיק

מאת פנחס ויטל

הסתיימה המחצית הראשונה, ואין אירוע הראוי לאיזכור. שתי הקבוצות גילו חולשה משותפת, והתאווה הסמנטית בבלומפילד — שנועדה, כמובן, להכתרה הצפויה של בית"ר ירושלים — נראתה בדקות אלה מיותרת לחלוטין.

אחת הסיבות למישחק המאכזב היעדרם של משה סיני, המנהיג של הפועל, ושל אריביב ודטי משמשון. בלעדיהם נראה הכל חיוור ועלוב. במחצית השניה חל אמנם שיפור קל, שהתבטא במספר גובר של הזדמנויות, בעיקר ליד שער שמשון. השיפור אצל הפועל חייב להיזקף לא מעט לזכותו של פינטו. בדקה ה-62 נגח שבתאי לוי מ-8 מטרים, אך שוער שמשון היה במקום. פינטו בעט היטב מ-14 מטר בדקה ה-65, אך ההגנה הצפופה הרחיקה. בדקה ה-78 נגח שבתאי לוי לקורה והכדור חזר לזאנו שבעט פנימה, אלא שהשופט פסל את השער בשל עבירה קודמת. מנגד, בדקה ה-71, נגח ארמוני הצעיר משמשון מטווח קצר, אך אלטר היה במיטבו.

האקורד האחרון היה בדקה ה-85 ושייך לצעיר הנוסף מתוצרת בית של שמשון, יוסי כהן, שקיבל מסירה מדויקת, בהיותו לבדו מול שער הפועל, אך התרגשותו מנעה ממנו הבקעה.

שמשון תל אביב — הפועל תל אביב 0–0

★ המצטיין: שלומי ממן.

● שמשון תל אביב: ממן, הלוי, דהרי (מלכה), אורי כהן, ברודה, עובדיה, שמעונוב, הלל, מזרחי (יוסי כהן), ארמוני, שוקרון. המאמן: יעקב גרונדמן.

● הפועל תל אביב: אלטר, הרשליקוביץ, מוסה, זאנו, אקרייש, אלי כהן, פינטו, עמר, ראאגו, לנראו, שבתאי לוי. המאמן: בני קונפורטי.

שפט אריה פרוסט, 14,000 צופים, באיצטדיון בלומפילד ביפו.

● הפועל קרית טבעון, כדורמים, זכה בשבת בגביע לזכרו של דני הרן הבנתיר שנרצח על ידי מחבלים בנהריה. בגמר ניצחה קרית טבעון את הפועל גבעת חיים 8–7. במקום השלישי דורג הפועל אפיקים/עמק הירדן שניצח את מכבי קרית אונו 7–6. בסיום המשחקים שהיו בקרית טבעון לעיני כ-600 צופים העניק אביו של דני הרן את הפרסים למנצחים.

בדקה ה-88: יש תקווה

מאת חנן פארי

דקה 88 בנתניה — מכבי המקומי עומד לסיים משחק חמישי בלי שער זכות, ועם שתי נקודות בלבד. אבל אז העביר חיים בר כדור לשלום תקוה. זה הבחין כאבי רן מחוץ לשערו ומ-16 מטר שלח כדור שטוח לפינת השער והכניע את מכבי חיפה.

מכבי חיפה, המתכונן ככל הנראה למשחק חצי גמר גביע המדינה, הפגין משחק ביתני, ובשורותיו בלט רק דניאל ברייליבסקי, שסבל מחוסר שיתוף פעולה של ארמלי ומחולשה של ברוך ממן. כאשר הופיעה נתניה בהרכב חסר ללא חלפון (עבר ניתוח בכתפו) ושמעון מנחם הפצוע, ובמהלך המשחק איבדה גם את בני לם וחיים לוי.

בדקה ה-21 קיבל ארמלי כדור מממן ובעט מ-20 מטרים, אך הכדור פגע במשקוף שער נתניה הדרוק. חמש דקות לסיום המחצית הראשונה הגביה יגאל מנחם כדור ארוך משמאל, תקוה נגח היטב ליד הקורה, והכדור שעבר כבר את השוער הורחק מקו השער על ידי הבלם אלי כהן.

חמש דקות מן הסיום העביר גואטה כדור משמאל. יגאל מנחם השתהה ומיילי הרחיק לקרן. דקה לאחר מכן, באותה מתקפה, זה

ההזדמנות של חיפה במחצית השניה: כששלח ארמלי לאגף שמאל, הגביה למרכז, ברייליבסקי נגח חלש ובלרב הצליח לקלוט.

מכבי נתניה — מכבי חיפה 1–0 (0–0)

השער: שלום תקוה (88).

★ המצטיין: שלום תקוה.

● מכבי נתניה: בלרב, חיים לוי (רוזן), בר, חסן, קורן, לם (בראל), מסיקה, גואטה, יגאל מנחם, שלום תקוה, רוני לוי. המאמן: זאב זלצר.

● מכבי חיפה: אבי רן, אהרוני, אוסמו, אלי כהן, מיילי, אבנר קרס, ממן (עופר מזרחי), ליאור רוזנטל, קלינגר, ברייליבסקי, ארמלי. המאמן: שלמה שרף.

שפט בני כהן, 2,500 צופים, איצטדיון מכבי בנתניה.

● השייטים רוזן ורן טורטון דורגו במקום השמיני מתוך 86 סירות מדגם 470 מ-22 מדינות בתחרויות שבוע הייר שהוו בצרפת. שמשון ברוקמן ואיתן פרידלנדר דורגו 17.

מישחקי הפועל נפתחים מחר

במפגן ססגוני לעיני רבבות צופים ברמת גן במוצאי יום העצמאות ★ 2,000 ספורטאים מחו"ל ישתתפו בתחרויות שיימשכו שבוע ★ שלושה נציגים מבוליוויה נחתו במפתיע, אך בוטלה הופעת קבוצת בדמינטון מהודו

מאת אילן פיש
סופר "ספורט הארץ"

מופע פתיחה ססגוני, שיחל מחר ב־20.00 באיצטדיון רמת־גן, יוציא לדרך את מישחקי הפועל ה־13. המופע יהיה האירוע המרכזי בחגיגות העצמאות ה־39 למדינת ישראל. לדברי המארגנים, תהיה זו ההפקה הגדולה ביותר (בבחינת העלות הכספית וכמספר המשתתפים) שהיתה אי פעם בישראל.

כבר בפתיחת המופע יוזמנו רבבות הצופים בחוויה מרשימה: לאחר שנשיא המדינה חיים הרצוג יבוא בשערי האיצטדיון יגלישו חברי משמר הכבוד כבגדלי התאורה באמצעות אומנות ויעניקו לנשיא את דגל המישחקים. אחר כך יוזמנו הצופים במופעי התעמלות היסקי־רית, שיתחילו בשעה 21.00.

כל אותה העת, יהיו מתכנסים כ־2000 ספורטאים אורחים מ־39 מדינות בצוותא עם עמיתיהם מישראל, במיגרש האימונים הסמוך לאיצטדיון ויחכו לסיום המופעים. ההמתנה תארך עד לשעה 21.00. אז יחל מצעד המשלחות ושובל ארוך וססגוני יקיף את המסלול. אם הכל יתנהל על פי המתוכנן, יסתיים מצעד המשלחות ב־21.20.

בשעה שהספורטאים יתפסו את מקומם, יתניע מחוץ לאיצטדיון "הסוד הגדול" – הספורטאי שיחזיק בנושאת לפיד המישחקים. הסקרנות הגדולה שמלווה את האיש שמאחורי הלפיד תסוג ב־21.20. הלפיד שידולק מיתמר לגובה של 15 מטרים ומשלב אלמנטים של מים ואש במישחקי תאורה. הלפיד יעשה דרך ארוכה מסהמישחקים ונשאו אותו 360 רצים, שיחלפו ביום העצמאות על פני ישובים רבים. הלפיד הודלק על קברו של דוד בן גוריון.

את המופע תלווה תצוגה של זיקוקי דינור ולהחיות הקהל יוצב באיצטדיון מסך ענק, שיאפשר צפיה באיכות גבוהה של המתרחש על כר הדשא.

בטכס יהיו נוכחים אורחים רמי מעלה שהגיעו למישחקי הפועל, בהם וילי דאומה, יו"ר הוועד האולימפי הגרמני; לואי בירבנג, חבר הוועד האולימפי של חוף השנהב והאתלטית הפולניה אירנה שבינ־סקה, שיאנית עולם ואלופה אולימפית לשעבר.

משחקי הפועל ה־13

3 ספורטאים מבוליוויה, שני ג'ודאים (גבר ואשה) ואתלט, נחתו במפתיע ביום שישי בנמל תעופה בן גוריון. בידיהם היה מכתב מיו"ר הוועד האולימפי של בוליוויה, שבו התנצל שהמשלחת מגיעה ללא הודעה מוקדמת.

האלוף המערב גרמני גראלד מרקן הבטיח את בואו למשחקים. מרקן החזיק בעבר בשיא העולמי ב־100 מטר חזה ומחזיק בשיא הכינוס למישחה זה, 1:03.39 דקה.

נבחרת הבדמינטון מהודו הודיעה ביום ו' על ביטול השתתפותה במישחקי הפועל. הביטול הפתיע את הוועדה המארגנת, נוכח העובדה שנבחרת הבדמינטון נרשמה כמשתתפת לפני יותר מחודש. בטלקס מהודו נמסר, כי נבצר מהנבחרת להגיע לישראל ופרטים נוספים על סיבות הביטול יישלחו במכתב.

כ־550 ספורטאים מחו"ל הגיעו עד מוצ"ש למשחקי הפועל. רוב הספורטאים, כ־1000 נוספים, אמורים להגיע היום והלילה.

רלף קליין: אין לי סיכום עם איש במכבי תל אביב

אומר: לאסוף עבר להפועל בגלל כסף בלבד ● לא ינהל המשחק של גרמניה נגד ישראל השבוע בירושלים, אבל ינהל המשחק נגד ישראל באליפות אירופה

המאמן רלף קליין עם שניים מענקי נבחרת הכדורסל של מערב גרמניה שבאו למישחקי הפועל, כון מאייר (מימין) ויאכם קיאוהה. (צילום: עודי קרן)

מאת מיכאל קרנון

"הכל תלוי עכשיו במכבי תל־אביב. אני חוזר לארץ בכל מקרה ורוצה מאוד לאמן במכבי. אין לי כל קבוצה אחרת". אלה דבריו של רלף קליין, במסיבת עיתונאים בערב שבת בהגיעו לישראל עם נבחרת מערב גרמניה לטורניר הכדורסל של מישחקי הפועל.

קליין אישר שהיה על סף סיכום עם אליצור נתניה וכי קיים בתקופה האחרונה מגעים עם מכבי תל־אביב. "אין כל סיכום ביני לבין איש במכבי. סוכם שבעת שהותי כאן ניפגש ואני מקווה שנגיע להסכם בימים הקרובים", אמר קליין. "אני יכול להרשות לעצמי לא לאמן בעונה הקרובה".

למיקי בעיה פסיכולוגית

המאמן בן ה־56, ששימש באליפות אירופה באתונה ארבע שנות עבודה במערב־גרמניה, התייחס גם לשני שחקנים שהיו בנבחרות בשבועות האחרונים. הוא הפתיע לשמוע את דבריו של האווי לאסוף על כך שהוא חושש שאם קליין יחזור למכבי, הוא לא ישחק הרבה. "אם הוא היה רציני בנושא הזה, ולאור השינוי שחל בסגנון מכבי בחודשים האחרונים, היה מקבל שימתין עד מינוי המאמן ויפגוש עימו", אמר קליין. "אני מצטער שהוא עבר להפועל ת"א ולדעתי המניע היחיד שלו היה הכסף. לצערי לא ראיתי את מישחקיו הטובים עם מכבי, אבל הוא שיחק יפה מן הכלל עם הנבחרת באליפות העולם אשתקד. הוא שכח אולי שהוא הגיע למכבי בזכותי. אני רציתי אותו. אבל בקונסטלציה שהיתה אז, עם ויליאמס, אולסי וסילבר בכושר, לא היה לו מקום בחמישיה. אף מאמן לא היה מעדיף אותו על פניהם. יתר על כן: אם מיקי היה במיטבו בעונה האחרונה, האם היה מגיע לאסוף לחמישיה הראשונה?"

באשר לפרישתו של מיקי ברקוביץ' מהנבחרת, הביע קליין את צערו, משום שלדעתו יש לו עוד מה לתרום. "אבל כשכושר לא בכושר של החודשים האחרונים. היתה לו בעיה פסיכולוגית. אני חושב שזה ענין של גיל. אני יכול להביא דוגמאות של שחקנים בגילו ויותר, המצטיינים בשיא כושרם, כמו דליפאגיץ' ואוסקר, הקלעים הטובים ביותר בליגה האיטלקית".

קליין ראה בפעם האחרונה את נבחרת ישראל בקיץ שעבר במאורידיה. "לאמן מרסר הוא הדוק משמעותי, והאיש הנכון במקום הנכון", אמר קליין. "בבין הצעירים התרשמתי מאוד מארי רוזנברג. אבל לנבחרת ישראל יש בעיה, מאחר שאין לה הכלים לשחק בסגנון המקובל כיום באירופה, הבנוי על הרבה כוח ושני שחקני ציר חזקים. גם היום הנבחרת תלויה ביכולת הקליעה של שחקני החוץ".

במסיבת העיתונאים שהיתה בקאנטרי קלאב בתל־אביב, שם מתארחים הגרמנים, נשאל קליין מה תהיה הרגשתו להדריך את נבחרת גרמניה בפעם הראשונה במישחק רשמי נגד ישראל בישראל (ביום רביעי בירושלים). הוא הפתיע כשהשיב: "לא אנהל את המישחק וספק אם אהיה באולם". ראש המשלחת, יורג טראפ, האחראי על הנבחרות בהתאחדות המערב־גרמנית, אישר את הדבר ואמר שהנושא הועלה ביוזמתו. "הגענו לסיכום שכאן ינהל את המישחק עוזר המאמן פטר קאליס ואילו המישחק נגד ישראל באליפות אירופה באתונה ינוהל ע"י קליין". המאמן קליין הוסיף: "באתונה אנהל את גרמניה נגד ישראל עם כל הלב. זה אירוע רשמי וחשוב. הגרמנים משלמים לי, כדי שאוביל את הנבחרת להישגים. משחקי הפועל משמשים עבור שתי הנבחרות רק הכנה לאליפות אירופה וזו תהיה גם הזדמנות לעוזרי לרכוש ניסיון".

ראש המשלחת הגרמנית אמר, כי עדיין לא נקבע מי יחליף את קליין כמאמן לאומי. "רצינו מאוד שימשיך. בתקופה שלו הגיעה הנבחרת להישגים הטובים ביותר שלה – מקום חמישי באליפות אירופה, מקום שביעי באולימפיאדה והשתתפות באליפות העולם".

הנבחרת הגרמנית שהגיעה למשחקי הפועל שונה מזו שנוצחה על ידי ישראל 94–88 במיפגש האחרון בלודוויגסבורג לפני אליפות אירופה האחרונה. "הנבחרת חזקה מזו שהשתתפה באליפות העולם", אומר קליין. רק שישה שחקנים שהיו בספרד נותרו בסגל ובנוסף לכמה פנים חדשות חזרו שני ותיקים: מיכאל פאפרט והאמריקני־גרמני מייקל ג'קל, שהיה אחד הקלעים הטובים באליפות אירופה 1985.

השחקן מספר אחד של הנבחרת, כריסטיאן וולף (2.10) יגיע רק מחר לישראל הישר מארה"ב. וולף סיים את לימודיו באוניברסיטת וושינגטון בסיאטל ועומד ללכת בעקבות שרמפף ובלאב ולשחק בעונה הבאה באן.בי.אי. "היו לנו הרבה בעיות עימו", מסביר קליין, "למעשה הודיע לנו הסוכן שלו שהוא לא יבוא לאליפות אירופה, מאחר שזה מסכן אותו ערב הדראפט לאן.בי.אי (הוא מדורג בין חמשת הכדורסלנים הטובים במכללות). רק אחרי מו"מ מייגע קיבלנו ביום חמישי אישור שהוא יגיע לכאן".

בסגל הגרמני עוד שני כדורסלנים שישחקו קרוב לוודאי באן.בי.אי. בעונה הבאה: האנזי גנאור (2.08) בוגר אוניברסיטת אלסקה ושחן מאייר (2.10) באוניברסיטת אורגון. "בשנה הבאה תהיה לגרמניה חמישיה חזקה יותר באן.בי.אי מאשר בנבחרת", אומר קליין. ראש המשלחת טראפ מודע לתופעת הבעיה ואומר כי להבא יהיו הגבלות גדולות יותר על שחקנים הנשלחים ללמוד בארה"ב. "אבל לא נוכל למנוע מאלה שיעברו את מבחני הכניסה לאן.בי.אי להיות למקצוענים".

בסגל בן 15 השחקנים הגיעו לכאן עוד שלושה שלומדים בארה"ב: ינס קיאוהה (2.14) מאילינוי, ברטראם קוך (1.97) מפלורידה ותומאס רויסטר מאריגן (2.06). השחקן הצעיר ביותר הוא הגינג הארניש בן ה־19 שגבהו 2.00 מ', שבגרמניה מכנים אותו "שרמפף החדש".

אחרי מישחקי הפועל יצאו הגרמנים לאנגליה לשני מישחקים נגד יוגוסלוויה, ולאחר מכן יהיה טורניר גדול בדורטמונד עם נבחרות סין, יוון ויוגוסלוויה וכן אוניברסיטת פרובידנס מארה"ב.

המשכים מעמוד 1

ירדן: הדיבורים — בלון

(סוף מעמוד 1)

פומבי לסעיף המפרט את המתכונת המוגבלת של הוועידה אף לאחר החלטת הממשלה בישראל.

פרס הביע בימים האחרונים אכזבה מהתנהגותה המעורפלת של ארצות הברית. הוא ציפה להודעת תמיכה חד־משמעית של וואשינגטון במסמך ההבנה, אולם שר החוץ, ג'ורג' שולץ, נזהר מכך לאחר ששמע על הסתייגותו של שמיר מפי השר משה ארנס.

מקורבי פרס אמרו כי הוא נחוש בדעתו להביא בהקדם להכרעת הממשלה את תוכנית השלום שזכתה לברכתן של ירדן, מצרים וארה"ב.

שמיר ופרס יועדו, ככל הנראה, ביום שלישי בבוקר לשיחת הבהרה ראשונה מאז שובו של שמיר מביקורו בצרפת, בעניין המסמך.

פרס מבקש להביא את המסמך לממשלה ולקבעו בהקדם, אולם שמיר מעוניין "להרוויח זמן" כדי להציג את נקודות התורפה בתוכנית, תוך כדי שיחות הבהרה עם פרס על כל אחת מהן.

"ארה"ב וירדן — מאחורי המסמך"

אמש אמרו שרים במערך: "ארה"ב עומדת מאחורי המסמך שהוגש לראש הממשלה. ואף נתנה לו בטוחונות בכל הנושאים שהביע הסתייגות מהם".

לדבריהם, כבר ידוע שלמרות ההדלפות המזיקות, ירדן עומדת מאחורי המסמך, כמו גם ארה"ב, ושתיהן ממתינות עתה להכרעת ממשלת ישראל, כדי להודיע רשמית על הסכמתן.

במערך אומרים כי ההכחשות שהגיעו מירדן היו צפויות, אך למעשה לא חל שינוי בעמדתו של המלך חוסיין, שהסכים לכנס למשא ומתן ישיר לאחר פתיחת הוועידה הבינלאומית.

מסמך ההבנה משקף את ההבנה שהושגה עימו כי רק גורמים שיכירו בהחלטות האו"ם 242 ו־338 ויסתייגו מטרור יוכלו להשתתף בוועידה.

סירובו של אש"ף לקבל תנאים אלה מבטיח, למעשה, כי הוא לא יהיה שותף לתהליך המדיני.

רבת עמון (ע"ה, ע"צ). שני שרים בכירים בירדן הכחישו ביום שישי כי היה הסכם כלשהו בין שמעון פרס לבין ירדן על התנאים לכינוס ועידת שלום בין־לאומית למזה"ת.

"זו אינה אמת", אמר שר ההסברה הירדני, מוחמד אלחטיב, ל"רויטר". "כאשר יהיה לממשלת ירדן משהו לומר, היא תצא בהודעה משלה, ואף אחר אינו יכול לעשות זאת".

השר לענייני השטחים המוחזקים, מרוואן דודין, אמר: "לא קיים דבר כזה. הרושם הוא שפרס הפריח בלון נפוח".

כלי התקשורת הרשמיים של ירדן התעלמו לחלוטין מההודעות הישראליות.

הזהירות בממשל

צבי ביאל שליח "הארץ" בארה"ב מוסר: הממשל האמריקאי אימץ ניסוח זהיר ביותר, בלתי מחייב ונקי מפניות, המאפשר ניתוח בלתי מחייב של המצב המדיני באזור.

ראשית, הפקידים נמנעים מלהשתמש בביטוי "הסכם". בהגדירים את מה שהושג: "הבנה".

על שאלה אם הבנה זו יכולה להוליך לוועידה בינלאומית ענה פקיד בכיר: "בהחלט כן, אבל קיימת גם אפשרות שהכל יתפורר מחר".

האם הושגה הבנה בנושא הייצוג הפלשתיני? "יש הסכמה שפלשתינאים ישתתפו בכל שלבי המו"מ, כולל בפתיחה. אבל תזכור שהבנה זו אינה חדשה. היא אפילו את עמדות הצדדים זה כמעט שנתיים". אך הפקיד מזכיר מיד כי עדיין אין הסכמה באשר לפלשתינים שישתתפו.

פקיד ירדני בכיר צוטט בוואשינגטון אתמול באומרו כי אין כל הסכמה בין ירדן לישראל בשאלת הייצוג הפלשתיני, וכי ירדן עדיין דבקה בעמדתה שאש"ף הוא נציג הפלסטינים.

דיפלומטים מצריים בוואשינגטון אמרו כי גם הם נמצאים במבוכה באשר למה שהוסכם ומה שלא הוסכם בין ישראל לירדן.

בנושא ההשתתפות הסובייטית, וואשינגטון מציגה שלוש תשובות: פקידי ממשל אומרים כי לא תהיה ועידה בינלאומית בלי הסובייטים. פקידים ירדניים, המצוטטים כאן, מדגישים כי ישראל היא זו שצריכה לפתור את בעיותיה עם ברית המועצות, ושאלה זו אינה דורשת עוד הסכמה בין ירדן לישראל. ואילו פקיד סובייטי אומר כי לא חל שינוי בעמדה הסובייטית. "לא נשתתף בוועידה בינלאומית שבה נתבקש להיות משקיפים בלבד".

בעניין זה רומזים פקידים אמריקאים כי עדיין לא הושגה הסכמה באשר לתפקידה של הוועידה הבינלאומית ומה יהיה מרחב הכרעותיה, אם וכאשר תתגלע מחלוקת בין ישראל לירדן והפלשתינאים.

אך מעבר לשאלות אלה, פקידים אמריקאיים מגלים רגישות יוצאת מגדר הרגיל בהתבטאויותיהם, כדי שלא ייראו תומכים בעמדותיו של פרס או של שמיר.

פקידים זוטרים במחלקת המדינה תודרכו שלא לשוחח עם עיתונאים בנושא הוועידה וההבנה שהושגה, או לא הושגה.

לדברי מקורות, הובהר לפקידים בלשון חריפה כי מכיוון שתהליך השלום כולו נתון בסימן שאלה, חשוב במיוחד כי ארה"ב לא תיקלע לויכוח הפנימי בישראל.

פקידים בכירים "המוסמכים" לשוחח בנושא, משתמשים בלוליינות מילולית עד כי ניתן לפרש את המשפטים המכוונים לתמוך בפרס כמו אלה התומכים בשמיר.

דוגמה לכך היא תגובתו של דובר מחלקת המדינה, צ'ארלס רדמן, על שאלה: "אנו משוכנעים ששלום יכול להיות מושג רק בדרך של מו"מ ישיר (אחד לשמיר־צ.ב.). אנו בקשר עם הצדדים באיזור את האפשרות שוועידה בינלאומית יכולה להוות מכשיר לקראת מו"מ ישיר (אחד לפרס — צ.ב.). עדיין לא ברור אם ועידה בינלאומית יכולה להוליך לשיחות ישירות ולשלום. (אחד לשמיר — צ.ב.), אבל ברור שהיתה התקדמות משמעותית בכיוון זה (אחד לפרס — צ.ב.)".

הדובר נמנע מלומר מה היא ההתקדמות המשמעותית שהושגה.

"תנאי לשתוף אש"ף — קבלת 242"

רבת־עמון (ע"צ). השתתפות אש"ף בוועידה אפשרית על השלום כמזה"ת תהיה מותנית, בחלקה הגדול, בתשובת אש"ף על ההזמנה שמזכיר האו"ם עשוי לשגר אליה, על בסיס ההחלטות 242 ו־338 של מועצת הבטחון — אמר מקור מוסמך ברבת עמון.

ההזמנות לצדדים השונים עשויות להישלח, בתום התייעצויות של מזכיר האו"ם עם הנציגים של חמש המדינות הקבועות במועצת הבטחון, הוסיף המקור.

מעריכים, כי אש"ף יוציא עצמו מתהליך השלום, אם יסרב להשתתף בו על בסיס החלטות אלה.

המועצה הלאומית הפלשתינית, במושבה האחרון באלג'יר, אישרה שוב כי היא דוחה את החלטה 242.

סופר "הארץ" לענייני ערבים מוסר: עוזר שר החוץ האמריקאי, ריצ'ארד מרפי, יבוא השבוע לסיבוב שיחות במזה"ת, כך מסר אתמול העיתון הקהירי אל־אהראם.

מקורות ערביים במפרץ מסרו אמש כי מגעים ברמה בכירה מתנהלים זה שלושה שבועות בין ישראל, ארה"ב, מצרים וירדן במטרה לגבש נוסחה מוסכמת לפתיחת שיחות מדיניות שיתנהלו במסגרת האו"ם, ויימשכו בוועידות משנה בין הצדדים.

לדברי המקורות, ביקורו של מרפי קשור בנושא זה, ובעיקר בהסכמה להרכבת משלחת משותפת ירדנית־פלשתינית, כאשר הנציגים הפלשתינים יהיו מהגדה והרצועה.

הנהגת אש"ף עומדת להתכנס בסוף השבוע בתוניס לדון ביחסי הארגון עם מצרים, ירדן ומרוקו.

שמיר במאמץ להשיג דחיה

(סוף מעמוד 1)

הוועידה הבין־לאומית.

כבר הבוקר יעשה הליכוד נסיון לקיים מגעים עם הסיעות הקטנות בכנסת כדי שלא יצביעו בעד חוק לפיזור הכנסת, שתגיש מפלגת העבודה אם יוחזה הקבינט המדיני את תוכניתו של פרס.

בפגישה של שרי הליכוד אצל שמיר ביום שישי היתה הערכה שמפלגת העבודה לא תצליח לגייס בכנסת רוב של 61 להקדמת הבחירות.

שמיר הציג לפני השרים בישיבה את המסמך האמריקאי, המבוסס על תוכנית הוועידה הבינלאומית של פרס, וכל השרים, בלא יוצא מן הכלל, התבטאו בחריפות נגד התוכנית.

אצל כל שרי הליכוד היתה הערכה כי אין כל סיכוי לוועידה בינלאומית הכוללת פתיחה ולאחר מכן שיחות ישירות. ושר החוץ מנסה, בנימוק של קיום ועידה כזאת, להוביל לפירוק ממשלת האחדות, וזו כוונתו האמיתית.

בישיבת השרים הושמעו התבטאויות חריפות ביותר נגד פרס. בתום הישיבה התקבל סיכום כי הליכוד יעשה הכל למנוע הקדמת הבחירות, וכי ממשלת האחדות יכולה להמשיך לתפקד במגוון רחב ביותר של נושאים משותפים לשתי המפלגות הגדולות.

במפלגת העבודה טענו אתמול, כי ביוזמה שלו לשרי הליכוד התעלם שמיר מחלקים במיסמך האמריקאי, בהם יש תשובות למספר הסתייגויות שהעלו שרי הליכוד.

אמש הוחלט כי סיעת הליכוד בכנסת תתכנס השבוע, מיד לאחר חג העצמאות, לדיון עם ראש הממשלה במסמך פרס ובכוונתו לפרק באמצעות מסמך זה את ממשלת האחדות.

למרות העמדה המוצהרת של תנועת התחיה נגד הקדמת הבחירות, רואים בעצרת ההמונים ובסיור המתוכנן מחר, יום העצמאות, באריאל וביישובי יהודה ושומרון: ראשית מערכת הבחירות.

בתנועת התחיה מצפים לכעשרת אלפי מטיילים שיגיעו ליהודה ושומרון בביטוי להזדהות עם מפעל ההתיישבות בחבלי ארץ ישראל השלמה.

בשעות אחר הצהריים תתקיים באריאל עצרת מרכזית, בהשתתפות השרים משה ארנס, אריאל שרון ודוד לוי, שיופיעו יחדיו בראשונה מאז ועידת חרות. ראש הממשלה, יצחק שמיר, לא ישתתף בעצרת, אך האירוע כולו מתקיים בחסותו.

המפד"ל נגד שתוף ברה"מ

סיעת המפד"ל בכנסת קיבלה ביום חמישי בוועידה האידיאולוגית של התנועה, החלטה כי המפד"ל שוללת את השתתפותה של ברית המועצות בתהליך המדיני באיזור, כל עוד מונעת ברית המועצות את יציאת היהודים מארצה, ואינה מחדשת את הקשרים הדיפלומטיים עם מדינת ישראל.

סיעת המפד"ל קבעה כי מוסדות התנועה יבדקו בקפדנות כל הצעה שמטרתה להביא לסיום הסכסוך באזור, מתוך מודעות לסכנות שיהיו בה, ועל פי עמדתה העקרונית של התנועה בזכות שלמות ארץ ישראל.

סיעת המפד"ל בכנסת נמנעה מלקבל החלטה חד־משמעית נגד תוכניתו של פרס, מאחר שבאופן רשמי עוד לא הוצגה התוכנית לשרי התנועה, ומשום שבכוונת המפד"ל לכנס עוד השבוע את לשכת התנועה, ולקבל במסגרתה החלטה חד־משמעית נגד הוועידה, שתחייב את עמדת הסיעה בכנסת.

עולה נשרט בחברון

(סוף מעמוד 1)

חיילי צה"ל, השומרים דרך קבע בתוך הקסבה ובסביבותיה, סגרו מייד את השערים שהוצבו בכניסות לקסבה, הטילו עוצר, ופתחו בסריקות.

אמש נמסר, כי העוצר יוסר היום לפנות בוקר.

במערכת הביטחון סבורים כי בחברון פועלת חוליית סכינאים, שחבריה אחראים לכמה וכמה מעשי דקירה בקסבה של חברון בשנתיים האחרונות.

בולטת שיטת הפעולה של הדוקרים, ועיתויה: ב־12 החודשים שחלפו אירעו בקסבה של חברון 4 תקריות דקירה של יהודים חובשי כיפה, שלושה מהם מתגוררים בקריית־ארבע.

כל התקריות אירעו ביום שישי בשבוע, בשעות 10 — 12 לפני הצהריים. בכל המקרים, התנפל הדוקר מאחור, ולאחר שפצע את המותקף, נבלע בהמולת השוק.

בכל המקרים הצליחו הנדקרים להיאבק עם תוקפיהם, וסבלו מפציעות קלות יחסית.

גורמי הביטחון משקיעים מאמצים רבים בלכידת הסכינאים, ומפעילים, לשם כך, אמצעים מגוונים.

הנה רשימת הדקירות:

• 27.4.86 • יום שישי, בשעה 10.15. אורי יפרח (16), תושב קריית־ארבע, נדקר בלב הקסבה.

• 8.6.86 • יום שישי, 10.50. יצחק רחמים (34), עולה מאתיופיה, תושב מרכז הקליטה בקריית־ארבע, נדקר בלב הקסבה.

• 12.10.86 • יום שישי, 10.15. יהודה נחשון (23), תושב קריית ארבע, נדקר ליד שער היציאה הדרומי־מערבי של הקסבה.

• 1.5.87 • יום שישי, 11.50. אריה הארה (40), עולה מאתיופיה, תושב ירושלים, נדקר סמוך ליציאה המזרחית של הקסבה.

הפרות סדר ברצועה

איתן רבין סופר "הארץ" מוסר: הפרות סדר היו אתמול ברצועת עזה.

מכונית של מטייל ישראלי נשרפה בליל, לאחר שאלמונים הציתו שק בוער מתחת למכונית. נוסעי המכונית לא היו בה באותה שעה.

כוחות הבטחון עצרו כמה חשודים.

מטען תבלה הונח מתחת לאוטובוס, המטען נוטרל.

עצרות יום הזכרון

(סוף מעמוד 1)

אל מול האתגרים שאולי עוד נכונו לנו בשדות הקרב הן באימונים, בפיתוח ובבניין כוחו של הצבא לעתיד.

תקווה לנו כי דבקותנו והצלחתנו במשימה, יהיה בהן מעט מן הנחמה לשכול המשפחות אשר איבדו את יקיריהן, במאבק המתמשך על קיומה וביטחונה של מדינת ישראל לעצמאות ולשלום.

"הא זכרם עמנו תמיד, עמוד האש לפני המחנה.

ד' באייר תשמ"ז
3 במאי 1987
דן שומרון — רב אלוף
ראש המטה הכללי"

הבוקר ב־11 תישמע צפירת דומיה בת שתי דקות בה יתייחד העם עם זכר חללי מערכות ישראל. בני המשפחות השכולות יעלו לקברי יקיריהם.

חגיגות יום־העצמאות יפתחו במקום בהר־הרצל

חגיגות יום־העצמאות ייפתחו הערב בשעה 7.45 עם סיום יום־הזכרון, בטקס המסורתי בהר־הרצל בירושלים.

הטקס, שייפתח עם הופעתו של יו"ר הכנסת ופמלייתו, יודגש באמירת "יזכור" והנפת דגל־המדינה, ושיאו — בהדלקת המשואות. הנושא המרכזי ביום־העצמאות השנה — האמנויות בישראל.

שבחי הרצוג לאנשי השב"כ

בדבריו לאומה, שישודרו הערב בטלוויזיה וברדיו, אומר נשיא המדינה חיים הרצוג: "גם אם נעשו מעשים חמורים בשב"כ המחייבים תיקון — אסור שהם יעיבו על פעולתם המדהימה של אנשיו. במערכה האכזרית שהם מנהלים בזירת הטרור, שבה אין לאויב כל מעצורים או עכבות מוסריות — הם מתגלים במלוא שיעור קומתם המוסרי".

הרצוג ציין כי "כאשר מתגלות תקלות — יש לטפל בהן ביסודיות וללא היסוס. כאשר מתגלים פגמים חמורים — אין לסייג. הוכחנו להבטיח כי זה יהיה היוצא מן הכלל ולא הכלל עצמו. אך עם זאת לזכור את הנושאים בשליחותנו להגן עלינו, לחזק את ידיהם ולברכם".

בברכתו לבני המיעוטים בישראל, שתשודר במסגרת התרבות בערבית ברדיו ובטלוויזיה, קורא הנשיא למדינות ערב לעזוב את דרך המלחמה ולבוא למו"מ ישיר עם ישראל. לדבריו, בשנים 1973—1983 הוציאו מדינות המזרח התיכון 543 מיליארד דולר למטרות צבאיות. הכל לשווא, במאמץ עקר ואכזרי, שלא הצמיח שום טובה ולא פתר שום בעיה.

צה"ל יאבטח צעדת גוש־אמונים בגדה

סופר "הארץ" בגדה המערבית מוסר כי צה"ל ייערך מחר בכוחות גדולים לאבטח את צעדת יום־העצמאות של גוש אמונים בסביבת העיר ג'נין. מסלול הצעדה עובר בתוך העיר הערבית. במזכירות הגוש צופים השתתפות של מעל 10 אלפים צועדים.

מטס 2 מטוסי הלביא

(עש"ת). מהתעשייה האווירית נמסר כי מטס מטוסי הלביא מעל שמי המדינה יחול מחר בשעה 12 בצהריים ויעבור בנתיבים הבאים: נמל תעופה בן גוריון, ירושלים, עפולה, חיפה, תל־אביב, אשקלון, באר־שבע וחזרה ללוד.

מטוסי הלביא ילוו במטוסי כפיר, אסטרה וסטרייקר, כולם מתוצרת התעשייה האווירית.

מהפך דראמטי בצמרת הליגה הארצית:

ירושלים לפני חיפה

ניצחה בבית 0–3 את הפועל רמת גן וניצלה מעידת הפועל חיפה: רק 1–1 בבית עם חדרה, הנאבקת עם חולון על הכרטיס ללאומית

ליגה ארצית

מאת אילן פיש

כשהגיע יהושע פייגנבוים לאמן בהפועל ירושלים, לאחר המחזור השביעי, מצא קבוצה עומדת בפני שקיעה שבורה, כשלרשותה נקודה אחת בלבד. אתמול עשה הפועל ירושלים את מה שנראה אז בלתי הגיוני — זינק למקום הראשון, שלושה מחזורים לפני תום העונה, עם יתרון 2 נקודות על הפועל חיפה.

הישג זה הוא פועל יוצא של ניצחון מכריע 0–3 על הפועל רמת־גן, שמצב כך החמיר מצבו בתחתית. הפועל חיפה לא יכול להפועל חדרה ושתי קבוצות הצמרת סיימו 1–1. הפועל "צפרירים" חולון, שגבר בחוץ 1–0 על הפועל עכו, ניצל את התיקו בחיפה, כדי לזנק למקום השלישי ולהחליף מקום עם חדרה.

בית"ר רמלה (2–0 על הפועל דימונה) דילג מעל לקו האדום, לשם ירד הכח רמת־גן, שנוצח בביתו 1–0 בידי הפועל יהוד. קבוצת תחתית נוספת, הפועל מרמורק, זכתה בניצחון ביתי, 2–0 על בית"ר נהריה, שהצטרפה להפועל דימונה ויורדת סופית לליגה א'.

מישחקי אתמול הניבו שתי תוצאות תיקו ו־14 שערים.

הפועל ירושלים — הפועל רמת־גן 3–0 (3–0)

השערים: יוסי תאריאמע (20), שלומי מלכה (25), אלי שכטר (40).

★ המצטיין: אלי שכטר.

הפועל ירושלים גילה במחצית הראשונה יכולת מצוינת שהלהיבה את אוהדיו. הלחץ שהפעילו הירושלמים הניב שלושה שערים. באותן דקות, בכן שטף מישחק הירושלמים בלט אלי שכטר. שגם חתם את התוצאה.

שפט עובדיה בריצוק, 1200 צופים, בימק"א.

הפועל חיפה — הפועל חדרה 1–1 (0–1)

השער לחיפה: דוד רוקמן (63), לחדרה: עמי אלמוד (18).

★ המצטיין: דוד לוי.

החיפאים לחצו ברוב שלבי המישחק, אך לא הצליחו לנצח וסיימו בתיקו 1–1 עם קבוצת הצבורת מחדרה. בדקה ה־18 הגביה אחרי צ'אשם מחדרה כדור ועשין ועמי אלמוד קבע 0–1 לחדרה. לחץ חיפאי רצוף במחצית השניה הניב שער אחד בדקה ה־63. דוד לוי פרץ ושלח כדור לרונן רוקמן, שמ־14 מטר הישווה. רוקמן עוד הספיק להחמיץ פעמיים מול שער ריק.

שפט עובדיה צבי, 6000 צופים, בחיפה.

הפועל "צפרירים" חולון — הפועל עכו 1–0 (0–0)

השער: בני דמתי (46).

★ המצטיין: נסים הלמן.

המישחק השקול הוכרע עם פתיחת המחצית השניה. כדור שדחה מגן עכו לשערו ג'ורא אנגמן נחטף הוצל על ידי בני דמתי לכיבוש שער הניצחון.

שפט יהושע לויה, 1200 צופים, בעכו.

הפועל יהוד — הכח רמת־גן 1–0 (0–0)

השער: יצחק בלוסן (54).

★ המצטיין: אריה מלוסמן.

עמידתו המצוינת של אריה פלוסמן בשער יהוד מנעה שלוש פעמים הבקעה במחצית הראשונה. לאחר ההבקעה הצליחה יהוד בהתקפה בודדת להבקיע שער. יורם אורן שלח כדור ליצחק בלוסן, שכבש את שער הכח. שלמה נורדמן כבש את שער הניצחון.

שפט רחמים שאשו, 1000 צופים, ברמת־גן.

שמעון קרדוד

מכבי רמת־עמידר — הפועל בית־שאן 1–0 (1–0)

השער: מאיר שלום (35) בעיטת 11 מ'.

★ המצטיין: רוני גיצי.

מישחק שקול שהוכרע לאחר נגיעת יד ברחבה של הגורה אלי בר סימן. שוער עמידר רוני גיצי היה אחראי לשבירת היתרון.

שפט יעקב ברזלו, 200 צופים, ברמת־עמידר.

הפועל מרמורק — בית"ר נהריה 2–0 (2–0)

השערים: בריציון מנקס (34) ורוז שעובי (45).

★ המצטיין: בריציון מנקס.

בריציון מנקס, שהמצטיינותו הקנתה למרמורק ניצחון רב חשיבות בבר־אבק ההיצלות שלה בארצית. וכה למבעט שער נדיר ביותר בבעיטת עונשין מ־20 מ' להיבורים.

שפט שלמה שור, 100 צופים, ברחובות.

בית"ר רמלה — הפועל דימונה 2–0 (1–0)

השערים: מאיר בלוסטיין (32), נח איגב (88).

★ המצטיין: יצחק בלאיש.

במישחק שקול הציג שוער רמלה יצחק בלאיש יכולת טובה, שעזרה לרמלה להגביר להשיג את הניצחון.

שפט יעקב במן, 500 צופים, ברמלה.

הפועל טבריה — מכבי שעריים 1–1 (1–1)

השער לטבריה: עופר דן (41), לשעריים: תמיר צומן (28).

★ המצטיין: יוסף שמריה.

להפועל טבריה היה אמנם יתרון קל במישחק, אך הוא לא נוצל להשגת ניצחון.

שפט יוסי גרוסמן, 500 צופים, בטבריה.

טבלת הליגה הארצית

.1	הפ. י־ם	27	33–21	48
.2	הפ. חיפה	27	35–17	47
.3	צ. חולון	27	30–13	46
.4	הפ. חדרה	27	38–30	45
.5	רמת־עמידר	27	25–24	42
.6	הפ. יהוד	27	28–26	39
.7	שעריים	27	23–17	38
.8	הפ. עכו	27	27–24	36
.9	הפ. טבריה	27	33–31	36
.10	בית־שאן	27	23–24	36
.11	ב. רמלה	27	23–33	33
.12	הפ. ר"ג	27	17–22	32
.13	הכח ר"ג	27	18–25	31
.14	מרמורק	27	27–34	30
.15	ב. נהריה	27	17–33	21
.16	דימונה	27	17–42	16

ליוורפול התרחקה מהתואר — נוצחה 0–1 בקובנטרי

4 נקודות יתרון לאוורטון ★ גלאזגו ריינג'רס אלופה

ליגה אנגלית

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). ליוורפול החמיצה אתמול הזדמנות להפעיל לחץ על אוורטון במאבק האליפות כאשר נוצחה 1–0 בקובנטרי. הפסד זה איפשר לאוורטון לפתוח פער של 4 נקודות, למרות שסיימה בתיקו־אפס ביתי עם האחרונה בטבלה מנצ'סטר סיטי. לאוורטון 77 נקודות מ־39 מישחקים, לליוורפול 73 מ־40 ולטוטנהאם 68 מ־39 מישחקים.

ההכתרה הרשמית עשויה להיות כבר מחר, כאשר אוורטון תשחק בנוריץ' וליוורפול תארח את ווטפורד. ניצחון של אוורטון יבטיח לה את התואר בלי להתחשב במה שתעשה ליוורפול.

לקובנטרי, שתשחק בעוד שבועיים בגמר הגביע האנגלי נגד טוטנהאם, היו אלה 48 שעות נפלאות. ביום חמישי בלילה ניצחה במישחק השלמה את ווטפורד 2–3.

מנצ'סטר סיטי היתה היחידה מבין חמש הקבוצות האחרונות שלא הפסידה, אבל למרות זאת נותרה במקום האחרון עם 36 נקודות, וסיכוייה להיחלץ במעט אפסו. גם לאסטון־וילה 36 נקודות, אחרי ההפסד 1–2 לארסנל (צמד של מריט היה). לצ'רלטון 38 נקודות.

אחרי הפסד 1–0 ללוטון משער של מיק הארפורד בדקה ה־87, ללסטר 40 נקודות אחרי הפסד 1–3 לצ'לסי (צמד של קרי דיקסון) ולאוקספורד 42 נקודות אחרי 1–0 נגד נוריץ'.

ניל ווב וג'ונס סטוורט הבקיעו את השערים לנוטינגהאם בניצחון 0–2 על טוטנהאם. דייד הרסט ובריאן מארווד הבקיעו צמד כל אחד בניצחון 1–7 של שפילד וונסדיי על ק.פ. ריינג'רס. תוצאות נוספות: וימבלדון — מנצ'סטר יונייטד 0–1, וסטהאם — סאותהמפטון 1–1, ווסטהאם — ניוקאסל 1–1.

בנוסף למישחקיהן של אוורטון וליוורפול, יהיו מחר גם המישחקים הבאים: אסטון־וילה — שפילד וונסדיי, לסטר — קובנטרי, מנצ'סטר סיטי — נוטינגהאם, ניוקאסל — צ'רלטון, ק.פ. ריינג'רס — ארסנל, סאותהמפטון — ווסטהאם, טוטנהאם — מנצ'סטר יונייטד.

דרבי קאונטי חזרה לליגה הראשונה אחרי 7 שנים, כשניצחה את לידס יונייטד 2–1. פורטסמות, שניצחה 2–0 את מילוול, תלך קרוב לוודאי בעקבותיה.

מחזור אחד לפני הסיום הכתרה גלאזגו ריינג'רס כאלופת סקוטלנד, למרות התיקו 1–1 באברדין. זאת מאחר שסלטיק נוצחה לראשונה בבית מזה 18 חודשים, 1–2 ע"י קבוצת התחתית פאלקירק. סרי בוצ'ר נגח שער יתרון לריינג'רס, אבל בריאן הורן השווה. על ניצחונה הגדול העיבה הרחקתו בפעם השניה העונה של המנהל־שחקן גרהאם סונס בעקבות עבירה גסה על דייב רוברטסון בדקה ה־33. לריינג'רס 67 נקודות ולסלטיק 63.

בונדסליגה

תיקו של האמבורג
הגדיל סיכויי מינכן

בון (ע"ד). תיקו זהה 1–1 הושג במחזור ה־27 בבונדסליגה בין שטוטגרט להאמבורג ובין דורטמונד לקלן, כאשר האחרונה הליכה משער של החלוץ הבינלאומי קלאוס אלופס.

ניצחונות חוץ השיגו נירנברג על שאלקה 2–4, קייזרסלאוטרן על אירדינגן 2–1, דיסלדורף על ברלין 2–1, ומנשנגלאדבאך על הומבורג 0–2.

יתר התוצאות: באכום — ברמן 0–1, לוורקוזן — בוכום 1–2.

באיירן מינכן, שמישחקה נגד פרנקפורט נידחה ל־12 בחודש, מובילה עם 40 נקודות מ־26 מישחקים לפני האמבורג, 37 מ־27 מישחקים.

אן.בי.איי

6 כבר עלו לסיבוב השני של הפליי־אוף

מילווקי — פילדלפיה, יוטה — גולדן סטייט במישחקי הכרעה

ניו־יורק (איפי). עוד שני מקומות נותרו לסיבוב השני של הפליי־אוף, אחרי שבסוף השבוע הצטרפו לבוסטון קבוצות סיאטל, יוסטון, אטלנטה, דטרויט ולוס־אנג'לס לייקרס.

היום יהיה המישחק החמישי בין מילווקי לפילדלפיה ובין יוטה לגולדן־סטייט, שמאזן הניצחונות ביניהן 2–2. מילווקי עלתה ביום חמישי ליתרון 1–2 כשניצחה בפילדלפיה 121–120, אבל ד"ר ג'יי והסיקסרס ניצחו באולמם במישחק הרביעי 98–94. המישחק המכריע יהיה במילווקי והזוכה תתמודד נגד בוסטון. גולדן סטייט, שפיגרה כבר 0–2, ניצחה פעמיים בביתה: 110–95 ו־98–94. המישחק המכריע יהיה ביוטה והזוכה תשחק נגד לוס־אנג'לס לייקרס, שגברה על דנבר 130–105 השלימה ניצחון 0–3.

סיאטל הבטיחה את מקומה בחצי גמר האיזור המערבי בניצחון 124–98 על דאלאס (בסיכום 1–3) ותשחק נגד יוסטון, שגברה על פורטלנד במישחק הרביעי 113–101. דטרויט השלימה סידרה של 0–3 על וושינגטון בניצחון 97–96 ותשחק נגד אטלנטה, שגברה 1–3 על אינדיאנה בניצחון 101–97 אחרי הפסד 87–96.

ליפין (נרפא) ומרסר (חזר) מצטרפים לאימוני הנבחרת

בדורסל

מאת סופר "ספורט הארץ"

אחרי 6 ימי אימונים קשים, ינוחו היום כדורסלני נבחרת ישראל בגלל יום הזיכרון. מחר יהיה אימון ערב בכפר המכביה, וביום שלישי אימון בוקר לפני מישחק המבחן הראשון נגד קבוצה באותו ערב בחולון. באימון מחר ישתתף כבר דן ליפין, שנפצע לפני כמה ימים בכתפו. בסוף השבוע נח ליפין, קיבל טיפולים והשתתף רק באימוני קליעה. באימון מחר יטול חלק גם לאון מרסר, שהגיע רק אתמול אחר הצהרים מארצות הברית. המאמן צבי שרף לא הסתיר את מורת רוחו מהאיחור של שחקן הציר: "הוא הפסיד 6 ימי אימון טובים ואני מקווה שזה לא יזיק לו בהמשך". אמר שרף. "רק אחרי שאראה באיזה מצב גופני הוא נמצא, אחליט אם לשתפו במישחק נגד הקברים".

פרידה נרגשת מעמידרם שפירא

מאת סופר "ספורט הארץ"

עשרות משחקי נבחרת ישראל בכדורסל ב־21 השנים האחרונות באו ביום חמישי למלון "זן אכזיו" בהרצליה להיפרד מעמידרם שפירא, מי שהיה מנהל הנבחרת מאז אליפות אירופה 1965 ועד אליפות העולם 1986 בספרד.

איגוד הכדורסל, שאירגן את האירוע, הזמין את 98 הכדורסלנים שהופיעו בתקופת עמידרם במדי הנבחרת ומרביתם נענו. במהלך הערב העלו שפירא, שחקנים ועיתונאים, חוויות מ־11 אליפויות אירופה, 5 טורנירים קדם־אולימפיים ושני מישחקי עמי אסיה בהם היה עמידרם מנהל הנבחרות. עמי שלף, היום יו"ר ההתאחדות לספורט ובעבר שחקן נבחרת הכדורסל, מסר לשפירא שי — אלבום ובו צילומים נבחרים מכל התקופה. יו"ר איגוד הכדורסל יורם אוברקוביץ' העניק לשפירא שי מטעם האיגוד — גביע ענק.

בדברי תודתו הביע שפירא תקווה להיות בחודש הבא באתונה באליפות אירופה, הפעם במשקיף ביציע, בתפקידו הנוכחי כיו"ר איגוד השופטים.

טניס

לנדל נגד מצ'יר בגמר בהאמבורג

האמבורג (איפי). גמר כל־צ'כי יהיה כאן היום באליפות הפתוחה של מערב־גרמניה על פרסים בסך כולל של 375 אלף דולר. בחצי הגמר ניצח איוון לנדל את השוודי הצעיר קנט קרלסון 6–3, 7–5, 6–0 אחרי שקרלסון הוביל 4–3 במערכה השניה.

לנדל ישחק נגד מילוסלאב מצ'יר, שגבר על הארגנטינאי אלברטו מנצ'יני 6–1, 7–6, 6–1. בדרכו לחצי הגמר ניצח את השוודים יואכים ניסטרום ומיכאל פרנפורס.

● מועדון הכרמל חיפה, טניס, זכה אתמול במגן העצמאות לזכר הטניסאים שנפלו במערכות ישראל. בגמר ניצח מועדון הכרמל את מכבי צפון תל אביב 2–0. אהוד ויינברג גבר על משה לובצקי 6–3, 6–3 ודני לפלר גבר על שגב לוי 6–2, 6–3. במגן העצמאות לנערות זכה הפועל ת"א שניצח את מכבי צפון ת"א 3–2. בסיום המשחקים שהיו במגרשי מכבי צפון בתל אביב העניק זאב פורקש הקריקטוריסט שהוא אב שכול בשם המשפחות השכולות, תשיא איגוד הטניס מרדכי מאיר את הפרסים לקבוצות הזוכות.

● מרדכי שולץ מגלגלי העץ בתל אביב ניצח בשבת במירוץ אופניים שהיה באזור לטרון. לאחר שעבר 35 ק"מ בזמן של 1.04 שעה.

הטכניון ניצח במפעל אס"א

מפעל אס"א הבינלאומי ה־19 הסתיים בסוף השבוע בבאר־שבע. במפעל שנמשך יומיים השתתפו ספורטאי 20 מכללות ואוניברסיטאות מ־7 מדינות. בסיכום הכללי ניצח הטכניון עם 82 נק', לפני אוניברסיטת תל־אביב עם 65 נק'.

יו"ר ההתאחדויות הספורט של מערב־אירופה:

ישראל שייכת לאירופה ונסייע לכם להשתלב בה

מאת סופר "ספורט הארץ"

"ישראל שייכת לאירופה ואנו נסייע לה להשתלב בהתאחדויות ביבשת. אנו מודעים לעמדה הקשה שלכם בזירה הבין־לאומית וסבורים שהפתרון הוא רק באירופה", אמר ויס דוהדר, יו"ר ארגון התאחדויות הספורט המערב־אירופיות, עם סיום דיוני הארגון בתל־אביב.

הדיונים שנמשכו יומיים עסקו בעיקר בנושאים כלל־אירופיים, אך כל ראשי ההתאחדויות לספורט בישראל הציגו נייר עמדה בשאלת מעמדו של הספורט הישראלי. באופן ספציפי דיברו על השתלבות באירופה בארבעה ענפים: כדורגל, קליעה, טניס־שולחן והתעמלות.

בדיון הכללי בנושא האפליה בספורט הוחלט להרחיב את הדיונים ולכלול בו אפליה מכל סוג, בהשפעת הדיון שהתחילה הדרו על טניסאי השולחן של ישראל בפברואר השנה. נדון גם הדיון המוטל על נשים במדינות ערב.

طبق الأصل

לכבוד הופעת ספרו החדש

שירי ירושלים

(מהדורה דו־לשונית)

יתארח המשורר **יהודה עמיחי**
בתוכניתו של אלי גורנשטיין "פעם אהבה גדולה",
שתתקיים במוצאי יום העצמאות, 4.5.87,
בשעה 21.00 בתיאטרון ירושלים, האולם הקטן.

הציבור מוזמן

ש

הוצאת שוקן/ירושלים ותל־אביב

המשטרה תפסה קילוגרם קוקאין שהוברח מצרפת

מאת ראובן שפירא
כתב "הארץ"

רשת הברחת סמים שבה חברים על־פי החשד עבריינים שאחריהם מתחקה המשטרה מזה כמה שנים, נחשפה ביום חמישי האחרון עם מעצרם ביפו ובבתים על־ידי היחידה המרכזית של משטרת תל־אביב, של חמישה גברים ושלוש נשים. הם חשודים ביבוא של קילוגרם קוקאין לארץ, כנראה מצרפת. כמות הקוקאין שנתפסה בידי המשטרה בעת שהועברה במכונית על־ידי אחת החשודות, שוויה מוערך בשוק הסמים ב־200 אלף דולר.

אחדים מהעצורים בפרשה הם ישראלים לשעבר בעלי דרכון צרפתי. בין החשודים בחברות ברשת מספר דמויות שנחשבו יעדים משטרתיים בתחום הסמים מזה שנים רבות, אך עד לאחרונה לא הצליחה המשטרה לאסוף ראיות נגדם. הם נעצרו לאחר מעקב אינטנסיבי של מספר שבועות.

ביום שישי האריך בית המשפט בתל־אביב את מעצרם של המעורבים בפרשה והחקירה עדיין בעיצומה. בין העצורים ג'וג'ו אסרף בן 40 ואלי כהן בן 41 המתגוררים בצרפת וכן בבר עמר בן 37, יהודה לוגסי בן 34, פנחס אזונה בן 28 ומרסל כהן בת 38 כולם מבת־ים.

פורץ שהופתע מעד מקומה 4 ונפצע קשה

(ע). "תאונת עבודה" אירעה אתמול ב־7 בבוקר לפורץ שנפל מקומה רביעית מאכסניה ברחוב בר יהודה 89 ונפצע קשה.

הפורץ בן ה־38 מנתניה, שהוא עבריין נמלט, פרץ אתמול בבוקר לאחד החדרים באכסניה שברחוב בר יהודה. הגנב שם כסף וכן "ווקמן" מאחד המתאכסנים. כאשר עבר לחדר אחר, התעורר אחד התיירים שלן שם, והחל לרדוף אחריו. היות ולקומה זו ניתן להגיע במעלית בלבד, חסם התייר את דרכו למעלית.

בלית־ברירה נמלט החשוד לשירותים, נעל את עצמו מבפנים ויצא דרך החלון, אולם שלא כמתוכנן, מעד ונפל מגג ארבע הקומות. הוא הועבר במצב קשה לבית החולים "איכילוב".

נמצאה גופת דוד שוהם; כנראה התאבד

המצבה של דוד שוהם בבית קברות (צילום: ירון מאירי, הרשות)

מאת נורית אמיתי
כותבת "הארץ"

גופתו של החייל דוד שוהם (19) מרמות הדר שבשרון, נתגלתה ביום חמישי שעבר בפרדס ליד תלמי מנשה. הגופה, שנמצאה על־ידי נער ערבי המתגורר במקום, היתה מונחת תחת עץ לא הרחק מהמקום שבו נראה בפעם האחרונה — שער ירושלים שבצריפין. מבדיקות עולה כי מדובר, ככל הנראה, בהתאבדות. עם זאת, מסר מפקד מרחב השפלה, ניצב־משנה אסף חפץ, כי נבדקות אפשרויות אחרות.

ביום ו' לפנות־ערב נשלח חלאר אבו־כף על־ידי אביו, שומר הפרדס, לרכוש משקאות בקיוסק סמוך. בדרכו הבחין בחייל שוכב תחת עץ. הוא רץ מיד לאביו וסיפר לו על כך. האב והבן הגיעו למקום, ואז הבחין האב כי במקום שרוע חייל יהודי ירוי בראשו, כשלצידו נשק ותיק חפצים. האב הודיע מיד לתחנת המשטרה הקרובה על המקרה.

בכיסי המדים נמצאו מסמכים המזהים את החייל כדוד שוהם. מהשערה ראשונה הוברר כי החייל ירה בראשו, מנשקו האישי (רובה "גליל").

מאות מתושבי רמת הדר שבמזרח השרון ליוו ביום שישי אחה"צ בדרכו האחרונה את דוד שוהם ז"ל. להלוויה הצבאית בבית העלמין שברמת הדר הגיעו חבריו לנשק, אנשי יחידות הצנחנים, ועשרות רבות של תלמידים ומתנדבים שחיפשו אחריו בימים האחרונים.

גופתו של דוד שוהם נטמנה סמוך לבן המושב גיל גבריאלי, שמצא את מותו בנסיבות טרגיות לפני כחודשיים.

מנהל מחוז הנגב במינהל המקרקעין זוכה מהאשמות מרמה והפרת אמונים

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"
[illegible]

בחודשים האחרונים היה מושעה מעבודתו בגלל המשפט שהתנהל נגדו.

מנהל מחוז הנגב של מינהל מקרקעי ישראל, שהואשם במרמה והפרת אמונים, קשירת קשר לביצוע פשע ועריכת קשר למטרה אסורה, זוכה לחלוטין ביום ה' מהאשמות אלה בבית המשפט המחוזי בבאר שבע. זאת לאחר שבחודשים האחרונים היה מושעה מעבודתו בשל המשפט שהתנהל נגדו. השופט יצחק שבתאי הולים על זיכוי המחולה, לאחר שקיבל את מרבית טענות ההגנה של עו"ד משה ישראל.

אפרים קרון (40) כיהן עד למינויו כמנהל המחוז בתפקיד היועץ המשפטי של מחוז הדרום במינהל מקרקעי ישראל. על פי כתב האישום, הוא שיתף פעולה עם עורך דין נוסף דבית שלאחר מכן היה שותף במשרד פרטי של עורכי דין, כדי לאפשר מכירת מגרשים לדי־לות, שנמסרו במכרז לקבלן סעד יהודי מבאר שבע, ואשר אסור היה לו למכור אותם, אלא יחד עם בתים שהתחייב לבנות עליהם. התביעה הוכיחה שכך נמכרו 3 מגרשים, תוך כדי עריכת חוזים פיקטיביים עם הקונים.

משפטו של קרון נמשך 8 חודשים ובמהלכם הוא הושעה מהעבודה. עדויות ארוכות נשמעו במהלך המשפט ואילו ההגנה הסתמכה על עדות הנאשם עצמו בלבד. למרות זאת החליט השופט שבתאי לזכות את קרון לחלוטין, לאחר שקבע כי לא היה לו חלק בעריכת החוזים הפיקטיביים בעניין מכירת שלושת המגרשים. השופט גם קבע, כי הקבלן יהודי שיקר בעדותו וכי עדות עו"ד דבית היתה בלתי מהימנה לכל אורכה ומלאת סתירות פנימיות, כיוון שבכך הוא ביקש להציל את עורו. [illegible] מצא השופט כוזבת כל שהוא.

השופט גם ציין את העובדה, שבמינהל מקרקעי ישראל אין מדיניות מפורשת בקשר למכירת קרקעות, לא מתקיימים בו נהלים ברורים בעניין זה. השופט קבע, שקרון נתן הסברים הגיוניים ומתקבלים על הדעת למה שאירע בפרשת סעד יהודי וכי גם אם קרון נהג לא כשורה, הרי שהדבר נעשה בתום לב, בטעות וללא כל הפרת אמונים כלפי המינהל.

הנהלת מינהל מקרקעי ישראל קיבלה ביום ה' בסיפוק את ההודעה בדבר זיכויו של קרון, והוא יחזור מיד לתפקידו.

דבורים תקפו בצומת מגידו — שניים לקו בהלם רעלי

(ע). 10 אנשים נזקקו ביום ו' לטיפול בבית חולים בעקבות התקפת נחיל דבורים על עוברים ושבים בצומת מגידו שליד עפולה. בין הנפגעים גם אנשי צוות של מד"א שחשו להגיש סיוע לנעקצים. עוד רבים אחרים נעקצו על ידי דבורים, אולם לא נזקקו לטיפול בבית חולים. בצומת התעוררה בהלה, נעצרה תנועת המכוניות והאנשים נמלטו לשדות.

ברוריה דגינו, בת 19, ועדנאן רפיא בן 25, נעקצו קשות. השניים לקו בהלם רעלי שהתבטא בירידה בלחץ דם, בהקאות והכרה מעורפלת.

למקום הגיע צוות נט"ן של מד"א, והגיש טיפול רפואי. אולם גם הם נעקצו על ידי הדבורים לאחר שהניידת של מד"א התמלאה באלפי דבורים.

נעצר בן 17 שהיכה את הוריו

מאת נורית בהנא

נער בן 17 נעצר שלשום בפקודת בית־משפט השלום בחיפה לשבעה ימים, בחשד כי תקף את הוריו.

בתלונת המשטרה נאמר כי ב־28.4.87 תקף הנער את אביו בבעיטות ואגרופים, וגרם לפציעתו בביתו, ולמחרת היום תקף את אמו. נטען כי במהלך השנה האחרונה תוקף החשוד את הוריו באופן קבוע.

הוא הובא לחקירה במחלק הנוער. בעת היותו עצור התנפל הנער על חומר העדויות, וקרע אותו לגזרים. בכך ניסה, לטענת המשטרה, להשמיד ראיות נגדו. לאחר מכן פתח בריצה לכיוון דלת היציאה של מחלק הנוער, בנסיון להימלט.

המשטרה טענה כי הנער שנעצר אלים ומסוכן כלפי הוריו, כי ביצע את התקיפות נגדם בשיטתיות ולאורך זמן. אם ישוחרר — יש חשש, לדברי המשטרה, שיסכן את חיי הוריו.

אסיר ביטחוני נרצח בכלא באר שבע

מאת איתן רבין

אסיר ביטחוני, פאדי בסאם (19), תושב רצועת עזה, נרצח בליל חמישי שעבר בתאו בבית המעצר של כלא באר־שבע. אסיר ביטחוני אחר, פואד אבורוש (18) מרפיח, הודה ברציחתו, וטען כי המניע... היה נטיותיו ההומוסקסואליות של הנרצח כלפיו. החשוד נעצר ל־15 יום בפקודת בית משפט השלום בבאר־שבע.

לאחר שבספירת הבוקר של יום ה' שעבר, נעדר בסאם, נמצאה בתאו גופתו, כשעליה סימני אלימות קשים. בחקירת המשטרה הודה אבורוש, אחד מחבריו לתא, כי הוא זה שרצח אותו בעזרת רגל עץ של כיסא, ואף שיחזר לעיני החוקרים את המכות שהנחית על הקורבן, בראשו, בגבו ובבטנו. לדבריו, הוא נאלץ לעשות זאת לאחר שבסאם ניסה לאנוס ולכפות עליו יחסים הומוסקסואליים.

מקורות בשירות בתי הסוהר מעריכים כי הרקע לרצח הוא חשד של האסירים כי הנרצח משתף־פעולה עם השלטונות.

שבעה נהרגו בתאונות בשבוע שעבר

(ע). בשבע תאונות קטלניות שאירעו השבוע בכבישי הארץ נהרגו 7 בני אדם.

סה"כ היו השבוע 56 תאונות דרכים חמורות. בין הנספים היו 5 הולכי רגל מהם קטין אחד.

ב־48 תאונות קשות נפצעו קשה 63 בני אדם, 46 מהם הולכי רגל, מתוכם 27 קטינים.

גופת צעירה נתגלתה ליד קיבוץ גונן

כנראה אסתר שרון שנעלמה מביתה בחצור

מאת מנחם הורוביץ
סופר "הארץ" בצפון

באצבע הגליל, סמוך לקיבוץ גונן, נתגלתה אתמול בבוקר גופתה של צעירה, ככל הנראה מדובר בגופתה של אסתר שרון, שנעלמה לפני חודשיים וחצי בסמוך לביתה שבחצור הגלילית.

הגופה נתגלתה, במצב ריקבון מתקדם, על־ידי חייל מגונן, שעבר בשדות הפלחה שבקיבוץ. הוא גילה בשדה מעיל ובסמוך — את הגופה. על הגופה היו סוודר כחול, נעלי ספורט לבנות ושמלה לבנה. לא נמצאו כל סימני אלימות על־ידי פתולוג שהגיע למקום. הגופה הועברה אתמול למכון לרפואה משפטית באבו־כביר, כדי לגלות את נסיבות מותה של הצעירה.

מאות מתנדבים עסקו בשבועות האחרונים בחיפושים נרחבים אחרי אסתר שרון, שסבלה ממחלת הנפילה, לאחר שבתוכנית בשידור "חוקר" בטלוויזיה נמסרו עדויות ראייה שונות על מקום הימצאה.

ערכה את העמוד: אורית גלילי

המאמן המודח שוייצר תובע 200 אלף ש"ח מהפועל תל־אביב על הפרת חוזה

ביה"ד האזורי לעבודה בת"א הוציא עיקול זמני בסך 150 אלף ש"ח על כספי הקבוצה

מאת צבי הראל
סופר "הארץ"

לבקשת מאמן הכדורגל דוד שוייצר הטיל בית הדין האזורי לעבודה בתל־אביב עיקול זמני בסך 150 אלף ש"ח על כספי קבוצת הכדורגל של הפועל תל־אביב. העיקול הוצא בסוף השבוע האחרון כדי להבטיח את סכומי הבקשה, אם יזכה המאמן בתביעה שהגיש לבית הדין האזורי לעבודה.

בסוף השבוע הגיש שוייצר תביעה לבית הדין האזורי לעבודה נגד האגודה התל־אביבית (הרשומה כעמותה) על סך 200 אלף ש"ח לאחר שזו הודיעה על פיטוריו ב־21 במארס שנה זו. פרקליטיו של המאמן הוותיק עורכי־הדין נחום פיינברג ושמעון סטנבלט טוענים בכתב התביעה, כי הפרת החוזה עם התובע היתה הפרה בוטה ללא צידוק, בצורה שאינה מקובלת בסדרי מינהל תקינים ותוך פגיעה בשמו.

בכתב התביעה מציינים פרקליטי המאמן כי לפני שנתיים (30.4.85) נחתם חוזה בין המאמן לאגודה התל־אביבית לפיו יאמן את הקבוצה במשך שלוש שנים. לפי הסכם זה היה אמור שוייצר לסיים את עבודתו בקבוצה בתום העונה הבאה (8/1987). במסגרת הסכם זה, נטען בכתב התביעה, התחייבה האגודה לשלם את שכרו נטו ולהעביר את כל המיסים החלים על זכר זה על פי כל דין כאשר תנאי השכר בהסכם זה נקבעו רק לעונה הראשונה — 30 אלף דולר נטו לשנה.

בתום העונה הראשונה לאחר שהמאמן זכה עם הקבוצה בתואר האליפות, טוענים הפרקליטים, נקבע הסכם שקבע את שכר בעונה השנייה והשלישית. לפי הסכם זה נקבע, כי שכרו של שוייצר (בעונה השנייה) יהיה 60 אלף דולר נטו והוא מורכב מהסכם בכתב ומסיכום בעל־פה. לטענת הפרקליטים הסכימו הצדדים בכתב על שכר של 40 אלף דולר נטו וסכום נוסף של 20 אלף דולר עליו סוכם בעל־פה בפגישה שהתקיימה בראשית עונה זו (29.9.86).

בפגישה נכחו האנשים הבאים: פרקליטו של המאמן עו"ד שמעון סטנבלט, מחזיק תיק הפועל במועצת פועלי תל־אביב אלי מילר ומזכיר העמותה ומועצת הפועלים עוזי כהן.

כאשר לעונה השלישית נקבע כי שכרו של שוייצר יהיה 50 אלף דולר נטו, נאמר בכתב התביעה.

התביעה כוללת מספר מרכיבים: שכר, דמי הבראה, נסיעה, קופות גמל, פיצויי פיטורין נזק כללי והלנה. העיקולים הוצאו על מקורות כספים של הקבוצה המגיעים לה מהחברה המאמצת וממכירת כרטיסים.

גני רמת־הנדיב

הנהלת גני רמת־הנדיב מודיעה מתר
יום העצמאות תשמ"ז

שטח גן הזיכרון ברמת־הנדיב
יהיה סגור לשריפת מנגל.

תהיה אפשרות רק בשטח המיועד לכך.

הנהלת גני רמת־הנדיב

יעשקר בע"מ — **גן התעשייה — תפן**

המוזיאון הפתוח תפן
כפר הורדים, תפן – גליל

מציג: גן הפסלים הפתוח

הקרבן, יצחק דנציגר, 1944, תצוגת בכורה.
העורכת: מ.ק. אשר, באדיבות מוזיאון ישראל.
העורכת: סלע עדי נוף – גדעון ועינת שריג.

מופע מיוחד לילדים ולהוריהם ליום העצמאות תשמ"ז "בוא נשחק במוזיקה"
המופע יתקיים בגן התעשייה תפן, ביום ב', ה' באייר, 4 במאי 1987 בשעה 12:00
יונתן זק, פסנתר, ועדי עציון, זמרת, שרים, מנגנים ומציגים את תולדות המוזיקה מיוהאן סבסטיאן באך ועד ימינו.
כרטיסים בכניסה: מבוגר 3 ש"ח, ילד — חייל 1.50 ש"ח.

מפעלי "ישקר", באזור התעשייה תפן, יפתחו כרגיל ביום העצמאות את שעריהם בפני הציבור. בין השעות 10.00־14.00
למגיעים ברכב פרטי: נוסעים בכביש נהריה־מעלות־סאסא, פנייה שנייה ימינה אחרי מעלות, מול השלט: תפן־כפר ורדים. נוסעים עד גן התעשייה.

רואה חשבון מוסמך
(ישראלי בן 34)

בוגר מינהל עסקים באנגליה, דובר עברית, אנגלית וצרפתית על בורין.

מועסק כיום כחשב של חברה ציבורית בינלאומית בעלת מחזור שנתי של 60 מיליון דולר.

עומד לחזור ארצה בקרוב. מעוניין בהצעות עבודה רציניות (יבקר בארץ בתחילת מאי).

לפרטים וקביעת פגישה נא להתקשר אל עופרה 03־421259 בשעות אחה"צ או בכתב: אל משפחת אברהמי, רקנאטי 2 רמת אביב תל אביב 69494

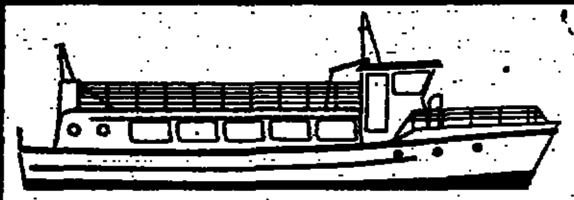

חברת "שייט כנרת"
טכס השקת הספינות יתקיים במתוכנן ביום ג' 05.05.87 בשינוי השעה. כל המוזמנים מתבקשים להגיע לכניסה של מסעדת הדגים בעין גב בשעה 13:15.

עוגת "רמבו" הוכנה לשחקן סילבסטר סטאלונה בהילטון ים (צילום: רחמים ישראלי).

אזלו כרטיסי החניה למפגן חיל האוויר — מחר בנתב"ג

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תעופה

אזלו כל כרטיסי החנייה לרכב פרטי ל"יום התעופה", שבמסגרתו יערך מחר, יום העצמאות, המפגן האווירי מעל שטח נמל התעופה בן גוריון.

עד כה נמכרו גם כ־85 אלף כרטיסי־כניסה לאירוע, והיום יימכרו רק עוד כ־15 אלף כרטיסים. שרוכשיהם יוכלו להגיע לנתב"ג רק באמצעות התחבורה הציבורית המיוחדת שתועמד לרשותם.

רשות שדות התעופה, האחראית על ארגון האירוע, שכרה את שירותיה של חברת אבטחה פרטית, ש־230 אנשיה יבצעו את עבודות ההכוונה והסדרנות. כ־400 שוטרים, אנשי משמר הגבול ועוד מספר גדול חוסי של כוחות־ביטחון יוזעקו לאבטחת האירוע, מתורכזים ביום העצמאות בנתב"ג.

היום תושלם הצבתם של מטוסים אזרחיים וצבאיים במסגרת תערוכת התעופה, לאחר שהוקמתם של חלקים אחרים, כמו המסעדות, מערכות הכריזה והקשר הושלמה כבר בסוף השבוע.

בסיור בדיקה שנערך שלשום לאורך צירי התנועה הצפויים לנתב"ג, התגלו מספר טעויות בהצבת שילוט ההכוונה, שיכלו לגרום לאי־סדר.

הוחלט גם כי אב־טיפוס מטוס "הלביא" לא יטוס בתום המיפגן האווירי לקצה מסלול התערוכה, כדי שלא לסכן את קהל הצופים, אלא יסע לאורך מסלול מקביל, כך שהכל יוכלו לצפות בו ממרחק.

8 הרוגים בתאונה קטלנית בגוש קטיף

מאת איתן רבין
סופר "הארץ"

בתאונה שארעה אתמול בשעה 14.00, דרומית לצומת גוש קטיף, נהרגו שמונה בני־אדם, ו־11 אחרים נפצעו, מהם שלושה במצב קשה. משטרת נפת עזה פתחה אתמול בחקירה אינטנסיבית של נסיבות המקרה. כל ההרוגים והפצועים הם ערבים תושבי רצועת עזה מהאזור יונס, רפיח ועזה.

אוטובוס מקומי שהיה בדרכו מעזה לכיוון רפיח, נסע בעקבות מיניבוס מסחרי של אונר"א, שהיה נהוג בידי מקומי. דרומית לצומת גוש קטיף התנגש האוטובוס במכונית המסחרית בעוצמה רבה, ומחץ אותה. 8 מיושבי המיניבוס נהרגו במקום, 11 בני־אדם נפצעו — 3 מהם במצב קשה.

דובר משטרת נפת עזה רב פקד אברהם ברזילאי מסר כי שמות ההרוגים טרם נמסרו לפרסום, בשל קשיי בזיהוי.

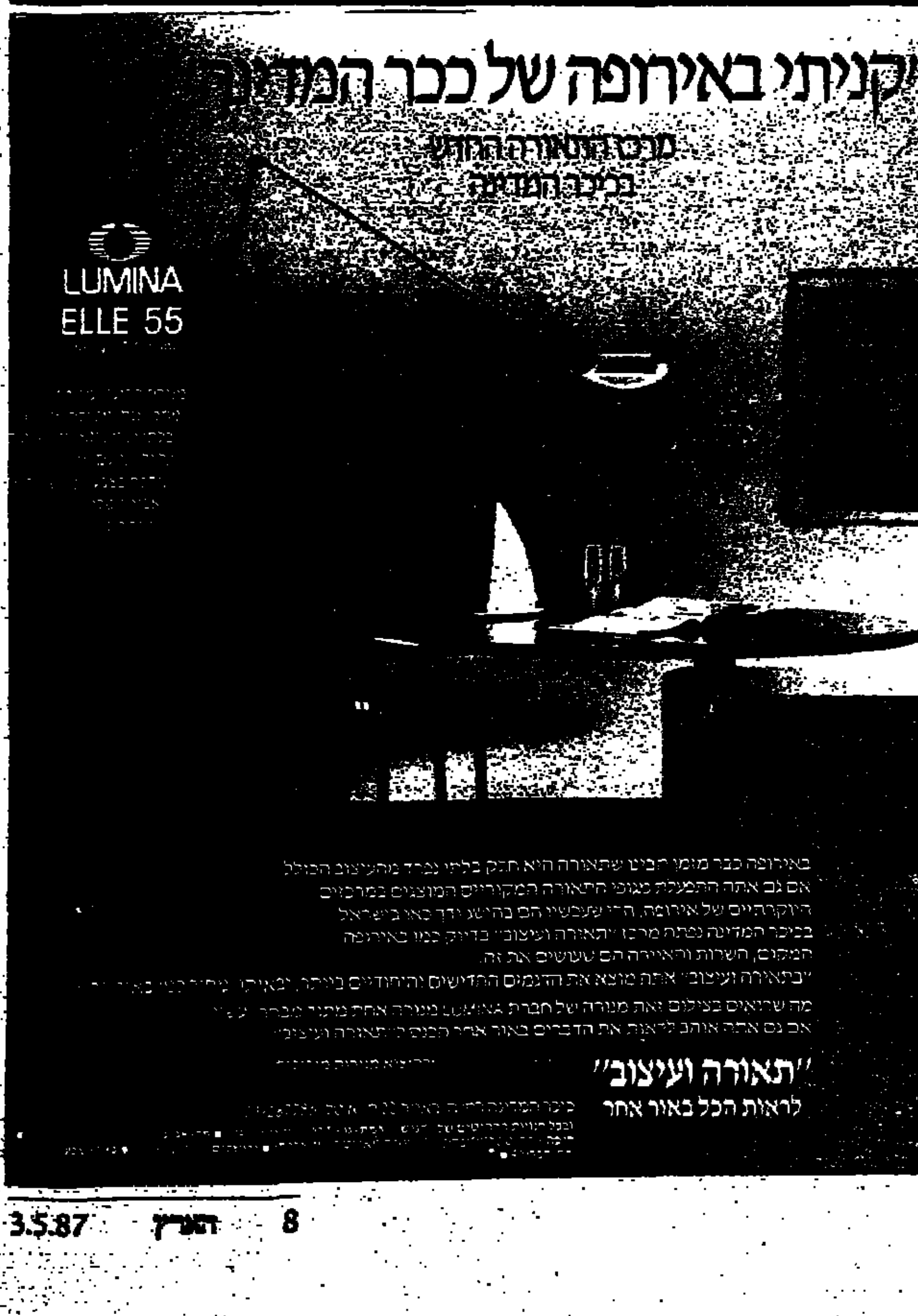

שייט חלומי על אוניות הפאר של אפירוטיקי.

כל יום ג' מאשדוד. במסלול: תורכיה, יוון, האיים היווניים, מצרים.

השתחרר מטרדות היום יום. וצא לחופשה חלומית על סיפוני אוניות הפאר של אפירוטיקי. חופשה המשלבת נופש, מנוחה שעשועים וסיורי חוף.
קזינו, מסיבות קוקטייל, דיסקוטק, נשף התחפושות, קולנוע, תאים מפוארים, מזוג אויר מלא, מטבח בינלאומי מעולה, 6 ארוחות ביום, כולל מזנון חצות, חנויות DUTY FREE, בריכת שחיה, סיפוני שיזוף, צוות הווי ועוד ועוד.

החל מ־ $565 (לא כולל מיסים)
לאדם בתא זוגי.
25% הנחה לאדם שלישי ורביעי בתא.
50% הנחה לילדים בחדר ההורים.
עד 8 תשלומים לבעלי כרטיסי אשראי ויזה וישראכרט.
עלון עם פרטים והרשמה אצל סוכני הנסיעות.

המוניטין של חברת אפירוטיקי מתבסס על אלפי לקוחות מרוצים המפליגים בשבחה.
אפשרות STOP-OVER

תבילות במחיר מבצע 7-4-3 ימים, טוס ושוט ותבלה כאוות נפשך
אפשרות ל־14 ימי שייט

EPIROTIKI LINES
כבר 30 שנה של פעילות רמפה בישראל.

אלאלוף ושות' • ספנות בע"מ תל אביב: אנגל 6, טל': 03-611454, 622591
חיפה: הנמל 40 טל': 04-671742, 660911 אשדוד: שרוני הנמל, ביתן 16 טל': 055-21321, 21165-6

קול הפרסום

הארץ

יום א' ד' אייר, תשמ"ז
3 במאי 1987

המערכת, ההנהלה, מחלקת המודעות, ההפצה והמנויים: תל-אביב, רחוב זלמן שוקן 21, טל' 5121212 ת"ד 233 מיקוד 61001 פקס' 810012 – טלקס 33748
ירושלים: רחוב הבצלאל 2 טל' 224245/6, ת"ד 275 מיקוד 61002
חיפה: רחוב מוריאה 20 טל' 661164/8, ת"ד 9259 מיקוד 31052

המו"ל: הוצאת עתון הארץ בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, תל-אביב
העורך: גרשום שוקן   עורך המשנה: מתי גולן
סגני עורך: משה ורדי, גדעון לוי

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי-יד
H'AARETZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel - P.O.B 233, Tel. 5121212

מלחמות מגן וחזון השלום

משך שנים רבות אחז בנו הספק אם התנועה הציונית תשיג את מטרתה, או שמא איחרה את המועד – חרף הצהרת בלפור ומסירת המנדאט משעם חבר הלאומים לידי בריטניה הגדולה. והנה התברר כי מדינות פולין וצ'כוסלובקיה, שקמו בעקבות מלחמת-העולם הראשונה, איבדו את עצמאותן האמיתית כעבור עשרים שנה בלבד, בעוד שמדינת ישראל, שהוקמה בשלהי מלחמת העולם השניה, מאריכה ימים. די בעובדה זו כדי למלא את ליבנו סיפוק בבחינה היסטורית ותקווה לגבי העתיד.

הרעיון הציוני צמח בשלהי המאה הקודמת על רקע האכזבה מתחזית הזוהרה כאילו האמנסיפציה שהעניקו אומות העולם תשים קץ לאנטישמיות. יחד עם זאת, למדו יהודים שרכשו לעצמם את נכסי התרבות המערב-אירופית, להפעיל אותם לשם שחרור לאומי. במיזה למה שליאון פינסקר כינה בשם אוטו-אמנסיפציה. נפגשה עם התגעגעים להחזרת העטרה ליושנה: ממלכתיות יהודית ושיבת ציון המקובע ועיצבו את הכלי שבעזרתו אפשר היה להעלות תנועה יהודית-עממית לדרגה של גורם אשר היה מסוגל להציב את עם ישראל על במת המדיניות העולמית.

מדינאי העולם הנוצרי האמינו למנהיגי הציונות, כי היהודים הם עם אחד; אבל למעשה היה עלינו לספק – להם ולעצמנו – את הביסוס לאמונה הזאת. מותר לקבוע, כי עמדנו במבחן הבחינה הזאת. בכל שניכרים עדיין הבדלי המוצא העדתי בין חלקי היישוב הארץ-ישראלים כפי שהתפתח מאז הקמת המדינה, אין ספק כי יהודי ישראל הולכים ומתגבשים לישות אחידה, בעלת כל סימני ההיכר המשותפים המאפיינים כל עם אחד.

אבות התנועה הציונית יצאו לדרכם חדורי הכרה, כי אין להמתין לביאת המשיח, אלא שבכוחם של בני תמותה להחזיר את הממלכתיות היהודית, ושמחובתם לפעול לתכלית זו. חותם החי-לוניות היה מוטבע בהם ובדור העולים שהגיעו ארצה כדי להגשים את חלומם הלאומי. מי ששואף לשוות צביון "דתי" למדינת ישראל, מתכחש לצוואת הציונות הקלאסית ומדלל את אוצר ההוויה היהודית, אשר דווקא עידן האמנסיפציה העשיר אותנו בנכסים שאסור לנו לוותר עליהם.

הגשמת הציונות אומרת, בין היתר, כי עם ישראל מחדש את קיומו כגורם פוליטי בזירת המזרח-התיכון. הופעה זו עוררה את התנגדותם של תושבי הארץ הערביים ושל מדינות ערב השכנות, וכך קרה כי המדינה היהודית נאלצה להתמודד עם איבה בצורה של מלחמות. מבחנים אלה עלו בקורבנות רבים, אשר הכאב והיגון עליהם מלווים אותנו כל ימות השנה, ולא רק ביום הזיכרון לחללי המלחמות, שאנו מציינים אותו תמיד ערב יום העצמאות. אבל יום זיכרון מיוחד זה אינו חסר טעם; הוא נועד להזכיר לנו את התודה אשר חייבים אנו לבנים ולבנות ששילמו בחייהם, כדי שהעם כולו יוכל ליהנות מחיי חירות, כעם עצמאי בין שאר עמי האזור והעולם כולו.

הלעולם תאכל חרב? שאלה זו מכרסמת בלבנו דווקא ביום החג הלאומי. התשובה אינה תלויה בנו בלבד. אין לדעת אם לא נצטרך לשוב ולהתמודד עם באי כוח על ויתורנו, אם כך יגזר עלינו. לא נירתע מהמבחן; אבל חובה גם לעשות כל מאמץ כדי למנוע מלחמה – ועד כמה שהדבר תלוי בנו, לקרב את השלום עם אויבינו-שכנינו. השלום אינו צריך להישאר בגדר חזון שמדברים עליו מהשפה אל החוץ. ובעוד אנו מתגלגלים מאפשרי צה"ל, שומה עלינו שלא להפסיק לתור את האופק כדי לגלות את הדרך שבה נוכל ולהפך את חזון השלום למציאות פוליטית.

כלכלה, ביטחון ועצמאות

מאת נחמיה שטרסלר

אי-אפשר להשיג עצמאות בלי להשיג עצמאות כלכלית. אי-אפשר להשיג עצמאות כלכלית בלי להשיג שלום. אי-אפשר להשיג שלום בלי ויתור על השטחים

יום העצמאות מחזיר אותי השנה חמש-עשרה שנים לאחור – ל-1972. אז, כשהפער בין היבוא לייצוא עמד על מיליארד דולר בלבד, נהגו הכלכלנים לחשב מתי נגיע לעצמאות כלכלית. על פי החישוב נמצא כי יש להגדיל מדי שנה את הייצוא ב-10 אחוז ואת היבוא רק ב-5 אחוזים, כדי שאפשר יהיה להגיע תוך שמונה שנים לעצמאות הכלכלית המיוחלת, כלומר למצב בו היבוא יהיה שווה לייצוא.

בלא ציפיות חיכיתי שמונה שנים, אך כנראה שהכלכלנים טעו. חיכיתי עוד שבע שנים, אך העצמאות הכלכלית נראית היום רחוקה כל-כך, עד שאין מדברים בה כלל.

בשנים האחרונות התייצב הפער במאזן התשלומים על 4 מיליארד דולר. מתוכם מממנת ארה"ב 3 מיליארד דולר והשאר בא מיהדות העולם ומשילומים מגרמניה. האם ניתן יהיה אי-פעם להיות בלי אספקת החמצן הקבועה הזו? בואו נבחן את המספרים. הייצוא עומד על 12 מיליארד דולר והיבוא על 16 מיליארד דולר. האם כמו ב-1972, אומר גם היום שאם הייצוא יגדל ב-10 אחוז מדי שנה והיבוא ב-5 אחוזים, נגיע תוך מספר שנים מוגדר לעצמאות? היום, אפילו את זה אי-אפשר לומר. אז היה לנו החוב החיצוני קטן יחסית. היום החוב החיצוני הנקי של ישראל הוא כ-19 מיליארד דולר – סכום המהווה 80 אחוז מהתוצר הלאומי הגולמי – שיא עולמי. גבוה יותר אפילו מזה של ארצות כמו ברזיל ומכסיקו.

כלומר, אם רוצים לדבר על עצמאות, לא מספיק לסגור את הפער בן 4 המיליארד. צריך גם ליצור מדי שנה עודף כזה, שיספיק גם כדי שנוכל להתחיל ולהחזיר את החוב. הרי רק תשלומי הריבית השנתיים על החוב מגיעים ל-2.5 מיליארד דולר.

סגירת הפער ויצירת עודף נראית כיום כמשימה בלתי אפשרית, מה גם שרק לאחרונה פורסמו נתונים לפיהם הייצוא עלה ברבעון הראשון של 1987 ב-6.5 אחוזים, אך היבוא עלה ב-10 אחוז – כלומר, הכיוון הוא הפוך לרצוי.

התיסכול הוביל את הכלכלנים למודל אחר. היום אין מדברים על סגירת פער של 4 מיליארד. הם מניחים שתמיד, לאורך זמן, נקבל מענקים ומתנות בסדר גודל של 4 מיליארד דולר, כך שהבעיה שנו-תרת היא רק החוב.

מלכודת אמיתית

החוב העצום הזה, של-10 מיליארד דולר מתוכו חייבת ישראל לארה"ב, החל להיווצר עוד לפני מלחמת יום הכיפורים – למרות שנוהגים לראות ב-1973 את נקודת השבר. נכון שאחרי המלחמה הוחשה התאוצה. ב-1970 עמד הסיוע על 70 מיליון דולר, והוא קפץ ב-1971 ל-600 מיליון דולר – סכום עתק באותן שנים, ואח"כ ל-3 מיליארד דולר לשנה.

רובו המכריע של הסיוע נועד למטרות צבאיות, אך למרות זאת הוא ניתן כהלוואה – וזו מלכודת אמיתית. כאשר נותנים הלוואה לגוף כלשהו, מניחים שאותו גוף יוכל להחזיר את הכסף. כלומר, שהכסף יושקע במשהו פרודוקטיבי וישא תשואה כזו, שתאפשר ללווים להחזיר את ההלוואה, וגם להשאיר משהו בכיסם.

כיצד זה מסתדר עם הלוואה למטרות צבאיות? זה לא מסתדר. הרי ברור שאם רוכשים טנקים, מטוסים ותותחים, אין מייצרים תפוקה. ההשקעה אינה נושאת כל רווח – ההיפך מכך. רכישה כזו גורמת לבסוף להוצאות, לריתוק חיילים שצריכים להפעיל את הכלים החדשים, חיילים שהמשק מאבד ביניהם את תפוקתם האזרחית.

הדוגמא המטורפת ביותר היא הויתור של בגין ב-1979. אז, בעקבות קמפ-דייויד, הבינו האמריקאים שלא ניתן לדרוש מישראל להזיז את שדות התעופה בכוחות עצמה. בימי קרטר הציע שארה"ב תיתן מענק, אך בגין ענה בגאווה: לא, אנחנו ניקח רק הלוואה, איננו זקוקים למענק. – וכך, בלילה אחד, גדל החוב ב-2.25 מיליארד דולר.

וחזרנו לתחילה: איך להחזיר את החוב? התשובה הקלאסית היא – יותר יצוא ופחות יבוא. זה נשמע אמנם טוב, אך יותר יצוא פירושו, פחות סחורות ושירותים למשק המקומי, וכאשר רמת הביקושים לא משתנה – זו מתכונת מצוינת לחזרה להיפר-אינפלציה.

על פי המרשם הקלאסי, עם העלאת היצור והורדת היבוא יש להפחית גם את הביקושים המקומיים, כדי למנוע את סכנת האינפלציה. להפחית את הצריכה הפר-טית? קל להגיד. אף אחד לא רוצה לרדת ברמת החיים. ודאי שלא ימצאו הפוליטיקאים שיעזו לעשות זאת. גם בחינוך ובבריאות קשה לקצץ, וכך נשאר רק תקציב הביטחון.

תקציב זה עומד על 4 מיליארד דולר. אך אם לוקחים בחשבון את כל ההוצאות על הביטחון, כולל אובדן התוצר בגין ימי המילואים והשירות הסדיר, מגיעים להוצאה ביטחונית של כ-6 מיליארד דולר – כרבע מהתל"ג. וגם כאן יש לנו שיא עולמי. ארה"ב או ברית-המוע-צות מסתפקות ב-6–7 אחוזים מהתל"ג. באירופה מדברים על 3–4 אחוזים וביפאן על אחוז אחד בלבד.

קל לכתוב "יש לקצץ בביטחון", אך אז יקומו אנשי הצבא ויוכיחו: איך תגן ישראל מפני התקפה? איך תמנע פיגועים בשטחים? וכאן נקשר הקשר הבלתי נמנע בין כלכלה, ביטחון ועצמאות.

כדי להגדיל את היצוא ולהוריד את ההוצאה הבטחונית, זה יהיה אפשרי רק-אם נגיע להסכם שלום עם כל שכנינו. רק אז ניתן יהיה להוריד, באופן משמעותי את תקציב הביטחון. אם יורד תקציב הביטחון ויעמוד על 10 אחוז מהתל"ג, פירוש הדבר, שחרור של מיליארד וחצי דולר למטרות אזרחיות, קונסטרוקטיביות – וזה יעשה את כל ההבדל שבעולם. יתאפשרו השקעות. תתאפשר צמיחה. ניתן יהיה להחזיר את החוב החיצוני ולהשיג עצמאות כלכלית תוך עשר שנים.

להשגת כל אלה אי-אפשר להסתפק בהכרזות סתמיות שאנחנו רוצים בשלום. צריך לשלם את המחיר הטריטוריאלי המלא, והכוונה כאן ברורה: לחזור לעסקה עליה דיבר לוי אשכול ב-1967 – לפני שהראש הסתחרר: שטחים תמורת שלום.

אין זה רק הפתרון הכלכלי היחיד, זה גם הפתרון הציוני היחיד. מדינה התלויה על הרבה המשעבדת עד כדי כך למדינה אחרת, אינה יכולה לשמש אבן שואבת ליהודי התפוצות. היא אפילו אינה יכולה להיות משכנת דיה לבני אזרחיה שלה. התור מול השגרירויות ברחוב הירקון מוכיח זאת היטב.

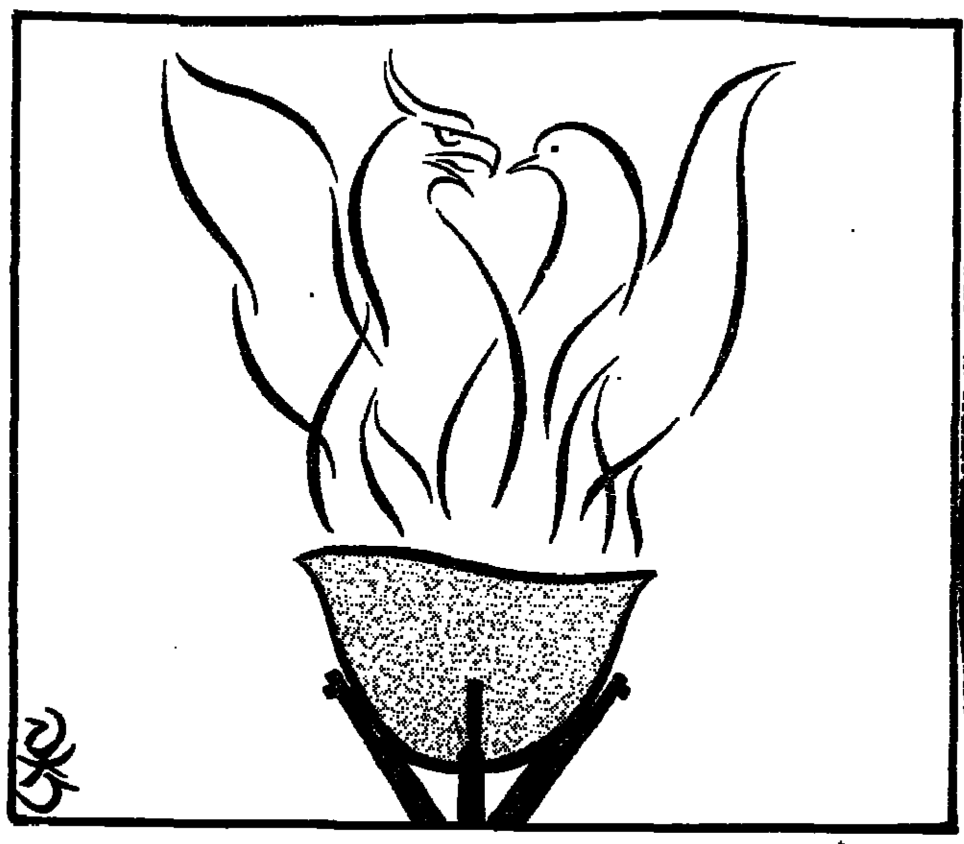

הקלחת המצפה לשומרון

מאת זאב שיף

בפני הרמטכ"ל החדש עומדים כמה אתגרים. מניעת חדירות בגבול הצפון, ריסון המתנחלים בגדה, הכרעה בעניין הלביא, ובעיקר – שיפור הדימוי של צה"ל

יומו הראשון של דן שומרון כרמטכ"ל העיד עד כמה עתותיו של רמטכ"ל אינן בידיו וכי מה שתוכנן יום קודם אינו מתגשם בלחץ הנ-סיבות. ביומו הראשון נאלץ דן שומרון לדחות הכל ועלה לגבול הצפון, שבו נהרגו שני חיילי צה"ל בניסיון חדירה של חוליית מחבלים לגליל. הצורך לעסוק בעניינים השוטפים היום-יומיים מתנגש תמיד עם הצורך להקדיש זמן רב לשאלות הקשורות בבניין צה"ל לטווח ארוך. שאלת גבול הצפון היא אחד משני התחומים של הביטחון השוטף שיחזרו ויעלו על סדר יומו של שומרון, כפי שעלו גם אצל קודמיו במידה זו או אחרת.

בצפון יהיה על שומרון להתמודד מיד עם השאלה הישנה-החדשה כיצד להגיב על התנכלות ופגיעה בקריית שמונה. הדרך הקלה ביותר היא להוציא במהירות את מטוסי חיל האוויר, או להורות לתותחני צה"ל להגיב נגד מטרות שונות מעבר לגבול. זו אינה בהכרח התשובה הנ-כונה לבעיות בצפון. קל מאוד לגרום מנוסה של עשרות אלפי תושבים, להרוס את כפריהם ועיירותיהם וליצור בדרום לבנון שטח הפקר. זו היתה לא פעם השיטה בעבר, מתוך הנחה שבמחיר כזה נשיג את התרגעה הטובה ביותר. באחרונה ניכר שיש המטילים ספק ביעילותה של השיטה. מתגלה מידה רבה יותר של איפוק ונטייה לנצור את האש. הרושם שהותירה התקרית האחרונה היה כי כרוזים באו במקום פגזים.

שיטת הענישה

האם יבחר שומרון בשיטה הישנה של עין תחת עין, של צבירת השכבות ושימוש בעוצמה הצבאית כמעט ללא הבחנה? זוהי שיטת הענישה שבעקבותיה לא יהיה עוד לתושבים המקומיים מה להפסיד. הדרך האחרת נועדת לשכנע את תושבי דרום לבנון כי יש להם מה להפסיד אם יתמכו במחבלים או בחיזבאללה או בקיצונים של אמל, המבקשים להרחיב את המלחמה על רצועת הביטחון לתוך שטח ישראל. יש המוסיפים וטוענים כי יש ליצור מצב שבו לתושבי הדרום יהיה יותר ויותר מה להפסיד. כלומר, יש לסייע בדרך עקיפה לפיתוח הדרום. כך גם יגברו הלחצים של התושבים להי-מנע מלפגוע בישראל על מנת שגם הם לא ייפגעו.

אין זו רק שאלה של תפיסה כללית. קשורה בה גם השאלה הצבאית איזה משקל לייחס בעתיד לתגובות ארטילריות ולתגובות אר-טגמאות של חיל האוויר. יש לחפש אולי תגובות אחרות וכאובות לא פחות.

אם ימשכו התקפות החיזבאללה ברצועת הביטחון, לא יוכל שומרון להימלט מהחלטה בשאלה רגישה נוספת: האם להגדיר את חיזבאללה כאויב שיש לפגוע בו לא רק בדרום אלא גם באזורים אחרים בלבנון? האם לראות גם במשמרות המהפיכה האיראנים, המחמשים, המאמנים והמ-תכננים לחיזבאללה את התקפותיה ברצועת הביטחון, אויב שאין להרת-תע מפגיעה בו?

וגם בשטחים המוחזקים עלול שומרון לעמוד בפני בעיה לא קלה אם יתרבו הפרות הסדר, התנכלות והפגיעים. דומה שהבעיה אינה נשקפת בשלב זה מהמחבלים ומפ-פירי הסדר, אלא קודם כל מהמתנח-לים. את פעולות המגמה? הפרות הסדר אפשר לשמור לפי שעה על אש לא גדולה בשיתוף עם שירות הביטחון. לעומת זה מסתבר יותר ויותר כי חלק מהמתנחלים מבקשים להגיע לכך שהם יכתיבו את התגו-בות כוחות הביטחון, ויקבלו לידיהם אחריות לביטחון השוטף בגזרות רגישות. תגובות המתנחלים אחרי רצח אופירה מוסס הן תוכחת לצפוי לנו בתחום זה. זהו אתגר לא פשוט לרמטכ"ל, בפרט שהדרג המדיני שמעליו עשוי להיות נתון ללחצים פוליטיים בעניין זה.

עניין השייך למבנה צה"ל בעתיד הוא המשך פיתוחו של מטוס הלביא. בלי הכרעה בתחום זה קשה לתכנן כראוי את תוכנית העבודה הרב-שנ-תית של צה"ל. צה"ל בראשותו של רב אלוף משה לוי והטכנו אמיר דרורי כבר העלה את תוכנית החלופות ללביא. בכל מקרה חייבת ישראל תשובה לאמריקאים בדבר ההצעות שהביא דב זקהיים. רבין הבטיח להביא את העניין בפני הממשלה ובדור שלא ייצא לארה"ב בלי שת-היה בידו תשובה מסכמת. על שומרון יהיה להציג בממשלה את העמדה המתנגדת ללביא. יהיה עליו לשכנע אותה לבחור בחלופות אחרות בלי שהתעשייה הביטחונית תיפגע. אך גם לומר לקבינט שעליו לקבל אחריות על הצפוי לקרות לתוכניות ההתעצמות האחרות של צה"ל במקרה שיחליטו על המשך פיתוחו של המטוס. שומרון גורס שההחלטה אינה צריכה להכריע בין שתי אלטרנטיבות, כפי שהיה בהצעותיו של זקהיים. לדעת שומ-רון צריכה ההחלטה להביא בחשבון את כל צורכי צה"ל בהתחשב במשאבים העומדים לרשות הצבא בעשור הבא.

אפילו תבוטל תוכנית הלביא קשה לראות כיצד ישמור צה"ל על כל מסגרותיו. הצבא ייאלץ לקצץ אם תוכנית הלביא תישאר כמו שהיא, אם הצבא יקטן ולא יפגע באיכות, נשקפת סכנה ממשית לדמותו. חשוב לזכור כי הקטנת הצבא ושיפורו עלה בכסף רב ואינה מבטיחה חיסכון.

תיקון התדמית

נראה שכל הזרועות ייאלצו לצמצם את מסגרותיהן בשנים הבאות. ספק אם חיל הים יוכל לממש את תוכניותיו בעניין ספינת הטילים החדשה סער 5. ספק אם חיל השריון יוכל להימלט גם הוא מצמצומים במערך הלוחם שלו. התפיסה הישנה המבססת את העוצמה רק על טנקים ותותחים מול טנקים ותותחים, ועל ההנחה שכולם יקבלו את הציוד והנשק הטוב ביותר, שוב אינה אפשרית בצה"ל. מצד שני טועה מי שחושב שבהתבססות מוחלטת על "הנשק החכם" יימצא מענה לכל. אלה גם המסקנות שהגיעו אליהן צבאות אירופה. האתגר העומד בפני שומרון בעניין זה הוא מציאת הפיצוי האיכותי לכל אחת מזרועות צה"ל, כגון המשמשים הצבאיים, וקביעת "התערובת" הנכונה של מערכות הנשק והיחידות השונות.

אין זה כמובן הכל. משימה חשובה נוספת המוטלת עליו קשורה לדימוי העצמי של צה"ל שנשחק במשך השנים. יש התולים זאת במשבר החברה הישראלית. אחרים אומרים כי השבר שנשחק הוא רק ביטוי ליחס הציבור לצבא. השבר הוא רק אלמנט אחד בשם שמשמעות שנשחקה היא אלמנט נוסף בדימוי של צה"ל. בתיקון עניין זה תיבחן מנהיגותו של שומרון. כאן הוא יזכה כי הטלטלה שהוסיף לה פעם בראיון ל"הארץ" שהתפרסם ב-1 באוקטובר 1980 ובעטיו ביקש הרמטכ"ל רפאל איתן להדיחו מצה"ל, אינה דבר של מה בכך. קשה לנער בבת אחת עץ גדול כמו צה"ל. לעתים מוטב לטלטל כל ענף בנפרד כדי שינשרו ממנו העלים הריקבים.

התנצלות והבעת תקווה

הנהלת קופת חולים מצטערת ומתנצלת בפני ציבור החברים על אי הנעימות שנגרמה ביום חמישי האחרון, כתוצאה מהעדרם מן העבודה של חלק מן העובדים וזאת בלא כל סיבה מוצדקת.

הנהלת קופת חולים תמשיך ותשלים את תכניות ההתיעלות כפי שסוכמו עם ממשלת ישראל וההסתדרות הכללית.

אף עובד לא יפגע מכך!

אנו מקווים שארגון העובדים יגלה אחריות ויהיה שותף נאמן להמשך תהליך ההתיעלות.

קופת חולים מברכת את ציבור חבריה ואת עובדיה ובני משפחותיהם בברכת חג עצמאות שמח!

קופת חולים

הנהלת קופת חולים הכללית

במעלה העקומה היורדת

לא נגזר עלינו להיות חברה של איכויות מצטמקות

מאת גדעון סאמט

מה נשמע? לעתים קרובות אתה מקבל את התשובה המוכ-רת, ההומטה-ככה: אצלי בסדר; המדינה זה דבר אחר. גם בתוך התגובה המתפרצת מחדש של גריבה-לתיאבון, עדיין מרווחת אצל רבים התחושה העמוקה כליבן, שמסביב יהום הסער, ש-העניינים בעצם די בארגנה. לפ-עמים – ודאי בחג העצמאות – דרוש כמעט מאמץ מחשבתי כדי להיזכר שמתחת לקרום הדק של הדולצ'ה ויטה, אחרות מבעיות-היסוד העיקריות שלנו רחוקות מפתרון, כמה מהן עוד יותר מאשר בעבר.

למשל, בימים כאלה, מונחת אצלנו המחשבה, שבענייני ע-לייה מצבנו גרוע משהיה. ישראל מושכת היום פחות עו-לים מכפי שהיו מוכנים לבוא אליה לפני שנים, כאשר לא היה כאן קטלוג כזה של כל-טוב. הארץ איננה פחות אטרקטיבית רק כיוון שקטן מאגר העולים של הפריפריה. היא כזאת משום שהשתלטו בה במשך השנים תמורות אחרות שביערו את פניה, שעשו אותה דוחה בשביל יהודי מודרני, אפילו ציוני.

כן, זה חלום אחר שבו נעשינו נתבעים יותר: חשכת הדת המשתלטת מביאה יהודי בעל-תודעה כמו הסופר סול בלו, שעל-פי גישתו היה נעשה כאן אולי איש הימין הלאומני, להיורד מקשבה של הפיכתנו בהדרגה למדינה תיאוקרטית. כשהוא מוסיף לכך נשמע בלו עיוור לדוב מגרעותיה, אבל הוא חושש מ"הפרוע הארוך של הפונד-מנטאליסטים האולטרה-דוסים" שתרחיק מאתנו חלק ניכר מיה-דות העולם.

* * *

ואיננו זקוקים לאבחנות של סופר האורח כדי לדעת שאכן עקומה יורדת, שוקעת בתלי-לות, מבליטה את העמקת הדר-דות של התיקון הישראלי על חיינו. זהו פגם גדול במדינה מודרנית. ולא זו בלבד שאיננו מולכים ממנו, אלא שככל שחולף הזמן מתברר עד כמה – ללא שינוי מבני רציני – הוא ימשיך ללוות אותנו ולהעיק.

העקומה הדמוגראפית שלנו בירידה: לא רק בגלל ירידה מהארץ של מוחות, ומוחות טובים; גם מפני שאנחנו ממשי-כים לחיות, וכך יהיה עוד זמן רב עם-ארבלי תידה בין-לאומית, בצד עם שכן עדין המתרבה מהר מאתנו. קח את זה יחד עם דלות העלייה ותקבל עם בהקפאה דמוגראפית מסוכנת.

יש לנו עסק עם איכות יורדת של מנהיגות. אופן המינוי, אף ששופר בשנים האחרונות בתוך המפלגות, הוא מהמפגרים בעולם המערבי. ואם יש לנו כמה אנשים לגמרי לא-גרועים למעלה, הם יושבים שם יותר מדי זמן. הבחירות הבאות יחזירו אלינו אישי-צמרת בגילי-קרמלין, שיתקרבו בסוף הקדנציה הבאה אל תוך שנות השבעים שלהם.

החינוך אמנם? אם ישנה הסכמה רחבה על תנועת קו כלשהו בעקומה הלאומית, הרי היא כלפי ההידרדרות ברמות החינוך: הבורות הזאת של הנוער – לעתים מדהימה ותמיד מכותת-לב – מעוגנת בסט-טיסטיקות מרות על ירידה באיכות המוצר החשוב ביותר אולי המופק אצלנו בוגרי בתי-הספר התיכוניים והאוניברסי-טאות. שלא לדבר על מוסדות ההשכלה הגבוהה עצמם השקו-עים בבוץ פיננסי קשה. ראשי-הם מדברים בלי הרף על עתיד הלימוד הגבוה והמחקר המתקדם במונחים של קטסטרו-פה.

הפער הכלכלי בין שכבות המדינה מתרחב ככל שהשתפר דווקא המצב בתחום יחסי-העדות. אנחנו לא מפתחים חברה צודקת יותר – סליחה על הביטוי – על-פי החזון הציוני הישן, אלא קהילה של עשירונים עליונים ותחתונים המתרחקים אלה מאלה. יותר מדי ישראלים משתכרים אל צחור נקנה, סביב 500 השקל המפורסמים, מש-כורת-רעב כמעט במונחי חברה מתקדמת.

איבדנו הרבה מהחוש להתחד-שות. מהקופצנות הרעננה החוצפתית-השקטה של פיוניר-יוזמות, כך אפילו בעשייה ובמח-שבה הצבאיות, שהצטיינו תמיד במקוריותן ואשר השקיעו אותנו בראשית העשור, בהבהירות הפוליטיקאים, במלחמה מסוב-בלת, בושלת, עתירת-משגים.

וכשאנחנו מגיעים – כאמור את זה בזהירות – אל שמקדשי כי לראשיתה של התקדשות לקראת מו"מ על הסדר, מייד פורצת אצלנו מהומת-אלוהים. מלווה בגידופים ובהאשמות מרות. חבורת המנהיגים, שמשימתה העיקרית, אולי, היא להביא אותנו להסדר עם שכנינו, מתגוללת בינה לבין עצמה בתפוס-כל-יכולתך פרוע, עד בחילה.

לאף אחד אין מונופול על מניין מעלותינו המופלגות: כולנו יודעים איזו ארץ יפה יש לנו, ועד כמה אנחנו נחמדים, בעצם, ומסוגלים למעשי יצירה גדולים, וכיצד צצו לנו תעשיות מפוארות וחקלאות מתקדמת כל-כך – שאם היא ממוטטת עכשיו בחלקה אין זה אלא מצב זמני – ואיך כאשר ניצבת אליך גבעת תרציות מול הרי הגליל ביום אביב שקוף אין לך נוף משכר מזה, ועד כמה אבטיח על חוף הים עם חריץ גבינה מלוחה, לאחר הגעה בריאה, הם מתנת גן-העדן.

* * *

אבל אנחנו זכאים לכל זה גם בלי רשימת-המלאי של הפאש-לות למיניהן ועיוותי-המבנה ש-נגררים אתנו לקראת העשור החמישי למדינה. לא נגזר עלינו להיות חברה של איכויות מצטמ-קות. איננו צריכים לשמוע מפי חוקר ותיק של מערכות פולי-טיות מטורפות, פרופ' יחזקאל דרור, שללא מאמץ מיוחד ספק, לדעתו, "אם העסק הזה יחזיק מעמד". אנחנו זכאים לכך, שייעשה מאמץ מנהיגותי מש-כנע יותר לדחוף אותנו חזרה במעלה העקומה היורדת.

זהו מאבק גדול במדינה שאי-נה היה עדיין בנסיבות נורמ-ליות, שורשים היסטוריים חזקים עיצבו את עמה אחרת מכל העמים. בכל זאת, הנה היה לנו סיכוי אחר, והלקי, לשבירת המסגרות ולהאצתה של תמורה מצוי בהישג-יד נוח יחסית – שינוי שיטת הבחירות. יש בו, כמובן, סיכון לכל אחת מהמפל-גות הגדולות, אך השינוי עשוי לשבור את הקיפאון המפלגתי, לשפר את תהליכי גיוס ההנהגה (כך קרה בבחירות לראשויות המקומיות), לבלום את התכתיב הקלריקאלי, לטלטל אותנו קצת. ייתכן, למשל, שזה מונע בימים אלה את התיקו והרסני בשאלת המו"מ להסדר.

לפני תשובה על מה-נשמע, מהיום, גלגלו קצת בדעתכם בפעם הבאה את רסיס-המחשבה הזה.

صورة عن الأصل

מאת יואב גלבר

הרצאת זיכרון לפנינה סירקין, המכון למחקרים אסטרטגיים, פברואר 1987. הכותב הוא ראש המכון לחקר השואה [illegible] ללימודי ארץ־ישראל באוניברסיטת חיפה.

ארבעה גורמים הכריעו בהקמתו של צה"ל תוך כדי מלחמת־העצמאות: (א) התשתית הארגונית והדוקטרינה, שהונחה בתקופת המנדט במסגרת ארגון ההגנה; (ב) הידע והניסיון הצבאי, שנרכש במלחמת־העולם השנייה ולאחריה על־ידי מתנדבי היישוב בצבא הבריטי; (ג) ההתגייסות הכללית של היישוב והעזרה שנתקבלה במתגייסים, בכסף ובתמיכה פוליטית על־ידי העם היהודי בתפוצות; (ד) תרומתו האישית של דוד בן־גוריון, שאיננה דווקא ה[illegible] בסדר חשיבותם של הגורמים הללו, והיא שהביאה לשילובם.

אמנם מקובל לראות במעשה הקמת המדינה שלב נוסף בהתפתחות היסטורית רציפה, אשר ראשיתה "המדינה בדרך". ואולם יחד עם ההכרה בתרומתה של "המדינה בדרך" להנחת יסודותיה של המדינה בתחומים רבים, הקמתה של מדינת־ישראל היתה בגדר אקט מהפכני מכמה וכמה בחינות חשובות, בראש ובראשונה בתחום הצבאי.

הבחינה הראשונה נובעת מן השינוי הקונסטיטוציוני. התמורה שחלה במחצית הראשונה של שנת 1948 היתה בעצם המעבר מחברה וולונטארית במהותה, מ־

בקיץ 1947 התברר ליישוב, לתדהמתו, כי בקרוב מאוד עתיד הוא לקבל על עצמו בראשונה את האחריות המלאה לביטחונו־הוא ולביטחונה של הארץ

בוססת על התערבות חלוצית של יחידים וקבוצות ובנויה על יסודות של הסכמה ושורות בין מרכיביה השונים, אל ישות מדינית ריבונית, המבוססת על חוק, חלוקת אחריות והגדרת סמכויות. היוקרה והמשקל הפוליטי הממשי של הגופים המרכיבים את היישוב לא נקבעו רק בקלפי, אלא בעיקר על־פי משקלם בעשייה וחלקם באוונגרד החלוצי.

היבט שני של המהפך ב־1947/8 נגע לתחום הביטחון הלאומי, תבע מעורבותם של הבריטים את הארץ. עד אז היו אלה הבריטים שנשאו באחריות העליונה הכוללת לביטחונה של הארץ ולביטחונו של היישוב בתוכה. ההתפרעויות הערביות המקושות נגד היהודים בתוך הארץ לא הודכאו על־ידי כוחות־המגן היהודיים, אלא על־ידי כוחות־הביטחון הבריטיים. ודאי שעד סמוך לפינוי הבריטי לא העלו היישוב ומנהיגיו בדעתם, שמישהו אחר מלבד המעצמה המנדטורית יהיה אחראי להגנתה של הארץ מפני איומים חיצוניים. בקיץ 1947 התברר ליישוב, לתדהמתו, כי בקרוב מאוד עתיד הוא לקבל על עצמו בראשונה את האחריות המלאה לביטחונו־הוא ולביטחונה של הארץ, על כל המשתמע מכך.

קבלת האחריות לביטחון היתה כרוכה בשינוי סדר־העדיפויות הלאומי. כל עוד היו הבריטים אחראים לביטחון, יכלו התנועה הציונית והיישוב להעמיד בראש סולם־העדיפויות שלהם את מפעל הבניין הציוני — עלייה, התיישבות ופיתוח, ורק לאחר מכן את הביטחון. הדברים ניתנים לבדיקה בשני מישורים: (א) מה אירע כאשר התנגשו שיקולי הביטחון עם שיקולים מן התחומים האחרים. כמעט בכל ההזדמנויות שניתן למצוא להתנגשויות כאלה, נדחה הביטחון מפני הנושאים האחרים. (ב) אפשר לבחון קביעה זו גם על־ידי השוואת המשאבים שהוקצו לכל אחד מן הנושאים הללו, ושוב נמצא כי תקציבי העלייה, ההתיישבות והפיתוח עלו לאין שיעור על תקציבה של ההגנה.

סולם־עדיפויות כזה יכול היה להתקיים רק על בסיס ההנחה, שלביטחון אחראים בסופו של דבר הבריטים, ואילו לנושאים האחרים לא יימצא גואל מלבד היהודים עצמם. הנחה זו שוב לא היתה תקפה משעה שהתממשה אפשרות של עזיבת הבריטים את הארץ. הביטחון חייב היה לעלות לראש סולם־העדיפויות הלאומי, ועל כך עמד בן־גוריון כבר בקונגרס הציוני הכ"ב בבאזל בדצמבר 1946.

אמנם תהליך המעבר היה כולל, אך הנסיבות שהביאו להקמתה של המדינה תוך כדי מלחמה גרמו לכך, שהשינויים בתחום הצבאי יעמדו במרכזו. המעבר מן ההגנה לצבא לא התרחש בבת אחת, ועיקרו לא היה באקטים של הכרזות פורמאליות.

הפרספקטיווה של ההגנה, ושל היישוב בכללו, היתה מוגבלת לנוסח מוגבר של המרד הערבי בשנים 1936־1939. במזכירות מפא"י ב־29 במאי 1947 אמר בן־גוריון: מה שהוכשר — הוכשר לדברים שזמנם כמעט עבר... צריך להתחיל את כל העניין כמעט מחדש

היה זה תהליך, שאת ראשיתו ניתן להצביע כבר באוקטובר 1947, כאשר החל — באיחור משמעותי — התכנון למלחמת העצמאות והקמת הצבא הסדיר. מכאן ואילך החלה תקופה של סימביוזה, שהתקיימו בה הישן והחדש זה לצד זה, ובהדרגה פינו המסורות והמושגים הישנים את מקומם לחדשים. תקופה זו לא נסתיימה עם ההכרזה על הקמת המדינה, וגם לא עם השבעת צה"ל, אלא נמשכה עד לסיומו של משבר ועדת־החמישה בתחילת יולי 1948, ומבחינות מסוימות גם לאחר מכן, עד לפירושם מצה"ל של הקצינים שלא השלימו עם דמותו החדשה של הכוח הצבאי, בשלהי 1949. בתחומים מסוימים היה התהליך ממושך יותר, שכן הוא לא נעשה באילוצים של מלחמה.

להכין את היישוב למלחמה כוללת

במוקד אירועי התקופה ניצב דוד בן־גוריון, וזו בשל התפקידים הפורמאליים שנשא בהם באותה תקופה, ולא פחות מכך בשל עוצמת אישיותו, השקפתו המסורתית, ודרך ראייתו המיוחדת את משמעותו של התהליך ואת השינויים המהותיים המתחייבים ממנו.

ארבעה פנים היו לוויכוח הפנימי שליווה את מלחמת־העצמאות ואת הקמתו של צה"ל. על־פי רוב ניתן לגלות את סימני ארבעתם בכל אחד מן העניינים המסוימים שעליהם נסב: (א) הפן האישי, שנגע למערכת־היחסים בין בן־גוריון לצמרת הביטחונית הוותיקה ביישוב. בן־גוריון היה בעבר מרוחק ממערכת זו. אף כי עמד, כמזכיר ההסתדרות, ליד ערישתה של ההגנה, הרי מאז שהתייצב בראש ההנהגה היישובית בשנת 1935 ועד שנטל על עצמו את תיק הביטחון בתחילת 1947, מיעט להתערב בענייני הארגון. משנשב לעסוק בנושא הביטחון, התקשו ראשי ההגנה לזכות באמונו ביכולתם, ואילו הוא והוכחותיו עוררו בהם חרדות. על רקע זה התעוררו ביניהם לא מעט חיכוכים, ואולם ביסוד הדברים לא עמדו ניגודים אישיים, אלא בעיקר הבדלים שבתפיסת הבעיות והפתרונות להן.

(ב) הפן המפלגתי, שעניינו היחסים בין המפלגות ביישוב. בניגוד לדומינאנטיות שלה במוסדות הפוליטיים של היישוב, מצאה עצמה מפא"י לאחר מותו של אליהו גולומב ביוני 1945 כמעט בלא השפעה בצמרת ההגנה. זו נשלטה על־ידי אנשים שאינם ממפא"י, וביחוד גלילי וסנה. מתחתם היו יצחק שדה ויהושע גלוברמן, ומאחורי הקלעים עמד יצחק טבנקין. מפא"י ביקשה איפוא להחזיר לעצמה את ההשפעה שאבדה לה על ההגנה, ובעיקר למנוע אותה מן התנועה לאחדות העבודה.

אמנם למפא"י, כמפלגה המרכזית המובילה, היה קל יותר מלמפלגות האחרות להסתגל לנסיבות החדשות שנוצרו ב־1948, ולוותר לטובת הממשלה הריבונית על מעורבותה והשפעתה בצבא. אף־על־פי־כן, גם עסקני המנגנון המפלגתי שלה ביקשו לשמר את השפעתם בצבא, ולו רק כדי למנוע אותה ממתחריהם, ובעיקר ממפ"ם המאוחדת. אף כי פיגרה אחרי מפא"י מבחינה אלקטוראלית, התחרתה בה במידה ניכרת של הצלחה בתחום העשייה החלוצית — בהתיישבות, בשליחויות ובעיקר בהגנה — ובתחום אחרון זה ניהלה את עיקר מאבקה לשימור כוחה והשפעתה בנסיבות המשתנות.

(ג) הפן השלישי של הוויכוח נגע להערכת האיום שנשקף ליישוב והמסקנות שצריך היה לגזור ממנה. עם כניסתו־מחדש של בן־גוריון לענייני הביטחון באביב 1947, הוא קיים "סמינר" — סדרת פגישות ללימוד מצבה של ההגנה והאופן שבו היא רואה את ייעודה. ל"סמינר" זה הביא עמו בן־גוריון תפיסה חדשה לגמרי של מהות האיום, הצבא, והמאבק ליישוב.

הפרספקטיווה של ההגנה, ושל היישוב בכללו, היתה מוגבלת לנוסח מוגבר של המרד הערבי בשנים 1936־1939. בתקופת המאבק האנטי־בריטי בשנים 1945־1946 נדחק אפילו איום זה לשוליים, ועיסוקה העיקרי של ההגנה היה באפשרות החידוש של המאבק ובבעיות השורשים והסוף". בן־גוריון נטל על עצמו את תיק־הביטחון לא על מנת לעסוק בשאלות הללו, אלא כדי להכין את היישוב למלחמה כוללת נגד הצבאות הסדירים של מדינות־ערב. ראיית האיום שלו נתקבלה על־ידי ראשי ההגנה בתדהמה ובספקנות, והמסקנות שהסיק ממנה לגבי צורכי ההתכוננות למלחמה ודפוסי ההתארגנות לקראתה עוררו מלכתחילה התנגדות כללית־כמעט, משום שערערו על רבות מן המוסכמות המקובלות.

אם אמנם היה האיום הנשקף ליישוב מוגבל להתקפות של כנופיות, כפי שגרסו ראשי ההגנה, כי אז היתה המערכת הביטחונית שלו בנויה ביסודה לתת תשובות לבעיות הנובעות מסוג זה של לוחמה, ולכל היותר נזקקה לשיפורים ותיקונים, אך לא למהפך. רפורמות יסודיות כדרישת בן־גוריון יכלו, לדעת מתנגדיו, רק לפגוע ביכולת העמידה של היישוב, אם יפרצו מאורעות בעיצומה של התארגנות־מחדש.

ואולם אם צדק בן־גוריון בתפיסתו את מהות האיום וסיכוניו, כי אז נדרש הכוח הצבאי היישובי לעבור במהירות תמורה מהפכנית על מנת שיוכל לעמוד במבחן הצפוי לו. תיקונים בסיסיים ביותר נתחייבו בדרכי ארגונו, ציודו, אימונו, בחירת מפקדיו, הקמת תשתית לוגיסטית עצמאית שתשחרר את הצבא מתלותה של ההגנה במשק האזרחי, וקביעת סדרי המשטר והמשמעת בתוכו כך שיתאימו לצבא של מגויסי־חובה מכל שכבות הציבור. החידושים והתיקונים הללו שנתבעו על־ידי בן־גוריון איימו על מעמדם המסורתי של גופים שונים בתוך הארגון ומחוצה לו, ועוררו בקיץ 1947 התנגדות חריפה. הם נתפסו כבלתי־נחוצים, לא־רלוונטיים, ולעתים גם כנגועים על־ידי שיקולים בלתי עניינים.

על מידת הפער בין בן־גוריון לאחרים בתפיסת האיום והמתחייב ממנו, ניתן לעמוד מדברים שנותרו בלא הד [illegible]. כבר בתחילת יוני 1947 אמר בן־גוריון בוועד הביטחון היישובי: "יחל שינוי. לדעתי, בחזית הערבית (...) אנו עומדים לא רק בפני ערביי ארץ־ישראל, ולא כמו בשנות 1936־1939 בפני כנופיות מן הארצות השכנות, אלא שאנו עומדים בפני העולם הערבי, בפני הארצות השכנות, שיש ברשותן צבא סדיר (...)"

[illegible]

בן־גוריון סיפר על ה"סמינר", שבו נהג לשאול את מפקדי ההגנה שנפגש עמם להערכתם את יכולת העמידה בפני הערבים אם יפנו הבריטים את הארץ. בדרך־כלל הבינו בני־שיחו את השאלה כמתייחסת לערבים המקומיים, אשר בכוחם נטו לזלזל. על תשובותיהם סיפר בן־גוריון: "רק אחדים ענו בסקפטיציזם (...) הרוב ענה באופטימיזם רב (...) אני לא השתכנעתי מן התשובות האופטימיות הללו, ואני חושב שאילו היינו עומדים בפני מצב כזה, הם אמנם לא היו יכולים להשמיד אותנו, אבל היינו סובלים אבידות קשות. השאלה היא לא רק מי ינצח במלחמה זאת (...) אלא מה המחיר שאנו נשלם (...)"

בראשונה הציג כאן בן־גוריון את החיסכון באבידות כאחת ממטרות המלחמה העיקריות, מטרה שלא הושגה במלחמת־העצמאות. את דעתו שלו על מצב ההגנה וכשירה לענות על האיומים הנשקפים ליישוב גילה בן־גוריון לעמיתיו במזכירות מפא"י ב־29 במאי 1947: "דעתי היא, דעה הנשענת על חוות־דעתם של מומחים, שאם אנו חושבים שיש לנו כוח הגנה על היישוב אנו חיים בטעות (...) מה שהוכשר — הוכשר לדברים שזמנם כמעט עבר (...) אבל לא לדברים שעלולים להיות מחר־מחרתיים. אין הסיבה אחת שהארגון לא הוכן לכך. בפלמ"ח יש הישגים גדולים, אך גם הם לא יעמדו בשום ניסיון (...) לא הם קיבלו את האימון הדרוש ולא מפקדיהם, והרגע הראשון יהיה כישלון איום ונורא, טראגי ומזעזע (...) צריך להתחיל את כל העניין כמעט מחדש (...) בצורך לעשות מלאכה לא קלה — לעקור מלב האנשים הקרובים לעניין את האמונה שיש להם משהו. אין להם כלום — יש להם רצון טוב, יש להם יכולת גנוזה. אבל (...) להיות חיילים זאת מלאכה. צריך לדעת אותה. אינם יודעים. אבל מסוגלים לדעת (...) יושבים כאן חברים אחרים שהם קרובים לעניין, ודאי משתוממים למשפט הקשה. הוא איננו כל־כך קשה. מה שאני חושב בלבבי אינני רוצה להביע".

לקראת המלחמה הצפויה חתר בן־גוריון לגייס את כל הצעירים ביישוב בגיל השירות ולאמנם ולהכשיר — עדיין בתנאי מחתרת — גרעין מפקדים לכוח גדול, שיגויס מאוחר יותר; לקדם כוחות צעירים לתפקידים בכירים, ולשלב בהגנה את ניסיון מלחמת־העולם השנייה. לכל אלה נדרשה באותם ימים התעוררות ציבורית גדולה, שכן כלפי חוץ לא נראו עדיין סימניו של המבחן המתקרב, גם שלא הובנו כהלכה. בן־גוריון אף הודה, כי לכאורה לא נראית לעין סיבה להתעוררות גדולה. כלשונו: "אין מאורעות מתועים, והסיבה היחידה היא [illegible]".

ואולם לא רק שלא היו לבן־גוריון שותפים בראיית [illegible], אלא שהודעותיו נתפסו כהגזמה היסטרית. חודשים לפני החלטת עצרת האו"ם על החלוקה ניתח ראש המפקדה הארצית של ההגנה, ישראל גלילי, את המצב הביטחוני והאיומים הנשקפים ליישוב בסקירה שנשא לפני מועצת ההסתדרות (30 בספטמבר 1947). היה זה לאחר הכרזת שר־המושבות הבריטי באו"ם על החלטתה של בריטניה לפנות את ארץ־ישראל, וגלילי ראה בכך את השינוי העיקרי: "בסיסה העיקרי של תוכנית הגנתנו בשנים עברו היה להחזיק מעמד ביישוב אחד או בשורה של יישובים עד לבואה של עזרה, אם משטרתית ואם צבאית. לא העמדנו בפני מצב שבו אנו עומדים לבדנו (...) מבלי שתחושה אלינו עזרת השלטון, אשר תמיד היינו קובלים כי היא מאחרת לבוא, אבל היא היתה באה (...)"

ואולם בהתייחסו לאיום פלישתם של צבאות ערב אמר גלילי: "לא צריך לדעת ידיעות חן ולא צריך להיות מעורה בנבכי אינטליג'נס, כדי להבין שהתקופה הזאת לא תעבור עלינו בלי מבחן של התגוננות היישוב בפני תוקפנות ערבית רבתי (...) בזה אינני חפץ להיגרר להערכה מגוזמת ולהיסטריה כדבר תוקפה ועוצמתה של התוקפנות הזאת, ושל הסיכוי להתערבות כוחות צבאיים סדירים של צבאות המדינות השכנות לעזרת ערביי ארץ־ישראל ביחידות צבאיות על [illegible] המודרני. אני חושב, שבשלל האיומים הנזכרים עלינו [illegible] (...) המאיימים במלחמת ערביי־ישראל (...) שתהיה נישאת על־ידי המדינות הערביות בנסיבות שלמות ובגלוי, מן האיומים הללו ועד למציאות הדרך ארוכה."

הפער התפיסתי בין הערכת המצב של בן־גוריון לזו של ראשי ההגנה, המיוצגת על־ידי גלילי, אינו זקוק לפירושים. הוא מבהיר במידה רבה את יסוד הניגודים ביניהם גם בשאלת דמותו של הצבא וקצב התארגנותו.

ההתנגדות לתביעותיו של בן־גוריון לרפורמות בהגנה החלה להיחלש רק באוקטובר 1947, כאשר פריסת הצבא המצרי לאורך הגבול הצפוני, וקידום יחידות של הצבא המצרי לעבר גבולות ארץ־ישראל, המחישו בראשונה את האיום הסמוך בצבאות הערביים הסדירים ואת חוסר המוכנות לקראתו. ואולם גם אז לא היתה הענות מלאה לדרישותיו, והן לא נענו בלב שלם. רבים מן השינויים שנתחוללו בחודשים הראשונים של שנת 1948 נכפו על הצבא המתארגן על־ידי בן־גוריון.

נאמנויות מתחרות

(ד) הפן הרביעי של הוויכוח בין בן־גוריון למתנגדיו נסב על מקומו של הצבא במדינה, כפיפותו למוסדותיה וזיקתו למערכת הפוליטית־מפלגתית. ההגנה, אף כי היתה ארגון עממי ורחב, לא הורכבה רק מיחידים, אלא בעיקר מחברי ארגונים ציבוריים בעלי משמעת פנימית, שקיימו מרות על חבריהם והתחרו על ההשפעה בארגון כולו. המרות היתה איפוא מחולקת, ובכוח, ולעתים גם בפועל, ניצבו החברים בהגנה בפני קונפליקט של נאמנויות סותרות. תחרות זו התעצמה בעקבות הפילוג במפא"י והקמת התנועה לאחדות העבודה ב־1944, ונימנה מחלשתה של המפקדה הארצית, שנועדה לגלם את הפיקוד האחודי על ההגנה.

לכאורה, עמדה ההגנה תחת פיקודם של מוסדות היישוב. בפועל, חייבו הנסיבות, במיוחד בתקופת המאבק האנטי־בריטי שבה גברה חשאיותו של הארגון, מידה רבה של אוטונומיה בפעולותיה. כניסתו של בן־גוריון לענייני הביטחון, וניסיונו להטיל מרות ממשית על ההגנה, ציינו אפוא נקודת־מפנה ביחסים בין הכוח הצבאי לדרג המדיני, אם להשתמש במושג מודרני יותר. פעילי ההגנה התקשו במשך חודשים אחדים להשלים עם שינוי זה ועם הפגיעה באוטונומיה שהורגלו לה בתקופת המחתרת, והתנגדו פעמים אחדות להתערבותו של בן־גוריון בעניינים שנראו להם "מקצועיים", ולפיכך חורגים מסמכותו — סמכות שעדיין לא הוגדרה ולא היו לה תקדימים במסורת היישוב. כך היה בתחום המינויים, שנחשב לפרורוגטיווה של המפקדה הארצית, ובצורה בולטת עוד יותר התפרצו הניגודים בעת שבן־גוריון התערב בעניינים אופראטיוויים.

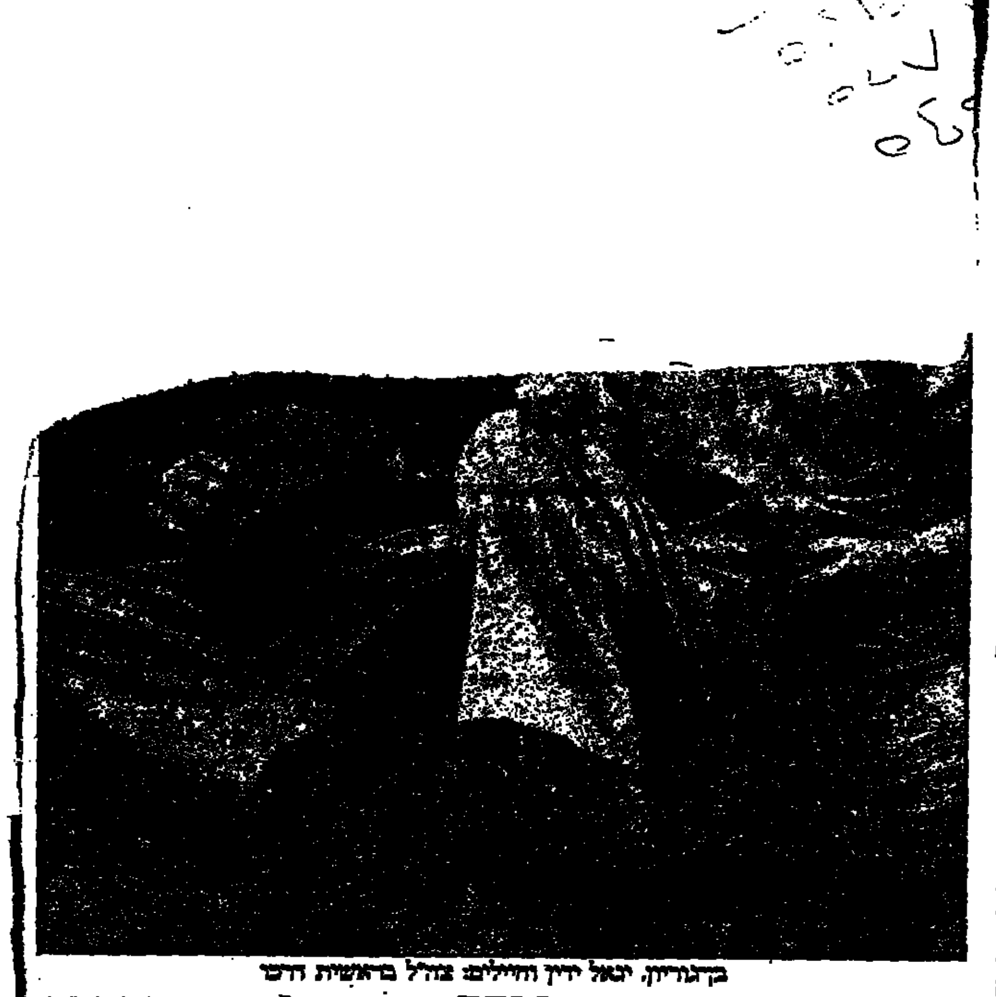
בן־גוריון, יגאל ידין והחיילים: צה"ל בראשית דרכו

בצד מאמציו להטיל את מרותו שלו על ההגנה חתר בן־גוריון לצמצם, ולאחר מכן אף לבטל כליל את מעמדן של ההסתדרות והמפלגות כלפי הארגון. בכך עורר עליו את חמת המערכת הפוליטית, שהתקשתה להשלים עם אובדן השפעתה על הכוח הצבאי דווקא בתהליך ארגונו־מחדש ועיצוב דמותו לעתיד. בן־גוריון ניצב יחיד מול המערכת כולה בדרישתו לבטל את המפקדה הארצית. יריביו הפוליטיים האשימוהו בחתירה לדיקטטורה; וגם רבים מעמיתיו במפלגתו לא הבינו את הצד העקרוני שבתביעתו

בצד מאמציו להטיל את מרותו שלו על ההגנה חתר בן־גוריון לצמצם, ולאחר מכן אף לבטל כליל את מעמדן של ההסתדרות והמפלגות כלפי הארגון. בכך עורר עליו את חמת המערכת הפוליטית, שהתקשתה להשלים עם אובדן השפעתה על הכוח הצבאי דווקא בתהליך ארגונו־מחדש ועיצוב דמותו לעתיד. עוד יותר מכך חששו המפלגות לסמכותן על חבריהן המגויסים. בן־גוריון ניצב יחיד מול המערכת כולה בדרישתו לבטל את המפקדה הארצית. יריביו הפוליטיים האשימוהו בחתירה לדיקטטורה, וגם רבים מעמיתיו במפלגתו לא הבינו את הצד העקרוני שבתביעתו, ותקופה ממושכת מנעו ממנו את תמיכתם. רק בשלבים האחרונים של המאבק, לאחר משבר ועדת־החמישה ולקראת פירוק מטה־הפלמ"ח, התגייסה מפא"י לתמוך בבן־גוריון, ואפילו אז לא עשתה זאת בלב שלם.

בן־גוריון חתר, וסימנים ראשונים לכך ניתן לראות עוד בשנים שקדמו למלחמת־העצמאות, להקים צבא אחד, כפוף לרשות המדינית המוסמכת ולה בלבד ושכל חייליו יהיו כפופים לה במידה שווה. דהיינו, צבא שאין בו חלקים הכפופים לגורם נוסף או כפופים במידה פחותה מן האחרים לאותה רשות מדינית. רק בדרך זו ניתן היה להבטיח לצבא את אמונו ותמיכתו המלאה, לא רק של היישוב כולו, אלא גם של העם היהודי בתפוצות. בעיניו לא היתה זו התפלפלות קונסטיטוציונית גרידא. בהתלכדות המלאה של העם מאחורי הצבא ראה בן־גוריון תנאי הכרחי כמעט לעמידה במלחמה, ולפיכך ראה בגילויי הבדלנות לסוגיהם השונים משום פגיעה במאמץ המלחמתי. בצורת ניהול ענייניו של הכוח הצבאי על־ידי המפקדה הארצית ראה אנאכרוניזם גם מכמה וכמה בחינות מעשיות.

ההפרדה בין המערכת המפלגתית לכוח הצבאי היתה מושג בלתי מוכר ובלתי מקובל בתקופת המעבר מן היישוב למדינה. כל המפלגות, וביחוד מפא"י, ביקשו לרתום את חבריהן ולקדמם לעמדות־מפתח בצבא הנבנה, ואולם שאיפותיה של יריבת מפא"י העיקרית, מפ"ם, הרחיקו לכת הרבה מעבר להצבת אנשים בעמדות־מפתח. מפ"ם ביקשה לכוון, כמפלגה, את פעולותיהם של אנשיה בצבא, שחלק נכבד מן הפיקוד הבכיר נמנה עמם, ולהוות לגביהם אוטוריטה. או, כדבריו של יעקב חזן (11.5.48): "מטילים על כל חברינו בהגנה לשמור בקפדנות על עמדות המפלגה בשאלה הנדונה (...) על יד כל מפקד יש פוליטרוק, ומרכז המפלגה יכול להיות פוליטרוק מסוכר לגבי כל חבר".

לשם כך הקימה מפ"ם כבר בראשית דרכה המאוחדת את ועדת־הביטחון המפלגתית, שנועדה להיות "קומיסר פוליטי של הצבא (...) על אנשינו — לפני הליכתם לבן־גוריון — לבוא לוועדה זו". (בר־יהודה בוועדה המדינית של מפ"ם, 29.1.48). ועדת־הביטחון, המורכבת מנציגי המפלגה במוסדות הביטחון, שהמטכ"ל הוא בעיניה אחד מהם, קבעה "דעה מקצועית לתיאום עצה והדרכה" למפקדים בצבא, וכן ועדה פרסונלית. מפקדי יחידות חברי המפלגה נתבעו לקבוע מקשרים בין חברי המפלגה ביחידותיהם ומזכירותה, לצורך ניהול ענייני המפלגה ביחידה, ולהקל עליהם במילוי תפקידם המפלגתי ביחידה במה שנוגע לחופשות, הסעות והדומה.

במישור העקרוני חלקה מפ"ם על תפיסתו של בן־גוריון כדבר צבא כללי הכפוף לרשות אחת ומתנהל על־פי חוק, הגדרת אחריות וסמכויות והיררכיה ברורה. כמה ממנהיגיה דיברו בגלוי על צבא בעל אופי חלוצי, בניגוד לכללי, העומד תחת הגמוניה פועלית, בניגוד לממלכתית, כלומר כפוף לא רק לממשלה, אלא גם להסתדרות. המפלגה ראתה בפלמ"ח גרעין לכוח צבאי התואם את תפיסותיה, ולפיכך נאבקה לשמר את קיומו של מטה הנפרד. אפילו לאחר פירוק מטה הפלמ"ח עוד ניסתה מפ"ם לקיים סמכות על חבריה בצבא, כפי שמלמדת שאלתו של בן־אהרון בראשית תהליך השחרורים מן הצבא: "איזו הוראה ניתן לחברינו המפקדים — להישאר או להשתחרר?"

תפיסה כזו לא יכלה להתקיים בכפיפה אחת עם תפיסתו של בן־גוריון את מהות הצבא ומקומו במדינה, ומכאן התנגדותה של מפ"ם להגביל במידה ניכרת את סמכויותיו של שר־הביטחון באמצעות הצבתו של גלילי כדרג בסולם הפיקוד בינו ובין הצבא; כינונה־מחדש של המפקדה הארצית והקמת קבינט־מלחמה, ואם בן־גוריון לא יסכים לכך — סילוקו מתפקיד שר־הביטחון.

אלה היו השאלות האמיתיות שעליהן נסבו המשברים בתחילת מאי, בסוף יוני ובתחילת יולי 1948, גם אם העילות היו לכאורה פרסונאליות, ועל הפרק הועלו שאלות הנוגעות לניהול המערכה ואי־הסדרים בצבא. משבר זה נגע לכל ארבע הפנים של הוויכוח, ליכד את כל מתנגדיו של בן־גוריון במערכת הצבאית ומחוצה לה, ורק לאחר שקואליציה זו נכשלה בניסיונה לדחוק אותו [illegible], בן־גוריון יכול היה לבסס את סמכותו כשר־ביטחון בתוך הממשלה וכלפי הצבא.

בניית צבא סדיר

ההיסטוריוגרפיה של תקופת מלחמת־העצמאות נוטה להדגיש את שני הפנים הראשונים, האישי והמפלגתי, בעימות בין בן־גוריון ויריביו. לפי הבנתי, אף כי שני היבטים אלה היו בעלי משקל, לא הם שהיו החשובים — לא בשעתם ולא מבחינת השפעתם על דמותו של הצבא והמשך התפתחותו. השאלות החשובות באמת נגעו לתפיסת מקומו של הצבא במדינה, להבנת האיום הצבאי הנשקף לה ולטיבו של הצבא שיצטרך להתמודד עם איום זה ולהכריעו. אמנם בן־גוריון היה פוליטיקאי המתחשב במבנן באילוצים הפוליטיים שפעל בהם, אולם בעניינים הנוגעים להקמת הצבא כמעט שלא מצאתי במקורות עדויות לשיקולים מפלגתיים מצדו. בעניינים אלה הנחוהו בראש ובראשונה שיקולים עקרוניים. אמנם יריביו ניסו לתאר את מניעיו ושיקוליו כמפלגתיים, אך עד היום לא הביאו הוכחות משכנעות לטענתם, מלבד עצם הכרזתם על כך.

בן־גוריון הצליח בסופו של דבר לגבור על יריביו, ולהשליט תוך כדי המלחמה את תפיסותיו ורצונו כמעט בכל מה שנגע להתפתחות הצבא ועיצוב דמותו, מכיוון שלא נמצאה באותה תקופה אלטרנטיווה למנהיגותו הכוללת את העם בתקופת המשבר. אפילו בשיא המשבר בגוש לא התכוונו יריביו הפוליטיים לסלקו מראשות הממשלה, אלא מתיק הביטחון בלבד. בן־גוריון עמד על כך שראשות־הממשלה ותיק הביטחון כרוכים מבחינתו האחד בשני, ובכך שבר למעשה את הקואליציה של יריביו, שנרתעו מליטול על עצמם את האחריות הכוללת להנהגת העם במלחמה.

מלבד ההנהגה הרצופה של העם והצבא לקראת המלחמה, במהלכה ולאחריה, והבנייה השיטתית של הצבא בתקופה זו, התבלטה מנהיגותו של בן־גוריון והשפעתו על התפתחות הצבא בכמה נקודות־תפנית, שספק אם היו מתחוללות בלא התערבותו האישית הנמרצת.

תרומתו המכריעה הראשונה של בן־גוריון להקמת צה"ל היתה בעצם הגדרת ההכרה שנשקף ליישוב איום מצד צבאות סדירים, ולשם התמודדות עמו עליו להקים לו צבא סדיר משלו, בעל מטה כללי ראוי לשמו, מאורגן בפורמאציות מתאימות, מצויד בכלי־נשק כבדים, מאומן וממושמע. בחינת מצבה של ההגנה והלכי־הרוח בתוכה מלמדת, כי הארגון לא היה מסוגל באותה תקופה להגיע לקביעה זו מתוכו. נדרשה התערבות חיצונית בעלת משקל כגון זו של בן־גוריון על מנת להביאו לכך.

סמכותו של בן־גוריון בענייני צבא, התקרב בעצמתה ורבותה לארגון ההגנה. גם השפעתם במערכה של מתנדבי צבא־ההצלה לא שינתה באופן משמעותי את יחסי־הכוחות הכוללים. אף־על־פי־כן, יתרונו של הצד היהודי במאזן יחסי־הכוחות לא נוצל בתקופה שבה היה קיים הפער הגדול ביותר בין הצדדים.

למצב־דברים זה היו שלוש סיבות עיקריות: (א) הערכה מודיעינית מוטעית, שניזונה ממטען הרגשות שנוצרו בתקופת המאבק האנטי־בריטי, ואומצה גם על־ידי בן־גוריון, ולפיה יש לראות בבריטים כוח עוין. המסקנה מהערכה זו היתה, שהצד היהודי נמצא בנחיתות ולפיכך אל לו ליטול יוזמה מעבר לפעולות גמול בשיטת פגע־וברח. (ב) המאמץ הגדול שהושקע באותה תקופה בגיוס הכוח, הכשרתו, ארגונו, ציודו ושאר ההיבטים של הכנתו לקראת מבחן פלישתם של הצבאות הערביים הסדירים, מתוך הנחה שעד אז יקיימו הבריטים מידה סבירה של שלטון וסדר ולא יהיה אפשר לחולל בארץ שינויים משמעותיים. (ג) תפיסה צבאית, שלא הבחינה בסדרי־עדיפויות, לא הפעילה סמכות של פיקוד מרכזי הנשענת על ראיית התמונה הכוללת, פיזרה וריתקה את מירב הכוח לספיגה — לאבטחה מאסיווית של יישובים, שכונות ודרכים. ריתוק הכוחות איפשר את חופש ההתארגנות והתנועה של הצד הערבי, השאיר בידיו את היוזמה, והקל עליו לאתר נקודות תורפה ולרכז כנגדן מאמצים. התוצאה הכוללת היתה משבר השיירות בסוף מרס 1948.

היציאה מן ה"סליק"

המטה הכללי לא מצא תרופה למצב, ולא עז לחרוג מן השיגרה. מסקנתו של גלילי, לאחר אסונות כמו הל"ה, היתה שיש לנוע בפלוגות ולא במחלקות. ידין כתב בתחילת פברואר על הצורך לרכז מחדש כוחות עתודה כדי להחזיר את היוזמה, אך גם הוא לא דיבר על יותר מפלוגות, ולא ציין מוקדים שבהם יש לרכז את המאמץ. נפילת שיירת נבי־דניאל הביאה את המטה הכללי לרכז עוצמה גדודית כדי לתגבר את כביש ירושלים, ועדיין התלבטו מהיכן יימצא לה הנשק. למעט בן־גוריון, לא ביקר איש מאנשי הפיקוד העליון בירושלים — שהיתה מוקד הקרבות הראשון במעלה — למן פרוץ המאורעות בדצמבר 1947 ועד להפוגה הראשונה ביוני 1948. בן־גוריון, שמאז תחילת מרס התלונן על חוסר־היוזמה של המטה הכללי, היעדר רוח תוקפנית ואי הפעלת סמכות מצדו כלפי המחוזות, כפה עליו הפעם מול התנגדות כללית כמעט לרכז בכביש ירושלים כוח בסדר גודל חטיבתי, ומה שחשוב עוד יותר: לרכז בעבורו נשק וציוד מן היישובים והחטיבות, וכל זה מתוך נטילת סיכון בחשיפתן של גזרות אחרות.

ואכן, המפנה המכריע ב"נחשון" לא היה בקביעת היקפו של המבצע, אלא בעצם הגדרתה של נקודת־כובד במערכה, המחייבת ריכוז מאמץ. ריכוז המאמץ מצדו חייב בראשונה את המטה הכללי לראייה כוללת ואינטגראטיבית, שממנה נגזרים סדרי־עדיפויות ובהתאם עליהם מופעלת סמכותו של הפיקוד המרכזי כלפי היחידות. מחידוש עקרוני זה נבעו חידושים נוספים, שבאו בראשונה לידי ביטוי ב"נחשון": השתלטות על שטח; כיבוש כפרים; חיים עצמאיים של יחידות בשדה; פעולת יחידות לאורך זמן; ארגון מבצעים לוגיסטיים על־ידי הצבא בהיקף בלא תקדים (השיירות) ויצירת שיטה צבאית. כל אלה היוו בצירופם את היציאה מן ה"סליק", ואף גם על רקע התקדמות הפינוי הבריטי, תוך תקופה קצרה שינו את תמונת המערכה, הביאו לידי ביטוי את יתרונו של הצד היהודי בה, והוליכו להתמוטטותם המהירה של ערביי ארץ־ישראל בקרבות אפריל והמחצית הראשונה של מאי 1948.

ההכרעה האופראטיווית השנייה של בן־גוריון, ההחלטה לתקוף את הלגיון הערבי בלאטרון ב־25 במאי 1948 — קשורה בהקמתה של חטיבה 7, ונשארה שנויה במחלוקת עד היום. לא אכנס כאן לשאלה המבצעית, ורק אצביע על הנקודות העושות את קרב לאטרון נקודת־מפנה נוספת בהתפתחות הצבא.

הקמתה של חטיבה 7 והפעלתה בלאטרון סיימו מכמה בחינות את תקופת ההגנה על־פי חלוקת התפקידים הפנימית המסורתית שלה. חטיבה 7 הוקמה כחטיבה־עתודה מטכ"לית, ובכך נסתיים ייחודו של הפלמ"ח כעתודת הפיקוד העליון. החטיבה קיבלה את גדוד השריון הראשון של צה"ל, ובכך נסתיים פרק ייחודו של הפלמ"ח כמפעיל אמצעי הלחימה המיוחדים. החטיבה הופעלה במאמץ העיקרי אותה עת של הצבא, ובכך סיימה את תקופה שבה יוחדו המשימות המיוחדות והקשות יותר לפלמ"ח. החטיבה, שהיתה הצעירה ביותר בצבא בזמנו, הופעלה בקרב החטיבתי הראשון שניהל צבא זה. כל אלה מסבירים גם הרבה מן המרירות שליוותה את הקמת החטיבה וקרבותיה הראשונים, כמו גם את השמועות והדיבורים שנמשכו לאחר מכן, ובאו לידי ביטוי חריף בהאשמות שהוטחו בבן־גוריון בעת דיוני ועדת־החמישה.

...היתה כרוכה בשינוי סדר־העדיפויות הלאומי. ...ם אחראים לביטחון, יכלו התנועה הציונית ...ש סולם־העדיפויות שלהם את מפעל הבניין ...בות ופיתוח, ורק לאחר מכן את הביטחון

תרומה בעלת חשיבות מכרעת תרם בן־גוריון להקמתו של צה"ל ולגיבוש ערכי־הלחימה שלו בכך שגיבש את הכרת הצורך בהנהגתה של משמעת צבאית. בחלקים מן היישוב עוררה התנגדות חריפה, מבוססת על נימוקים אידאולוגיים, הנהגתה של משמעת צבאית פורמאלית, בשל הניגודים החיצוניים שהיו כרוכים בה. ניסיונם בתחום זה של צבאות זרים, ובמיוחד הבריטי, נדחה מכל וכל בטענה שהוא משקף מסורת חברתית זרה ליישוב ומנוגדת לרוחו. ואולם המעבר מארגון מיליציוני המורכב של מתנדבים לצבא הסדיר של מגויסי־חובה, חייב כבר בשלבים הראשונים של גיוס הצבא, הנהגת סדרי משטר ומשמעת חדשים.

משנודע לבן־גוריון על מעשי־הפקרות כלפי חיים ורכוש לא־יהודי הוא הגיע עד מהרה למסקנה, שמירה על "טוהר הנשק" איננה יכולה להישען רק על מוסריותם של המפקדים והחיילים, אלא היא מחייבת הנהגת משמעת קפדנית גם אם זו איננה עולה בקנה אחד עם נורמות של חברות, עם ובלי מרבאות, המקובלות בחלקים מן היישוב. בן־גוריון ידע כי דרישתו להנהגת משמעת צבאית פורמאלית תעורר התנגדות נמרצת, אך ציפה כי דווקא מתנגדי המשמעת יתמכו בצעדים להבטחת "טוהר הנשק". לפיכך מינה את יעקב ריפתין, איש מפ"ם, לחקור את הפרשיות שאירעו ושעליהן דיווח לו השי"י. עם זה הבהיר את דעתו, כי בעצם קיומו של כוח הנושק טמונה סכנה־בכוח, אשר את התפרצותה מן הכוח אל הפועל ניתן למנוע רק על־ידי הנהגת משמעת חמורה. לפיכך עמד על הנהגתה תוך התנגדות העשויה, והזכיר את כישלונם של הסובייטים בנסותם להנהיג קני־מידה אחרים למשטר ומשמעת בצבא האדום בראשיתו.

חלקו האישי של בן־גוריון היה מרכזי גם בתהליך המעבר מצבא המלחמה לצבא של ימי רגיעה בשנים 1949־50. למעשה, סוגר תהליך זה את המעגל, שנפתח ב"סמינר" של אביב 1947 והופרע על־ידי התפרצותה המוקדמת של מלחמת־העצמאות.

הצבא המגויס נשא עדיין אופי ארעי, ולקראת שלהי המלחמה החל להיות, בשל גודלו, נטל על המדינה. המטה הכללי חשש לבצע שינויים מהירים ודראסטיים, ודאי לפני השלמת הסכמי שביתת־הנשק אך גם לאחריהם, ושוב נדרשה התערבות נמרצת מצדו של בן־גוריון כדי להביא את הכוח הצבאי לחריגה מן השיגרה ודפוסי־המחשבה המקובלים, להתאימו לצרכים הגיאו־פוליטיים החדשים המצטיירים, ולחולל תפנית בהתפתחותו.

כבר בנובמבר 1948 קרא בן־גוריון למפקדי הצבא לא לשקוט על זרי הדפנה של ניצחונות מבצעי "יואב" ו"חירם", ולתת דעתם על דמותו של הצבא בעתיד: "קץ המלחמה. היהי 'קץ' גם אם המלחמה תיגמר עכשיו לא תהיה הפרת הפוגה? אם ייכרת שלום — האם יש מלחמה שלא היה לפניה שלום? (...) היש ביטחון שלא ירצו להתנקם בנו? נכיר האמת: ניצחנו לא מפני שצבאנו הוא עושה נפלאות, אלא שהצבא הערבי רקוב. המוכרח ריקבון זה להתמיד? (...) אנו מחזיקים עכשיו הצבא הגדול ביותר בעולם (ביחס לגודל האוכלוסיה) (...) תקציבנו הצבאי הוא הגדול בעולם. הנוכל לשאת מעמסה כזו לאורך ימים? אולם מאידך גיסא — הנוכל להתקיים בלי כוח־מגן גדול כזה? דילמה זו מטילה לחשוב, אם אין לטשטש הגבולים בין צבא לבין אזרחים, בין מגן לבין עבודה (...)"

איך לקצץ בצה"ל

הצעד השני היה קביעתם־מחדש של סדרי־עדיפויות. העיכוב של הקרבות לאחר מבצע "חורב" הקטינה את הלחצים הביטחוניים והעלתה את משקלם היחסי של הקשיים האחרים שעמם התמודדה אז המדינה הצעירה. שלוש פעמים בשבעת החודשים הראשונים של שנת 1949 כפה בן־גוריון על הצבא צמצומים דראסטיים במערכותיו, מתוך רגישותו למצב הכלכלי החמור שנוצר עם קליטת העלייה ההמונית לאחר הקמת המדינה, ובעיקר לקשיים הכלכליים העצומים שאיימו על עצם יכולתה להתקיים.

שיא צה"ל במלחמת־העצמאות הגיע ל־117 אלף מגויסים. כבר בינואר 1949, לקראת חתימת הסכם שביתת־הנשק עם מצרים, הורה בן־גוריון לרמטכ"ל לצמצם את הצבא בתוך חודש ימים עד 90 אלף איש, ועל ערעורי האלופים השיב: "הנטל הזה אינו יכול לשאת את המעמסה, גם מבחינה כספית וגם מבחינת כוח־האדם. המשק הולך ונהרס. היום ישבתי עם אנשי ההתיישבות העובדת. הגיעה אלי גם הזעקה מההדרכות (...) יש זעקה מהעולים (...) ההקטנה היא הכרח. אין לדון על זה כלל. אין לנו ברירה. מוכרחים להקטין (...) מישהו צריך להחזיק את הצבא הזה, אבל משקנו אינו יכול לשאת במעמסה כזאת. אם יש מלחמה, אפשר לומר: ייהרס המשק. אבל אנו מוכרחים להילחם. אולם אם איננו במצב של מלחמה, אסור לתת למשק שייהרס".

בן־גוריון דרש צבא שגודלו לא יעלה על 30 אלף איש, ומן התוכניות השונות שהוכנו על־ידי המטכ"ל אף לא הגיעו למינימום הנדרש. ב־19 ביוני גילה לו שר האוצר, קפלן, כי תקציב הצבא עומד על 70 מיליון לירות, ובן־גוריון רשם ביומנו, כי זה "סכום מבהיל ובלתי־אפשרי". באותו יום החליט להתנתק "מכל עיסוקי" האחרים ולהתמסר אך ורק לקיצוץ הצבא. כפי שתהליך בניית הצבא לקראת המלחמה החל ב"סמינר" — סדרת פגישות עם המפקדים, כך גם הפעם החל לחקור מפקדים וקציני־מטה על מצבם וצרכיהם, ולהבנת תוכניות למבנה חדש של הצבא. אמנם תוכניות שונות עמדו על הפרק זה חודשים, אך רק התערבותו הנמרצת של בן־גוריון ביוני־יולי 1949 הביאה את הצבא להתחיל בהגשמתן.

תוצאת ה"סמינר" השני הזה, ביוני־יולי 1949, היתה קביעת הרכבו העקרוני של הצבא הסדיר הגדול שלו לשנים רבות, לאחר שנקבע אופיו של הצבא כמורכב משלושה יסודות: קבע, חובה ומילואים, ונקבע סדר־הכוחות הקבוע שלו. ניתן היה לעגן את קיומו של הצבא בחקיקה ולהביא לכנסת את חוק שירות־הביטחון. עתה ניתן גם לגשת להכשרתו השיטתית של הצבא הסדיר, ולארגונו ואימונו של צבא־המילואים.

בניגוד לוויכוחים החריפים שליוו את תהליך הקמת הצבא, שבדרך־כלל גלשו לעימות פוליטי וציבורי, התנהלו הוויכוחים שליוו את צמצומו של צבא המלחמה ועיצוב דמותו לקראת ימי רגיעה בחדרי המטכ"ל, כמעט בנתוק מן המערכת הפוליטית, ובלא הד ציבורי משמעותי. בשלב זה קיבלו ראשי הצבא את מרותו של שר־הביטחון בלא עוררין. וגם אם חלקו עליו, לא נתנו לכך ביטוי פומבי. יוצא מכלל זה היה יחסם של חלק מן המפקדים לצעדיו של בן־גוריון שנועדו להשלים את תהליך הדה־פוליטיזציה של הצבא. בשעתו עורר הראשון בעניין זה מורתה רבה. מבחנו הראשון, וכמעט האחרון, היה כינוס הפלמ"ח באוקטובר 1949. לאחר מכן נתקבל העיקרון כבסיס [illegible] של הצבא לתקופה ממושכת, ומי שלא השלים עמו — עזב.

בן־גוריון חתר להקים צבא אחד, כפוף לרשות המדינית המוסמכת ולה בלבד, צבא שאין בו חלקים הכפופים לגורם נוסף או כפופים במידה פחותה מן האחרים לאותה רשות מדינית. בהתלכדות המלאה של העם מאחורי הצבא ראה בן־גוריון תנאי הכרחי כמעט לעמידה במלחמה

המושכלות הראשונים שנקבעו על־ידי בן־גוריון תוך כדי עיצוב דמותו של הצבא בתקופת מלחמת־העצמאות, נשארו תקפים לשנים רבות. חלקם שוכללו והושלמו בשנים לאחר מכן, במגמה ולאחריה, ובכמה מהם חלה ברבות השנים שחיקה, אם בשל השתנות התנאים ואם מתוך רפורמות [illegible] דעת. ייתכן שהגענו עתה שוב לתקופה המחייבת לבחון מחדש מוסכמות, שהתקבלו מתוך התפתחות סטיכית ואינרטית בשני העשורים האחרונים, ולהתאים את הצבא לעידן החדש — למבנה הפנימי של המדינה, לנתונים הגיאו־פוליטיים, ולמהפכה הטכנולוגית המתחוללת בצבא זה שנים אחדות, מהפכה המחייבת למצוא את ביטויה גם בגודל הכוח, מבנהו, ארגונו, תורת־הלחימה שלו, הכשרתו, תשתיתו הלוגיסטית והיחסים בין הארגון והחוץ, בשעה שמבחוץ המסגרת להפעיל [illegible] הצבא השלם למצוא לכך את הכוח האנושי המתאים.

שיר־הלכת של זיקו

יצחק גרציאני, שרביט המנצח בידו, צועד לפני המחנה. כאחד מתריסר מדליקי המשואות הוא חש גאווה רבה. אך החשבון הכולל לקראת יום־העצמאות אינו גורם לו נחת. הוא אוהב להיטים שייכתבו מחר ומתגעגע למדינה שהיתה אתמול

מאת רומן פריסטר

הוא כתב 500 עיבודים לשירי־לכת בשביל תזמורת צה"ל. אבל הצחוק מכולם הוא שיר־הלכת האישי שלו, זה המכתיב את קצב חייו. הוא רוגז כשהשואלים אותו אם הגיע לשיא הקאריירה המקצועית, שהרי "אחרי השיא יש רק ירידה". יצחק (זיקו) גרציאני אינו מתכוון לרדת מבימת המנצחים. כאחרי חמישים שנות מוסיקה ולפניו "הכל פתוח". הוא הלחין את "אף אחד לא קם" בשביל שלישיית הגשש החיוור, הוא ניצח על התזמורת הפילהרמונית בכרכו ליב־שלן בניו־יורק, היה הבמאי והמנהל המוסיקלי של "אירמה להדוס", "גבירתי הנאווה" ושל הצגות כחומר אחרות, היה מבצע קבוע ב"אף־לימפיה" של פאריס. ברפרטואר העבר שלו יש אופרטות, סימפוניות ואורטוריות. אבל העיקר, לדעתו, לא להביט לאחור כי אם לצעוד קדימה בקצב הזמנים המודרניים.

"עשרה הוה ומשוה חיים, זה מה שהולך היום — "האם אינך רוצה לפגר, אתה צריך להתאים את עצמך לדרישות הקהל. אני מגיע עם תזמורת צה"ל ליהודות בשטח הד־תבריה, שם לא מסתגלים להודהות עם מוסיקה קלאסית. הם רוצים לשמוע את השירים שהם מכירים: הם מבינים את אשר מביעים להם יחידים ברדיו ובטלוויזיה. ככה זה בימינו — אמצעי־התקשורת מכתיבים את הטעם, קובעים להיטים ומעצבים את דעת־הקהל על־פי האופנה החולפת. אולי זה לא כל־כך טוב, אבל זו המציאות ואין בכוחי לשנות אותה. אני מודה שהקהל ההמוני הזה הפריע לצלילים הערבים לאוזן. יקר לי שבעתיים מאזיני־הנעם שבאים להקשיב ליצירות של ענקי המוסיקה הקלאסית.

"לפני כחודש נערך בהיכל התרבות בתל־אביב ערב חגיגי לציון 40 שנה לעליית יהודי בולגריה. אני גם בולגרי וגם מוסיקאי, אז ברור שנאלצתי להשתתף במופע. אך לאמיתו של דבר, לא אהבתי את הערב הבולגרי הזה, כפי שאינני רואה כל טעם בטיפוחם של הבאורקאים ובצורות שונות של שימור פולקלור העדות. לדעתי, בשנות ה־80 של המאה העשרים אין עוד פולקלור אמיתי. הכל מלאכותי. אני יודע שאנשים רבים עדיין נמשכים לערבי שירה ושרים בצוותא את להיטי הפלמ"ח. אבל אין זה כלל הזמר ישראלי. הנעימות שאולות מעולם המוסיקה הרוסית והמניע העיקרי אינו בשאיפה לשימור הפולקלור כי אם נוסטלגיה לימים עברו. די לצפות בתכניות האירוויזיון כדי להוכח שלהקות מכל העולם שרות ומנגנות מוסיקה כמעט זהה, ואם מוסיקאי כמוני רוצה להיות 'אין', אין לו ברירה אלא להתאים את עצמו לדרישות השוק. אני בסך הכל בן 63 ואין כל סיבה שלא אגיע לצלילים שיש להם קהל גדול.

הפיתוי של חו"ל

"מישהו אמר פעם שזיקו הוא המנצח הלאומי שלנו" — ואני מתגאה בהגדרה זו. בספריית התווים של תזמורת צה"ל הכינותי עשרות עיבודים להופעות עם זמרים ושחקנים ידועים. רוצים משהו לעצרת צבאית? יש לי. רוצים הופעה עם זמר אלגרשטיין? יש לי. רוצים עם אילניה? יש לי. לא זכור שאי־פעם אמרתי למזמינה עלי, ראש אכ"א פרס, שאיננו מוכנים. אין לנו זמן להסתגר לשלושה חודשים כמהנה ולערוך חזרות אין־סופיות. צריך לדעת לאלתר במקצועיות. כשבאה אלינו זמרת — עלינו להתאים את קצב הנגינה לקצב שהיא מכתיבה, וזה לא דבר קל. את שיר הכולנים שילבתי בתכניות התזמורת תוך ימים ספורים אחרי זכייה בתחרות הקדם־אירוויזיון. אני חושב שביכולתנו להיענות לכל דרישה ובכל זמן טמון גם סוד ההצלחה וגם מקור כוחי כמנצח על תזמורת צה"ל. כל עוד אני אומר 'בסדר', לא מציגים לי שאלות, לא חוקרים איך ומה אנחנו עושים ולא מתערבים ברפרטואר. אנחנו כפופים לאגף כוח אדם ומכיוון שבאכ"א לא מבינים במוסיקה — נותנים לי יד חופשית. זה המזל שלי. אני מניח שאילו היינו אצל קצין חינוך ראשי, היו מנסים לקבוע גם לנו 'מדיניות אמנותית'.

"ויש לנו עוד מזל — בתזמורת 40 נגנים המשרתים בסדיר ועוד 120 אנשי מילואים. המילואימניקים הם בחייהם האזרחיים מטובי המוסיקאים. רבים מהם מנגנים קבוע בפילהרמונית, ולגבי הצעירים שבסדיר — כל שנה מתייצבים למבחן כ־400 חבר"ה, ומתוכם אני בוחר את עשרת הוירטואוזים. המוטיבאציה שלהם גבוהה מאוד, כי אין עוד בית־ספר כמו תזמורת צה"ל. באופן תיאורטי מותר לי לשלוח למחבוש כל חייל המפר משמעת, אך משך כל שנות עבודתי כמנצח לא היה צורך שאשתמש בסמכות זו. הבעיה הכאובה היא שאחרים מהמשתחררים עוזבים את הארץ, כי ישראל קטנה עליהם. לא קל להתפרנס בה מנגינה. אני מכיר את הפיתוי הזה. עד שנות השבעים הייתי יוצא כל קיץ לנצח על תזמורות בחו"ל. אילו המשכתי בדרך זו, בוודאי הייתי נוסע היום בקדילאק עם נהג צמוד. אבל אני קרוץ כנראה מחומר אחר. טוב לי בארץ.

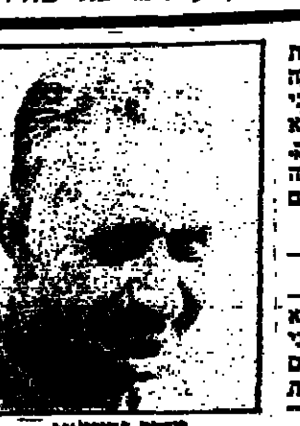

יצחק גרציאני

"טוב לי בארץ, למרות שגם המדינה אינה עוד כפי שהיתה. אינני מתגעגע לעבר, לימים שגרתי בבית ערבי נטוש ליד נשר וניגנתי בקסינו בתגילים בחיפה. במשך שמונה חודשים הייתי חוזר הביתה ברגל — מרחק של 12 קילומטרים — כי אילו שכרתי מונית, היתה עולה לי יותר מאשר הרווחתי. נפשי אינה יוצאת לאותו החדר שכור שהיה לנו לאחר־מכן בעג'מי ביפו. אבל חבל לי על אורח־החיים שהיה ואיננו. היום כל צוציק שואל 'כמה אתם משלמים?' עוד לפני שעמדנו על כישוריו.

"בתחילת השנה ביקרנו עם תזמורת צה"ל בהולנד העשירה. שמתי לב שרוב התלמידים רוכבים על אופניים. אצלנו אפילו לקנייה בסופרמרקט חייבים לנסוע באוטו. ובכל שעולות הדרישות החומריות, כך יורד שוד הערכים. עצוב לראות את המפנה הזה. יוצאי בולגריה ידועים כעדה שאוהבת חיי חברה. אנחנו נפגשים בימי שישי, לפעמים אצלי — לפעמים בביתו של מישהו אחר. הנה, על שולחני מונח זוג משקפיים. מנתח־הלב מגדים לוי שכח אותם ביום שישי האחרון. אני זוכר איך ניגנו יחד בתזמורת בין בבולגריה. הוא ניגן על סקסופון; אני על החצוצרה. אבל גם בקרבנו יש כאלה שהתרחקו, כי אין להם עוד זמן לחיי חברה. פעם יש להם ארוחות־עסקים, פעם אורחת ועידה או ישיבה, תמיד משהו שקשור בכסף. החברה מתפוררת, כל אחד הולך בדרכו הוא. חבל.

"ואם כבר מדברים על בולגריה. ב־1964 לקחתי את אשתי ואת שתי הבנות שלנו ונסענו לבקר במחוזות הילדות. בביקור הזה גמרתי את חשבון־הגעגועים לארץ הולדתי. עד גיל 20 גרתי בעיירה חסה ליוזר דיוק — ברובע היהודי של העיירה. תקופת השואה עברה עלינו יחסית ללא זעזועים. עד למלחמת־העולם השנייה התפרנסו הורי מחנות סדקית. אבי היה מוכר, בין היתר, מפוחיות־פה — וזה היה הכלי הראשון שניגנתי עליו, בגיל חמש. בשנות הארבעים היתה לנו ברוסה אגודה "דוד" שבמסגרתה הקמנו תזמורת ומקהלה. עם שחרור בולגריה, ב־1944, נרשמתי לאקדמיה למוסיקה בסופיה.

"בדצמבר אותה שנה עלינו על סיפון האונייה 'בולגריה' ובאנו למנה' עולים בפורדיכה. במבט לאחור, לא אוכל להישבע שהיינו ציונים במלוא מובן המלה. פשוט, נוצרו תנאים שהחישו את חיסול הגלות הבולגרית. מצד אחד, הפראר־מה של החוקים האנטישמיים בתקופת המלחמה והמשטר הקומוניסטי שאחריה — ומן הצד השני, הקמת המדינה היהודית. ראשון עלה אחי חיים ז"ל. אחריו נסעה אמי. היא נקלטה בקיבוץ יד מרדכי ומשם כתבה 'אין לך בשביל מה לבוא ארצה, אין פה תזמורת'. אבל לא היה גם בשביל מה להישאר בבולגריה.

"היום אני גר בדירה נאה בנווה־אביבים ולא חסר לי דבר. די להביט בתמונות שבחדרי כדי לספר את אבני־הדרך שעשיתי: הנה תזמורת צה"ל צועדת בשדרה החמישית בניו־יורק; זה היה ב־1983. הנה הקמת השריון — 400 איש; הנה מופע ענק בחוף, איפה שעומד היום מלון מנדרין. בתיקים אלה שעל המדפים אספתי את מכתבי התודה והברכה שקיבלתי מנספחי צה"ל בחו"ל ומאישים שונים בארץ. אני מוסיקאי מבוקש, זה עתה סירבתי לקבל עלי את הניהול המוסיקאלי של 'כנר על הגג'. למה כי כבר עשיתי את ההצגה בעבר ומשעמם לי לחזור על עצמי. אני תמיד מחפש משהו חדש, אותו שילהיב אותי.

"החיים שלי מלאי תוכן. אני נשוי קרוב ל־40 שנה לאשה שליוותה אותי בטוב וברע. עוד בבולגריה לימדתי אותה לנגן על סקסופון. דורה גרציאני: "לא אהבתי את הסקסופון כי זה כלי מאד לא אסתטי לאשה". הבת הגדולה, גילה, שולחת השנה את נכדתי לשירות חובה בצה"ל. בתי הקטנה (30) כוכבה — קוקי — מלמדת מוסיקה בבית־ספר ומנהלת מקהלת בנות ברמת־אביב. פעם ניהלתי את מקהלת צריקוב. עכשיו אני מנהל מקהלה מעורבת, גם היא ברמת־אביב. לעתים אני משלב את הופעותיה עם הופעות תזמורת צה"ל. התזמורת הזאת מעסיקה אותי יותר מכל דבר אחר. אני מנצח עליה משנת 1962".

"הרומן שלי עם צה"ל התחיל זמן רב לפני־כן. בצפון הארץ פעלה להקה צבאית, צ"ל צליל שמה. מפקדה היה אברהם בוגטיר, לימים אחד האמרגנים הגדולים בארץ. בוגטיר קיבל אותי לעבודה ונתן לי מפרעה של 50 לירות — היתה זו הפעם הראשונה בחיי שהרגשתי אדם עשיר. לצערי, הלהקה התפרקה תוך פחות משנה. בגלל מצבי כעולה בעל משפחה, נדחה שירות החובה שלי, אבל ב־1952 גויסתי והוצבתי בתזמורת צה"ל כחצוצרן. האמת היא שמפקד התזמורת דאז, שלום בריקלים, לא רצה בי. אך נאלץ להיכנע ללחץ 'המאפיה הבולגרית': 40 יוצאי בולגריה היו בין נגני התזמורת והם שסידרו אותי בתור המנצח ה־14. בתום שירות החובה נשארתי עם התזמורת כאזרח עובד צה"ל — וזה מעמדי עד היום. אני סגן־אלוף (מיל'). עם פרישת ריקלים, כבר הייתי מוסיקאי בעל שם והיה כמעט טבעי שהצבא הציע לי את תפקידו. הסכמתי, כי סוכם שאוכל להמשיך בעבודתי מחוץ לצה"ל.

"את הזכות הזאת אני מנצל פחות ופחות. אין סיפוק גדול מלעמוד על בימת המנצח, דגלי כחול־לבן סביבך, אישים רמי מעלה על בימת הכבוד ואתה מרים את השרביט ונותן את האות לפתיחת התקווה. מחר, ביום העצמאות, יהיה לנו יום עמוס במיוחד. לפני הצהריים ננגן בקבלת חיילים מצטיינים במשכן נשיא המדינה; לאחר־מכן ננעים את הזמן בעת קבלת הדיפלומטים הזרים; ובערב — לאיצטדיון רמת־גן, לפתיחת מכבי 'הפועל'. ובימים שלאחר־מכן — הופעה עם זמרים באוזן, הופעה בבסיס הדרכה, הופעה בעצרת הסיבת ז', הופעה... די להציץ בלוח שלי כדי לראות כמה הוא מלא — כמה מלאים חיי של זיקו".

קשה להיות חילוני

מאת מיכאל הנדלזלץ

דומה שקשה להעלות על הדעת תאריך טוב יותר מאשר הימים שבין יום השואה ליום העצמאות כדי לדון בשאלת היות היהודי חילוני. שכן, יום השואה מגדיר מבחינה היסטורית את גורלנו היהודי, תמצא בקהל מי שטען ש"אני יודע מה זה להיות יהודי. הגוים לימדו אותי מה זה בכך שהם רוצים להשמיד אותי". יום העצמאות, לעומת זאת, הוא החג האחד בלוח השנה שנעדר מאפיינים דתיים, וכולו סממנים לאומיים ולא דתיים.

באותה מידה קשה להעלות על הדעת "פטרון" מתאים יותר לדיון על החילוניות ביהדות מאשר ברוך שפינוזה. פילוסוף זה, שהוחרם ונודה על ידי קהילת יהודי אמסטרדם, אשר נמצאה באותה עת בתהליך של שיקום עצמי, הוגדר על ידי פרופ' ירמיהו יובל, יו"ר מכון שפינוזה בירושלים, כ"ראשון החילונים", ותולדותיו מעוררות לדון בשאלה "מה יעשה יהודי שאירע לו מה שאירע לשפינוזה" ביחס לדתו, מה גם שמאז ומנו עומדות לרשותנו אפשרויות חדשות, שלא היו קיימות בזמנו.

פרופ' יובל היה הדובר האחרון בערב השלישי של הכינוס הפומבי, באולם החאן הירושלמי. הוא ניסה את מה שצריך היה אולי להתכנס בתחילת הדיונים: את שתי ההגדרות הביקורתיות של החילוניות. האחת היא עמדה רוחנית עקרונית, בעלת תוכן משלה, המתנגדת לדת (ואף עוינת לה), מכיוון שהיא שואבת את מקור סמכותה וצידוקה מהאדם עצמו. המגזר לקיומה הוא אי־יהודיות, אך אין משמעותו ניהיליזם, אלא אצל מי שלא השתחרר מן התפישה הדתית. חילונים כאלה — שהוא נמנה עליהם, לדבריו — היו ככל הנראה מיעוט אף באולם החאן בכינוס הזה. ההגדרה השנייה משמעותה סילוק הדת מכל תחומי החיים. חילונים כאלה — לדברי יובל ואחרים — הם רוב במדינה, שהיא לדעת עמוס אילון ויורם קניוק, שהסתמכו שניהם על הרצל, אמורה להיות מדינת היהודים, אך לא מדינה יהודית.

לאום + דת = יהדות

כל הדוברים הגיעו, במוקדם או במאוחר, לכך ש"יהדות", הגם שקשה להגדירה כי היא מפריכה כל הגדרה (כדברי יהושע סובול), היא צירוף של לאום ודת. א. ב. יהושע, בהרצאה מבריקה, מלווה במחוות ידיים נלהבות (שצופה מן הצד היה מגדיר, ככל הנראה, יהודית), סיפר ושאל על מקום המעמד בהר סיני, בו ניתנה הדת לעם בעל מנטאליות של עבדים. "האם היה זה דיתוך, שבו ניתן להפריד את הרכיבים כשכל אחד מהם שומר על אופיו, גם אם בתהליך ההפרדה נגרמים נזקים לחלקים עצמם; או שמא התכה, שבה החומרים המותכים משנים את החיבור". הוא הביא אינטרקציות לכאן ולכאן (תוך שטען שבארץ הזאת משתוללת החילוניות, ובכך סתר דברים של פרופ' שטרנהל, סובול, קניוק או סמי מיכאל, שחזו חזרה לאופיה החילוני של המדינה), הצביע על כך שאפילו באנציקלופדיה העברית, שעורכה הראשי היה פרופ' לייבוביץ (עמ' 222, כרך י"ט), אין ערך "יהודי", אלא הפניה לערך "ישראל, עם", שכן "ישראל" הוא מבחינה היסטורית הערך הכולל, ואילו "היהודי" הוא תת־קבוצה בו, והוא מופיע בראשונה בתולדותינו ביהדות, בספר השמונאים.

יהושע הציע להשתמש במושג "ישראלי". האדם החילוני יהיה "ישראלי", אך לא ישראלי דתי.

עמדה דומה הציג גם יורם קניוק, בדיון הפותח, שכותרתו היתה "האם תיתכן מדינה יהודית חילונית". הוא סיפר שבביתו, כשאשתו ובנותיו אינן מוגדרות כיהודיות, הוא נאלץ להתבונן אליהן כשהוא אומר "שפוך חמתך", והדבר ישתנה אם העם אליו אנו שייכים יוגדר כ"ישראלי".

מעניין היה לגלות כיצד דימויים חוזרים אצל דוברים שונים, שלא שמעו איש את רעהו. א. ב. יהושע אמר שאין עם שנה קל לעזוב אותו כמו את העם היהודי: "תראו לי סיני, שיכול בקלות כזאת לעזוב את עמו". חיים באר, לעומת זאת, השווה את ההלכה לחומה הסינית המגינה על התוכן והדפוס של היהדות שבתוכה. באר, שפטר עצמו בתוך מההרצאות האישיות הקשות ותיאר עצמו כמפיק רווחים מן הסיטואציה כמספר סיפורים (והיה היהודי הדתי היחיד בין הדוברים), הירבה בדימויים: הוא תיאר את הפלג האבוראי ביהדות ההלכה כמשתמש במדינה כבכספומט, ואת "המדינה היהודית החילונית" כאותו מכשיר בסדרת הטלוויזיה "משימה בלתי־אפשרית", המשמיד עצמו מיד כשהוא גומר להשמיע את ההקלטה שבה מוגדרת המשימה.

מה זה "להיות יהודי"?

ההתלבטות לגבי הגדרת המושגים קיימת רק אצל החילוניים. שכן לגבי היהודי הדתי לא קיים מושג של יהודי שאינו דתי. חיים באר אמר, שהוא אינו יודע מה זה "יהדות", אבל הוא יודע מה זה הלכה. עמוס אילון אמר שהוא יודע מה זה להיות חילוני, אבל אינו יודע מה זה להיות יהודי. כל הכנס הזה נועד, כאילו, לסייע לגבור על פיק הברכיים האוחז ביהודי החילוני העומד למול היהודי הדתי שהכל נהיר לו.

על כן, במודה, הגיעו חלק מן הדוברים אל הפוליטיקה. משה שמיר עשה זאת כשהוא, שבעצמו אינו יכול להצית את גחלת האמונה, רואה ערך עליון בהמשך קיומו של העם היהודי, ולצורך כך מגייס את הדת. סמי מיכאל דיבר על הציונות, שנעזרה תחילה בסוציאליזם ואחר־כך בדת. עמוס קינן נאבק ש"אי־אפשר בלי פוליטיקה", ובפולמוס עם שמיר אמר שפוליטיקה מורכבת מעובדות ולא מ"צעיף", ושאל האם בברית בין האלוהים לעמו נאמר משהו על הכיבוש והדיכוי של עמים אחרים, ובאיזה אלוהים בכלל מדובר: בזה של "לשלטון בהרתנו", או בזה של "עבד ה'". מי כאן העבד? שאל קינן את שמיר והשיב: "ה' כאן העבד".

גם עמוס אילון התפלמס עם שמיר (ובדבריו הזהיר מהפיכתו של שפינוזה לבאבא סאלי של החילוניים). אילון תקף את המדברים על יהדות במושגים של "אדמה" ו"דם" (שצירופם מביא בדרך כלל לסטטוס) וסבר שהניתוק בין המדינה החוקית, הכופה את הדת, ובין המדינה האידיאלית שרוב אזרחיה חילוניים, נובע מן השיטה הפוליטית, המאפשרת לממסד הדתי את הכוח ואינה מבטיחה את הקשר בין האזרחיות לסמכות.

יהושע סובול, שתהה אם "מדינה יהודית" היא יצור בעל תוחלת־חיים ארוכה, על־פי ההיסטוריה היהודית, הציע שעם בעל תחושת אשמה על כך שוויתר את ההיסטוריה שלו אל הדרכן, צריך לשוב למקום הפשע, ולהתחיל את חייו מחדש כשהוא משנה את העקרונות שהביאו לאסון, שעיקרם היה נידויים של עמים אחרים. פרופ' זאב שטרנהל דיבר על מודלים שונים של לאומיות — הליבראלי לעומת השבטי — והזהיר שאנו מתקרבים קדימה מסוכנת לדגם השבטי.

אלוהים במטאפורה

מרדכי בראון, שהגדיר את החילוניים כרוב, מן הסיבה הפשוטה שרק 20% אינם רואים טלוויזיה בשבת, היה מוכן להפקיע את המושגים "קדושה", "שכינה" ו"מסורת" ולהראות מה משמעותם החילונית. הוא הציע את האלוהים כמטאפורה. אם היהודי הדתי אינו מתלבט בשאלות המטרידות את החילוני, המנסה למצוא דרך אל מסורתו ומורשתו היהודית, ואף אל החלק הדתי שבמורשת זו, החילוני לא רק מתלבט בכך, אלא אף חש אחריות על גורלם של יהודי התפוצות, שקיום הלאומיות הליבראלית בישראל יקשה על הקשר עימם.

מושב אחד הוקדש להצגת הפלורליזם האמריקאי, המאפשר קיומם של יהודים אורתודוכסים, רפורמים, קונסרבטיביים ולא־אורתודוכסים. הדוברים הללו היו תוצר של הפלורליזם התרבותי הדתי האמריקאי, והדוברים הישראלים היו ערים לקושי, אך גם להכרה להשתיל את הפלורליזם הזה גם בחברה הישראלית. ליהודים האמריקאים על זרמיהם השונים יש קיום לא עם החילוניים בישראל, אלא דווקא עם הממסד הדתי. ולכן אין תימה שאצל הדוברים האמריקאים היו התבטאויות כלפי הממסד הדתי האורתודוכסי בישראל מנוסחות, אך תקיפות ביותר. משה שמיר, שפקפק גם בעידנו של שפינוזה כפילוסוף, טען שלפלורליזם האמריקאי יש מסגרת מוצקה, ואילו לנו אין מסגרת כזאת. סול בלו, שדיבר במושב זה, חמק מתשובות אישיות, גם אם סיפר אנקדוטות משעשעות על עגנון או בובר.

לעומת יהושע וקניוק, השואפים לפתרון הישראלי, היו יובל וברינקר הספקנים (והלא חלק מן החילוניות היא הספקנות) וסברו שהישראליות היא פשוט שדה־מוקשים אחד מן היהדות, אבל גם כאן נעלה במוקדם או במאוחר על מוקש. ברינקר, שכמנחה היה המסכם, דיבר מעט, הזכיר את ההגדרות של פרופ' יהושע אריאלי שעל פיהן, כליברלים קיבלנו על עצמנו להיות חלק מן המסגרת הליברלית, משמעותו להסכים לקיומם של זרמים אחרים, חילוניים ודתיים, אבל אי ויתור על המסגרת ועל השלטון בה ועיצוב אופיה. משמעותו להיות חילוני, אבל לא מיסיונר של החילוניות, שכן יש יותר מפרדיגמה אחת של יהודי טוב.

קשה להיות יהודי

זאת שוב הבעיה של החילוני, שאינו מאמין, אך אינו מוכן ויכול להתעלם מן ההיסטוריה היהודית, גם אם נבין ש"ישראלי" קודם ל"יהודי", אבל שום ביטוי לא יפתור את היחס לעבר ולמסורת.

רוב הדוברים התייחסו לפרקים בהיסטוריה היהודית, בין בציון חלקם של הרפורמים בגרמניה (שלדעת עורך "הארץ", גרשום שוקן, הרימו תרומה מכרעת לציונות בשאיפתם להתבולל, שנדחתה), בין בהתייחסות לתקופות אחרות בהיסטוריה היהודית, הקרובה או הרחוקה. שוקן החל לדבר אחרי משה שמיר, שזכה למחיאות־כפיים ואמר שלו, ככל הנראה, לא ימחאו כפיים. מחאו גם לו. הוא היה אחד המעטים שניסה לעמוד בדרישות הכותרת של הערב: "יהודי חילוני — תעודת־זהות" — ונשא דברים שהיו גם סיפור על חוויתו האישית כיהודי חילוני, ולא רק הרצאה תיאורטית. הוא סיפר כי בבואו לארץ ניסה להיות יהודי בדרך של לימוד עצמי, כשהדוגמה שלפניו נוסחה על־ידי גרשום שלום שכתב על יהדות כמוסר פתוח. שוקן סיפר גם שהספר הראשון שרכש אביו בנעוריו בגרמניה היה כתבי שפינוזה, שבו קרא יחד עם חבריו שוליות־המסחר אחרי שעות העבודה.

פרופ' ירמיהו יובל הגדיר את המסורת והמורשת היהודיות כזכרונות שאתה מפרש מחדש. ברינקר אמר, בעקבות אחד העם, שגם אם אינו מחוייב לקיים את המסורות שקיימו אבות־אבותיו, הוא אינו חייב להתעלם מהם, מכיוון שלא בחר אותם. ברינקר דחה את ההגדרות הפשוטות שהציע יהושע, ודיבר בשבח ההגדרות המורכבות: ישראלי, יהודי, חילוני, פוסט־ציוני.

דברים רבים נאמרו על־ידי דוברים רבים, רובם לא נאמרו כמשנה סדורה, אלא כהרהורים וספקות. ליובל, כמו לדוברים אחרים, היו הרבה יותר שאלות מתשובות, ואולי זה כוחה של החילוניות, בחיים עם סימני השאלה, ולא סימני הקריאה, למעט סימן קריאה על עיצובה של מסגרת חיים ליבראלית.

23 דוברים (כולם גברים, כפי שהעירה שולמית אלוני. יובל הסביר שנשים הוזמנו להשתתף, אך הן סירבו מסיבות שונות) בשלושה ימי דיונים רצופים, בהם היה גם דיון על "יהדות חילונית" וגם דיון סגור של המשתתפים, שהיה אמור לאפשר להם להביע דברים שאותם אולי חששו לומר בפני קהל. אם קיווה מכון שפינוזה שהוקם בירושלים לעורר התעניינות פומבית, הרי שזה דבר הצליח הרבה מעבר לתחזיות. בתיאטרון החאן (שבשנים האחרונות הקדיש עצמו ל"תיאטרון יהודי" ומעולם לא נראה כל־כך מלא) כמעט לא היה מקום פנוי בישיבות הערב, אבל במקרה הטוב לא מדובר ביותר מ־450 איש בכל דיון.

אנשים נשארו להתווכח בלהט אחרי הדיונים בחוץ. יש להניח שהסיבה לכך לא היתה העובדה היות שפינוזה אליל המונים, אלא מהותיותו של נושא הדיון לאותו קהל, שכמעט כל חמישי מתוכו יכול היה להיות בין המשתתפים על הבימה.

המארגנים שאבו מכך עידוד ניכר, כאילו אמרו בימי דיון אלה את מספר היהודיות של החילוניות. פרופ' ברינקר הביע תקווה שהכנס הפומבי הבא ייערך בקריית־גת, בקריית־מלאכי או בקריית־שמונה (למה לא נתיבות? אם להיאבק בבאבא סאלי, למה לא במבצר שלו?).

הספקנים יותר שבקהל החילוני הזכירו לעצמם, שהרב אלבז או הרב יגן ממלאים את בנייני האומה או את היכל הספורט, כשהם מציעים את הזוהאה, את הגאולה, או את העונש הנורא. קשה להיות חילוני, אמרו לעצמם הנוכחים, התפזרו אל הלילה הירושלמי, כשהם שורקים לעצמם באפלה את הלהיט האחרון של שפינוזה. באוויר נשמעו היטב צלילי הגיטארות של מנגנה בריכת הסולטן.

מבט אחר

מחמד אל טאויל, ערבי מצפת, עובד המחלקה הערבית בסוכנות היהודית ורשם מטעם הבריטים באחת מועדות החקירה למאורעות, תיאר וניתח את התפרצות הדמים בצפת במאורעות תרפ"ט

מאת נדב שרגאי

ה־29 באוגוסט 1929 היה היום החמישי למאורעות תרפ"ט. למרות הידיעות על הפרעות שהגיעו מכל רחבי הארץ, גילתה קהילת יהודי צפת שאננות. 3000 תושביה היהודיים של העיר הגלילית עסקו כדרכם במסחר ובהוכלות עם ערבים והתפרנסו מן החלוקה. יהודי צפת הסתדרו עם שכניהם היטב. הם דיברו ערבית והספרדים שביניהם התלבשו כדרך הערבים, עד שקשה היה לעתים להבדיל ביניהם. בעיר חיו באותה שנה למעלה מ־10,000 ערבים.

"ברור היה", כתב אותו יום ביומנו דוד בן גוריון, "כי השלטונות כבר אספו די כוח לשמור על הסדר בארץ, אם לא בכל הפינות הנידחות, הרי לכל הפחות בערי הארץ. משום כך הדהימה הישוב השמועה על התפרצות הדמים בצפת ביום ה' בערב: כ"ג באב תרפ"ט". "את כל הרחובות של הספרדים שרפו ושדדו, ערכו בהם טבח איום ונורא. פצועים והרוגים יש גם בין אשכנזים", דיווח כמה ימים לאחר מכן עיתון "הארץ" מפי עדת ראייה. "את כל השוק הזה, מהבנק של קלנגר, שרפו באש, והחורבן והשממה בכל. את בית־החרושת בליל שרפו, הנוסבכר עם שישה ילדים שוכבים פצועים בבית־החולים (...) הבנו שבורייליב מעלכן השמור. את עין זיתים של היהודים שרפו באש. הבקר מסרו בטלפון שיסוד המעלה בוערת כולה. אנשיה ניצלו. אני מפסיקה לכתוב, איני יכולה להמשיך (...)". קציר הדמים באחת הסתכם ב־18 הרוגים וביותר מ־80 פצועים.

בכל רחבי הארץ נהרגו בימי הפרעות יותר מ־150 איש ונפצעו מאות. כעילה למאורעות נאחזו הערבים בשמועה, כי היהודים מתכוונים להשתלט על הכותל ולקבוע עליו בעלות. את ההוכחה לכך על־פי גרסתם, סיפקו שולחנות עץ ושרפרפים שהציבו יהודים ליד הכותל, כדי שיקל עליהם להתפלל במקום.

כמעט 60 שנה חלפו מאז אותם ימים. על המאורעות וסיבותיהם נכתבו מחקרים ותרשימות ועדויות רבות. אחת מהן, נרקמת פחות מוכרת, נכתבה בידי אחד מערבי צפת, מחמד אל טאויל, והיא מספקת נקודת־מבט לא שגרתית על המאורעות באמת ובעיקר על הגורמים להם. אל טאויל, עובד המחלקה הערבית של הסוכנות היהודית ורשם מטעם הבריטים באחת מועדות החקירה שמונו לחקור את המאורעות, מכתיר את חיבורו בכותרת "איך התחילו המאורעות בפלשתינה — סיבותיהם האמיתיות".

על אל טאויל עצמו היתה התביבה קשה. בן לעם הערבי מחד האחד והועסקו בשירות הסוכנות היהודית מהצד השני. אולם דווקא הניגוד הזה הוא שמספק את העניין בדבריו. מי שירצה יוכל למצוא בדברי אל טאויל אקטואליות גם כיום.

ספר למופתי

פותחת את המסמך העדות האישית: "ביום החמישי 29 לאוגוסט 1929 אחה"צ הייתי בביתי בצפת ושמעתי קול קורא 'יא דין מוחמד היהודים טבחו את המוסלמים' התקרבתי אל החלון וראיתי איש הנקרא תופיק עביד מבצר רץ ברחוב וקורא בקול רם: 'יא דין מוחמד היהודים הרגו את המוסלמים' כתוצאה מקריאה זו יצאו האנשים מבוהלים מבתיהם ופניהם מועדות אל רחוב היהודים. הם נשאו בידיהם מקלות, 'נבוטים', ואחרים מהם נשאו חרבות ואלות. אחר זמן קצר שמעתי קול ירית מצד רחוב היהודים ומאחר יותר ראיתי את הערבים חוזרים במרוצה לבתיהם ובהובאים (...) שאלתי את אחד המתקרבים אלי על אשר קרה ויענני: טבחנו חלק גדול מהיהודים והצתנו אש בבתיהם (...) אח"כ חזרו הנשים וכל אחת נושאת על ראשה שק ובתוכו סחורות וביזה חפצים שונים. כך עברו נשי צפת על השלל והביזה ותשרדנה סחורות אין ערך להן (...)"

חולפים שבועיים. "(...) ביום 14.9.29 נתמנה מר לויק לשופט חוקר בריטי בצפת ואני (אל טאויל — נ"ש) הייתי שומע הרשם חלק מהחקירות והעדויות המעצבות על מהות מעשי הרצח וההתעללות. צמרמורת אוחזת את בשרי ודמעות זלגו מעיני. לפעמים הבטתי את הנאשמים הערבים בעין השפלות והגועל, כי מתוך דבריהם תיארתי לעצמי את מעשי הפשע האיומים והשגעוניים שעשו עלידים ומאר צר לי עליהם. אז הייתי בין שתי מדורות אש, אש פעולותיהם ואש הוטלה עליהם, על אשר הפילו עצמם בפחת המאסר בדרכו של שטן.

השרד אל אל טאויל כי הגירסה הערבית שלפיה פרצו המאורעות בעקבות רצח ערבים, אינה נכונה. התעורר בראשונה במהלך עבודת ועדת החקירה. תופיק מבצר, שאותו ראה אל טאויל ביום הפרעות, ניצל רגע של הפסקה בדיונים כדי לגשת אליו ולהעביר דרכו מסר אל המופתי: 'הודיע למופתי כי הועברתי לדיונו של בית־המשפט לשפטים. אמור לו כי ישתדל להצילני ואם לא יצילני, אז הוא יידע מה אעשה בו'. אל טאויל שהעביר את הדברים למופתי, מספר כי הלה השיב לו שתופיק מבצר משוגע ושמתבשה עליו דעתו.

ימים חולפים ואל טאויל כותב ומתאר כיצד ביקר את תופיק מבצר בכלאו ומסר לו כי המופתי קיללו ואמר כי הוא מקור כל השואות שבאו על צפת, וגם אמר כי אם לא ישתוק, ישתדל שיתלוהו. מבצר "בשומעו מפני את התשובה הזאת, אדמו פניו, פקח את עיניו ויאמר: מי הוא מקור כל השואות של צפת אני או הוא? (...)"

אל טאויל כותב כי "התמימים נוטים לחשוב כי באמת היהודים התנפלו על הערבים בצפת והרגו מהם, וכי זה מה שהמריץ את תופיק להתפרץ מהשוק אל הרחוב בצעקות (...) אני התעמקתי על אמיתות הדבר ומצאתי שמחשבה זו לא נכונה כלל, כי המשטרה לא מצאה כל גוויה של הרוג ערבי ברחוב היהודים ואף אחד מערביי צפת לא טען כי נפקד לו אחד מאחיו או מקרוביו. הרוגי הערבים בצפת היו שניים, האחד ממשפחת כרדא השני בשם אוטמה, ושניהם נפגעו מיריות החיילים ומכנות הדירה, ואף ערבי לא נהרג ברחוב היהודים.

האשכרים הטיפר

"מי הוא זה תופיק עביד מבצר? הוא אותו הצעיר מטוי הנריינים בבן עיירת צפת ושכל משאו ומתנו הוא עם היהודים (...) מהי איפוא סיבת התפרצותו של תופיק זה מהשוק וצעקתו ברחוב? (...) האיש הזה היה שכיר והוסת על־ידי אחרים כדי להקים רעש בין המוסלמים (...) הערבים (...) שכבודו ולימדוהו איך לצאת מהשוק אל הרחוב ולצעוק 'יא דין אלנביא מוחמד, היהודים טבחו את המוסלמים' ובצעק זה הספיק לרגש את המוסלמים ולהסיתם נגד היהודים (...)"

"עלי לומר כי פרעות צפת היו מוכנות מראש, ומתוך כוונה תחילה. בעצם עיני ראיתי חלק מצעירי צפת יחד עם צעירי האגודה המוסלמית מסיתים ומלהיבים את ההמון. שמעתי אחד מהם אומר לאלה המסובבים אותו, הירגו את היהודים. טיבחו אותם מה יהיה תיפול קפסה כללית הממשלה לא תאסור איש"

בזיכרונו בא אל טאויל חשבון עם ההנהגה המוסלמית של אותם ימים: "כל תמים חושב, כי מוסלמי א"י התקוממו לרגלי פגר השתררות היהודים על הבוראק (הכותל) או בתוצאה מהצהרת בלפור (...) אולם חששות כאלה לא יתקבלו על בר הדעת הצלולה. ראשית: היהודים לא השתררו על הכותל, והשמועות שפרצו מסיבת תזכיר מנהל וקף אבו מדיין היו כתובות ומטרתן רק לשסות ולגרות את דעת הקהל האיסלמית העולמית נגד היהודים. ובפועל, כתוצאה מהשמועות הללו נוצר המוסלמי שנאה ליהודי והאיבה נוספה מיום ליום.

"(...) השונאים איבה ליהודים אינם כל מוסלמי א"י, כי אם אלה ממעמד ההמון הפשוט בלבד, כי המעמד המונה את האפנדים יודעי־ספר יודעו לבחון את ערך שמועות השווא ולפי זה לא שנאו בלבם את היהודים. (האפנדים האלה כל זמן שמגעם עם ההמון הערבי, הסיתו להלהיבו ולהסיתו ולהפיץ בקרבו שמועות רציניות מרגיזות שכוונו להיוחות הדמים, עד אשר נהפך כל אחד מאלה האחרונים מקטפי המוח למשגע, שביכולתו לשלול את הפשע הכי פלילי ואיום מבלי להעריך את התוצאות".

אשמות הוועד הפועל הערבי

אל טאויל מזכיר בדבריו את התזכיר שהועבר למושל ירושלים הבריטי נגד היהודים בשל העובדה "כי בימי תפילותיהם היו מביאים כיסאות ושולחנות לכותל המערבי", ממשיך בתיאור הידיעות "אשר נפוצו בכל חלקי א"י כי היהודים חושבים, על־פי הביטאון 'הישל־חנות' לרכוש את הבוראק" וחותם בביקורת נוקבת על הוועד הפועל הערבי, המועצה המוסלמית העליונה והמופתי, שידיו וליבו המסה מכורנת השתקה.

"ובכן — או שהוועד הפועל לא ידע את הדבר, ואם עד כדי כך הוא תמים, או אין אנשיו מסוגלים לנהל אומה כהאומה הפלשתינאית החשלה והתמימה, הרי התמים אינו מוכשר להדריך תמים אחר (...) אני אומר, כי לו היו אנשי הוועד הפועל נאמנים לאומה האומללה, כי אז היה ביכולתם למנוע פרץ המהומות על־ידי מבשר שיפרסמו ובו יודיעו גלויות — אל פחד אומה מוסלמית הבאת כיסאות ושולחנות אחרים מאחורי הבוראק לא תגרום לעולם לרכישתו בתוקף הנחת יד (...) אולם חברי הוועד הפועל הערבי לא עשו כל צעד כזה, היות ואינם הדסים את מה שזום בנים. ולו הופץ מבשר מסוג זה, כי אז היה השקט שורר בא"י וכל פחד המוסלמים היה עובר.

"המאורעות האחרונים היו מוכנים מראש ומקודם עוד משנת 1927 (...) באחתנו של המרד הזה לקחו חלק גדול רבים מבעלי הפניות הנבזות והנטיות האישיות, אשר השתדלו במעשיהם אלה לרמות את העולם המוסלמי ולמושכו למלחמת דת אשר תכלה את רכושו ונפשו בתוצאת הגנה על הרם אל־שריף (...) האפנדים מצאו השנה מזג אוויר נוח לגשם את מזימותיהם ושאיפותיהם הדתיות כביכול, ואחרי אשר הפיצו בעיתונים שמועות אשר בשקר יסודם, פנו אל ההמון הפשוט התמים, הרעילו את דמו בעקרונות המרד והפרס, שפיכת דמים, הצרבנת הדרישות הבלתי צודקות, היות ובחולקם של הערבים נופל כל השלל והביזה (...)

בספרו "צמיחת התנועה הלאומית הערבית הפלשתינאית 1918־1929" כותב הפרופ' יהושע פורת: "מבחינות רבות מהווה פרשת הכותל את גולת הכותרת למפעלותיו של אל חאג' אמין להאדרת מעמדו של אל חרם אל שריף, שבלטה בכל שנות ה־20. לאחר שב־1928 נשלם השלב הראשון במלאכת השיפוץ הגדולה של מסגדי אל חרם אל שריף, הפכו הם תוך שנה לסמל המאבק בציונות בא"י. היתה זו הדרך הטובה ביותר להמחשת הסכנה הנשקפת לערביי א"י מידי הציונות. במקום סיסמאות לאומיות מופשטות על הכרעה עצמית, זכות הרוב וכו' קם עתה סמל קונקרטי ומובן מאד להמון המוסלמי."

הידד ליהודים

ללא היהודים היה העולם מקום אחר, ריק יותר, קובע פול ג'ונסון בספרו החדש "ההיסטוריה של היהודים". מבט מחמיא, לשם שינוי

מאת בני לנדאו

"בבואו לבקר בחברון", כתב פול ג'ונסון בספרו החדש "ההיסטוריה של היהודים", "מוצא עצמו ההיסטוריון שואל: היכן כל העמים שהיו פעם בעלי המקום? איפה הכנענים? איפה האדומים? איפה היוונים ההלניסטים הקדומים, הביזנטים, הפרנקים, הממלוכים, העות'מנים? הם נמוגו לבלי שוב אל נבכי הזמן. אולם היהודים נמצאים עדיין בחברון". היהודים, סבור ג'ונסון, הם האנשים העיקשים ביותר בעולם וחברון מהווה דוגמה לאותה עקשנות מורה ביחסם כלפי כיבוש השטח והבעלות עליו.

"שום גוי אחר לא שמר משך תקופה כה ארוכה על קשר נפשי כה עמוק לפינה מסויימת של פני האדמה", הוא כותב. "ושום עם לא הוכיח אינסטינקט כה עז ומתמיד לחזור, כושר כה רב לעקור את שורשיו ואחר לשוב ולנטעם". פול ג'ונסון הוא סופר והיסטוריון אנגלי שמאמריו מתפרסמים בחודשים שבעיתוני העולם. הוא שימש עורך "ניו סטייטסמן", וחוקר במכון אנטרפרייז בוואשינגטון ומחברם של כמה ספרי היסטוריה מרתקים שהאחרון שבהם היה "זמנים מודרניים", סקירה רחבה על האישים, האירועים, הרעיונות והתגליות שעיצבו את המאה ה־20. עתה דוחס ג'ונסון 4000 שנות היסטוריה יהודית לתוך 587 עמודים של רב־מכר עב־כרס הזוכה לחשיפה רבה.

"זוהי למעשה ההיסטוריה של העולם", הוא מעיר על נושא ספרו השאפתני. "זהו העולם מנקודת מבטו של קורבן מלומד ומשכיל". הספר גדוש מחמאות. אהדתו של ג'ונסון כה שופעת עד כי הקורא הישראלי מוצא עצמו נבוך. מספרים אותנו מפתי התפעלות האנתי גם תיאורים הנוקב של הפרעות וההשמצות האנטישמיות מעורר חשש קל. "שום עם אחר", מתפעם ההיסטוריון, "לא עמד בעיקשות כה רבה על כך שלהיסטוריה יש מטרה ולאנושות יש גורל. היהודים ניצבים במרכזו של ניסיון נצחי להעניק לחיי האנוש את כבודה של המטרה. האם מרמזת ההיסטוריה שלהם על חוסר התוחלת הבסיסי בניסיונות מעין אלה?"

יזמים מבריקים

כך רואים אותנו הגויים? או שמא מבקש בית ההוצאה "הארפר אנד רו" להפיק רווחים מעם הספר? בכל מקרה, ג'ונסון תמיד רהוט, פרובוקטיבי ומעניין. "אחת התרומות החשובות ביותר שתרמו היהודים לקידמה האנושית", הוא טוען, "היתה הדרך שבה כפו על התרבות האירופית להכיר בכסף ובעוצמתו. משך זמן רב סירבה החברה האנושית להסיר את לוט המסתורין מעל הכסף ולראותו כשם שהוא: חומר גלם, ככל חומר גלם אחר". מדוע — תוקף ג'ונסון — אהבת הכסף היא שורש כל רע? מדוע לא אהבת האדמה, הצאן, הסוסים, הבתים, הציורים? מדוע לא השאיפה לכוח? אנשים גידלו צאן בכבוד. הם זרעו בדמעה וקצרו ברינה. אבל אם הסכו והשקיעו ויזמו את הכסף לעבוד למענם — הרי היו בחזקת טפילים".

ג'ונסון מגלה הערכה רבה לכישורי העם היהודי בגולת אירופה. אפילו בחשכת ימי הביניים, הוא מתפעל, התגלו היהודים כסוחרים וכיזמים מבריקים. הם לא זכו להבנת הרוב, היו תמיד חשופים ונגיעים מבחינה כלכלית ונפלו קורבן מתמיד להחרמות רכוש שרירותיות שלא איפשרו להם לצבור עוצמה כלכלית ולתרום תרומה מלאה לכלכלה הבינלאומית. אבל גם כך היתה תרומתם מכרעת.

"המצאת ניירות הערך הפיננסים כאמצעי תשלום היתה אולי הגדולה בתרומות היהודים ליצירת העושר", הוא כותב. "גם כאן נעשו, בזכות נקודת־התצפית הגלובאלית של הגולה, לחלוצים. היהודים גילו כשרון בלתי רגיל באיסוף מידע מסחרי ובשימוש בו. הם פרשו רשת תת־קשר משפחתית על פני שטחים נרחבים במשך למעלה מאלפיים שנה. הם הפעילו מערכות מידע רגישות ומהירות מפראג, וינה, פרנקפורט, האמבורג, אמסטרדאם ומאוחר יותר גם מבורדו, לונדון, ניו־יורק ופילדלפיה, שאיפשרו להם להגיב במהירות על אירועים פוליטיים וצבאיים שחוללו שינויי־ביקוש בשווקים. הם היו האנשים בעלי המידע הטוב ביותר בעולם".

אגודות בעלי מידע טובה מכתית: מה קרה לאותן מערכות רגישות ומסועפות בעת שהיטלר השתלט על גרמניה? ג'ונסון טוען כי האנשים הללו נתקלו במפנה חסר תקדים. העובדה שלא ביקשו לנהל משא ומתן עם היהודים, אלא פשוט להסלם, בילבלה כליל את המנהיגים המתבוללים. דבר כזה לא קרה להם מעולם. וחוקי המשוק המסורתיים התחזרו לניזוקים לפעול רק בשעה שהכל כבר היה אבוד. רק שנים מספר קודם לכן קידמו היהודים את הגייסות הגרמניים שהכניסו את צבא הצאר כמושיעים. "זוהי תרבות אחרת", הוא מצטט את אביו של מנחם בגין, "זו לא רוסיה".

"רצח בתוך המשפחה"

בין הגרמנים ליהודים שררה אחוות גורל. בשנים 1870—1914 נעשו הגרמנים לכלל אומה נבדלת ורבת עוצמה, בדיוק כשם שהיהודים נהפכו לגוש פעיל ורב־עוצמה. המוכשרים שביהודים אהבו את גרמניה, מכיוון שהיתה המקום הטוב ביותר לעבוד בו. לתרבות היהודית המודרנית היתה מסגרת גרמנית. היהודים העניקו לגרמניה ממיטב כשרם וסייעו להפכה למעצמה עולמית. עד שנת 1933 זכו הגרמנים ביותר פרסי נובל מכל מדינה אחרת בעולם. שליש מהזוכים היו יהודים. מחצית מהזוכים בתחום הרפואה היו יהודים. משקמו הגרמנים על היהודים להסלם, לא היה זה רק רצח־עם כי אם רצח בתוך המשפחה.

באותו התיווה התיבות עליו שב ג'ונסון וקובע כי האינטלקטואלים היהודיים סייעו ליצור את אווירת האלימות המילולית הבראופית שממנה ינקו הנאצים את עוצמתם. "יש הטוענים", הוא כותב, "כי מאטירה ולד גם הפראית ביותר, מעידה על חוסנה של החברה החופשית, וכי אסור להטיל עליה שום מגבלות. ההיסטוריה היהודית אינה מספקת תמיכה להשקפה זו. היהודים, שהיו קורבן לתקיפות אלה יותר מכל קבוצה אחרת, יודעים מניסיון ארוך ומר כי אלימות־הדיו משמשת לא פעם הקדמה לאלימות־הדם. על־פי קריאתו של גרמניה, היתה הרפובליקה של ויימאר חברה ליברלית לעילא, אולם מהשמטות הליברליזם היתה העיתונות משוללת־הרסן. הנאצים ראו בכך איתות לבוא לתוקפה".

חלק נכבד מספרו מקדיש ג'ונסון ליהדות ארה"ב — הכוח שאיפשר את הקמת המדינה הציונית. "התעצמותם של יהודי ארה"ב", הוא סבור, "העניקה ליהודים חלק חשוב, לביטוי ומתמיד בעיצוב מדיניותה של הגדולה במעצמות". היהודים, הוא כותב, תרמו תרומה מכרעת לעיצוב הלידן המודרני בעת שיצרו את תעשיית הקולנוע בהוליווד. הם סיגננו וליטשו את אורח החיים האמריקאי בעשור מליוני צופים.

בשנות המלחמה, הוא כותב, הגיעה האנטישמיות בארה"ב לשיאה. כ־70 אחוז מהאמריקאים התנגדו להעלאת מכסות ההגירה ליהודים. ממשלות בריטניה וארה"ב שגילו, לפחות להלכה, אהדה לגורל היהודים, חששו כי מדיניות הצלה תוקפנית תדרבן את היטלר לפקוד על גירוש המוני של יהודים, שאותם ייאלצו לקלוט. ואם היה בכוחן של בעלות הברית לפעול להצלת יהודי אירופה? מאות אלפי יהודי הונגריה נרצחו בעת שלארה"ב ולבריטניה כבר היתה שליטה אווירית מלאה בשמי אירופה. במחצית השנייה של 1944 הותקפו בתי הזיקוק שהיו מרוחקים 70 ק"מ מאושוויץ לא פחות מעשר פעמים. ב־20 באוגוסט אותה שנה הפציצו 127 מפציצים משפטים את אזור התעשייה, מרחק 8 ק"מ ממחנה המוות.

בעלות הברית סברו כי הדרך הטובה ביותר לסייע ליהודים היא להביא לתבוסה מהירה ככל האפשר של היטלר. הקהילות היהודיות הסכימו. פול ג'ונסון שב וקובע כי מלחמת העולם הראשונה איפשרה את הקמת המדינה היהודית, וכי מלחמת העולם השנייה הביאה את הקמתה להכרחית. "השואה שיכנעה את מרבית העם היהודי כי מדינה כזאת חייבת לקום, וכי יש להגן עליה בכל מחיר שאותו יתבעו הם עצמם, או אחרים, לשלם". ג'ונסון מקדיש לציון 65 עמודים. "כל ניסיון לקבוע אחר השינויים הבלתי פוסקים שעברו על המפלגות הציוניות לא ייעשה כאן", הוא מעיר בצדק. בניגוד לרבים מהכותבים, הוא מגיע למסקנה כי הזמן פועל לטובת מדינת ישראל וכי ההשוואה המטעה בין הציונים לבין הצלבנים, שמקורבים אוהבים לערוך, הכוחה במעוטתה. ישראל, הוא סבור, היא מדינה מצליחה.

ללא היהודים, מסכם ג'ונסון, היה העולם מקום אחר לגמרי, ריק יותר. היהודים היו אידיאליסטים בנושאי הולכה השואפים לשלמות, ובה בבד גברים ונשים חלשים המשתוקקים לסיר הבשר ולמטעם ביטחון בחיים. הם רצו לקיים את המצוות וגם להיוותר בחיים. את הדילמה אפשר לראות כיום בדמותה של מדינת ישראל, שהיתה אמורה להגשים אידיאל אנושי וגילתה כי עליה להיות ארצית, מעט כדי להוסיף ולהתקיים.

VEGA SHIPPING LTD.
קו מטענים, דו־שבועי, בלתי־תלוי, בין נמלי:
ישראל — ספרד ופורטוגל — אנגליה — מערב אירופה וצפונה
כל סוגי מטען קונבנציונלי ומכולות
VEGA - יעילות בספנות
וגה ספנות בע"מ חיפה, רח' טשרניחובסקי 37, בנין "סטרקו", טל. 04־337555 (4 קווים)
טלקס: 471188 VEGA IL, תל־אביב: טל. 03-220872, 03-220753

مطابقة للأصل

صورة عن الأصل

הסוד הטמון באפו של הלביא

באמצעות פיתוח חדיש בטכנולוגיה של חומרים מורכבים השיגה התעשייה האווירית פריצת דרך בתכנון ובבנייה של כיפת המכ"ם, שהיא חרטומו של הלביא. היא הפחיתה את משקלה ב־33 אחוזים לעומת משקלן של כיפות מכ"מ במטוסי קרב אחרים

הטכנולוגיה של חומרים מורכבים וקומפוזיט מאטיריאל'ס, הולכת וכובשת את מקומה בתחום התעופה. אלה צירופים המשלבים את תכונותיהם של שני חומרים שונים, כדי להשיג תכונות הנראות מנוגדות. חומרים מורכבים מחליפים בהדרגה את סגסוגות המתכת השונות בחלקים שונים של המטוסים הנבנים בשנות ה־80. הוויאג'ר, המטוס הזעיר שהקיף את העולם, היה עשוי רובו ככולו כסיבי פחמן משולבים בשרף אפוקסי, ומטוסי הקרב החדשים, החל מן הלביא ועד האי־סי־אף, מתבססים על טכנולוגיה של חומרים מורכבים להשגת חוזק, גמישות ומשקל מופחת.

עיקר העבודה בתחום החומרים ותהליכי הייצור בתעשייה האווירית הישראלית מתמקדת, לדברי ראש הנדסת חומרים ותהליכים בחטיבת ההנדסה, ד"ר אוריאל ארנון, בהתאמה ויישום טכנולוגיות של חומרים מורכבים שפותחו בעולם ומצויים כבר בשימוש. עם זאת מתברר כי בתחום אחד לפחות פיתחה התעשייה האווירית בעבור הלביא טכנולוגיה חדישה של חומר מורכב — וזכתה להצלחה בקנה מידה עולמי.

מדובר בחלק מבנה הנראה פשוט, אלא שבהחלט אינו כזה: ה"אף" של המטוס. הכיפה השחורה המצויה בחרטום הלביא (כמו בחרטומם של כל מטוסי הקרב החדישים) מכסה על מערכת המכ"ם החדישה של הלביא. ה"אף", או בשמו התעופתי "הראדום", הוא בעצם כיסוי כיפתי על אנטנת המכ"ם הנועד להקנות למטוס את הצורה האווירודינאמית שלו.

לכאורה הראדום הוא בסך הכל כיפה מפלסטיק שלהדיוט נראה ייצורה לא יותר מסובך מאשר ייצורו של דלי לשטיפת רצפות. לביעה החרטום הזה הוא חלק מבני יקר. מסובך מאוד לייצור. החרטום הזה יוצר מטבע הדברים מחיצה בין המכ"ם שבאחוריו לבין המרחב שבו טס הלביא. עליו להיות לא רק בעל תכונות מבנה וחוזק מתאימות, אלא בעיקר בעל תכונות חשמליות ואלקטרוניות, שישתלבו בביצועי המכ"ם בלי שהמעבר מבעד לראדום ייצור הפרעה ועיוות של קריאות המכ"ם ובלי שהחומר יגרום הפסדים באנרגיה ובקרינה המוחזרת של המכ"ם.

הטכניקות המשמשות את יצרני המטוסים הגדולים בעולם בעת ייצור הראדום שונות זו מזו. אך התוצאה היא בכל מקרה חרוט העשוי משילוב של סיבי זכוכית בתוך שרף אפוקסי. הקושי נובע מן הצורך לשמור על הנתונים החשמליים של החרוט, כך שהתווך הדיאלקטרי (או במלים פשוטות יותר: ההתנגדות שלו למעבר אנרגיה חשמלית) שהוא יוצר, לא יגרום את עיוות הקרן של המכ"ם ויבלע כמות מועטת בלבד של קרינה. השינוי בעובי הדופן חייב להיות מכוון כך שהוא תגרום הפרעה אחידה בקרן המכ"ם על סמך תנועת צלחת המכ"ם שמאחוריה וכיווני הקרינה.

תהליכי העיבוד בייצור הראדום למטוס האף 16 למשל, כוללים הדבקת שכבות רבות של יריעות סיבי זכוכית ושרף אפוקסי. לאחר כל שכבה מעבדים עיבוד שבבי את מבנה החרוט. העיבוד השבבי בא ליצור עובי התואם את הדרישות הגיאומטריות של המכ"ם. אלא שמדובר בעובי דיאלקטרי ולא בעובי פיסי. מכיוון שהמקדם הדיאלקטרי שונה בין האפוקסי לבין סיבי הזכוכית ופיזור הסיבים אינו יכול להיות אחיד לחלוטין, מתקבל בעצם עובי דופן שונה באותו "עובי דיאלקטרי".

התוצאה בשיטת ייצור זו היא ראדום כבד בעל חוזק מבני. העולה בהרבה על החוזק הנדרש ממנו כחלק ממבנה המטוס. זוהי דופן שעוביה סנטימטר ויותר והמשקל הכולל של 120 ליברות. בעוד שאפשר היה להסתפק בעובי של 3 או 4 מ"מ ובמשקל נמוך בהרבה.

שיטות ייצור ראדום אחרות, כגון זו הנהוגה בחברת בריטיש איירוספייס, מקצרות את התהליך שכן הסיבים והשרף נוצרים בוואקום בתבנית מרכזה מראש. אך גם כאן מתקבל מוצר כבד וההשקעה בתבניות המיוחדות גבוהה מאוד ויכולה להיות מוצדקת רק כאשר מתכננים ייצור של אלף מטוסים.

בעיית הבעיות היא כאמור המשקל. מהנדסי אירונאוטיקה מוכנים "לגרוע את ימינם" כדי להוריד קילוגרם או שניים ממשקל המטוס, וחשים תיסכול כשנאלצים להרכיב "אף" כבד שאינו נחוץ מבחינת חוזק המבנה. מן התסכול הזה הצליחה להשתחרר דווקא התעשייה האווירית. הראדום החדש שפותח בישראל בשביל הלביא יוצג כבר השנה בסלון האווירי בפאריס. בטכנולוגיה שנה והדרישה הצליחו בתעשייה האווירית להפחית את משקל הראדום מ־120 ליברות ל־80 בלבד. זהו חיסכון של 33 אחוזים, והמומחים מהוללים — ריאטה שהפחיתה ממשקל המטוס 18 ק"ג.

הראדום של הלביא שונה מכל ראדום אחר בכך שאינו עשוי משכבה אחידה של סיבי זכוכית ואפוקסי. אלא מכריך ובו שתי שכבות חיצוניות של סיבי זכוכית ואפוקסי ותוך הממולא קצף. נשארת השאלה אם המילוי בקצף פתר את הבעיה והפחית את המשקל. מדוע לא המציא זאת מישהו אחר קודם? מתברר שהדבר אינו פשוט כל כך. אין מדובר ב"קל קר" או בקצף רגיל אחר. לחומרים מוקצפים אלה יש מקדם דיאלקטרי נמוך מאוד ומעבר קרינת המכ"ם דרך שכבת חומר בעל מקדם של 4.3 (סיבי זכוכית באפוקסי), ולאחריה שכבה של חומר בעל מקדם 1.0 (קצף), ושוב בחומר בעל מקדם 4.3, היה גורם את "שבירת" הקרן. השבירה דומה במידה רבה לשבירת קרני האור בפגיעה במים או במעבר דרך עדשת זכוכית. שבירה כזו היתה יוצרת עיוותים בתמונת המכ"ם והופכת אותו לחסר תועלת במערכת מדויקת הנועדת לאיתור מטרות, מיקום ואף הנחיית חימוש מדויק.

מה שמהנדסי התעשייה האווירית חיפשו, ומצאו לבסוף, היה קצף קל, שישמש כמילוי בכריך, ושהמקדם הדיאלקטרי שלו יהיה זהה לזה של דפנות הכריך. החומר מבוסס על קצף אפוקסי מעורב בכמות גדולה מאוד של כדוריות זכוכית חלולות בקוטר זעיר. זהו חומר קל וחזק, ומה שחשוב לא פחות: הוא ניתן ליציקה בקלות בצורה הדרושה.

הסוד טמון בטיפול מיוחד בחומרים המרכיבים את הקצף המעניקים לו את התכונות האלקטרוניות הנדרשות מן הראדום תוך ירידת משקל דראסטית לעומת ראדומים מקובלים. "הייצור עצמו פשוט יחסית ומצריך רק תבנית אחת שעליה מבוצעת העבודה. הראדום עומד בכל הדרישות הנוגעות למניעת עיוותים ומניעת הפסדי אנרגיה," אומר ד"ר ארנון. אין הוא מסתיר את גאוותו על הצלחת הפיתוח החדש.

להחזיר את הסייפן למשלוחי הייצוא

זני הסייפנים החדשים שפותחו במכון וולקני אינם רק מרהיבים, הם אף ממלאים אחר הדרישות שהוגדרו בשל שיקולים כלכליים: ליצור פרח קטן יותר שעלות גידולו נמוכה

קשה להסיט את המבט מן המרקם העדין והצבעים הנדהיבים של פרחי הסייפן הניצבים בשורות בשורה תחת רשת ההגנה מפני ברד. "קשת הצבעים — מתכלת רכה מהולה בגווני קרם ועד לסגול מלכותי עז. עלי הכותרת רחבים והפריחה כולה דומה יותר לפריחת סחלבים מאשר לסייפנים. במכון וולקני כבר היה מי שטבע לפרחים אלה את השם אורכידולה (שילוב של אורכידאה וגלדיולה).

הד"ר אבנר כהן, מטפח הזנים החדשים, אינו אוהב את הכינוי. "אחר־כך יכתבו שזו הכלאה בין סייפן וסחלב — שטות מוחלטת מבחינה מדעית". הוא פוסק.

בתוך כל התפרצות הצבע האביבית הזאת, ניצב הד"ר כהן ברגלים מוצקות על הקרקע: במכון וולקני אין מפתחים זני פרחים רק למען היופי. טיפוח הזנים האלה, שהחל ב־1977, נעשה למטרות מוגדרות, שמסורן שיקולים כלכליים. ראשית, ביקש הד"ר כהן להשיג זנים של סייפנים שיפרחו בחורף הישראלי — עונה שקל למכור בה פרחים באירופה הקרה, שסייפניה פורחים בקיץ. שנית: התבקש פרח שגידולו והובלתו יהיו זולים יותר; פירוש הדבר, פרח קטן שאפשר לארוז בצפיפות ולא לשלם תמורת הובלה אווירית של אוויר, ופרח שגידולו לא יחייב השקעות גדולות מצד החקלאים המגדלים.

התוצאה, כאמור, מרהיבה עין — אך מעבר לכך, היא גם השיגה את המטרות. אפשר לארוז פרחי סייפן מן הזנים החדשים בצפיפות גדולה פי־ארבעה מאשר סייפנים מזנים אירופיים. הפרחים פורחים בחורף וההשקעה בגידול אינה מצריכה בניית חממות או תאורה מלאכותית — ובכל דונם של סייפנים אפשר לשתול 32 אלף פקעות.

הפרחים בעלי הגבעול הקצר יותר מתאימים כנראה לשוק האירופי החדש, שבו הבתים קטנים יותר ואין בהם מקום לאגרטלי ענק — וכך מחירו של פרח יחיד משתווה, ולעתים אף עולה על מחירו של סייפן רב מידות.

טיפוח הזנים נעזר בשיטות טיפוח קלאסיות של הפריה סלקטיבית. לד"ר כהן, הפירוש המעשי של הפריה זו הוא לכרוע ברך ליד הפרחים, להאביק אותם תחת שקית מגן, וכן, לדבריו, "תוך גירוש מתמיד של הדבורים החגות ועטות על ריח הצוף הנפלט בתהליך".

הצלחת הטיפוח המרהיב היתה תלויה במידה רבה במחקר שהביא להגדרה מדויקת של 24 פיגמנטים שונים של צבע. בעקבות המחקר הזה ידע הד"ר כהן מראש אילו צבעים יתקבלו מהכלאות שונות, ולא פעל בשיטת ניסוי וטעייה. הקטנת הסייפנים התקבלה בהכלאתם של סייפנים מתורבתים שפותחו באירופה עם סייפני בר ננסים מדרום־אפריקה.

שימוש בטכנולוגיות של תרבית רקמה — ריבוי הצמחים על־ידי האצת הגידול של חלק קטן תעקטם מהם ופיתולו שוב ושוב לאלפי צמחים — איפשר את האצת התהליך של הפיכת הזנים שנבחרו, השנה כבר שוחררו חמישה זנים חדשים למגדלי הפרחים: נורית (על שם בתו של הד"ר כהן), רונית, ערי, כינרת, ימית ודולי (על שם אחותו של המטפח).

הסייפנים אינם היום מענפי היצוא העיקרי בתחום צמחי הנוי מישראל, מבהיר הד"ר מנשה הורוביץ, מנהל המחלקה לצמחי נוי במכון וולקני. השולטים בייצוא הם עדיין הוורדים, הציפורנים והגיבסנית. אלא שליצוא הסייפן (שהיה כלכלי מאוד עד לפני כשבע שנים, עת נפגע בשל בעיית הובלה לאירופה) יש יתרונות שמבקשים עתה לנצלם תוך הסתייעות בזנים החדשים: כאן אפשר לייצא הן פרחים קטופים והן פקעות — אם כי, מבהיר הד"ר הורוביץ, בשלב הראשון מדובר על ייצוא פרחים בלבד.

לחטוף פיסה מכוכב שביט

בעקבות ההצלחות במחקר מבנה הקרח של כוכבי השביט הוזמנה מעבדת השביטים של אוניברסיטת תל אביב, בראשות פרופ' עקיבא בר נון, להשתתף ביצירת דגם ענק של "גרעין שביט" ובתכנונה של הנחתת חללית על כוכב שביט בסוף שנות ה־90 במטרה להחזיר לכדור הארץ פיסה מהכוכב

גוש ה"קרח המלוכלך" של שביט האליי — ציור שנעשה על סמך התצפיות בשנה שעברה

מעברו של כוכב השביט האליי ליד השמש במרס 1986 היווה הזדמנות ראשונה למדענים להתבונן מקרוב בגרעין של שביט. שתי חלליות נשלחו לקרבתו, ומכשירי התצפית החדישים, הן על הקרקע והן בלוויינים החגים סביב הארץ, כוונו לעברו. "מבחינה זו אנחנו רוד ברמזל שיש לו הרבה "פעמים ראשונות" במחקר החלל", אומר פרופ' עקיבא בר נון מהמחלקה לגיאופיסיקה ומדעים פלאנטריים באוניברסיטת תל אביב.

עבור פרופ' בר נון היתה לתצפית הקרובה על שביט האליי משמעות מיוחדת. במשך ארבע שנים לפני הופעת השביט בחן פרופ' בר נון את המבנה המיוחד של גוש הקרח המהווה את לבו של השביט. בסיועה של "מבנת קרח" מיוחדת הוא בדק כיצד מתנהגת תערובת האבק, הקרח והגזים, המהווה את גלעין השביט, בטמפרטורות המגיעות ל־260 מעלות מתחת לאפס ובלחץ המתקרב לזה של ריק מוחלט. הקרח המיוחד שנוצר חומם בהדרגה כדי לבחון את התנהגותו בכוכב השביט בעת שזה מתקרב לשמש.

התוצאה היתה הגדרתם של שמונה שלבים שונים בטמפרטורות שונות שבהם היו שינויים מהותיים בחומר. השינוי החשוב ביותר התרחש כאשר חוממה תערובת הגאזים והקרח לטמפרטורה של 100 מעלות מתחת לאפס. בטמפרטורה זו הפך הקרח האמורפי לקרח גבישי. ובתהליך של יצירת המבנה הגבישי המסודר נפלטו הגזים הכלואים בקרח הזה.

במעקב אחר השביט התברר שזהו בדיוק התהליך הקורה ב"גוש הקרח המלוכלך", דמוי תפוח אדמה כוארך, שאורכו כ־10 ק"מ והוא לבו של שביט האליי. התצפיות הראו כי שחרור הגאזים גורם לפיצוץ והעפת חלקים מקליפת השביט. ומהמכתשים שנוצרים נורים סילוני גז. התצפיות הראו מעין פיצוצים קטנים שיצרו מכתשים בקוטר של כ־30 מטר ובעומק של כ־10 מטר. פליטת הגאזים המתמשכת היתה רק מכמה מכתשים גדולים שתוחם מצוי קרום אמורפי.

התצפיות אישרו את מה שניבא מודל ממוחשב שפותח באוניברסיטת תל אביב על־ידי ד"ר דינה פריאלניק, מודל שהתבסס על נתוני "מבנת הקרח" ומחקריו של פרופ' בר נון. "המודל הזה מסביר טוב מאוד את מה שהחלליות ג'יוטו ווגה ראו בהאליי, שפליטת הגאזים אינה מכל השטח אלא רק משבעה מכתשים על פניו", אומר פרופ' בר נון. המודל של אוניברסיטת תל אביב היה, כך מתברר, המדויק ביותר, לא במעט תודות לכך שהיה היחיד שהתבסס על ניסויים קפואים בחומר אמיתי ולא על הדמיות מחשב בלבד.

הגאזים שנפלטו משביט האליי הם בעיקר חד־תחמוצת הפחמן, דו־תחמוצת הפחמן, מתאן, מימן ציאני ותעקן. השיעור הגבוה של חד־תחמוצת הפחמן, כשבעה אחוז, מעיד לדברי פרופ' בר נון כי החומר המרכיב את השביט נוצר בטמפרטורה של כ־220 מעלות מתחת לאפס. "אילו היה הקרח נוצר בטמפרטורה גבוהה יותר, לא היה הגז נתפס בקרח", מסביר בר נון.

ההצלחה למודל שפותח באוניברסיטת תל אביב הציבה את מעבדת השביטים שלה במוקד ההתעניינות של סוכנות החלל האירופית וסוכנות החלל האמריקאית. מחקר המבנה וההתנהגות של כוכבי שביט הוא בעל חשיבות מיוחדת, שכן כוכבי השביט מצויים בדרך כלל במסלולים מרוחקים בקצה מערכת השמש והם משמרים בהקפאה עמוקה את המבנה המקורי שלהם.

"קיימת השערה כי כאשר נוצר כדור הארץ היו בו רק מעט חומרים נדיפים, ובשלבים האחרונים של יצירתו הוא הופצץ בשביטים שהם המקור לאותם חומרים נדיפים שהובילו בסופו של דבר ליצירת החיים על כדור הארץ", מסביר פרופ' בר נון. "כאשר נדע יותר על השביטים, ממה הם מורכבים ואיך הם בנויים, נוכל לדעת יותר איך נראה ענן הגז והאבק שממנו נוצרה מערכת השמש לפני 4.5 מיליארד שנה".

העניין הגובר בשביטים, וחשיבותם בהבנת היווצרות מערכת השמש, יחד עם ההצלחה לה זכו המחקרים של מעבדת השביטים בתל אביב, הביאו לשיתוף המעבדה בשני פרוייקטים יוצאי־דופן בתחום מחקר השביטים. המחקר הראשון יבוצע במעבדות סוכנות החלל האירופית. פרופ' בר נון ינצל את ניסיונו ביצירת "קרח של שביטים" בהיקף של כמה מילימטרים, ליצירת כדור קרח שביטי ענק בקוטר של מטר אחד. כדור כזה אפשר ליצור רק בתוך תא ענק להדמיית תנאי חלל, המצוי ברשות סוכנות החלל האירופית.

יצירת כדור הקרח השביטי הענק ובחינת התנהגותו יאפשרו הבנה נוספת של תהליכים המתרחשים בקליפת השביט. קליפה שחלקה החיצוני יכול להתחמם עד ל־100 מעלות מעל האפס, כשבעומק של סנטימטרים ספורים שוררת טמפרטורה של 100 מעלות מתחת לאפס.

הכנת כדור הקרח היא גם השלב הראשון לפרוייקט נועז הרבה יותר: תוכנית המשותפת לסוכנות החלל האירופית ולסוכנות החלל האמריקאית (נאס"א), שבה תשותף, כאמור, מעבדת השביטים של אוניברסיטת תל אביב. על־פי תוכנית זו, תישלח בסוף שנות ה־90 חללית מיוחדת שתנחת על פניו של כוכב שביט, תיטול ממנו פיסה של קרח, ותביא אותה אל כדור הארץ לבדיקה.

עד שתוגשם תוכנית שאפתנית זו ממשיכה מעבדת השביטים בבחינת תכונות החומר המרכיב את שביט האליי בתנאים שונים. הפעם תוך הסתמכות על נתונים שנאספו לגבי הרכבו של החומר השביטי בתצפית מקרוב שבוצעו לפני שנה. המעבדה, הפועלת במלוא הקיטור (נכון יותר, במלוא הקרח), אינה מושפעת מקיצוצי התקציב באוניברסיטה. ההצלחה מביאה אבות רבים, וכל תקציב המחקר שלה מקורו בחו"ל. נאס"א היא המממן העיקרי של הפרוייקט.

תסמונת דאון ומחלת אלדסהיימר

טכניקות של הנדסה גנטית משמשות כלי־מחקר במחלקה לוירולוגיה במכון וייצמן, שם מנסים לפענח את המנגנון הגורם לתסמונת דאון והקשר בינה לבין מחלת אלדסהיימר

פרופ' יורם גרונר — המחקר הגנטי הוא ההתחלה

"כאשר נדע כיצד בדיוק פועל המנגנון הגורם את התופעות השונות של תסמונת דאון ומה מביא למחלת אלדסהיימר נוכל אולי לפתח מנגנון תרופתי כזה או אחר שיוכל לחסל את התופעות או לדכאן. עד אז, חשוב מאוד לא לפתח אצל אנשים ציפיות מוגזמות. נראה שאנו מתקדמים ונגיע לשורש הדבר, אבל עדיין אין בכך תרופה".

הדובר, הפרופ' יורם גרונר, ראש המחלקה לוירולוגיה במכון וייצמן עוסק זה כמה שנים במחקר האמור "להרות לשורש הדבר" בכל הקשור באחת המחלות המפחידות ביותר של העידן המודרני — מחלת אלדסהיימר — ובקשר שלה למומים הנוראים המוכרים כ"תסמונת דאון".

בשנה־שנתיים האחרונות הלך והתברר הקשר שבין שתי המחלות, קשר שהוכר כבר בעבר, כאשר התברר שיותר ממחצית הקרבנות של תסמונת דאון מפתחים בגיל מוקדם למדי את מחלת אלדסהיימר. "הרבה יותר ממחצית", מסביר הפרופ' גרונר; "מתברר שביותר מ־90 אחוז מחולי תסמונת דאון, המתים בני 30 עד 50, מתגלים בניתוח שלאחר המות סימנים המאפיינים את מחלת אלדסהיימר".

זה יותר מ־30 שנה ידוע שהגורם הגנטי לתסמונת דאון הוא כרומוזום מיותר — כאשר במקום זוג הכרומוזומים מס' 21 יש בגוף שלושה כרומוזומים. במקרה של מחלת אלדסהיימר, מסביר הפרופ' גרונר, מדובר בהכפלה של מקטע בכרומוזום מס' 21 — התברר שמחלת אלדסהיימר היא בעצם אחד הסימפטומים מתוך תסמונת דאון.

המטרה היא לבודד אותו מקטע כרומוזומלי־גנטי, לעמוד על תכונותיו ועל ההשפעות הגנטיות הכלולות בו, ולהבין מה המנגנון והחומרים המשתתפים ביצירת מחלת אלדסהיימר.

מחלת אלדסהיימר התפשטה עם הארכת תוחלת החיים, ומקובל להראות בה היום תהליך דגנרטיבי שעוברים כולם. "אם אנשים יחיו עד גיל 150 או 200, נראה שכולם יחלו באלדסהיימר", אומר הפרופ' גרונר. עם זאת, הוא מדגיש כי המחלה נובעת ככל הנראה משילוב של ההזדקנות עם גורמים גנטיים וגורמים סביבתיים המביאים אותה לידי התפרצות.

היום, מכל מקום, תופסים חולי אלדסהיימר כ־60 אחוז ממיטות בבתי־החולים הסיעודיים בארה"ב, ובשנה שעברה הוצא סכום המוערך ב־15 מיליארד דולר לטיפול בחולי אלדסהיימר בארה"ב בלבד. אחת הבעיות באיתור היקפה של מחלה זו (בייחוד בסובלים מתסמונת דאון), היא שהמחלה אינה מוגדרת היטב מבחינה קלינית ואיבחונה נעשה בוודאות שלאחר המוות, המגלה משקעים של חלבון מסוים במוח.

בתחילה ריכזו מאמצי המחקר במכון וייצמן במיפוי הגנים על־גבי הכרומוזום המיותר של תסמונת דאון, כדי להגיע להגדרה שתקבע איזה גן גורם איזו תופעה בתסמונת (כגון פיגור שכלי, לשון גדולה, מום בלב, עמידות חיסונית נמוכה).

בטכניקות של הנדסה גנטית, הצליחו כבר הפרופ' גרונר והחוקרים העובדים עמו לזהות שמונה גנים וכיום הם מתרכזים בעיקר בשניים שבהם אולי טמון המפתח להבנת מחלת אלדסהיימר.

המדובר, קודם־כל, בגן האחראי לייצור האנזים סופראוקסיד דיסמוטאז (סו"ד), אנזים המופקד על שמירת משק הטבולים של החמצן בתא. ככל הנראה, עודף שלו מפיר את שיווי המשקל בתא וגורם הפרעות בתפקוד קרום התא. ההשערה היא שעודף זה הוא הגורם בעיית במערכת העצבים והפיגור השכלי. השערה זו מנסים לאמת בבדיקת מקטע הגן השפעתו.

הבחינה הניסויית מורכבת ועדינה, ובמרכזה שיכפול הגן המבוקש בחיידקים ולאחר מכן החדרתו לתרבית רקמה של תאי עצב ויצירת תא שהוא כאילו בעל שלושה כרומוזומים 21 — שכפול העברת הגן המבוקש אל הכרומוזומים של עכבר — ויצירת עכבר טרנסגני שיש בו גן אנושי מושתל. זה כולל תהליך מורכב של הפריית מבחנה והזרקת החומר הגנטי האנושי לביצית מופרית. בשלב שלפני החלוקה הראשונה והשתלתה ברחם של עכברה אחרת. יצירת העכבר הטרנסגני מאפשרת לבחון את השפעת הגן האנושי ה"מקולקל" על חיית המעבדה. התהליך נתון במידה רבה בידי הגורל, שכן אין שליטה לאיזה כרומוזום עכברי יצטרף הגן המושתל.

בדיקת השפעתו של הגן המבודד (בתסמונת דאון מדובר, כזכור, על כמה גנים) חיונית להבנת התהליכים ולפענוחו של מה שהפרופ' גרונר מכנה "הסוד של הסו"ד".

בנוסף לגן הסו"ד, נבחן במחקר גם גן אחר, פוספופרוקטו — קינאז האחראי לייצור אנזים הקשור במנגנון אספקת האנרגיה לתאים.

שלבי המחקר תובעים זמן וניתוח מדוקדק של הגנים השונים, תהליכי העבודה הנשמעים לעתים פשוטים, כוללים ניתוחים מיקרוסקופיים, שימוש בטכנולוגיות כימיות חדישות לבידוד גנים ומחקר ביוכימי וגנטי העוקב אחר התוצאות. אין כאן קיצור־דרך. מחקר כזה הכרחי כדי להגיע, אולי פעם, לפיתוח תרופה למחלת אלדסהיימר.

"תחילה בא המחקר הגנטי" מסביר פרופ' גרונר. "אחר־כך הוא נמשך במחקר ביוכימי ורק אחרי ההצלחה בשני אלה, יהיה אפשר לדבר על טיפול כלשהו בחולים".

זינוק מאוחר למרדף אחר מוליכי־על

מעט באיחור מצטרפת ישראל למחקר מוליכות־העל בטמפרטורות גבוהות (יחסית). בטכניון, באוניברסיטה העברית ובמכון ויצמן מבוצעים ניסויים ומפותחות תיאוריות להסברת התופעה

המעקב אחרי ההתפתחות המהירה בתחום מוליכי־העל דומה במידה רבה למעקב אחר לוח תוצאות אלקטרוני באולימפיאדה שבה נשברים שיאי עולם בזה אחר זה. קבוצות מחקר בכל העולם מודיעות מדי שישה חודשים על חומרים חדשים המשמשים מוליכי־על בטמפרטורות ההולכות ועולות בקצב מסחרר.

מוליכי על הם חומרים המאבדים כל התנגדות חשמלית בטמפרטורות הקרובות לאפס המוחלט (0 מעלות קלווין, 273 מעלות צלזיוס מתחת לאפס). התופעה מוכרת כבר מראשית המאה. אלא שהיא הופיעה בתכונות שקרוב לטמפרטורות של מעלות קלווין בודדות. עשרות שנים נקשרה תכונת העל־מוליכות לטמפרטורות אלה. והיישומים הוגבלו לשימושים אפשריים במוליכי־על, שובי־לב ככל שהיו, תשארו לנחלתם של סופרי המדע הבדיוני.

אלא שבששת החודשים האחרונים החלו מדענים בכל העולם לדווח על השגת מוליכות־על בחומרים חדשים בטמפרטורות שהחלו ב־10 מעלות קלווין ועלו עד לשיא העכשוי שהושג, על־ידי פרופ' פול צ'ו מאוניברסיטת יוסטון: 94 מעלות קלווין. זוהי טמפרטורה הנשמעת אמנם נמוכה ביותר, אך משמעותה המעשית היא האפשרות להפעיל מוליכי־על בסביבה של חנקן נוזלי. חומר זול המשמש כבר היום לקירור מכשירים מדעיים כגון מכשירי הדמיה אינפרה־אדומה.

ההישגים שפורסמו והאפשרות לחזור על הניסויים ולשפר את החומרים משכו פיסיקאים רבים בעולם לעסוק בתחום מוליכי־העל. החומרים החדשים, המכילים נחושת, אטריום, סטרונציום וחמצן ובריום מורכבים שונים — הפיסיקאים משנים את היום בין החומרים — מחליפים סגסוגות גדירות במירוץ להגיע ראשונים ליעד הנכסף: מוליכות־על בטמפרטורות החדר.

העיסוק במוליכי־העל לא פסח כמובן גם על ישראל. כיום עוסקות בנושא קבוצות חוקרים באוניברסיטה העברית בירושלים, בהשתתפות פרופ' מאיר וגר, ד"ר ישראל פלנר ופרופ' דוד שאלתיאל. קבוצת מחקר נוספת עורכת ניסויים במכון ויצמן ובטכניון.

תחום מוליכי־העל הוא בפירוש תחום שבו מדביקים הפיסיקאים העוסקים בניסויים את הפיסיקאים התיאורטיים. היוצר הגדול יחסית של פיסיקאים תיאורטיים בישראל הבטיח כי כאן לפחות לא יפגרו התיאורטיקאים אחר הנסיינים. ואכן, קבוצה של חוקרים בטכניון — ד"ר יוסף אשכנזי, פרופ' צ'רלס קופר ורחל סיק — עוסקת בפיתוח תיאוריה שתסביר את תופעת מוליכות־העל כפי שנבדקה בחומרים מסויימים. ותסייע לנבא אלו שינויים יש לעשות בהרכב החומר כדי להעלות את הטמפרטורה שבה הוא הופך למוליך־על.

התיאוריה עוסקת בהתנהגות האלקטרונים בחומר. בהשפעות ההדדיות בין האלקטרונים ובינם לבין הגרעינים, במיוחד במערכת הקיימת בחומרים שפותחו באחרונה. לדבריו ד"ר אשכנזי, תאפשר התיאוריה הצבתנת לקצר את המשך הפיתוח: "העיסוק בתיאוריה נועד להסביר את מהות התופעה ולאחר מכן לנבא את קיומן של מערכות חומרים על־מוליכים אחרות שיתנו תוצאות טובות יותר".

עד שתפותח תיאוריה שתעמוד במבחן הניסויים ותהיה מקובלת על כלל הפיסיקאים, ממשיכים גם בישראל בניסיונות להעלות את טמפרטורות מוליכות־העל של חומרים. המדענים העוסקים בניסויים מבקשים להימנע מפרסום, וידוע לפחות על מקרה אחד שבו הוכנה כבר הודעה לעיתונות על השגת מוליכות־על. בידי חוקרים בישראל, בטמפרטורה גבוהה יחסית, שהופצה נגנזה על־פי בקשת החוקרים.

לדעת כמה פיסיקאים, שהתבטאו בנושא בכנס החברה הישראלית לפיסיקה באוניברסיטת תל אביב לפני שבוע, עיקר השימוש במוליכי־על קשור בטכנולוגיות הדרושות למעצמות, כגון מנועים שקטים לחלוטין בצוללות גרעיניות. הסיכויים של מוליכי־העל בישראל יהיו מוגבלים למדי. משרד המדע מארגן יום עיון מיוחד בנושא מוליכי־העל ב־18 במאי באוניברסיטה העברית, ואחד הנושאים שיידונו בו יהיה השימושים הפוטנציאליים למוליכים כאלה בישראל.

קרן קימת לישראל

ארועי יום העצמאות ביערות הקרן הקימת לישראל

סיורים ללא תשלום (בשעות 11.00 ו־14.00)

● הסטף — המפגש בצומת הכניסה לסטף (כביש עין כרם–צובה)
● בית גוברין — המפגש בכניסה לקבוץ בית גוברין (אזור קרית גת)
● מערות המסתור בעזקה, חורבת מדרס ויער משואה — המפגש בתחנת הדלק של צומת האלה
● פארק קנדה — המפגש ברחבת הכניסה לפארק (אזור לטרון)
● אנדרטות הפורצים ויער המסרק — המפגש בתחנת הדלק שראבה (אזור הרי יהודה)
● דרך בורמה — המפגש בשעה 10.00 במצפה הראל

מוקדי בידור

● יער לביא — מחנה הנוער בשיתוף עם מ.א. גליל תחתון
● פארק קנדה — בעמק המעינות
● יער המלאכים — 2 מוקדים בשיתוף עם מ.א. לכיש
● פארק ירוחם — בשיתוף עם מ.מ. ירוחם

חניונים ופארקים
פרטים במודעות
מרכז ההסברה בעתונות

חוגי הנוער
יחולקו דפי הסבר ושקיות אשפה ע"י נוער שוחר קק"ל

אתרי הקרן הקימת לישראל פתוחים לציבור החוגגים ללא תשלום

לשכת הדובר

היער הוא שלך ובשבילך שמור עליו!

חתני פרס ישראל התשמ"ז

היסטוריוגרפיה ציונית

ד"ר אלכסנדר ביין

ד"ר אלכסנדר ביין נולד בשנת 1903 בכפר קטן בגרמניה שאין בו רכבת, חשמל וכבישים. סבו ואביו שימשו חזנים ומורים — בית־הכנסת ובית־הספר שכנו בביתם. בשנת 1912 עברה המשפחה לנירנברג והלכה עבר שנתיים בתוך ביתו־הורשת לאופניים. בקרבים למד בעצמו. בשנת 1919 היה מדריך בתנועת "בלאו וייס" ובשנת 1921 סיים בהצלחה גימנסיה ריאלית. בשנים 1922–1923 ואילך למד באוניברסיטאות ארלאנגן וברלין ובשנת 1926 סיים כתלמיד של מיינקה במחקר (ובציון "טוב מאד") על האמילטון, ממניחי היסוד לחוקת ארצות־הברית ולמערכתה הפיננסית. זה פורסם על־ידי "היסטורישה צייטשריפט", והוטל על ביין לכתוב את כל 300 הערכים על ארה"ב באנציקלופדיה "ברוק האוז". בשנת 1927 עבר ד"ר ביין כעובד מדעי ויהודי יחיד (הצעיר בעובדים) בארכיון הממלכתי של גרמניה, ביקר בארכיונים בבריטניה ופירסם עליהם מאמר מקיף. בין הארכיונים שטיפל בהם היה ארכיונו של פרדינאנד לאסאל.

אלכסנדר ביין למד בבית־המדרש הגבוה למדעי היהדות בברלין, ולכן הוטל עליו חיבור ערכים ל"גרמניה יודאיקה". עיסוקו בשאלת היהודים גבר בכלל, בייחוד בהרצל. עם עלות היטלר לשלטון עלה לארץ, בדרך הביא העתקים ממסמכים בארכיון הרצל.

ביוני 1936 היה ביין סגן מנהל הארכיון הציוני (בניהולו של הרליך). הוא יזם את הרחבתו כ"הארכיון הציוני המרכזי", נתמנה להיות מנהלו בשנת 1955 וכעבור שנה גם ל"גנזך המדינה" הראשון, בתואם ל"חוק הארכיונים" שכיוזמתו. הוא היה מייסד, מנהל ומורה בקורסים בארכיונאות באוניברסיטה העברית ובמכון לחקר הציונות באוניברסיטת תל־אביב.

ד"ר ביין פירסם כ־700 פירסומים במאמרים ובספרים במהדורות רבות. הוא המשיך בחקירת הרצל והוצאת מכתביו בשעת מספר בוחקו לספריו על תולדות ההתיישבות, כתב מסות על אישים (בין היתר, ארתור רופין, ליאו מוצקין, היינריך היינה וריכרד בער־הופמן). אחד מספריו החשובים הוא "שאלת היהודים — ביאוגראפיה של בעיה עולמית" — בגרמנית (1980) ועתה יופיע בעברית. עבודותיו הספרותיות־ברוזיות נעשו בדרך־כלל על דעתו ובמימונו העצמי בלבד.

יצא לאור, בשנת תרצ"ד, ספרו הנודע על קורות חייו של הרצל, עושה ד"ר אלכסנדר ביין בחוקר תולדות התנועה הציונית, אישיה, הרמיה ומוסדותיה. ספר זה היה נקודת מפנה בהיסטוריוגרפיה הציונית, שהיתה אז עדיין בחיתוליה, ונקודת מוצא לרבים מן החוקרים שלאחר־מכן. ביאוגרפיה זו היתה ניסיון ראשון לתאר את "התפתחותו של הרצל", במיוחד "כמנהיג התנועה הציונית" (דברי המחבר). אך הוא היה גם הראשון שעשה זאת על דרך הכתיבה ההיסטורית השיטתית, תוך הנרתקות מרומנטיזציה ומאפולוגטיקה, תוך קסם האישיות הגדולה וההרפתקנות של הרצל. ד"ר ביין כתב על יסוד מקורות היסטוריים רבים ומגוונים, וכן עשה השוואה עם אישים יהודים אחרים, כגון לאסאל וראתנאו.

את כתיבתו בכללה הדריכה השאיפה "להבדילות ולאמת" וזו נושאה, כמובן, גם במהדורה המדעית של כתבי הרצל ובמחקריו האחרים, כגון חקר סמלי הציונות וספריו על תולדות ההתיישבות הציונית. גיבורו בתחום זה היה ארתור רופין, איש העקרונות, במיוחד בהחשבת המתיישב יותר מאשר, הגוף המיישב. בכל אלה הביא עמו ד"ר ביין ממיטב המורשת של האסכולה הקלאסית של המחקר ההיסטורי, אך גם תוך מאמץ לקשר את בני דורותיו עם הדורות הקודמים הסבכת המוה על־ידי העבר.

תרומתו לחקר תולדות הציונות היתה גדולה גם בפעולתו בשדה הארכיונאות בארץ. במאמצים בלתי־נלאים עשה ד"ר ביין לפיתוח הארכיון הציוני המרכזי, להתאמתו לצורכי המחקר ההיסטורי ולפתיחתו לפני החוקרים. במשך שנים שקד ד"ר ביין על שמירת התיעוד של מוסדות, יישובים, קהילות ותנועות פוליטיות בארץ־ישראל ובגולה. הוא השתדל לרכז את החומר המקורי בירושלים, ואם לא נתאפשר הדבר, דאג לסידורו, לצילומו ולהעברת הצילומים אלינו. כמו כן, כגנז ראשון של מדינת ישראל, פעל להקמת ארכיונים היסטוריים ממלכתיים, לפי מיטב השיטות המודרניות ולחינוך דור חדש של ארכיונאים הממשיכים את מפעלו.

על כל אלה קנה לו ד"ר ביין מקום של כבוד בחקר תולדות הציונות והיישוב הן בשל הישגיו הן בשל השפעתו המבורכת על דורות החוקרים שבאו אחריו.

פרופ' דניאל קארפי, יו"ר
פרופ' אניטה שפירא
פרופ' ישראל קולת
פרופ' נתנאל קצבורג

נימוקי ועדת השופטים

זה למעלה מחמישים שנה, מאז

פרשנות המקורות

פרופ' ציון מלמד

עזרא ציון מלמד נולד בשנת תרס"ד לאביו רחמים מלמד הכהן (ר"כ לעדת יהודי פרס בירושלים) ולמד בביהמ"ד "דורש ציון" ובישיבות "אפירון" ו"ציון". הוא היה מראשוני התלמידים במדעי היהדות של האוניברסיטה העברית בירושלים. בין השאר, למד שם מלמד מהפרופ' י"נ אפשטיין, ולימים עזר לו כעשרים שנה בעריכת "תרביץ". עזרא ציון סיים בשנת תרצ"ג את לימודי המוסמך (במקצועות רבים, למן המקרא ועד יוונית וספרותה), ובשנת תש"א קיבל תואר דוקטור על מחקרו "מדרשי הלכה של התנאים". הספר, בין תרי"ג עמודים, זיכהו בפרס ירושלים לחכמת ישראל, על שם דוד ילין. הוצאת "בבא קמא" זיכתה אותו בפרס טשרניחובסקי.

מספריו, מחקרים על לשון יהודי פרס וספרותה, מילון ארמי־עברי, "מפרשי המקרא, דרכיהם ושיטותיהם" (שבעה ספרים, 1072 עמ'), "פרקי מבוא לספרות התלמוד" (זיכהו בפרס לספרות תורנית מידי עיריית תל־אביב). הוא פירסם כמאה מחקרים ובעשרים ספרים עוד תירגם. ע"צ מלמד הרביץ תורה במישרין ובספרי־לימוד בכל הדרגות, החל בביתו אי ועד לדוקטורטים. גם לאחר פרישתו מההוראה במוסדות להשכלה גבוהה, לרבות אוניברסיטת בר־אילן, הוא ממשיך להורות בביתו לחוגים ובישיבת "שערי רחמים" (בשבתות).

נימוקי ועדת השופטים

ועדת השופטים לפרס ישראל התשמ"ז לפרשנות המקורות וספרות תורנית, הוליכה פהאור להמליץ לפני שר החינוך והתרבות להעניק את הפרס לשנת התשמ"ז להרב פרופ' עזרא ציון מלמד, על מפעלי מופת במחקרים רבי היקף ויסודיים ביותר.

שישים שנות פעולתו ויצירתו של הפרופ' מלמד הם רצף של תורה, הוראה ומחקר של לימודי היהדות בתחומי המקרא ומפרשיו, התלמוד והלשון העברית. מחקריו המרובים מתייחדים בהיקפם, במקוריותם, בעמקותם ובעיונם המדוקדק.

הפרופ' מלמד פירסם מחקרים רבים בלשון העברית, בפרשנות המקרא ובמיוחד בחקר התלמוד. ספריו ומחקריו העמיקו והעשירו תחומים רבים בתורת ישראל. מחקריו דנים בבעיות יסוד של המחקר, עוסקים בבירור פרטים ומהם מקיפים ומסכמים את המחקר, כמו ספריו "פרקי מבוא לספרות התלמוד" ו"מפרשי המקרא דרכיהם ושיטותיהם".

חבר השופטים אף מעלה על נס את תרומתו הגדולה לחכמת ישראל בעריכה ובהבאה לדפוס את החיבורים מעיזבונו של החוקר הגדול הפרופ' י"נ אפשטיין ז"ל.

פרס ישראל יוענק להרב פרופ' עזרא ציון מלמד בהערכה על כל מפעלותיו ומאחל לו עוד שנים מרובות וברוכות של יצירה — "עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו, להגיד כי ישר ה'".

ועל זה באנו על החתום:
הרב יוסף קאפח, יו"ר
פרופ' שמואל ספראי
ד"ר זרח ורהפטיג

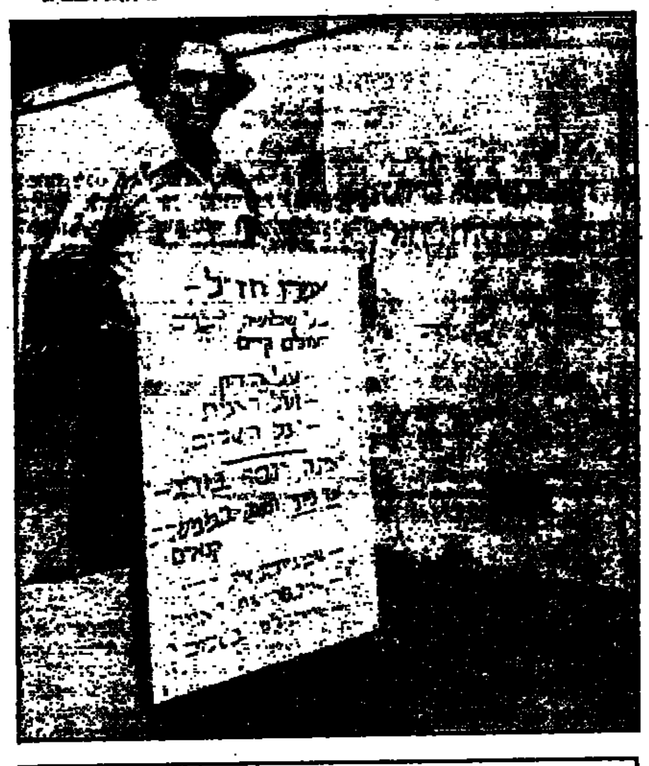

אמנות המשחק

מכרם ח'ורי

מכרם חורי נולד בירושלים בשנת 1945, ומשנת 1949 גדל ולמד בעכו. כתום לימודיו עבר לירושלים ולמד בה את תורת המשחק והתיאטרון מולקין קרונברג, וכן ליווה שם כמשתלם את "תיאטרון המעגל", בראשותו של פיליפ דיסקין. לאחר ההשתלמות, הצטרף חורי לתיאטרון "בית הגפן" בחיפה. הוא יצא ללונדון בשנת 1970, להשתלם ולשחק בה, ושהה שם כשלוש שנים. הוא שב לארץ ושיחק שנתיים בתיאטרון הקאמרי, ומאז ב"התיאטרון העירוני חיפה", בשורות שלתפקידים רבים ומגוונים. חורי השתתף הרבה בטלוויזיה העברית, הערבית והחינוכית ובסרטי קולנוע. הוא ייצג את ישראל ב"קנדי סנטר" בוואשינגטון, בערי גרמניה, בתיאטרון "ליסרנר" בפאריס וב"פסטיבאל הולנד" באמסטרדם.

בין השאר, שיחק מכרם חורי בהפקות "גליליאו גליליי", "זהר בקיר", "מסיבת סיום", "הנבחרים", "הלם הקרב", "שדים במרתף", "הנפגים" ו"גזוקר". הוא קיבל בין השאר את פרס עיריית תל־אביב, את פרס מיילד ואת "כינור דוד".

נימוקי ועדת השופטים

מכרם חורי התגלה כבר בראשית פעולתו הבימתית ב"בית־הגפן" בחיפה בתפקידים מרכזיים בשפה הערבית. לאחר השתלמותו בלונדון, חזר לארץ הצטרף תחילה לתיאטרון הקאמרי ואחר־כך לתיאטרון העירוני בחיפה. כאן, הצטיין בשורה ארוכה של תפקידים שונים, מגוונים ורב־הערכה, כגון ב"מחכים לגודו" וב"האי" — בעברית ובערבית, כהקטור ב"מלחמת טרויה לא תהיה", כקריאון ב"אנטיגונה", עדנאן אבו־דרואן ב"הפלסטינאית" וב"שדים".

בסרטים גילה עוצמה רבה כמושל הצבאי ב"חיוך הגדי", שעליו זכה ב"פרס האוסקר" הישראלי כשחקן משנה. כן קיבל את פרס עיריית תל־אביב (1948) ואת "כינור דוד" ופרס מיילר לשחקן מצטיין (1985).

למכרם חורי הופעות מדרגה ראשונה בטלוויזיה החינוכית. לפסגת הפופולאריות הגיע במשחק למופת כראש המשפחה בסדרת "מישל עזרא ספרא ובניו" (בעקבות יצירתו של אמנון שמוש).

בעבודתו האמנותית המעולה ובציעותו האישית מכרם חורי הוא, תוף צעירותו, אחד הבולטים ביותר באמנויות המשחק בישראל. הוא יוצר רגיש, עשיר הבעה ושחקן־אמני בלתי רגיל.

אורנה פורת, יו"ר
דינה ברזיקר
ד"ר דוד אלכסנדר
קריאל גרדוש

ליא קניג

ליא קניג (שטולפר) ילידת פולין במשפחת שחקנים. לאחר מלחמת העולם השנייה, עברה עם משפחתה לרומניה, שם למדה משחק באקדמיה לאמנות בבוקרשט, ומגיל 17 שיחקה בתיאטרון הממלכתי היהודי. בשנת 1961 עלתה ארצה, ולמדה עברית באולפן "עקיבא" בפתח תקווה. כעבור חמישה חודשים נתקבלה כשחקנית מן המניין לתיאטרון "הבימה", אף כי העברית עדיין לא היתה שגורה בפיה. תפקידה הבולט הראשון היה זה ב"בראשית" מאת אהרון מגד. מאז גילמה למעלה מחמישים תפקידים, מן הרפרטואר הקלאסי, המודרני והיהודי. היא ממשיכה לשחק גם בתיאטרון היידי. בין השאר שיחקה במחזות "קריש", "המלט", "השקיעה", "מלחמה ושלום", "סוף המירוץ", "הכיסאות", "ריצ'ארד השלישי", "סיפור פשוט", "הכתובה", "ריזמן וזוף בייטנוף". על משחקה קיבלה גם את פרס קלויזנר, את "כינור דוד" (פעמיים) ונבחרה בשנת 1977 ל"שחקנית השנה" על־ידי עיריית תל־אביב ומשרד החינוך והתרבות, ו"שחקנית הבימה" על־ידי "חוג ידידי הבימה".

נימוקי ועדת השופטים

כבר בעלומיה שיחקה ליא קניג בתיאטרון הממלכתי היהודי בבוקרשט, וגילמה שם תפקידים מרכזיים כמו טואבה ב"החולה המדומה" מאת מולייר וזוזה ב"שובה הוולבי". על תפקידה המצטיין ב"אנה פראנק" זכתה בפרסים רבים. כן בלטה בגמזות מוסיקליים לאמעטים. חמישה חודשים לאחר עלותה לארץ, חרף קשיי השפה, נתקבלה ב"הבימה". תפקידה הבולט הראשון היה זה ב"בראשית" מאת אהרון מגד. מאז גילמה למעלה מחמישים תפקידים, מהרפרטואר הקלאסי, המודרני והיהודי. ליא קניג מתמודדת בדרך לא־רגילה עם המורכבים והמשמעותיים בתפקידי הדרמה העולמית, כגון אמא קוראז', נעמי ב"קריש" מאת אלן גינסברג, פילומנה הזקנה ב"הכיסאות" ליונסקו. היא הגיעה בתפקידיה המגוונים להשגים מרשימים ביותר.

ביצירתה האמנותית מצוי שילוב של יכולת קומית מדרגה ראשונה ועוצמה דרמטית רגישה. ליא קניג ממשיכה במסירות ובאהבה להופיע בתיאטרון היידי, וגם בו הגיעה להשגי מופת.

אורנה פורת, יו"ר
דינה ברזיקר
ד"ר דוד אלכסנדר
קריאל גרדוש

מרים זוהר (מימין) וליא קניג

מרים זוהר

מרים זוהר נולדה בצ'רנוביץ שברומניה. בת 12 נשלחה על־ידי הנאצים ברכבת קרונות אטומים למחנות העבודה באוקראינה. עם תום המלחמה נדדה על־פני רומניה והונגריה עד עלותה לארץ במעפילים המפורסמת "פאן יורק" (1948), שאת כל באיה גירשו הבריטים למחנות בקפריסין.

במחנה הופיעה מרים במסגרת תיאטרון חובבים, מיסודו של הנוער, תחת כיפת השמים. עם עלותה לארץ, חייתה במעברה, ומשם לקח אותה הבימאי היידי מאנגרוף להקמת תיאטרון עולים ביידיש. בשנת 1951 התרשם שמעון פינקל משחקה, הזמין אותה למבחן והיא נתקבלה ל"הבימה" חרף אי־ידיעת השפה.

מרים זוהר ביצעה עשרות תפקידים על בימת התיאטרון הלאומי — קלאסיים ומודרניים, לרבות ישראליים. בין השאר שיחקה במחזות "מרי סטיוארט", "האם", "מריאה", "רקוויאם לנזירה", "מסע ארוך לתוך הלילה", "ציד המכשפות", "עושה הנפלאות" (על מרדות של הלן קלר), "הפרדס". ובאחרונה, בכפל תפקידים ב"מיהדלה אפרת". מרים זוהר קיבלה על משחקה, בין השאר, את פרסי קלויזנר, גנסין ומרגלית וכן את "זרד הכסף".

נימוקי ועדת השופטים

מרים זוהר הופיעה לראשונה כבר במחנות בקפריסין בתיאטרון חובבים תחת כיפת השמים. עם עלותה ארצה נתקבלה כעבור עת קצרה ל"הבימה" חרף אי־ידיעת השפה העברית.

מרים זוהר בלטה במשחקה בעשרות תפקידים, קלאסיים ומודרניים, על בימת התיאטרון הלאומי של ישראל. כך הופיעה, למשל, כסולוויג ב"פר גינט", קורדליה ב"המלך ליר" וקליאופטרה ביצירת שאו. היא הצטיינה ב"מי מפחד מווירג'יניה וולף" במשחק רב־האופק, המבטא עצמה ואאות כאחת, כוחה סגש.

בשנת 1980 יצרה את הצגת היחיד של "הטיול", ובה תמונות ממסמרות שיער על רקע השואה באירופה. הצגה זו הוקרנה גם בטלוויזיה הישראלית, ועל תפקידה זה זכתה בפרס אשמן. בכל הגלריה הענקית של תפקידיה באו לידי ביטוי הדמאוי אישיותה ושילובן של מיומנות מקצועית ומעודנות החוויות בשורשוש כל דמות ודמות.

אורנה פורת, יו"ר
דינה ברזיקר
ד"ר דוד אלכסנדר
קריאל גרדוש

כלכלה

פרופ' מנחם יערי

מנחם יערי נולד בירושלים בשנת 1935 לאביו הסופר יהודה יערי. הוא השלים את לימודי התואר הראשון בכלכלה ובפילוסופיה באוניברסיטה העברית (1958) וקיבל תואר דוקטור באוניברסיטת סטאנפורד (ארה"ב, 1962). הוא מילא תפקידי חוקר ומרצה בכיר ופרופסור אורח באוניברסיטאות סטאנפורד (1962), ייל (1955–1956, 1962–1963), האוניברסיטה העברית (1962–1976) וברקלי (1970–1971). הוא מכהן כפרופסור מן המניין באוניברסיטה העברית מאז שנת 1979. וכן שימש כפרופסור אורח מטמטיאלי בפנסילווניה (1979; 1980), ועמית "מעבר לים" בצ'רצ'יל קולג' בקיימברידג' (אביב 1982). פרופ' יערי היה גם עורך־עמית של כתב־העת "אקונומטריקה" (1968–1975), ראש החוג לכלכלה בירושלים (1972–1974), עמית נבחר בחברה האקונומטרית (1970) וחבר בוועדה המנהלת שלה (1976–1982) ובוועדה המרכזית של האוניברסיטה העברית (1981–1982). מאז שנת 1985, פרופ' יערי הוא מנהל המכון ללימודים מתקדמים באוניברסיטה בירושלים ויו"ר הוועדה האקדמית שלו (מכון כללי לפרופסורים נבחרים במקצועות שונים מהמוסדות להשכלה גבוהה). לפרופסור יערי כ־30 פירסומים, בעיקר בתיאוריה של צרכנות בתנאי אי־ודאות, הקצאת משאבים על־פני זמן, ביטוח וצדק כלכלי, לרבות הספר "אלגברה ליניארית בשביל מדעי החברה".

יערי נשוי ואב לשלושה.

נימוקי ועדת השופטים

מנחם יערי, יליד ירושלים, פרופסור מן המניין לכלכלה ובעל הקתדרה ע"ש שונברון בכלכלה מתמטית באוניברסיטה העברית, קנה לעצמו שם בין־לאומי בתחום התיאוריה הכלכלית והכלכלה המתמטית. בשורה של עבודות, שהתפרסמו החל מאמצע שנות השישים, ביסס לעצמו מעמד של חלוץ במספר תחומי מפתח של הכלכלה העיונית:

1. תיאוריה של אי־ודאות ובעיקר, ביסוסה של התנהגות החיסכון והתצרוכת של הפרט, בתנאים של אורך חיים לא־ודאי. עבודתו בתחום זה שימשה יסוד לספרות ענפה בתיאוריה ובמחקר האמפירי של ביטוח חיים והקצאת רכושו של הפרט.

2. ביסוסה של תיאוריית ההון ופיתוח מודל "הדורות החופפים" (בעקבות סמואלסון ולרנר) להקצאת משאבים על־פני זמן. בעבודתו בדק יערי שאלות יסוד כגון יעילות המודל התחרותי של צמיחה והשקעה בתנאי אופק סופי ואינסופי ותפקידם של נכסים כספיים בתיווך הפיננסי בין חיסכון להשקעה.

3. ביסוס תיאוריה עקבית של צריכה כאשר מערכת הטעמים של הפרט משתנה באורח אנדוגני.

4. יערי התעניין מאז ומתמיד גם בבעיות פילוסופיות הנוגעות למקצוע (כגון המתודולוגיה המדעית של הכלכלה) ובהקשר זה עסק ביסודות התיאוריה של צדק כלכלי. זה נושא חשוב בתחום התפיפה של התיאוריה הכלכלית והפילוסופיה, שהתעניינות בו גברה בעקבות עבודותיו של הפילוסוף RAWLS.

בשנים האחרונות חזר יערי לעסוק על יסודות התיאוריה של אי־ודאות ואף פיתח גישה חדשנית לנושא זה. גישתו זו כבר זכתה להכרה רבה במקצוע.

תרומתו של יערי לתיאוריה הכלכלית היא בחריש עמוק ביותר בסוגיות מפתח קשות לפתרון, הן מן הצד המושגי והן מבחינה מתודולוגית. הוא אינו הולך בתלם אלא מגדיר לעצמו שטחי מחקר חדשים ומפתחם באורח יסודי.

פרופ' יערי היא מורה ומחנך שהעמיד תלמידים ותרם תרומה ייחודית לפיתוחם וביסוסם של לימודי התיאוריה הכלכלית באוניברסיטאות בישראל.

לאור הישגים אלה, ראוי פרופ' יערי גם להענקת פרס ישראל בכלכלה לשנת התשמ"ז.

פרופ' דן פטינקין, יו"ר
פרופ' איתן ברגלס
פרופ' שלמה אקשטיין

הנדסה וטכנולוגיה

עובדיה הררי

עובדיה הררי נולד בשנת 1943 בקהיר שבמצרים, ובה רכש את השכלתו היסודית. בשנת 1957 עלתה המשפחה לארץ, ועובדיה למד בבית־הספר מונטיפיורי בתל־אביב, במגמה הריאלית, עד לגמר בשנת 1960. הוא התקבל לעתודה האקדמאית של צה"ל ולמד בטכניון בחיפה הנדסה אווירונאוטית וסיים שם בהצטיינות תואר ראשון ושני. בשנים 1966–1970 שירת הררי בחיל־האוויר כמהנדס אווירונאוטי. מאז סיום שירותו, הוא עובד בחטיבת ההנדסה של התעשייה האווירית, תחילה בתיכון מוקדם, ושם עסק בפרויקטים רבים של פיתוח, לרבות ה"לביא". הוא קודם לתפקיד מנהל תיכון מוקדם ובשנת 1975 קיבל את פרס ביטחון ישראל.

בשנת 1978 מונה הררי לראש פרויקט ה"לביא". ב־31 בדצמבר 1986 בוצעה טיסת הבכורה של המטוס. בפרויקט ה"לביא" עובדים בחטיבת ההנדסה כ־1,800 עובדים (מעל למחציתם מהנדסים), ב־80 מחלקות, שכל אחת מהן מתמחה בדיסציפלינה מיוחדת, על הנהלת הפרויקט מושלים, בין השאר, הפיתוח, המיגוש וההאינטגרציה של הפרויקט בלוח־זמנים מוקצב ובמסגרת תקציב מאושר.

נימוקי ועדת השופטים

מר עובדיה הררי הגיע להישגים יוצאים מן הכלל הראויים לשבח כמהלך:

● כמהנדס מתכנן בעל כישרונות רב־גוניים (אווירודינמיקה, מבנה ומערכות), מצטיין בכוח לראות את המטוס ראייה כוללת, ביכולת אנאליטית, בשילוב ויקע מדעי וכושר הנדסי אינטגרטיבי. תושייה מקצועית יוצאת מן הכלל ומסירות יוצאת דופן לעבודה עושים אותו למהנדס ולמנהל יחיד סגולה.

● ביצוע מרשים של שורה ארוכה של תפקידים בתעשייה האווירית. ראש מחלקה מקצועית וראש פרויקט. כל אלה, תוך הפגנת סגולות רמת ידיעות מבריקות להקיף תחומים טכנולוגיים והנדסיים רבים ומגוונים בציבוק יכולת נדירה להפעלת צוות עובדים והצעתם להישגים טכנולוגיים והנדסיים מעולים ביותר. סגולות הכותרת שלהם הוא מטוס ה"לביא".

● יכולת הנהגה והפעלה של מנהלים ועובדים לכיבוש אתגרים טכנולוגיים והנדסיים מדרגה ראשונה. תוך מתן דוגמה ומופת וחבר אישי לאחרים.

● הצטיינות מרשימה בתפקידו כראש פרויקט ה"לביא" בתעשייה האווירית בשנים 1980–1987: מתחדש מאי 1980, עומד מר הררי בראש משרד הפרויקט בחטיבת ההנדסה. בתפקידו זה הוא אחראי לניהול פיתוח המטוס והוא המרכז האינטגרטור של החלק ההנדסי של פיתוח המטוס. במסגרת זו מפעיל מר הררי צוות של מהנדסי פרויקט אשר תפקידם להורים את העבודה אל כ־80 מחלקות מקצועיות הבבצעות את העבודה הטכנית. במעורבותו ההנדסית הישירה, הפעיל וכיוון את הפיתוח ההנדסי, פיקח על איכותה ותאימותה של העבודה וכן על העמידה ביעדי הפרויקט. ובסך־הכל השגי מופת הראויים לפרס ישראל.

פרופ' חיים אילתה, יו"ר
פרופ' אלכסנדר סולן
פרופ' עזי וייזמן

ת.ג.ל. בע"מ

הודעה על כינוס אסיפה כללית שנתית

נמסרת בזה הודעה כי האסיפה הכללית השנתית של בעלי מניות בחברת ת.ג.ל. בע"מ תתכנס ביום 21.5.87 בשעה 16.00 במשרדי החברה, אזור התעשיה, עכו.

על סדר היום:

1. לקבל ולדון בדו"ח הדירקטוריון על פעולות החברה לשנה שהסתיימה ביום 31.12.86.
2. לקבל ולדון בדו"ח רווח והפסד ובמאזן החברה ליום 31.12.86.
3. למנות רואה־חשבון לחברה, לקבוע שכרו או להסמיך את הדירקטוריון לקבוע את שכרו.
4. למנות את חברי הדירקטוריון.
5. לדון בכל העניינים האחרים אשר יש לדון בהם באסיפה הכללית השנתית של החברה לפי תקנותיה או לפי החוק.

בפקודת
הדירקטוריון

Dinner Dance

ארוחה חגיגית עם ריקודים כל ערב שבת במקבצי שנות ה־60 עם הזמר־פסנתרן משה חוטאלי

Paradise

הזמנות: 03-496115

מדריך הארץ

שידור קבוע

רשת א'

07.30 רדיו קל — עברית קלה
08.05 חוגה
08.30 משפט האמינזוק — שידור חי
14.06 בראש צעיר — מגזין לילדים
15.30 השכלה ודעת לכל
16.05 משפט האמינזוק — שידור חי

רשת ב'

07.00 הבוקר הזה
08.00 ששים עניין
09.05 בראש צעיר — לילדים בחופשה
10.10 כל צבעי הרשת־סמסון יומי
11.30 סנו לשלום
12.10 אלף־אלף ב־ב'
13.00 כותרי היום־חדשות ושומנים
14.06 להיות לאו לא־תרבות ואמנות
14.30 בת בזוק־הזר והומר
15.05 רגעי קסם
16.05 תגבורת הארץ־שירים עבריים
16.55 קראתי ספר־קוראים ממליצים
17.10 יומן כלכלה
17.30 על מספרים ואנשים

רשת ג'

06.05 בוזרה לאור־להיטים
07.05 שיר בבוקר־בבוקר־פיזמונים
09.05 מה, כבר תשע?
10.05 שבעים מי יודע
11.05 כדור פורח
12.05 רק מוסיקה
13.05 תן לאוזן
14.05 מזמן חזר
15.05 חדש, חדיש המחודש
16.05 הצבה יומית

גלי צה"ל

06.05 אוניברסיטה משודרת
06.30 פוקוס עין־סירע ומוסיקה
07.07 שבע אפס שבע
08.05 בוקר טוב ישראל — אקטואליה
09.05 אילה בוקר
10.05 הפסקת עשר
11.05 נכון לעכשיו
13.05 אחר אחר פזמונים ישראליים
14.05 דדהדיומי
15.05 מה יש
16.05 ארבע אחר הצהרים—שירים
17.00 ערב טוב ישראל

שידורי צה"ל 2

19.05 הדיו, הדיו
20.05 מאגאבה בבסיס
22.05 על הדבש ועל העוקץ
23.05 לילה לילה

יום ראשון

טלוויזיה

לימודית

☐ 09.00 טלטקסט — חדשות קול ישראל
☐ 09.05 יהיה בסדר — חיי תובל גבירצמן ז"ל (ג)
☐ 09.45 קינה — להקת ענבל בריקוד אבל של האם הדיניה
☐ 10.00 נזכור את כולם — לקט שירים ליום הזיכרון (ב)
☐ 14.00 טלטקסט — חדשות קול ישראל
☐ 14.03 קשת וענן — חלום ישן מדינה חדשה (ב)
☐ 14.40 שמוליק של הזיה — מחזה
☐ 15.55 קשר משפחתי — משפחת ארזן עם אחי יהום אבי המשפחה נהרג במלחמת שלי"ג. אלמנתו קילי ושלושת בניו מספרים על חייהם
☐ 16.45 מחול — הקינה של דניאל ארמה
☐ 17.00 ערב חדש
17.30 רמי — אלבום זיכרון (סרט תעודה לנוער)
☐ 18.00 מי יצלצל קדם — דראמה דוקומנטארית על מערכת היחסים שמתפתחים בין אם בוכר וילד יתום מלחמה (יהה"ס)
18.30 לזכור בא מין תקווה — תכנית מיוחדת ליום הזיכרון בהשתתפות המשורר יהודה עמיחי

כללית

☐ 19.00 (ע) חדשות
☐ 19.30 מהדורת חדשות
☐ 19.45 טקס הדלקת המשואות לסיום יום הזיכרון ופתיחת חגיגות יום העצמאות, שידור ישיר מהר הרצל בירושלים
☐ 20.45 פתיחת שידורי החג מאולפן העצמאות
☐ 20.50 ברכת נשיא המדינה לרגל יום העצמאות
☐ 21.00 מבט לחדשות
☐ 21.30 אולפן עצמאות — ראיון עם ראש הממשלה
☐ 22.00 תכנית בידור מרכזית ללילל יום העצמאות — זמרים, להקות ותזמורות
☐ 23.00 הבריחה הגדולה — סרט קולנוע
☐ 02.00 סיום השידורים

ירדן ערוץ 6

☐ 17.30 סרט קולנוע צרפתי
☐ 19.00 חדשות בצרפתית
☐ 19.15 כחוד של גורל
☐ 19.30 חדשות בעברית 19.45 לקט שירים
☐ 20.00 חדשות בערבית
☐ 20.30 גיל ההתבגרות (סדרה)
☐ 21.10 סדרה תיעודית
☐ 22.00 חדשות באנגלית
☐ 22.20 שור מורין (מתח ופעולה)

לבנון ערוץ 12

☐ 13.30 חיים אחרים (סדרה)
☐ 14.00 מועדון 700
☐ 14.30 מעשיות משמחות (ערבית)
☐ 15.00 סרט (ערבית)
☐ 16.30 אי המטמון (מצויר) 17.00 הבית המעופף (מצויר)
☐ 17.30 התבוננות עם האלי־בואנג
☐ 18.00 פאנקי (סדרה)
☐ 18.30 כפיות של כסף (קומי)
☐ 19.00 60 דקות
☐ 20.00 תכנית מיוחדת
☐ 21.00 סרט: "ארוכה הדרך הביתה" עם סימוני האמון
☐ 22.30 מעשיות משמחות (ערבית)

יום שני

טלוויזיה

לימודית

☐ 08.00 טלטקסט — חדשות קול ישראל
☐ 08.03 שעת כושר
☐ 08.15 ארצות [illegible]
☐ 08.40 בלי סודות
☐ 09.00 אנגלית ה'
☐ 09.20 השכן פשוט ר' — הילוך ארוך (ב)
☐ 10.10 אנגלית ד'
☐ 10.30 רגע עם הדולי
☐ 11.00 ערבית מדוברת (ד'—ה')
☐ 11.15 אנגלית ר'
☐ 11.30 ארץ מולדת — המלחמה לעצמאות (ב)
☐ 12.00 אנגלית ה'
☐ 12.25 תלמוד
☐ 13.00 מדעי הטבע (ו'—י"ב) — כלבי הים
☐ 13.30 צרפתית — העשרה
☐ 14.00 טלטקסט — חדשות קול ישראל
☐ 14.05 שעת כושר
☐ 14.15 קסם קסם — ים וחול
☐ 14.35 רכבת הפתעות
☐ 15.00 קשר משפחתי
☐ 15.40 [illegible]
☐ 16.00 אורח מדינת ישראל דוד בן גוריון
☐ 16.30 משפט בין איבאן־דמיאניוק
☐ 17.00 ערב חדש

כללית

☐ 09.00 יפה וקרנה — קונצרט חוגות תפקיד שירה
☐ 09.30 נגב לחדשות — מבזק חדשות
☐ 10.00 אולפן עצמאות ומבזק חדשות
☐ 10.10 דאצו — מפגש של ילדים
☐ 10.40 אולפן עצמאות
☐ 11.00 פיגומים — מחזמר לנוער, חדש וישן בתל־אביב
☐ 11.45 אולפן עצמאות
☐ 12.00 חידון התנ"ך העולמי ה־24 לנוער יהודי בארץ ובעולם, שידור ישיר במעמד ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות
☐ 14.00 אולפן עצמאות
☐ 14.02 מהדורת חדשות
☐ 14.15 אולפן עצמאות
☐ 14.30 צלילה חוזרת — סרט קולנוע ישראלי
☐ 16.00 אולפן עצמאות
☐ 16.01 אורח מדינת ישראל, דוד בן גוריון — סיפורים קטנים וגדולים
☐ 17.00 אולפן עצמאות
☐ 17.02 (ע) המסעדה הגדולה
☐ 17.50 אולפן עצמאות
☐ 18.00 טקס חלוקת פרס־ישראל, בשידור ישיר מתיאטרון ירושלים
☐ 19.00 אולפן עצמאות
☐ 19.01 (ע) חג שמח — תכנית בידור
☐ 19.30 (ע) חדשות
☐ 20.00 אולפן עצמאות
☐ 20.02 טקס פתיחת כינוס הפועל, שידור ישיר
☐ 21.30 מבט לחדשות
☐ 22.00 אולפן עצמאות
☐ 22.20 מופע אמ"י — ארגון אמני ישראל
☐ 23.50 אולפן עצמאות
☐ 00.00 מבזק חדשות וסיום שידורי יום העצמאות

ירדן ערוץ 6

☐ 18.00 הרופא פליטאן (סדרה צרפתית)
☐ 19.00 חדשות בצרפתית
☐ 19.15 מאגאזין ספורט
☐ 19.30 חדשות בעברית
☐ 19.45 עולם המחר
☐ 20.00 חדשות בערבית
☐ 20.30 מעגלים נסגרים (קומי)
☐ 21.10 עבודה צדדית (בלשי)
☐ 22.00 חדשות באנגלית
☐ 22.20 עלי כנף (סדרה)

לבנון ערוץ 12

☐ 13.30 חיים אחרים (סדרה)
☐ 14.00 מועדון 700
☐ 14.30 התעמלות
☐ 15.00 סרט: "שנגהאי אקספרס" עם מרלן דיטריך
☐ 17.00 סופרבוק (מצויר)
☐ 17.30 התבוננות עם גלבי קואש
☐ 18.00 ימים מאושרים (קומי)
☐ 18.30 לברן ושירלי (קומי)
☐ 19.00 חדשות
☐ 20.00 מאגנום (בלשי)
☐ 21.00 סרט: "לחזור הביתה" עם קרלין דיוהרסט
☐ 23.00 מועדון 700

יום ראשון

רדיו

קול המוסיקה

☐ 06.02 צלילי בוקר
☐ 07.00 דבר ישעיהו־אש "יד לבנים" למשפחות השכולות
☐ 07.12 קונצרט
☐ 09.00 קונצרט בוקר
☐ 11.00 צפירת דומייה
☐ 11.02 קונצרט בוקר
☐ 11.57 מגישים שיר
☐ 12.00 אבנים באולפן
☐ 13.05 קונצרט
☐ 15.00 קונצרט
☐ 18.00 [illegible]
☐ 19.00 פרקי מוסיקה אהובה
☐ 21.05 נגינות בינים
☐ 21.15 התזמורת הסימפונית י־ם
☐ 23.00 המיקרופון פתוח

רשת א'

☐ 07.30 רדיו קל — עברית קלה
☐ 08.05 חוגה
☐ 10.05 השידור היומי לבתי־ה"ס
☐ 10.30 פרקי תפילה
☐ 11.00 צפירת דומייה
☐ 11.02 העברת טקס יום הזיכרון מהר־הרצל
☐ 11.30 סיפורדיו
☐ 12.05 ידיד נפש
☐ 14.06 בראש צעיר
☐ 15.05 מטולה — עם בין זיכרון לשמחה
☐ 16.05 רדיו־עשרה
☐ 17.10 הראל — 1948—1967, שתי מלחמות
☐ 19.05 שירים עבריים
☐ 19.20 פרקי היום בתנ"ך
☐ 19.30 שידורים לעולים
☐ 22.05 למנצח שיר מזמור — שירים מזרחיים לחג
☐ 00.10 מאראתון

רשת ב'

☐ 06.08 שירים נוגים
☐ 07.00 דבר יו"ר "יד לבנים" למשפחות השכולות
☐ 07.05 הבוקר הזה
☐ 08.05 היה היו אי פעם בחורים — שירים על נופלים בקרב
☐ 09.05 אחותי הלוחמת
☐ 10.05 נפל בעת מילוי תפקידו — עם משפחות שכולות
☐ 11.00 צפירת דומייה
☐ 11.02 העברת טקס יום הזיכרון מהר־הרצל
☐ 11.30 הקרב האחרון — שירים עבריים
☐ 12.05 שכול 1987
☐ 13.05 כותרי היום — חדשות ושירים נוגים
☐ 14.06 שירים משלנו
☐ 16.05 נזכור את כולם — שירים ומקראות
☐ 17.05 שכול האשה
☐ 18.06 המפקד — דמות המפקד בעיני היסטוריון, פסיכולוג וסוציולוג
☐ 19.05 מי שלום — שירים עבריים
☐ 19.45 טקס הדלקת המשואות לסיום יום הזיכרון מהר־הרצל, שידור ישיר מהר־הרצל
☐ 20.45 דבר נשיא המדינה ליום העצמאות
☐ 21.15 סימן שמתה צעיר — משירי שלישיית גשר הירקון
☐ 22.05 זמר לחג — כיוונים בזמן העברי
☐ 23.05 המנצח זיקו
☐ 00.10 עוד לא רקדתי די
☐ 02.05 כי טוב הזמר

רשת ג'

☐ 06.11 שירים משלנו
☐ 11.00 צפירת דומייה
☐ 11.07 שירים משלנו
☐ 21.05 שיגעון של מסיבה
☐ 00.10 עוד לא רקדתי די
☐ 02.05 כי טוב הזמר

גלי־צה"ל

☐ 06.05 צלילי בוקר
☐ 06.30 פוקוס עין
☐ 07.07 שבע אפס שבע
☐ 08.00 בוקר טוב ישראל
☐ 09.05 פשוט אין תשובה
☐ 10.05 בעת מילוי תפקיד
☐ 11.05 עצרת זיכרון בהשתתפות ראש הממשלה מבית הקברות הצבאי בהר הרצל
☐ 11.30 אזי — עם אדים האוזית של נופלים
☐ 14.05 מלים המדברות על מוות
☐ 15.05 [illegible]
☐ 16.05 זר מרגליות
☐ 16.50 וליה יאירי מקדישה שיר לבעלה, אל"מ עוזי יאירי ז"ל
☐ 17.00 ערב טוב ישראל
☐ 18.05 יושב על הגדר
☐ 19.05 שירים עבריים
☐ 19.30 נעמי שמר מקדישה שיר לגיורא שוהם ולחבריו שנפלו
☐ 19.45 טקס סיום יום הזיכרון ופתיחת יום העצמאות
☐ 20.50 דבר נשיא המדינה ליום העצמאות ל"ט
☐ 21.00 מבט לחדשות
☐ 22.55 פטיש בראש

יום שני

רדיו

קול המוסיקה

☐ 07.09 קונצרט של אמנים ישראלים
☐ 08.30 המיקרופון פתוח
☐ 11.00 קונצרט קאמרי של כשרונות צעירים
☐ 13.05 המיקרופון פתוח — לבקשתכם
☐ 17.00 קונצרט חגיגי באבשורת מדזאן ת"א
☐ 19.30 תזמורות כלי נשיפה
☐ 20.05 איגוסלור — רצף מוסיקאלי
☐ 20.30 מאלמי הקונצרטים בעולם
☐ 23.00 מחזורי יצירות

רשת א'

☐ 07.30 רדיו־קל — בעברית קלה
☐ 09.05 תפילה חגיגית לרגל חג העצמאות
☐ 10.30 פרק הלל
☐ 11.05 מאוצר הזמר של עדות ישראל
☐ 12.05 חידון התנ"ך העולמי
☐ 14.06 בראש צעיר
☐ 15.05 אמנויות צפון דרום
☐ 18.06 המשמעות הדתית של תקומת ישראל בארצו בהשתתפות אנשי־רוח ואנשי־[illegible]
☐ 19.05 שירים עבריים
☐ 19.20 פרקי היום בתנ"ך
☐ 19.30 שידורים לעולים
☐ 22.05 מעורב ים־תיכוני

רשת ב'

☐ 06.05 חג ברכה — שירים עבריים
☐ 08.05 הוי זמנים
☐ 10.05 ראיון מיוחד ליום העצמאות עם ראש הממשלה
☐ 11.05 משדר הוקרה של "קול־ישראל" ליומי בגאי
☐ 16.05 רדיודראמה
☐ 18.06 טקס חלוקת פרסי ישראל
☐ 19.05 אבנים זוכי פרס ישראל
☐ 20.05 העברת טקס פתיחת משחקי הפועל מאיצטדיון רמת־גן
☐ 21.30 שירים עבריים
☐ 23.05 ספרות מתוצרת הארץ
☐ 00.10 הוי ארצי מולדתי

רשת ג'

☐ 06.05 חג ברכה — שירים עבריים
☐ 08.05 עם שיר חדש בלב — שירים משלנו
☐ 20.05 עצמאי בשנה
☐ 23.05 מתוקים למתוקים

גלי־צה"ל

☐ 06.05 צלילי חג
☐ 08.00 מקהלה עליזה לחג
☐ 09.05 הזמר העברי במיטבו
☐ 21.00 מבט לחדשות
☐ 21.30 פזמונים ישראליים
☐ 22.05 על הדבש ועל העוקץ
☐ 00.05 צימורי לילה

صورة عن الأصل

[illegible] الأصل

מדריך הארץ

יום ראשון

תורנות רופאים

הסבת רופאים בבקרים רופאים כ"פ בערב עד לסגירת בי"ת בבקר בכתובת בר"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
רחובות 08-451333.
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'-ה' 8.00-20.00
ביום ו' 8.00-15.00
בלפונים: 03-433300
"שקד" – שירות רפואי לבית
שרות ביקורי בית של רופאים מומחים לילדים ותינוקות בשעות 19–24
טל' 03-7549111 "שקד" קוד מנוי 222
שירץ – שירות רפואי בית
ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום – 660585, 02-669531
מוקד לילה, שבת וחג – 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן בבית
תל אביב, מוקד יום – 218820, 218898
מוקד לילה – 651011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן בבית
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב:
בר כוכבא 49 טל: 03-284649 פתוחה בימים א'-ה' בין 21.00 עד 23.00. יום ו' וערבי חג מ-18.00 עד 24.00. שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00-24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה:
רח' הגפן 26, קומה ג', טל' 04-521245. שעות הקבלה כל יום 20.00-23.00
מרכז מידע לקורבנות אונס (24 שעות ביממה):
תל־אביב טל' 234819.
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-382611
קשב לבית –
שרות ביניים לרפואה, טיפול וסיעוד בבית.
מרכז רפואי הרצליה פיתוח 052-548575
7549111 איתורית 1500
שר"ן – עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה)
ירושלים 669911
חיפה 3 04-672222
תל־אביב 03-261111
ילדים ונוער 261115
חיפה 5 04-672222
נתניה 35316
באר־שבע 057-48111.
מרכז רפואי באר יעקב 03-223958
מרכז מידע לבעלי חיים "בעליבר"
א' וה' 11.00-15.00
ב' וד' 16.00-18.00
רח' באזל 13 תל־אביב

תורנות בתי חולים

תל אביב
איכילוב – (ילדים,פנימית)
איכילוב – (כירורגית)
ירושלים
הדסה ע"כ – (ילדים, עיניים, א.א.ג)
שערי צדק – (פנימית, נשים, אורטופדית)
בקור חולים – (כירורגית)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
לב העיר אחד העם 69 613862
דיזה אבי"ל 52 פכ' התקוה 378405
ירושלים
קופ"ח כבבי בן סירה 2 227273
חיפה
ובינה ובינתה 22 231905
חולון
קופ"ח עין יהב 4 884854

בת ים
עצמאות בלפור 75 865583
רמת גן
קופ"ח כללית הביזור 25 282537
פתח תקוה
אוסתא ברון הירש 21 911710
נתניה
פורת פ"ת 76 340967
הקריות
הרכן סכסת מודיעין קרית מוצקין 715136
רחובות
כללית בני משה 452381
מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי – ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות – אמצעי מניעה.
תל־אביב: ימים ב' ג' ד' – 16.00-19.00.
יום ו' שעות 8.30-11.00
רמב"ם 9, טל' 5101511/2
חיפה: ימים א', ד' – 16.00-19.00
רח' המסדה 14 טל. 81520

יום שני

תורנות רופאים

הסבת רופאים בבקרים רופאים: כ"פ בערב עד לסגירת בי"ת בבקר בכתובת בר"א טל' 101.
ירושלים 523135
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
נהריה 923335
רחובות 08-451335.
בת ים 585555
חולון 805133
לוד־רמלה 08-221022
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'-ה' 8.00-20.00
ביום ו' 8.00-15.00
טלפונים: 03-433300
שירץ – שירות רפואי בית (24 שעות ביממה) כולל רופאי שיניים
מוקד יום 660585, 669531

מוקד לילה, שבת וחג 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן בבית
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49 טל: 03-284649
פתוחה בימים א'-ה' בין 21.00 עד 23.00
יום ו' וערבי חג מ-18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 וליד המשביר) טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00-24.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ב', טל' 04-521245. שעות הקבלה כל יום 20.00-23.00.
מרכז מידע לקורבנות אונס – 24 שעות ביממה:
תל־אביב טל' 234819.
ירושלים – 245554
חיפה – טל' 04-82611
ער"ן – עזרה ראשונה נפשית: (24 שעות ביממה)
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
ילדים ונוער 261115
חיפה 04-672222/3.
נתניה 35316
באר־שבע 057-48111.

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח – (ילדים)
איכילוב – (פנימית, כירורגית)

ירושלים
הדסה ע"כ – (פנימית, כירורגית, אורטופדית, עיניים)
בקור חולים – (ילדים, א.א.ג)
משגב לדך – (נשים)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
לב העיר אחד העם 69 613862
דיזה אצ"ל 52 שכ' התקוה 378405
מרכז – לב העיר. דיזה
ירושלים
הר הזיתים הר הזיתים 287480
מרכז – המרכז הרפואי שערי צדק בית וגן 555502

חיפה
מרדכי גורדון 13 664039
חולון
אהרון הפרין 52 889153
בת ים
עצמאות בלפור 75 865583
פתח תקוה
עין גנים חוץ איש פתח גורדון 905051
רמת גן
רמת יצחק שד' ירושלים 96 777506
נתניה
פורת פ"ת 76 40967
הקריות
הרכן סכסת מודיעין קרית מוצקין 715136
רחובות
הנגב הרצל 196 473956

מרכזי מידע – אגד

02-528251-2 03-432777 04-549121

מוגש כשירות לציבור על ידי
הסנה חברה ישראלית לביטוח בע"מ

מפעלי ים המלח

במסגרת ארועי יום העצמאות תחנוך חברת מפעלי ים המלח את

מסוע האשלג סדום - צפע

בחסות שר התעשיה והמסחר
מר אריאל שרון

הטקס ייערך ביום העצמאות, בשעה 11.00 במסוף המסוע במישור רותם על כביש דימונה-סדום. (שלטי הכוונה יוצבו מהיציאות הדרומיות של ערד ודימונה, מצומת נווה זוהר ומצומת הערבה).
הכניסה לטקס – לבעלי כרטיסי הזמנה בלבד.

•

הציבור הרחב מוזמן לביקור במסוע האשלג באותו יום ובאותו מקום החל מהשעה 14.00 ועד לשעה 16.00.

חג עצמאות שמח

מפעלי ים המלח לביסוסה הכלכלי של ישראל

לבית מפעלי ים המלח
ולמנהלה הכללי אריה שחר (תא"ל מיל)
שאו מיטב הברכות לחנוכת מסוע האשלג סדום – צפע.
מי יתן וירבו מפעלים כמותכם לתפארת מדינת ישראל
וכה לחי!

אברהם ואלון דנקנר
חברת המלח לישראל בע"מ
עתלית

לבית מפעלי ים המלח
ולמנהלה מר אריה שחר

זר ברכות
לחנוכת מסוע האשלג סדום־צפע

דרור אלון, דרור אביבי
חברה ימית חיפה בע"מ
תיפהת־א־אשדוד־אילת־ירושלים

עיריית הרצליה
חוק התכנון והבניה תשכ"ה-1965

הועדה המקומית לתכנון ולבניה מרחב הרצליה
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה – 1965

נמסרת בזה הודעה בהתאם לסעיף 149 לחוק הנ"ל, כי לועדה המקומית לתכנון ולבניה מרחב הרצליה, הוגשה על ידי: שם של המגיש ויהודה כתובת רח' גולומב 47 הרצליה בקשה המתייחסת לקרקע שבמקום: שם הישוב הרצליה רחוב אוסישקין מספר גוש 6672 חלקה 25 מגרש ומהות הקלה/לגבי המותר באזור מבוקשת ההקלה/האמור, דהיינו: בקשה להעברת אחוזים (3.5%) מקומה א' לקומת קרקע. ללא תוספת אחוזים במה"כ

כל המעונין יכול לעיין בבקשה הנ"ל במשרד הועדה המקומית ברחוב סוקולוב 10 הרצליה בימים ובשעות שהמשרד האמור פתוח לקהל, וכל הרואה עצמו נפגע ע"י אישור הבקשה הנ"ל יכול להגיש התנגדות מנומקת למשרדי הועדה המקומית האמור בכתובת הנ"ל תוך שבועיים מיום פרסום מודעה זו.

אלי לנדאו
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה
מרחב הרצליה

בצלאל – אקדמיה לאמנות ולעיצוב ירושלים
מזמינה
את בוגריה, תלמידיה, מוריה וידידיה
לפתיחת תערוכת

"בצלאל החדש 1955 – 1935"

הפתיחה ביום העצמאות 4.5.1987 בשעה 11.00 בבית האמנים, רחוב שמואל הנגיד 12, ירושלים.
התערוכה תהיה פתוחה עד יום שלישי 9.6.1987
שעות הפתיחה:

ימי א'-ה'	10.00 – 13.00;	16.00 – 19.00
יום ו'	10.00 – 13.00	
שבת	11.00 – 14.00	

ORTRA אורטרא בע"מ
כינוסים, אירועים מיוחדים
מאי־יוני 1987

מלון הילטון תל־אביב
7-6 במאי
הכינוס הישראלי השני להנדסת מערכות ממוחשבות ולהנדסת תוכנה

מלון דן־אכדיה, הרצליה
25 במאי
כינוס שנתי של מהנדסי תעשיה וניהול על "איכות כוללת"

מלון דן־אכדיה, הרצליה
26 במאי
סמינר

מלון דן־אכדיה, הרצליה
20 במאי יום עיון
הנדסת אנוש במערכות אדם־מכונה חדישות.

מלון דן פנורמה, תל־אביב
21 במאי יום עיון
תקשורת נתונים ברצפת הייצור

מלון פלאזה, טבריה
23-21 במאי
הכנס השנתי של האגודה הישראלית לניהול מחבת

מלון דן אכדיה, הרצליה
23 ביוני יום עיון
תקשורת־תאית (CELLULAR COMMUNICATION)

הטכניון, חיפה
24-23 ביוני
הכינוס הישראלי ה־21 להנדסת מכונות

מלון דן־אכדיה, הרצליה
25 ביוני יום עיון
פיתוח אב־טיפוס לתוכנה (SOFTWARE PROTOTYPING)

לקבלת פרטים נא לפנות אל:
חב' אורטרא בע"מ
מרכז הטקסטיל, רח' קויפמן 2 ת"א
ת.ד. 50432 תל־אביב 61500
טל: 03-664825
טלפון להרשמה: 03-660951.

זקוק דחוף למודעה?
מודעפון
לשירותך 24 שעות ביממה
03-38 38 38
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

בבית המשפט המחוזי
בתל־אביב־יפו

ת.ע. 7627/86

בעניין: עזבון המנוחה צפורה (בוים) שחר ז"ל
הודעה על פי סעיף 99 לחוק הירושה – תשכ"ה-1965
א. נתנת בזה הודעה כי המנוחה צפורה (בוים) שחר ז"ל הלכה לבית עולמה ביום ג' כסלו תשמ"ז 5.12.1986 והח"מ נתמנה כמנהל עזבונה.
ב. כל מי שיש לו תביעות נגד המנוחה ועזבונה מתבקש להודיע על כך בכתב לחתום מטה לפי כתובתו – תוך שלושה חודשים מיום פרסום הודעה זו.
ג. תביעה נושה שלא תוגש במועד האמור – לא תלקח בחשבון.
משה שלים, עו"ד
מרח' בלוך 41 ת"א 64681
מנהל העזבון

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב־יפו
ת.ע. 7627/86

בעניין: עזבון המנוחה צפורה (בוים) שחר ז"ל
הזמנה לקבלת הצעות למכירת נכסים
א. מתבקשות בזה הצעות לרכישת החלקות המפורטות להלן המצאות בנתניה:
(1) חלקה 78 בגוש 8253 בשלמות.
(2) חלקה 67 בגוש 8260 (חלקים) החלקה.
ב. אין הח"מ מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא והוא רשאי לנהל משא ומתן עם המציעים וגם עם אחרים.
ג. המכר כפוף לאישור בית המשפט.
ד. את ההצעות יש להגיש עד ליום 30.5.87.
ה. פרטים נוספים אצל מנהל העזבון, בחתום מטה, על פי בתובתו.

משה שלים, עו"ד
מרח' בלוך 41 ת"א 64681
מנהל עזבון בייס־שחר

קבלת מודעות ל"לוח העיר"
מ־8.00־20.00

"פרסום פון"
אשראי מיוחד!!!
03-738707 03-735588
לבעלי כרטיסי אשראי

1948	–	6087 חללים
1956	–	232 חללים
1967	–	785 חללים
1973	–	2676 חללים
1987	–	17500

תלמידי ישיבות
משוחררים
מחובת השירות
הצבאי.

אברהם פריד–פרייצי
ירושלים

ספרים חדשים בהוצאת שוקן

שירי ירושלים
מאת **יהודה עמיחי**
מהדורה מיוחדת, דו־לשונית עברית אנגלית, מקור ותרגום זה מול זה, בפורמט אלבומי מלווה צילומים, מאת עליזה אורבך, במלאת עשרים שנה לאיחוד העיר.

מלחמת סוף העולם
מאת **מריו ורגס יוסה**
הסופר הפרואני הנודע, מענקי הספרות הדרום־אמריקאית, מעפיל בספר זה לאחד משיאי יצירתו. בהעלותו דרמה היסטורית המתחוללת בברזיל של שלהי המאה ה־19. זהו רומן מרתק, רחב יריעה, המפיח רוח חיים במשיחיות המהפכנית השלטת באמריקה הלטינית עד היום הזה.

בימים הקרובים יראה אור

קנאת דוד
הקרקע הבוער
מאת **שבתי טבת**
כרך שלישי של הביוגרפיה המקיפה ביותר של דוד בן גוריון, הדן בשנים 1933-1943.

ספרי ילדים

ענק האדמה
מאת **חיה שנהב**
מחברת מיץ פטל בספר חדש, על הילד שראה "מישהו מחייך בשדות". לגיל הגן.
איורים: יוני בר־שלום

הביצה היפה ביותר בעולם
כתב וצייר: **הלמה הייגה**, תרגם: **יהודה עמיחי**
אגדה מופלאה, מוסר השכל בצידה, מסופרת לילדים במלים ובצבע. לגיל הרך.

הוצאת שוקן/ירושלים ותל־אביב

תשואה מימון וסחר
לניהול קרנות נאמנות בע"מ
חברת בת של בנק למימון ולסחר בע"מ

הודעה על
הצעה מיוחדת של
יחידות במחיר מופחת

בהתאם לתשקיף קרן נאמנות הדס אשר בניהולנו, מציע מנהל הקרן האמורה את היחידות בקרן הנ"ל במחירן היסודי ללא תוספת שער הוספה כלשהו וזאת החל מ־5 במאי 1987 ועד 31 במאי 1987

הצעה מיוחדת זו נעשית על פי התשקיף הקרן הנ"ל. עותקים מהתשקיף זה ניתן לקבל במשרדי בנק למימון ולסחר בע"מ ואצל כל חברי הבורסה לניירות ערך בתל־אביב.

מנהל הקרן:	**תשואה מימון וסחר לניהול קרנות נאמנות בע"מ** (חברת בת של בנק למימון ולסחר בע"מ)
הנאמנים:	**בנק המזרחי המאוחד בע"מ** **בנק הפועלים בע"מ**

אוניברסיטת תל־אביב

הפאקולטה לניהול – בית"ס למוסמכים במנהל עסקים ע"ש ליאון רקנאטי קרן הרצאות ע"ש נחום ברנשטיין	בשתוף המרכז הישראלי לניהול

ערב עיון לזכרו של נחום ברנשטיין ז"ל

יו"ר – **פרופ' יאיר אורגלר**, סגן הרקטור, אוניברסיטת תל־אביב
דברי פתיחה – **מר אורי ברנשטיין**, מנכ"ל אמפקו
מר אלכס גורן, מנכ"ל המרכז הישראלי לניהול
הרצאה של **פרופ' פאול קליינדורפר PAUL R. KLEINDORFER**
ביה"ס למינהל עסקים ע"ש Wharton, אוניברסיטת פנסילבניה – ארה"ב על הנושא:

PRODUCTIVITY, QUALITY AND INCENTIVES–PERSPECTIVES FROM RECENT RESEARCH AND PRACTICE IN THE UNITED STATES

ערב העיון יתקיים ביום שלישי, ו' אייר תשמ"ז, 5.5.1987
בשעה 18.30 באולם ליאון, בבנין רקנאטי, אוניברסיטת תל־אביב
– הציבור מוזמן –

משרד הבטחון - ההוצאה לאור
ספרים חדשים

ירושלים של מטה
מאת צ'ארלס וורן
קצין הנדסה בריטי צעיר, צ'ארלס וורן, יוצא בראש משלחת קטנה, בשנת 1867 כדי לבצע חפירות נסיוניות ומיפוי של ירושלים של מטה – מעברים, מחילות, מעברי מים עתיקים – הקבורים מתחת לעיר הקודש.
הספר יצא במסגרת "ספריית מסעות ארץ ישראל" בעריכת רחבעם זאבי.

חליפת לחץ
מאת מירב הלפרין ואהרון לפידות
קרוב ל־40 סיפורים מרתקים, שאירעו לטייסי חיל־האוויר בעת טיסותיהם המבצעיות. סיפורים שרובם לא נחשפו עד היום

מאה סיפורי עליה
מאת אלי וולצקי
ספורי עלייתם ארצה של מאה אנשים ומשפחות. חלקם מפורסמים יותר וחלקם מפורסמים פחות. בין המספרים: שר החינוך יצחק נבון, הסופר יוסל בירשטיין, האחים רובננקו: ה"כ זאק אמיר ועוד.

מעוז אחרון
מאת מיכה לבנה
ספר חדש בנושא מצדה. מבנהו המיוחד של הספר מאפשר למטייל וללומד לשאוב את האינפורמציה בכמות וברמה שבה הוא מעוניין. הספר מלווה מפות מאוירות ועניים וצילומים מרהיבים.

ספרי ההוצאה לאור נמכרים במרכז המכירות, רח' דוד אלעזר 27, הקריה תל־אביב, ובכל חנויות הספרים המובחרות.

מר הנס זכס
מתבקש להתקשר באופן דחוף
עם ד"ר פרגר
טל: 03-236255
או מר לופטקה טל:
03-236387

שר העבודה והרווחה

הודעה בדבר כוונה לתקן צו הרחבה לפי חוק הסכמים קבוצים התשי"ז – 1957

בתוקף סמכותי לפי סעיף 26 לחוק הסכמים קבוציים, התשי"ז 1957[1] אני מודיע על כוונתי לתקן את צו ההרחבה בענף המתכת, החשמל והאלקטרוניקה[2] על כל תיקוניו. באופן שההוראות המורחבות יחולו גם על המעבידים והעובדים בענף המוסכים.

כ"ז בניסן התשמ"ז
26 באפריל 1987

משה קצב
שר העבודה והרווחה

(1) ס"ח התשי"ז עמ' 63
(2) י"פ התשל"ד עמ' 538

שערי המניות 30.4.87

בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אגוד ש	26189		28	−811	−3	−37
הספנות 0.1	2430		2700			+1177
הספנות א 0.5	1560		3110			−2730
הספנות אפ 2	2020		2522			−1696
כללי לא בהסדר	10550		446	+1400	+6.8	+425
בנק צ'ארטר 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צ'ארטר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
ט.ב. 0.5	9050		7637			+1380
בנק בינלאומי 05	7935		829	−141	−1.8	−601

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אידיבי רג 100.0	91110		1422			
אידיבי ב 100.0	90730		4			−433
אידיבי בב א	553280					+6
אמר 0.1	67970			−500	−0.1	−1
דיסקונט ב	115510		383	−1000	−1.5	−485
דיסקונט א	116700		5	−1000	−0.9	−5
דיסקונט שה ב	13735		264	+240	+0.2	+144
המזרחי ש	38000		4	+185	+1.4	+96
המזרחי ב	37800		1983	+500	+1.3	+3262
המזרחי שה א	16900		18	+371	+1	+151
הפועלים בבב	94500		45	−65	−0.4	−27
הפועלים ש	62140		1.1			
הפועלים ב	62040		1632			+363
כללי א 1.0	158750		115			−76
כללי שה 7	7700		54	−50		−54
בלל 0.1	39500		1	−70	−0.9	−102
בלל שה 11	14870		5120			−693
ביטוח המזר 1.0	52451		500			−215
ביטוח המזר 5.0	26650			+150	+0.6	+60

בנקים למשכנתאות

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אדנים 0.1	51400		20			
לאומימשכ ש	10200		286	−195	−1.9	−470
לאומימשכ ב	10160		23	−766	−7	−37
כרמל ש	5700					
כרמל שה 1	3829			−21	−0.6	−530
בנק כ' 5.0	14801		344.6	+1		+81
מת בשכ ש	4020		4192	+40	+1	+3445
משכן ב ש	3860		3352	+60	+1.6	+1614
עצמאות 0.1	20500		86	−300	−1.4	−90
טפחות בבב ש	26000	בה	63	+887	+3.5	+85
טפחות רג ש	24401		201			+16
טפחות שה 1	11000		70			−32
טפחות שה 2	5010		170	−30	−0.6	−530
יעסור 1.0	2100		90	+45	+2.2	+76
יעסור 5.0	1200		260	−10	−0.8	−143
בינ"ב 1.0	8840		218	−160	−1.8	−1105

מוסדות מימון

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
שלמון אט	834		10432			−18537
החקלאות מבכ א	142429	לב				
החקלאות מבכ ג	198850	לב				
לאומי תעש' א ש	15850		74	−100	−0.6	−78
פתוח תעש' בבב	203714	לב				
פת תעש' בב ג	327000	לב				
פת תעש' בב גג	198000	לב				
פת תעש' בב גג1	196800	לב				
פת תעש' בב ד	240000	לב				
פת תעש' בב דד	68529	לב				
פרוק פלקלים 5.0	1600		7621			−1826
תירות בב	202050	לב				
כלל ליסינג 0.1 א	27100	תב	44	+1900	+7.5	+53
כלל ליסינג 0.5 ב	21015		253			−225
כלל ליסינג אמה	19450		77	−500	−2.5	−121

ביטוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
איתן	273		8591			−9294
אררט 0.1	1600		180			
אררט א 0.5	930		1250	−40	−4.1	−1940
בטוח מסגה 0.1	806	בה	482	+8	+1	+28
בטוח מסגה 0.5	370		14953	−1	−0.3	−44697
הדר 1.0	450		9626	−10	−2.2	−5461
הדר 5.0	328		16664	−11	−3.2	−18164
הדר אפ סר 2	296		20625	−6	−2	−31246
הפניקס 0.1	808		4738	−82	−3.8	−7919
הפניקס 0.5	738	תב	2990	−70	−8.8	−4039
הכשר־ישראל 1.0	7500		90			−117
הכשר־ישראל 5.0	4896	בה	1779	[illegible]	−10	−2278
כנורה 1.0	3387	תב	521	+300	+9.7	+556
כנורה 5.0	1960		699			−705
מור 1.0 ג			—	הפסקת	מסחר	—
סקוריטס 0.1	1440		1140			−609
צור ש	438	תב	24523	−40	−8.5	−60818
ציון החזקות 1.0	11699					−3000
ציון החזקות 5.0	3700	בה	99	−55	−1.5	−145
הסנה ש	444		24818	−18	−3.9	−28932

מסחר

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אלקטר גאמא 1 ש	8800		209	−300	−3.3	−261
אלקטר גאמא 5 ש	6400		1036	−100	−1.5	−697
כאור עזרא 1.0	1100		6225	+5	+0.5	+4501
כאור עזרא אפ	698		1170			−784
כלל סחר	528		60445			−40455
אפ 4	450		73320			−44296
אמה 2	191		15590	+9	+5	+45338
קריסטל 1.0	950		5402			
רפק 0.1	33000		.9			
רפק 0.5	15260	תב	97	−1690	−10	−64
שופרסל א 2.0	16324		282	−592	−3.5	−219
שופרסל ב 10.0	13956		215	−734	−5	−155
הראל 1.0	2360			+21	+0.9	+155
הראל 5.0	2242	בה	400	+22	+1	+100
מפות הסקה 0.1	29700		125	−1000	−3.3	−138
מפות הסקה 0.5	13850		678			−828
קידר 0.1	1650		4111	−69	−4	−5137
קידר 1.0	395		21326			−23383
מוס' עיזנה 0.1	3350		391			
מוס' עיזנה 0.5	1595		3890	−55	−3.3	−5658
קנסדרסים 0.1	5260		297			−863
קנסדרסים 0.5	3101		764	−1		−1136

מלונות ושירותי תיירות

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
קופל 1.0	5800		1140			

שירותים

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
דלק ג ש	6772		511	−283	−4	+194
גלי זהר 1.0	6700		70.4	+185	+2.8	+69.5
גלי זהר 5.0	5000		45.8	+50	+1	+54.8
מלונות דן 1.0	2445	תב	1011	−190	−7.2	−2611
מלונות דן 5.0	1755	בה	1200	−195	−10	−5139
חוף האלמוג 1.0	7810		682			−864
כנס מר 1 ש	2640			+40	+1.5	+87.5
מלונות הירדן	2990	בה	664	−30	−1	−796

מחשבים ושירותי מחשבים

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
איכות מחשבים	1725		919	−10	−0.6	−1457
דטה סיסטם 1.0	14250		246			−226
תי.ג.ג. 1.0	22580		567	−20	−0.1	−329
יעקב 1.0	8900		112	−100	−1.1	−46
כלל מחשבים 1.0	15650	בה	58	+350	+2.3	+162
מ.ל.ג. 1.0	18900		115	−500	−2.6	−160
מ.ל.ג. 5.0	7450		431	−50	−0.7	−348
משוב מחשבים 1.0	690		2271	−19	−2.7	−1968
משוב אפ	549		500	+29	+5.6	+1439
ניקוב מחשבים 1	2625		811			+637
ניקוב מחש' 5	1387		12456			−11988
ניקוב אפ סר 2	6764		806			−846
חיס מחשבים 1.0	1084		4806			−2446

נדל"ן, בינוי ופיתוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אבגום גינדי וש			—	הפסקת	מסחר	—
אבגום גינדי שם			—	הפסקת	מסחר	—
אורן 1.0	722		1135			−639
אורן 5.0	335		1934			−732
אזורים 1.0	1493		13574			−11130
אזורים אפ	1162		14924			−7205
אזורים אמה	186		15400	+2	+1.1	+27994
אילן 1.0	517		14045			−22169
אל־רוב 1.0	2200		1409			+310
אמנונים 1.0	4950		556			−432
אפריקה 0.1	57600		793	−1100	−1.9	−1136
אפריקה 1.0	51500		819	−900	−1.7	−1362
אפריקה אפ	38100		31	−900	−2.3	−61
אשים	2720		55			+55
אלוני 0.1	5790		1795			−2703
אלוני 0.5	3655		1319	+100	+2.8	+1297
בי־יקר בת 1.0	8740		277			−301
בטוניר 1.0	5900		292	+1		+11
בטוניר 5.0	3039		800	−1		−960
דקמר 1.0	7300		101			−98
דקמר 5.0	1224		1655			+246
דוכס 5.0	993	בה	1118	+10	+1	+942
[illegible] 0.1	498	בה	4672	−26	−5.1	−5082
דרש 0.5	441		11300			−2355
המגלל 1.0	1880		165			−244
המגלל 5.0	1250		1023			−723
תלב. 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
תלב. 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
חברה לירושלים	390		71431	+8	+2.1	+78087
ירושלים אפ	246		17260	+11	+4.7	+32370
גבים 0.1	6255		1849			−466
גבים 0.5	5330		2657			−378
ישראלום 1.0	1871		8782			−6599
ישרס 10.0	23715		237	−450	−1.9	−460
כנן פיתוח 1.0	10900		215			+67
לומיר 1.0	6112	בה	261	−280	−4.4	−642
לומיר 5.0	2930		850			−1682
מ.ת.ב. 1.0	620		10507			−9097
מ.ת.ב. אפ 2	440		6092	+25	+6	+13715
מ.ת.ב. אמה	138		22321			−22021
מגורי בניה 1.0	1013		6044			−4720
מישבאל 5.0	549		22425	−25	−4.4	−28149
מורע 5.0	2680		915	+10	+0.4	+75
מרלז 1.0	1045		3236	+21	+2.1	+1563
לרנטסון 1.0	590		1504	−10	−1.7	−1475
לרנטסון 5.0	271		39890	+1	+0.4	+14017
ליפשיץ 1.0	2880		6604			−3167
ליפשיץ 5.0	2110		8460			−6647
נאות אביב 0.5	15250		256			−249
נכסי אזורים	350		48108	−8	−2.2	−47950
סחר החזקות 1.0	33000		15			
סחר החזקות 5.0	38000		28	−750	−2.4	−172
סולל 1.0	8047	עז				
סולל 5.0	4560		46			
עמר וסלע סר 1 ש	735		2710	+1	+0.1	+1700
עזר 3.0	2660		1404	+10	+0.4	+293
קימריה 0.1	5000		598			−28
קימריה 0.5	2230		3485	−50	−2.2	−2868
רוגובין 1.0	468		3074	−2	−0.4	−1283
רוגובין 5.0	269		4466	+4	+1.5	+2718
רוגובין אפ	1510		1295	−10	−0.7	−613
רוגובין אג"ח	136		12690	−3.5	−2.5	−86370
רסקו מגכל	5270		120			−68
רסקו רג	4900		123	−1		−158
נכסים ובנין	4441		597	−173	−3.8	−786
הכשרת הישוב ש	100045		28	−6955	−6.5	+4
ישפרו 0.1	5602		370	−188	−3.3	−5
כלל נדל"ן	896		6763	−47	−5	−3493

חקלאות

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
מטעי הדר 0.1	4420		1948	−200	−4.3	−3547
מטעי הדר 0.5	4230		472			−822
מהדרין 0.1	7200		2795			−2591
מהדרין אפ	4983		1863	+50	+1	+317
פרי אור 0.5	2795		276	−30	−1.1	−357
שגור 5.0	4052		1700			−1695
שגור אפ	2701		1122	+128	+5	+1234
נכסי הדרים 1.0	2042		900	−80	−5.8	−914

מזון וטבק

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אבגאל	1530		2658			−977
גולדפרוסט 1.0	3230		312	−20	−0.6	−70
גולדפרוסט 5.0	2550		772	−100	−3.8	−535
גולדפרוסט אפ 1	1700		2			
דובק בב ש	6590		420	−10	−0.2	−389
דובק בב ב	6610		506	+10	+0.2	+156
צלבל 1.0	1090		300	−20	−1.8	−456
צלבל 5.0	820		335	−40	−4.7	−807
פרי־גת 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
פרי־גת 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
מכשר בירה 1.0	39500	בה	22	+1000	+2.6	+36
מכשר בירה 5.0	32400		99			
יצהר 1.0	1702	בה	483	+30	+1.8	+691
יצהר א 5.0	968		2493	+10	+1.1	+2682
יצהר אפ 2	674		7611	−2	−0.3	−9086
כן 1.0	944		1050	−33	−3.4	−2121
כן 5.0	525		817	−25	−4.6	−5047
[illegible] 1.0	18200		135			−102
עסיס ב 0.5	586		13689	+16	+2.8	+6851
אנגל שקל 1			—	הפסקת	מסחר	—
שמן מבב א	6470		199	−80	−1.2	−413
עלית	20625		115	−1375	−6.3	−15

טכסטיל והלבשה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
ארגמ סר 1 ש	805		3287			
גוטקס 1.0	1770		662	−60	−3.3	−1558
אופנת כורך 1.0	739		3907	−18	−2.4	−2851
אופנת כורך 5.0	398		8587	−12	−2	−17066
אתא א	540		3205	−10	−1.8	−6275
ארגמן רג ש	18999		534	−1001	−5	−1309
דלתא־גליל א 3.0	4585		475	−45	−1	−756
מגמות מאזור 1	3600		10	−56	−1.5	−10
מגמות מאזור 5	1420		144			
ויסלר 1.0	2110		656	−10	−0.5	−656
ויסלר 5.0	1650		250	−11	−0.7	−175
הדיגון 1.0	9150		253	−250	−2.7	−241
זיקית 1.0	2550		2404	+106	+4.3	+2594
זיקית 5.0	2800		945			+614
לודזיה 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
לודזיה 0.4			—	הפסקת	מסחר	—
לינת 1.0	1110		2980			−439
מרכ גליק	888		2800			
מקס 0.1	5650		762			+23
מקס 0.5	3900		745			+873
עים 1.0	698	תב	3829	−45	−6.1	−6786
עים 5.0	356		2326	−4	−1.1	−180
עמק סריגה 1 ש	376		41810			−3956
עמק אפ	259		18069	+3	+1.2	+3917
פלגת א 1	6850		1821	−40	−0.6	−796
פלגת ב 4	4250		4346	−50	−1.2	−5390
פוליגון א 0.5	11800		200	−50	−0.4	−144
פרוטר			—	הפסקת	מסחר	—
ניבוד סריגה	22165	תב	375	−1300	−5.5	−1593
תעש רגמון 1.0	2701		619	+1		+145
דלתא־גליל 1.0	5616		298	−144	−2.5	−190

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אקטונן 5.0	3272		450	−10	−0.3	−537

תעשיות שונות

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אלומית 1.0	7880		51	−20	−0.3	−51
אלומית 5.0	5980		110	−20	−0.3	−110
כבלים ש	65956		45	+500	+0.8	+10
התכוף 1.0	8933		114	−457	−4.9	−522
התכוף 5.0	5510	תב	445	−590	−10	−869
התכוף אפ	5746		145			−202
דיקה 1.0	5000	תב	228.2	−510	−5.8	−360.2
דיקה 5.0	2302		512.1	−68	−3	−779.5
קפסולות פה 1.0	5735		3686			−1718
קפסולות פה 5.0	5620		409	−80	−1.4	−325
מתכת סדום 1.0	3875		390			−128
כבלי ציון 1.0	3464		2687			−2165
כבלי ציון 5.0	2125		4144			
כבלי ציון אפ	958		5469			−2672
מודן 1.0	1150		463	−50	−4.2	−511
קרטני 1.0	381		7078			
קרטני 5.0	230		11847	+8	+3.6	+10466
מושפון 0.1	47800	תב	42	+2880	+6.2	+65
מושפון 0.5	18419		61			+48
פקר פלדה 1.0	21829		252			+144
קינג 1.0	1400		607	+5	+0.4	+885
קינג 5.0	934		2998			−3623
קליל 1.0	2935		1405	−35	−1.2	−2554
קליל 5.0	2715	בה	387	+27	+1	+24
קליל אפ	1454		4824			−1779
קליל אמה	121		26375			+29750
שלדות 5.0	12550		634			−41
תעשיות לכיש 1.0	1389		1860	+29	+2.1	+742
תעשיות לכיש 5.0	1098		1529			−2409
אודרן 0.1	12081		329	−669	−5.5	−498
אודרן 0.5	11600		73	−89	−0.8	−73

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אלביט 3.0	639000		19			−23
אלקו 0.1	15000		130			−1
אלקו 0.25 ש	7275		584			−581
אלקו 0.25 ב	7175		196			−146
אלקטרה 0.1	2640		4005	−140	−5	−8835
אלקטרה א 0.5	1800		3394	−15	−0.8	−7827
אמה 5	1505		4065			+1944
אמה 3	178		22589			+12313
אלרון 3.0	467000		85	−5000	−1.1	−121
אורית 1.0	31950		291			−400
כלל תעש אלק'	3700		12537			−11103
ספקטרוניקס 1.0	3320		3026			−3681
ספקטרוניקס 5.0	2885		3963	−35	−1.2	−5734
פינטבור 1.0	873		9163	−45	−4.9	−12106
פינטבור 5.0	864		6525	−28	−3.1	−7380
ציקלון 1.0	2900	תב	501	+200	+7.4	+492
ציקלון 5.0	1605		180	+10	+0.6	+109
קבנסטין אלק' 1.	9790	תב	669	−550	−5.3	−791
קבנסטין אלק' 5.	8829		174	−170	−1.9	−554
ת.א.ת. 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
ת.א.ת. 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
ת.א.ת. אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
תהאה	910		2671			−474

מוצרי בניה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אי.ב. תעשיה 1.	236		63221	−11	−4.5	−89172
אי.ב. אפ	925		12100	−21	−2.2	−17262
אי.ב. אמה	141		169600	−3	−2.1	−157749
אלשל 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
אקרשטיין 1.0	1530		7171	−19	−1.4	−8722
אקרשטיין 5.0	922		10310	−8	−0.9	−13823
אקרשטיין אפ	611		11751			−13251
אקרשטיין אמה	140		114436	−1.5	−1.1	−127721
בי־טון 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בי־טון 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
מודאבסט 1.0	10499		20			
מודאבסט 5.0	4920		195	−120	−2.4	−385
מלב. 1.0	1126		440	−1	−0.1	−55
מלב. 5.0	817	תב	968	−60	−6.8	−968
מרלל השק מועט	855		1637	+45	+5.6	+1799
מנאיקה ולפבן 1	22000	לב				
מנאיקה ולפבן 5	19450		4.1	+200	+1	+1.9
אליאבס ב	3110		1654			−1010
גל תעשיות 1.0	32500		165	−1500	−4.4	−211
גל תעשיות 5.0	26990		156	−150	−0.6	−141
דקסטר 1.0	3450		125	−34	−1	−67
דשנים 0.1	5000		71	−50	−1	−60
דשנים 0.5	2216		2301	+60	+2.8	+1520
חיפה כימי 10.0	1193		13004			−8801
ליפסקי 1.0	3690		1182			−178
ים המלח	3110		6584	−40	−1.3	−7061
פטרוכימיים 10.0	877		86906			−7150
מקסימה 1.0	8900		56	−90	−1	−58
מקסימה 5.0	7380		463	−220	−2.9	−759
מקה כביקל 1.0	8630		94	−20	−0.2	−142
סנו 1.0	28880		242	−1180	−3.7	−391
סנו 5.0	24300		172	−700	−2.8	−214
פריקלאב	714		8750			−10320
פריקלאס אפ	270		51695			−24751
קום כימיקל 1.0	7950		213			−89
תגגל. 1.0	3900		146			−73
תגגל. 5.0	2970		101	+16	+0.5	+89
תיא 5.0	17850		380	−350	−1.9	−472
פרומאדם 10.0	37666	בה	161	+700	+1.9	+161
תרו א 5.0	11521		79			−70

כימיה, גומי ופלסטיק

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אבן 5.0	24231		67	−369	−1.5	−54
סבע ש	14744		832	−456	−3	−472

עץ, נייר ודפוס

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
כתר	260		12149			
דפתן 1.0	9350		28	+50	+0.5	+15
דפתן 5.0	7150		48	−50	−0.7	−48
תמג. 1.0	13736		511			−132
יאה 1.0	6250		315			−11
לבידי אשקלון 1	737		1067	+22	+3.1	+5250
כולט ב 0.5	52500		25			−14
מפעלי נייר 10.0	502390		158			+9
סקטריה 1.0	3930		166	−70	−1.8	−218
רים 0.1	2884		197			−116
רים 0.4	2269		903			
תעל ב 0.2	23495		150	−5		−131
אבריך 1.0	14550		167	−150	−1	−199
אבריך 5.0	8900		642			−240
הכימיה יד	14800	תב	143	+750	+5.3	+98
הגפלק 1.0	2510	בה	100	+60	+2.5	+920
הגפלק 5.0	2142		450			−1350
כור בב' ש			—	הפסקת	מסחר	—
כלל תעש 1.0	283		271013			−251520
מגורי טכנולוגיה	530		1537			

שף נאמנות
כלל

השקעות בתעשיה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
מרכזת ב 0.1	15065		55	−587	−3.8	−64

חברות השקעה

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
אמפא ש	10571		439	−400	−3.7	−429
אידיבי פתוח 2.0	11750		2347			−2394
אינקובה 0.1	103		85387			−27669
אלגר ש			—	הפסקת	מסחר	—
אלגר מ			—	הפסקת	מסחר	—
אלרן מ			—	הפסקת	מסחר	—
אמישר בב	2248		534	−50	−2.2	−568
אפיק 1.0	451		11853	+5	+1.2	+3917
אפיק 5.0	344		2770			
גולה 1.0	1960		465	+90	+4.8	+334
דנבאר 1.0	885	תב	7977	+60	+7.5	+6487
דנבאר 5.0	579	תב	5903	+53	+10.1	+7657
חברה לישראל 1.0	29200		991			−1926
חברה לישראל 5.0	28000		521			+118
חלמסון 0.1	140000		2.9	−5000	−2.1	−2.9
חלמסון 1.0 ש	35100		205			−103
אמגא א 0.5	33580		193			−111
פועלים השק ש	13600	תב	477	+700	+5.4	+440
דיסקונט השק ש	7380		4965			−1412
מזרחי השק ש	40800		16			−5
מכר השקעה 124	14000	עב				
הדרן 1.0	3472		760	+50	+0.9	+464
הדרן 5.0	1920		2803			−4849
ישום החזקות	277		25440	+13	+4.9	+41306
ירדן א 0.1	2780		411	−50	−1.8	−148
כלל 50.0	1640		3025			−1699
לנדיק 0.1	2800		544			−592
לנדיק 0.1	1225		489	+1	+0.1	+143
מגור 0.1	761	תב	1100	+58	+8.3	+6142
מגור א 0.5	498	תב	2300	+28	+6	+2271
מגור אפ	374		4310			−4355
אמה 1	150		6150			−245
עז השק ב 0.1	4560		270	−108	−2.2	−227
עז השק ב 0.5	3540		201	−170	−4.6	−273
מגה א 0.1	11615		19	−1		−35
מגה 0.5	8750	תב	361	−710	−7.5	−1917
פריון ב 2.5	16780		544			−525
קרדן 1.0	209		64494	+7	+3.5	+91822
קרדן 5.0	178		17853			−414
אלרן ש	7861					−907
יצוא ש	18836		154	−384	−2	−184
כלל 10.0	1675		2764	−52	−3	−802
מו השק ש	3919		425	−10	−0.3	−139

חיפושי נפט

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
דלק נפט 1	5445	בה	893	+495	+10	+1802
דלק נפט 5	3320		261	+120	+3.8	+858
דלק חיפ' אפ 2	2390	בה	1582	+50	+2.1	+241
יואל 5.0	876		22673	+9	+1	+12706
מגגג. 1.0	8200		254			
מגגג. 5.0	4200		1809			−586
מראויל ב 0.3	8217	בה	176	−83	−1	−6
נפטא ש	2885000	תב	5	00000	−9.4	−9
מו חיפושי נפט	45449		29	+338	+0.8	−17

נסחרות במט"ח

שם המניה	השער אתמול		המחזור ש"ח ע"נ	השינוי במאות	השינוי ב־%	הצע/ביקוש ש"ח ע"נ
גיית ם	199	תב	1770	−22	−10	−2570

שערים בינבנקאיים

אתמול, צהריים, 30.4.1987 באירופה

מכירה מידית (ספוט)

$ ארצות הברית	לי"ש שטרלינג	1.6650/1.6660
מרקים גרמניים	ל־$1 ארה"ב	1.7855/1.7865
גולדנים הולנדיים	"	2.0150/2.0160
פרנקים שוויצריים	"	1.4610/1.4620
פרנקים בלגיים	"	37.075/37.095
פרנקים צרפתיים	"	5.9620/5.9650
לירטות איטלקיות	"	1278.00/1278.50
ינים יפאניים	"	139.30/139.40
$ ארצות הברית	ליס.ד.ר.	1.2840/1.2845

שער הזהב $ ארה"ב אונקיה לונדון פיקסינג 454.50

מכירה מאוחרת (פורוארד)

	$/לי"ש	$/פר"ש	$/מרק
1 חו'	1.6610/1.6622	1.4564/1.4578	1.7811/1.7824
3 חו'	1.6557/1.6569	1.4485/1.4499	1.7709/1.7722
6 חו'	1.6502/1.6517	1.4354/1.4369	1.7551/1.7578

הנתונים נמסרו על־ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

הבנק הבינלאומי הראשון

הודעה

החל מיום ה 1.5.87 ירד שיעור הריבית (הרווח) הבסיסית השנתית על חשבונות עו"ש בחובה ב־6% לשנה (רווח) מתואמת שנתית 23.06%.

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
בנק פועלי אגודת ישראל בע"מ

גלגל הבורסה / אריה לביא

הירידות נמשכות

יום המסחר האחרון בשוק המניות התאפיין בהמשך ההיצעים ובירידות השערים ברבית ענפי המסחר. בדי משך למגמה שאפיינה את המסחר ביום המסחר הקודם. עם זאת, היו ההיצעים וירידות השערים מתונות מאשר ביום הקודם.

שני גורמים עיקריים מסבירים את ההיצעים ואת ירידות השערים: הדיונים בדבר הקדמת הבחירות, והרגשתם של פעילי שוק המניות שרמת השערים הינה גבוהה יחסית וכי מזה זמן רב לא נרשם מימוש רווחים משמעותי. יצויין, שעל־פי הערכות של פעילי הבורסה ייעשה השבוע נסיון מצד גורמי השוק להביא לרגיעה בשוק, אף כי ספק אם יהיה בכך כדי לשנות את המגמה.

פדיון בקרנות

מנהלי קרנות הנאמנות אומרים שבשלב זה אין פדיונות משמעותיים בקרנות הנאמנות, אך נראה שבימים האחרונים נרשם תהליך איטי של יציאת כספים מקרנות הנאמנות בלא שהדבר רווח על־ידי מנהלי הקרנות, שביקשו, בשיחותיהם עם אנשי תקשורת להמעיט או אף להתעלם מתופעה זו.

ירידות גם במניות קרנות

בין המניות ששעריהן ירדו בלטו גם ניירות ערך המוחזקים על ידי קרנות הנאמנות. כך למשל ירדה סופרסל ב' ב־5 אחוזים, כלל ישראל ב־3 אחוזים, הסנה ב־3.9 אחוזים.

מדד		שינוי יומי ב־%
מדד מניות כללי	132.29	−0.56
כללי ללא בנקים	167.34	−1.17
מדד אג"ח כללי	108.50	−0.09
אג"ח צמוד מדד	108.12	−0.18
אג"ח צמוד מט"ח	110.11	0.40

במספר מניות נרשמו ירידות חדות ובכלל זה המסחר הראל 5, מלונות דן, התקווה, שירדו ב־10 אחוז, לאומי למשכנתאות ירדה ב־7 אחוזים והכשרת הישוב ב־6.5 אחוזים.

בסך הכל הגיע המחזור בשוק המניות, בלי הבנקים שבהסדר ל־25.8 מיליון שקל, כאשר המחזור במניות הבנקים שבהסדר הגיע ל־5.9 מיליון שקל. המחזור בבורסה כולל מניות ואגרות חוב הסתכם ב־45.2 מיליון שקל.

	תשואה שנתית דולרית ב־%
בל"ל 0.1	16.48
הפועלים ש	16.54
אי.די.בי. רג	16.84
דיסקונט א	16.56
המזרחי ש	15.81

היצעים גם בשוק הצמודים

גם בשוק הצמודים למדד נרשמו היצעים. המחזור באגרות החוב הסתכם ב־13.5 מיליון שקל. לצד מת זאת נרשמו ביקושים קלים לצד מודי מט"ח.

הגרלה	ימים לפדיון	שער	תשואה חודשית
527	12	99.22	27.05
537	19	98.82	25.50
547	26	98.40	25.50
617	34	97.89	25.75
627	40	97.55	25.40
637	47	97.12	25.50
647	54	96.70	25.50
717	61	96.26	25.60

הודעות בורסה

● אלרן — החברה עברה ב־1986 לרווח של 3.7 מיליון שקל לעומת הפסד של 1.8 מיליון שקל בשנה הקודמת.

● אלגר — החברה עברה ב־1986 לרווח סמלי של 32 אלף שקל לעומת הפסד של 677 אלף שקל בשנה קודמת.

● אבג'ל — החברה עברה ב־1986 (תשעה חודשים) לרווח של 352 אלף שקל לעומת הפסד של 790 אלף שקל בשנה קודמת.

● ברמן — הפסדי החברה קטנו ל־311 אלף שקל בתשעת החודשים שהסתיימו בדצמבר 1986, לעומת הפסד של 544 אלף שקל בכל השנה הקודמת.

שערי אגרות החוב

3% מלווה מדינה (100% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי ב־%
3601	37882	+99
3602	34880	+92
3603	32414	+86
3604	29030	+24
3605	26479	+22
3606	24928	+21
3607	23059	+66
3608	21772	+18
3609	20983	+47
3610	19394	−57
3611	19080	−198
3612	18894	+15
3613	17807	+14
3614	17078	+14
3615	15671	+12
3616	14322	+12
3617	13484	−46
3618	12795	−45
3619	11768	−42
3620	11087	−70
3621	10531	−68
3622	9495	−63
3623	8921	+15
3624	8571	+15
3625	7772	−68
3626	7187	−64
3627	6665	−60
3628	6162	+5
3629	5773	+5
3630	5457	+4
3631	4951	−48
3632	4664	−46
3633	4404	−45
3634	3854	−45
3635	3643	−44
3636	3580	−45
3637	3337	−53
3638	3105	−51
3639	2841	−48
3640	2336	−54
3641	2025	−46
3642	1815	−32
3643	1574	−28
3644	1420	+5
3645	1280	+4
3701	1045	+7
3702	814.1	−23.7
3703	746	+9.9
3704	639	+8.6
3751	327.9	−5.6
3752	130.6	−3.8
3753	125.4	−3.7

סדרה	שער	שינוי ב־%
3901	123.8	+2.4
3902	117.8	+2.3
3903	116.9	+2.3
3904	115	+2.3
3754	115.2	+0.8
3755	110.8	+0.7
3756	106.8	+0.6
3757	108	+0.7
3758	104.6	−2.9
3759	104.2	−2.9
3760	102.8	−2.8
3761	100.5	−2.8
3762	97.8	−2.8
3763	94.8	−2.7
3764	93.7	— —
3765	91.4	— —
3766	90.3	— —
3791	97.1	+0.4
3792	95.3	+0.3
3826	114.6	−1.6
3827	112.3	−1.6
3828	108.3	−1.6
3829	109.4	−1.5
3830	106.7	−2.6
3831	106.3	−2.6
3832	104.7	−2.7
3833	102.4	−2.7
3834	99.7	−2.6

4.25% שג"א

סדרה	שער	שינוי ב־%
4101	354.8	−1.5
4102	142.6	+0.1
4103	137	+0.1
4104	132.6	+0.1
4301	132.6	+0.1
4302	125.3	−0.7
4303	124.4	−0.8
4304	122.4	−0.8
4105	107.6	+0.2
4106	104.7	+0.2
4107	101.5	+0.2
4108	99.6	+0.2
4109	97.5	+0.4
4110	96.4	+0.5
4201	120.8	+0.1
4204	112.1	— —
4205	113.1	+0.1
4206	110.4	+0.1
4207	110	+0.1
4208	108.5	+0.1
4209	106.1	+0.1
4210	103.2	— —
4211	100	— —
4212	98.9	+0.5
4213	96.5	+0.5
3210	207100	— —

סדרה	שער	שינוי ב־%
3211	205200	— —
3212	198920	−600
3213	190900	−902
3214	183800	— —
3501	183310	— —
3502	179100	+1000
3503	162274	— —
3504	156500	— —
3505	151851	— —
3521	153500	— —
3522	145500	— —
3523	138468	−4282
3524	137600	−3500
3525	135100	— —
3526	137611	−4256
3527	140018	+580
3528	136408	+1190
3529	135900	−300
3530	152600	+900
3531	131300	— —
3532	127100	— —
3533	126610	— —
3534	118808	−1421
3535	119300	+120
3536	119300	+100
3537	118900	−900
3538	113465	— —
3539	112310	— —
3540	111600	−1500
3541	107600	−1000
3542	108648	+1200
3543	102200	+200
3544	102100	— —
3545	100382	−443
3549	94843	−440
3552	87070	−427
3554	86940	−453
3555	86940	−455
3546	100943	−445
3547	100630	−448
3548	100474	−449
3550	95376	−443
3551	94860	−446
3553	85334	−1043
3556	85367	+10
3558	86974	+18
3559	83864	+16
3560	79449	+14
3557	83314	−428
3572	79055	−423
3561	78891	−257
3571	78588	−257
3573	78682	−149
3574	72537	−139
3577	72538	−146
3578	66954	−135
3575	72427	+209
3576	72147	+208
3579	66602	+197

סדרה	שער	שינוי ב־%
3580	62024	+77
3581	56435	+71
3582	52046	+66
3583	48142	−178
3584	45802	−175
3585	43410	−172
3586	39323	−22
3588	39289	−27
3589	35864	−25
3587	39669	+53
3591	36156	+46
3592	36099	+46
3593	36015	+46
3590	35719	+126
3595	35513	+126
3594	36304	+48

5% מלווה פיתוח (בדירה כפולה)

סדרה	שער	שינוי ב־%
2001	149500	+100
2002	149100	+100
2003	143900	— —
2004	145100	— —
2005	134900	−2000
2006	135000	+100
2007	133244	— —
2008	131341	— —
2009	134585	— —
2010	137500	— —
2011	134650	— —
2012	133500	— —
2013	134600	— —
2014	131100	— —
2015	129850	— —
2016	131700	+200
2017	127400	— —
2018	128100	— —
2019	127300	— —
2020	123500	— —
2021	124000	— —
2022	116000	— —
2023	116610	+300
2024	108800	−1000
2025	110050	— —
2026	109700	— —
2027	105000	— —
2028	106000	— —
2029	100400	— —
2030	100500	— —
2031	97300	— —
2032	100258	+77
2034	94763	+73
2033	91875	+73
2035	84316	+67
2036	83960	−717
2038	79890	−721
2040	79373	−720
2037	82758	−2344
2039	82334	−2363

סדרה	שער	שינוי ב־%
2041	74578	−1762
2052	68594	−1690
2051	76981	+124
2053	69372	+159
2055	64038	+150
2054	67157	+49
2056	62231	+46
2057	63127	+46
2059	57483	+42
2058	55619	+43
2060	51332	+39
2061	36948	+129
2062	33701	+120
2063	33146	+122

רמון

סדרה	שער	שינוי ב־%
7001	247	+1.9
7002	239.4	+1.9
7003	226.7	−1.2
7004	208.7	−1.2
7005	194.7	−0.4
7006	182.4	−1.5
7007	172.6	+0.3
7008	163.9	+0.2
7009	158.6	— —
7010	146.7	−2.5
7011	139	−1.3
7012	134	−1.3
7013	130.8	−1.5
7014	114	+0.1
7015	94.6	— —
7016	93.7	+0.1
7017	95.8	— —
7018	95.6	+0.1
7019	96	+0.1
7020	95.7	— —
7021	94.8	— —
7201	93	— —

גלבוע

סדרה	שער	שינוי ב־%
6101	13119	+32
6102	7790	+58
6103	6943	+45
6104	6512	+65
6105	6171	+63
6106	5965	+75
6107	5747	+73
6108	4053	+45
6109	3854	+44
6110	3787	+43
6111	3130	+28
6112	3046	+28
6113	2013	+3
6151	779.9	−22.8
6152	746.8	−21.9
6153	651.5	+10.7
6154	639.6	+10.6
6155	415.4	+8.5
6156	338.8	+0.2
6157	248.6	−2.4
6158	235.6	−2.4
6159	203	+2.2
6160	189.6	+4.1
6161	183.1	+3.9
6162	161.4	−4
6163	152.6	+0.7
6164	146.6	+0.6
6165	138.3	+3
6166	131.4	+2
6167	128.6	+2
6168	126.7	+1.9
6169	121.7	+3.6
6170	114.8	+3.3
6171	80.6	+1.5
6172	79.8	+1.3
6801	88.2	+0.1

ארמון

סדרה	שער	שינוי ב־%
2501	173	— —
2502	170.9	+0.7
2503	165.2	+0.1
2504	164.2	+0.8
2505	157.5	+0.9
2506	152.8	+0.7
2507	145.2	+1
2508	108.7	+3.2

צמודות זהב

סדרה	שער	שינוי ב־%
5 זהב	125	— —

100% מט"ח

סדרה	שער	שינוי ב־%
אל אופ	1193	+12
אלביט	222.6	+6.5
אלתא	1207	— —
אלסינט	1874	−6
סאיטקס	850	+20
תדר 84	95.8	+2.7
תדר 85	338	−10
הכ' הישו	221.4	−2.5
דיס השי	164.6	−0.1
כור	145	— —
כלל	433	— —
מ'צפ ד	207.7	— —
מ'צפ מ	287.5	— —
מ'צפ י	335	— —
רן	106.6	+2.1
סול בנ	153.1	+3
תיעש	207.1	— —

מדד/מט"ח

סדרה	שער	שינוי ב־%
ב.ל.ת.	134.7	+2.5
דיס הש	141.3	+0.5
כור	137.1	+0.2
כלל	171.2	+0.2
לאומי	125	−0.7
פנ דיס	136.4	+0.7
משא מז	132.7	— —
משא מז	132.6	— —
משא מז	121	−1

אלקול בע"מ

הודעה לבעלי מניות של החברה על אסיפה כללית יוצאת מן הכלל

ניתנת בזאת הודעה לכל בעלי מניותיה של החברה כי בהתאם להחלטת דירקטוריון החברה, תתקיים אסיפה כללית יוצאת מן הכלל של החברה במשרדיה שברחוב שד' ברקצבי 100, רמת־אליהו, ראשון לציון, ביום א', 10 במאי 1987, בשעה 12.00, כדי לדון, ואם תמצא האסיפה הכללית לנכון לקבל, עם או בלי תיקונים, את ההחלטה הבאה: לחלק לכל המחזיקים במניות רגילות של החברה מניות הטבה בשיעור 13.00%.

בעלי מניות המעוניינים להשתתף באסיפה הנ"ל באמצעות מיפה כח, חייבים להפקיד את יפוי הכח במשרד הרשום של החברה לא יאוחר מ־48 שעות לפני מועד האסיפה.

בפקודת מועצת המנהלים
נורית ברנס — מזכירת החברה

שערי מטבע־חוץ 01.05.84
בנק לאומי

המטבע	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	מזומנים קניה	מזומנים מכירה
1 דולר ארה"ב	1.5791	1.5989	1.55	1.62
1 מארק גרמני	.8822	.8932	.87	.91
1 ליש"ט	2.6300	2.6630	2.58	2.69
1 פרנק צרפתי	.2643	.2676	.26	.27
100 ינים יפן	1.1235	1.1376	1.10	1.15
1 גילדן הולנדי	.7825	.7923	.77	.80
1 פרנק שוויצרי	1.0749	1.0884	1.06	1.10
1 כתר שוודי	.2523	.2555	.25	.26
1 כתר נורווגי	.2355	.2385	.23	.24
1 כתר דני	.2347	.2376	.23	.24
1 מרק פיני	.3627	.3672	.36	.37
1 דולר קנדי	1.1820	1.1968	1.16	1.21
1 דולר אוסטרלי	1.1109	1.1248	1.05	1.16
1 ראנד דרא"פ	.7896	.7995	.51	.61
10 פרנק בלגיים	.4222	.4275	.41	.43
10 שילינג אוסטרי	1.2538	1.2695	1.23	1.29
1000 לירט' איט'	1.2322	1.2477	1.20	1.27
1 דינר ירדני	—	—	4.42	4.70
1 לירה מצרית	—	—	.72	.77

עיריית תל־אביב־יפו

לאגף לשרותי רווחה דרושות
משפחות
המסוגלות להעניק בית חם לילדים מרקע משפחתי קשה בגילים שונים.
בדחיפות דרושה:
משפחה אומנת חמה מאזור גוש דן, לנערה בת 14 1/2 הסובלת מלקוי גופני, ובעיות רגשיות
רצוי משפחות עם נסיון בטפול בנוער.
לתאום פגישה נא להתקשר לעיריית תל־אביב, טל. 438800, 438329

רפי · אומץ
הרשימה הממלכתית
מברכת את
חבריה, פעיליה ואוהדיה
בברכת חג עצמאות שמח.
שנת התגייסות לחיזוק עצמאותנו המדינית הכלכלית והבטחונית
ישיבת המרכז תתקיים ביום חמישי ט"ו אייר תשמ"ז 14.5.87 בשעה 6.30 בערב בבית סוקולוב, רח' קפלן 4 תל־אביב

חברת מתכת סדום בע"מ

נתנת בזו הודעה כי האסיפה הכללית המיוחדת של החברה תתקיים במשרדי החברה באיזור התעשיה בדימונה ביום רביעי 6.5.87 בשעה 9.00.

על סדר היום:
1. הגדלת הון המניות הרשום של החברה בסך 5,000,000 ש"ח חדש
2. חלוקת מניות הטבה

כל בעל מניות רשאי להצביע באופן אישי או ע"י בא כוח.
כתב מינוי בא כוח, ויפוי כוח יהיו תקפים רק אם יופקדו בידי מזכיר החברה במשרד החברה באיזור התעשיה בדימונה, לפחות 48 שעות לפני מועד קיומה של האסיפה האמורה.

חברת מתכת סדום בע"מ

מכתבים למערכת "הארץ"

עכשיו כבר מותר לשאול

עכשיו, כשקטיושות נופלות בגליל, מסתננים חודרים דרך גדר הגבול ועשרות אחרים תוקפים מדי יום את מוצבי רצועת הביטחון.

עכשיו, כשבני החיילים נהרגים על גבול המדינה ותושבי הצפון שב יושבים במקלטים.

עכשיו מותר כבר לשאול את מנחם בגין בחדרו הסגור, את אריאל שרון במעיל העור השחור ואת רפול במגפיים.

650 בחורים, בשביל מה? עם כל הצער על האובדן, יש פחות נופלים מאז היציאה מלבנון מאשר בשלוש שנות השהייה שם.

לבנון שוב שורצת מחבלים, מורדים, שיעים, חיזבאללה. ממשלת לבנון שוב אינה שולטת בעשעה בת־השמה, אף את העשעה אין להשיב.

רפול שוב מוכר את סיסמת "שפכו את הישגי מלחמת לבנון עם הדלי" ובטעטי קרית שמונה שוב בוכים על בכה ורפול ממשלתי כושל.

אבל עכשיו כבר מותר לומר: לא היו הישגים במלחמת לבנון. לא כסף השר לתושבי קרית שמונה, אלא קצת רוח.

הנופלים שנפלו בשבוע שעבר ליד קיבוץ מנרה נפלו בגליל. לא על גבעה שכוחת־אל בפאתי ביירות או עין זחלתא, אלא בהגנה על ביתם, ביתנו. הם לא עסקו בהקמת ממשלת בובות במדינה שכנה ולא בשיסוי בין העדות השונות, אלא בהגנה על ביתנו.

עכשיו כבר מותר לומר את האמת לעם ישראל מול הקברים הרעננים והרטובים. מותר לומר שאי־אפשר להבטיח 40 שנות שקט ואי־אפשר להבטיח "לא עוד קטיושות". אפשר להבטיח מאמץ לארגלאה להשגת השלום וראגה לארגלאית להמשך קיום החיים התקינים, למרות האיום.

איתי לנדסברג

תל־אביב

שוחד־דם

מדי פעם, כמו בשבוע החולף, כאשר נהרגים חיילינו בהגנה על כלל ישראל, מטממים אותנו במצעד כתבות ברדיו ובטלוויזיה. משמיעים ומראים לנו את תגובות החיילים, את תגובות ההורים, ואת תגובות השר האחראי לביטחון ופוליטיקאים נוספים הלוקחים טרמפ על דם החיילים.

לא מזכירים לעם היושב כאן את הגביעות הפוליטית של מתן שוחד־דם למפלגות הדתיות היושבות בכנסת, והגבות מורחים שהעם משלם, אך אינן מוכנות שבניהן יתנו חלקם בדם.

האם דמם של הללו יותר יקר לעם ישראל מדמי בנינו?

עד מתי נשתוק אנו ההורים שבנינו חיילים בקו האש?

מ. רותם

ירושלים

הרפואה, הבריטי והבעיה הישראלית

דן סגיר ("הארץ" 28.4) מצטט את מסקנות מחקרו של ד"ר משה שני, המעלה על נס את הדגם הבריטי של שירותי הבריאות.

ההבדל המהותי בינינו לבריטים הוא בתפיסה הפוליטית־חברתית של הרפואה. בבריטניה אימצה מפלגת העבודה, לפני 40 שנה, את התפיסה שהרפואה היא שירות חיוני לעם, והמדינה חייבת לספק אותו לאזרחיה מתקציב המדינה. אצלנו, בתקופת מודעי, עשה האוצר צעדים נמרצים בכיוון ההפוך, תוך פגיעה לשיטת הביטוח הרפואי הממשלתי הנהוגה בארה"ב, שממשלים שם ניסו להיפטר ממנה, לשווא.

ההוצאה הלאומית לבריאות בבריטניה גבוהה מ־5.5 אחוזים מסך ההוצאה כי אינה כוללת את הכנסותיהם של בתי החולים מנכסיהם הרבים שהצטברו בתולדות התקופות של בתי החולים במדינה, ואת המסורת הנפוצה של מתן תרומות ועזבונות לצורכי אישפוז.

בבריטניה יש מעורבות עמוקה של הציבור בשירותי הבריאות על שלוחותיהם השונות. ועדים ציבוריים, שרוב חבריהם הם בימלאי השירות הרפואי, יוצרים בקרב ציבור עובדי שירותי הבריאות תחושה של פיקוח ציבורי. הדבר אינו קיים אצלנו. זו אחת הסיבות לניכור בין נותני השירות למקבליו.

אליעזר יצב

ירושלים

בחזרה לאתרי הגבורה של עמק הירדן

מסע אל אתרי הגבורה של עמק הירדן במלחמת השחרור

מאת אלי אלעד

לקראת יום העצמאות כדאי לחזור לאתרי הגבורה, הנשכחים בחלקם, של עמק הירדן במלחמת השחרור. אפשר לשלב בביקור סיורים באתרים הפזורים של עמק הירדן הסמוכים מאוד זה לזה, ולסיים ברחצה בכינרת העולה כמעט על גדותיה בימי אביב אלה.

המסלול מתחיל בתל־קציר, למרגלות המצוק המאיים של רמת הגולן. בחודש הבא ימלאו עשרים שנה לכיבושה של הרמה במלחמת ששת הימים ולשחרור תל־קציר והיישובים הסמוכים לו מהטיוס הסורי. מסלול הטיול עובר בנתיב המאמץ העיקרי של הפלישה הסורית, עד לשערי הדגניות.

חשיבותה של המערכה שהיתה במלחמת השחרור בעמק הירדן, שהחלה במוצאי ה־15 במאי עם הפלישה הסורית והסתיימה ב־23 במאי, לא רק הצילה את בקעת כינרת מידי הפולש הסורי והעיראקי ושמה לאל את המאמץ העיקרי שלו, אלא גם חיזקה את הביטחון ביכולת העמידה של היישוב. בשורת עמידתן של הדגניות עברה אז בכל הארץ ועודדה נקודות יישוב נוספות שהיו בהן שפקפקו ביכולת עמידתן מול הצבאות הסדירים של מדינות ערב, במיוחד לאחר נפילת גוש עציון שהיתה שבוע ימים לפני הקרב על עמק הירדן.

את טיולנו נתחיל בקיבוץ תל־קציר, שלא היה קיים עדיין בימי מלחמת השחרור. הקיבוץ עלה על הקרקע, בראש גבעת תל אל־קסר, בנובמבר 1949. ניכנס למשק ונפנה מיד ימינה, במקביל לגדר הביטחון, המקיפה את המשק. נעצור ליד אחת התלוליות המבוצרות שבגדר הדרך ונעלה עליה לתצפית. כאן, על גבעת תל אל קסר, נערך הכוח הסורי העיקרי שמנה שני גדודי רגלים וכ־35 משוריינים, תותחים ו"אווירונים". את תיאור הקרב הביא גיורא (ג'ורה) שינאן, חבר אפיקים ומי שהיה מפקד דגניה במלחמת השחרור, ואת פרטי סיפורו אנו שומעים מיצחקי גל, גם הוא חבר אפיקים, איש הגנת הטבע בעמק הירדן זה שנים רבות. ביום העצמאות מתכננת החברה להגנת הטבע מבצע ארצי ובו סיורים באתרים ללא תשלום בכל רחבי הארץ.

לקראת הסיור המתוכנן בעמק הירדן נפגשו אנשי בית־ספר שדה כינרת — מנהלו רפנה דקל ויצחקי גל שייסד אותו ועמד בראשו עד לאחרונה — עם כמה ממפקדי המערכה אז.

הכוחות הסורים, שירדו מהגולן דרך אל־חמה ב־15 במאי, התארגנו על גבעת תל כביר. מכאן יש תצפית טובה אל העמק ואל ציר הפלישה. קבוצת המבנים המאורכים הקרובים לגבעה משמאל, הם שרידי המשטרה של עמק הירדן, שנכבשה על ידי הסורים. מכאן המשיכו לכיוון העיירה הערבית צמח על חוף הכנרת, שהשתרעה על פני השטח שבין קיבוץ מעגן ועד משטרת צמח ומעט מעבר לה. מעיירה זו לא נותרו שרידים למעט חלק מבית הקברות ומבנה אבן הנוטל בבכיש. בעיירה היו אנשי גולני שתוגברו על ידי אנשי משקים, עם שני תותחי 20 מ"מ. צמח נכבשה על ידי הכוח המשוריין הסורי.

אחרי נפילת העיירה השתררה אווירה קשה בעמק הירדן. ה־18 במאי 1948 זכור כ"יום שלישי השחור" של עמק הירדן. משטרת צמח נכבשה על ידי הכוח הפולש. מקלע שהוצב על גג המשטרה בניסיון לבלום את המשך ההתקדמות, לא היה בו לעצור את הכוח. הוחלה נסיגה מבוהלת ולא היה מי שיפנה חלק מהפצועים ששכבו במשטרה וסופם שנרצחו. רבים אחרים נפצעו.

שינאן סיפר כי לאחר נפילת צמח קרא לו מפקדו ואמר לו: "צמח נפלה. עכשיו שלים על דגניה. לך ותקבל את הפיקוד. אם תחזיק מעמד עד שעה שלוש יעזור לך אלוהים". שינאן מספר שהלך ברגל לדגניה, בדק את המצב, ומצא שהמקום היה תפוס על ידי אנשים שהיו פצועים בגופם, ובעיקר ברוחם. היו 75 איש בדגניה. הגיעה תגבורת מגדוד 14 מיבניאל וממקומות נוספים ובסך הכל היו באיזור 150–200 מגינים, כולל גדנ"ע.

למחרת, ב־19 במאי, לא המשיכו הסורים בהתקדמותם. התקפת נגד של יפתח על צמח נכשלה. מסדה ושער הגולן פונו. ההתקפה העיקרית על הדגניות הוחלה ב־20 במאי לפנות בוקר. תיאורה מצוי בכל ספרי ההיסטוריה.

אחרי סקירת משטרת צמח מבחוץ (שימו לב לשלט מימי הבריטים, שבחזיתה), יש להמשיך בכביש לאורך הכנרת ולפנות שמאלה לדגניה א'. שם הוכשר לא מכבר פארק קטן, עם רשאים, ובמרכזו הטנק הסורי המפורסם שפרץ את גדרות דגניה והגיע לתעלה, נפגע מבקבוק מולוטוב מאולתר שהשליך אליו בחור ושמו שלום, ואחריו מבקבוקים נוספים. הטנק, מסוג רנו, היה מוצב עד לפני שנים אחדות במקומו המקורי, כארבעים מטרים מצפון למקומו הנוכחי. הוא הועתק ממקומו בעקבות תכנונו של הגדיר כל אריק ארמונד ממגדל.

עד לכאן הגיעו הסורים במאמץ הפלישה העיקרי שלהם. הם נעצרו על ידי מגיני דגניה, ומכאן החלה נסיגתם. אחרי הדיפת ההתקפה על דגניה א' ניסו הסורים לתקוף את דגניה ב' וגם משם נהדפו.

"בחלק מהספרים כתוב שהתותחים (שהובאו על פי פקודת בן־גוריון לדרכם אלומות) הם שהצילו את דגניה" אומר יצחקי, "אבל זה שקר גדול. התותחים החלו לירות רק ב־3 אחר הצהריים והפגזים הראשונים נפלו אל הכינרת. ההדיפה של הדגניות נבלמה עוד קודם לכן. ההתעדות של הסורים נתנקה עד ב־7.15 בבוקר".

חצר הראשונים

אחרי ביקור בדגניה וצילום של הטנק, יש כמה אפשרויות להמשיך בטיול. מקוצר היריעה פטתנו לפרוט על שניים מאתרי הגבורה הבולטים הנוספים של עמק הירדן: עין־גב, שהיתה נצורה תקופה ארוכה וב־20 ביוני הדפה את ההתקפה עליה, וקיבוץ גשר, שעמד נגד הכוחות העיראקים.

כדאי לבקר ב"חצר הראשונים" של דגניה א', השוכנת במרכז המשק. כאן נשתמרו מבנים וחלקי מבנים מהחצר ההיסטורית של אם הקבוצות והקיבוצים, כפי שהוקמה כאן ב־1912. המבנים, העשויים בזלת שחורה עם רעפים אדומים, הוסבו כיום לצרכים התרבותיים והחברתיים של חברי הקיבוץ וכוללים אולם מופעים ושמו "בית בוסל", מועדון לחבר, ספרייה, מזכירות וארכיון. מתכננים להקים גם אולם זיכרון במקום שעמדה בשעתו המאפייה, ומוזיאון לתולדות דגניה, במקום שהיה חדר האוכל ההיסטורי.

אתר נוסף בקצה הצפוני של דגניה א' — יש אליו כניסה ישירה מהכביש הראשי — הוא בית גורדון, שעיקרו מוזיאון לטבע של האיזור. על פני שטח קטן מוצגים אוספים עשירים ביותר. יש בו אגף לטבע האיזור ואגף לתולדות בקעת כינרות, שבו מוצגים רבים מהאתרים הארכיאולוגיים שנמצאו בסביבה ובהם עובדייה, בית ירח, טבריה העתיקה.

משם כדאי להמשיך לחצר ההיסטורית של כינרת, השוכנת בתחום המושבה כנרת. סמוך אליה — בית הקברות של כינרת, שיש מי שמכנים אותו הפנתיאון של תנועת העבודה. בין הקברים ההיסטוריים קברה של רחל, של ברל כצנלסון ובן ציון ישראלי.

אתרים נוספים

יש אתרים נוספים בסביבה הקרובה שראוי לבקרם. האתר הוא אום־ג'וני, השוכנת מערבית לדגניה ב'. מגיעים אליה דרך ביתניה (לפני השער פונים ימינה ונוסעים עד לגדר של דגניה ב' ופונים שמאלה (מערבה) לאורך הציבור הירוק. אום־ג'וני הוא המקום שבו שכנה בשעתו דגניה א', בטרם עברה למקומה הנוכחי. כאן עדיין הקבוצה הראשונה שהוקמה בארץ. יש במקום גל אבנים גדול ולידו לוח ועליו שמות הקבוצות בארץ.

כדאי לסיים בשני אתרים נוספים, הסמוכים זה לזה. המוזיאון הפרהיסטורי של שער הגולן, הוא מוזיאון המתרכז רק באתר אחד — האתר הפרהיסטורי של שער הגולן מתקופה הנאוליתית. זהו מוזיאון שתצוגתו עשויה טעם רב. בקרבת מקום, ליד מפגש הירמוך עם הירדן, שכנה תחנת הכוח של "הזקן מנהריים", שהחלה לפעול ב־1932 ושבתה מייצור חשמל ב־1948, עם כיבושה על ידי הכוחות העיראקים והירדנים. כדי להגיע אליה יש לפנות לאשדות־יעקב איחוד ומיד ימינה (דרומה) לכביש אספלט משובש הממשיך לאורך שדרת ברושים ולהמשיך ישר — עד לגשר נהריים.

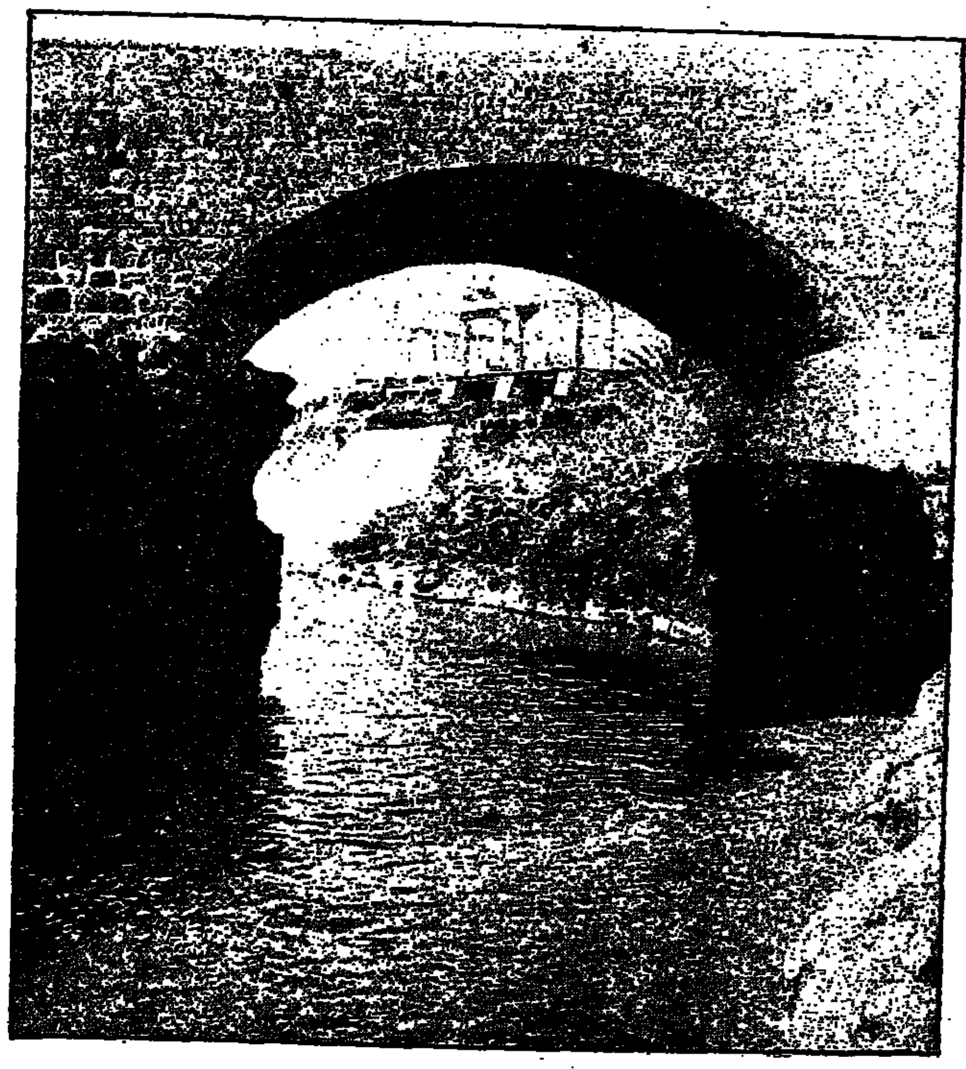

שרידי תחנת הכוח של "הזקן מנהריים"

סיפורה של מחתרת וסטרויל

איני יכולה שלא להגיב על תוכנית הטלוויזיה שהוקרנה ערב יום השואה על פאולה, חברתי הטובה. היה לי צורך פנימי להאיר את סיפורה המופלא של קבוצת הלוחמים צעירים שהקימו יחד עם כמה אחרים הלוחמים נוצרים את קבוצת המחתרת וסטרויל.

פאולה ביקשה מאתנו — חברים בודדים — להופיע בתוכניתה ולספר מעט על עבודתנו ועבודתם של חברינו, ולוא רק בשל אלה שעשו כה רבות בשביל אחרים, נתפסו ולא חזרו. אלום ממשפט חצי שהוקרן בתוכנית אי־אפשר היה להבין את הקשר הכולל של הדברים, במיוחד כשדברי נחתכו באמצע. התוכן עוות.

הסבר מינימאלי על פעולתם של יתר חברי הקבוצה, ובעיקר אלה שעמדו בראש פעילות המחתרת, היה מצייר תמונה ברורה יותר ללא הפחתה מסיפורה המרתק של פאולה, מאומץ לבה ומהתמודדות הקשות שעברה.

שולמית רוטלר

רמת חן

שר בארץ

השיר תוקף את השר חיים בר־לב במכתבו "עוד שר נוסף" ("הארץ", 27.4). אמנם בזמן המאורעות בעיר העתיקה בעקבות רצח עמרי היה שר המשטרה בביקור רשמי בחו"ל. אבל בכל המאורעות האחרים — הפגנות המתנחלים ושביתת האסירים הביטחוניים — היה שר המשטרה בארץ.

נחום מגל

דובר משרד המשטרה

ירושלים

דרום אפריקה
במחירי אירופה
ובתנאים מיוחדים.

מסלולי "אופיר טורס" הכינו תכניות ביקור לדרום אפריקה, למשך שבועיים (עם אפשרות הארכה). יציאה שבועית עם SAA.
- והתוכניות כוללות: טיסה הלוך ושוב, טיסות פנים, בתי מלון, העברות וסיורים (באנגלית).
- החל מ-$1777 (הטיסות ב-6 תשלומים שקלים לא צמודים, בתוספת $550.-).
- פרטים והרשמה: "אופיר טורס" ת-א בן יהודה 32 טל: 209777 - או אצל סוכן הנסיעות שלך.

אופיר טורס SAA

הארץ ממליץ

שם הוורד (ת"א) — סיפור מתח המתרחש במנזר במאה ה־14, לפי ספרו של הסטוריון אומברטו אקו.

בקצב השעון (ת"א) — קומדיה בריטית על מנהל תיכון נפוח חשיבות, התועה בדרכו לוועידה חשובה. בכיכובו של ג'ון קליז מחבורת "מונטי פייתון".

פלאטון (ת"א, ירושלים, חיפה) — סרט מלחמה אמריקאי על הזוועות שבמלחמת וייטנאם. נכתב ובוים ע"י אוליבר סטון, שלחם בווייטנאם ואף זכה בעיטור גבורה.

זכרונות אהבה מפירנצה (ת"א) — סיפור אהבה עדין עם צילומים מקסימים של פירנצה והכפר האנגלי לפי "חדר עם נוף" של פורסטר.

חנה ואחיותיה (ת"א, ירושלים) — סיפורה של משפחה אמריקאית, היחסים בתוכה מוצגים באירוניה ובחום ע"י וודי אלן.

חליפת ערב (ת"א, ירושלים) — מאסידה הנעשית למלודרמה, על משחקי כוח המשנים את הגדרת הזהות המינית. סרט צרפתי.

המנודות (ת"א) — סרט על התבגרות בקיץ אחד, בעיר צרפתית קטנה. בכיכובה של שרלוט גינצבורג.

שתי אצבעות מצידון (ת"א) — סרטו של אלי כהן על מלחמת לבנון דרך עיני החייל הפשוט.

סרטים מיוחדים

מלו (ת"א) — משולש רומנטי, בקולנוע קרוב לשלמות של אלאן רנה, לפי מחזה תיאטרון מסוף שנות העשרים.

קיץ (ת"א) — סרט רגיש של אריק רוהמר ("ירח מלא בפריז") המתעד את חופשת הקיץ של בחורה פריזאית הסובלת מבדידות.

שיחות מלובלבות (ת"א) — מאסידה קנדית שנונה, שכולה שיחות, על אינטלקטואלים, מין, התפוררות התרבות המערבית, הפער בין הגוף ובין הדיבורים עליו.

דיקה להזנות (ת"א) — אהבתם של הצרפתים לתרבות האמריקאית ולג'ז בפרט, מתגלמת בסרטו האמריקאי של טברניה הצרפתי. המספר על טיפולו המסור של צייר פריזאי ונגן סקסופון אמריקאי המכור לטיפה המרה. (נגן הסקסופון גורדון דקסטר, המתגלה כאן כשחקן מעולה, לאוהבי ג'ז).

בטי בלו (ת"א) — סיפור אהבה המתחיל בקומדיה ומסתיים באופן טראגי. בבימויו של ז'אן ז'ק בייניקס ("דיווה").

סרטי בידור

חנות קטנה ומבהילה (ת"א) — בחור עני ויתום, בלונדינית טובת לב, וצמח אוכל אדם, מככבים בסרטו המוסיקאלי של פרנק עוז (אחד מיוצרי "החבובות"), שהינו סרט אימים־מוזר־קומדיה.

קרוקודייל דנדי (ת"א, ירושלים, חיפה) — קומדיה קופתית לכל המשפחה, על צייד תנינים קשוח המגיע לתוצאות אמריקאית בערבה האוסטרלית, ותמורה זוכה בביקור ב"ג'ונגל" הניו־יורקי, והאהבתה.

ג'ושוע אתמול היום (ת"א) — סיפור חייו של בחור יהודי טוב, שאביו נבמטר ואמו עורכת סטריפטיז בנסיבות הבר־מצווה שלו. סרט קנדי.

תיאטרוני ישראל

מחר יום ב' 4.5
התיאטרון הקאמרי: אני לא ומשורר: בקאמרי [illegible]
בצוותא 21.30 התיאטרון העירוני [illegible]
זוג פתוח — בתיאטרון חיפה

שמח בתל-אביב

בחגיגות יום העצמאות הל"ט!

כל המופעים בערב יום העצמאות, יום א' 3.5.87, החל מתשע בערב.

כיכר מלכי ישראל
* יהורם גאון * "שלום 87" בהדרכת גבי לוי * הרקדה המונית עם מישאל ברזילי וזיקוקין, זיקוקין (בשעה 22.00).

כיכר נמיר
* מופעי רוק ודיסקו – מארח אבי אתגר * להקת פופלקס * הראלה בר * להקת טנגו.

מדרחוב דיזנגוף
(משדר בן גוריון עד כיכר דיזנגוף)
* מופעי פולקלור ומוסיקה
* להקת פולקלור הודית ופרסית
* עליזה אביב ותזמורתה * הכנר מירל רוזיק ולהקתו * תזמורת הכיאו של אלברט פיאממנטה
* "2 דקות לחצות" – הרכב ג'אז.
* הרקדה עם ישראל פיקר.

סמלי דגור יופעלו ביום העצמאות
עיריית תל־אביב – יפו ממליצה:
* הכנס לעיר בתחבורה ציבורית! החנה רכבך בחניונים כמו: רכבת צפון, דידינג, הדבגט סמואל (מול בית גידי) ובאזור הדולפינריום.
* העירייה מבקשת את התושבים לדגל את בתיהם לקראת יום העצמאות
* מזרקת אגם בכיכר דיזנגוף לא תופעל בערב יום העצמאות.
* אזהרה: העירייה ומשטרת ישראל יחרימו בקבוקי ספריי־קצף ויינקטו פעולות נגד הסוחרים המשתמשים בקצף.

עיריית תל-אביב-יפו

ארוע השנה בקולנוע!
סרטו של ז'אן ז'אק אנו **"שם הורד"** עם שון קונרי, פ. מוריי אברהם (אמדיאוס), לפי רב המכר של אומברטו אקו.
★★★★ מרהיב ומהנה "י. אחרונות"... סרט מרתק, "מעריב"... יפה להפליא, "חדשות"... לרוץ ולראות "העיר"
שבוע 3 צפון המחודש ת"א

תזמורת סימפונית חיפה
HAIFA SYMPHONY ORCHESTRA
מנהל מוסיקלי: סטנלי ספרבר
מארחת את זוכי תחרות כשרונות צעירים
ב-**קונצרט חגיגי ליום העצמאות הל"ט**
בחסות ראש עיריית חיפה מר אריה גוראל
מנצח: סטנלי ספרבר
סולנים: ברק זהניר - חצוצרה
ענת רוזנשיין - פסנתר
ליבי לבל - פסנתר
יאיר בן - נעים - כנור
טל ויסמן - פסנתר
בתכנית יצירות מאת: בן- חיים, קמינסקי, בסהובן, קבלסקי, היידן, גריג.
אודיטוריום חיפה - מוצאי יום העצמאות, יום שני, ה' אייר תשמ"ז 4.5.87 בשעה 20.30
כרטיסים: במשרדי התזמורת: רח' פבזנר 50 טל. 04-641973, 660741
יום א'- ה' 08.30-18.00, יום ו' 08.30-12.30
ובערב הקונצרט בקופת האולם.

הופיע!
למכירה בכל דוכני העיתונים
בילין מירהוף
כותרת ראשית
דויד גרוסמן
לוחך הצר", "ציון עדה אגוגה
בהשראת שבי המגאזין בעולם הבקיד צוות ואחד כתיבת גליון מיוחד, מגדל, בידי הסופר דויד גרוסמן
[illegible]

התזמורת הקאמרית הישראלית
מנהל מוסיקלי: יואב תלמי
מארחת לראשונה בארץ את:
ז'אן פרנסואה פאיאר ותזמורתו
עם האנסמבל הקולי של כריסטין פאייאר
בתכנית:
מוצרט: קונצ'רטו קאמרי במי במול מז'ור, אופ' 30
דביסי: 6 אפיגראפים עתיקים (בתזמור של ז' פ' פאייאר)
הליבה: "שאלות רגינה" למקהלה, כלי־קשת וקונטינואו
פוראנק: מוטט למקהלה ולתזמורת
ויוולאדי: קיריה למקהלה כפולה ולתזמורת כפולה
מוזיאון ת"א יום א' 24.5.87 20.30; יום ב' 25.5.87 20.30
ירושלים בנייני האומה יום א' 31.5.87 20.30
כפר־סבא, היכל התרבות יד לבנים יום ב' 26.5.87
עין השופט, יום ה' 28.5.87

הקאמרי — המחזמר הנודע
המלך ואני
עיריית תל-אביב-יפו, החברה למוסדות חינוך ותרבות בת"א
לרגל הביקוש הרב
5 הצגות נוספות בחודש יוני
חניה מסודרת חינם — אוטובוסים מס' 16, 43
בתאריכים: יום ב' 1.6 (20.00), יום ד' 3.6 (20.00), יום ה' 4.6 (16.30, 20.00), מוצ"ש 6.6 (20.00)
באודיטוריום בן דוהל - בית דני, שכונת התקווה.

הביקורת על ההצגה:
"מחזמר עשוי היטב... רבקה רז מקסימה... יוסי גרבר משעשע מאוד... הילדים: גור אלפי ונועם יוספי גונבים את ההצגה". מיכאל הנדלזלץ (הארץ)
"הצגה מלאת חן ומהנה... הבמאי יוסי אלפי נתן להצגה קצב נכון ויצר מימדים בימותיים בנויים כהלכה, אריק סמית עיצב במה יפהפיה. יוסי גרבר מצוין, רבקה רז מסיבה לשיר ויוצרת דמות אמינה, סימה עמיאל עושה תפקיד יפה ומפגינה יכולת שירה מקסימלית". יעקב כהן (קול ישראל)
"קטעים חזותיים מרהיבים... רבקה רז מעולה... אורי לוי מעצב תפקיד מגובש... ודפנה ארמוני בעלת נוכחות בימתית מובהקת... הכוראוגרפיה מעולה... התפאורות יפהפיות...". בועז עברון (ידיעות אחרונות)
"רבקה רז מצוינת. מבצע אמנותי־חברותי בעל ערך". גיורא מנור (על המשמר)
הפצה ראשית "ילקר", דיזנגוף 101, טל. 231189, 230898 ויילאן הערבי, אחוזה 110, טל. 052-22816
כרטיסים גם בקופת הקאמרי טל. 233335 וביום המופע בקופת בית דני טל. 382580

קולנוע

תל־אביב

אורלי — ילדים חורגים לאלוהים ערב חג 7.00 9.30 מוצאי חג 4.30, 7.00 9.30
סינן — הארנבטלטור א' 10.00, 12.15, ב' 7.30 9.40 מוצאי מיפון ב' 13.00, בשרי ליבתה ב' 15.00 מצי מיפון ב' 12.00 הצות בית לסון — הצעירים 11.15 בלילה
אסתר — קשורים שכאלה 7.50 9.45
בן יהודה — שמחי בין לסורה ערב חג 7.15 מוצאי חג 5.00, 7.15 9.50
גורדון — אהבה גבוהה 4.30, 7.15 9.50
גת — חנות קטנה ומבהילה 7.30 9.45
דיזנגוף 1 — סיוות מלובלבות 11.00, 1.30, 5.00, 7.30 9.50
דיזנגוף 2 — זכרונות אהבה מפירנצה 11.00, 1.30, 5.00, 7.30 9.50
דיזנגוף 3 — המנודות 11.00, 1.30, 5.00, 7.30 9.50
דקל — קרוקודייל דנדי 4.30, 7.15 9.30
הדר — אין — שכחי בין לסורה ב' 8.00 מלכודת 52, 10.00 סקס 12.00
חן — פיצוץ להם ערב חג 7.15 9.30 מוצאי חג 5.00, 7.15 9.30
בית ציוני אמריקה — שבעה ערין א' 7.15, 9.30 ב' 4.30, 7.30 9.30
רב חן:
חן 1 — צבע הכסף 7.15 9.45
חן 2 — פשעים שבלב 7.30 9.40
חן 3 — אל תקרא לי לבן 7.35 9.45
חן 4 — ג'ושוע אתמול היום 7.30 9.40
חן 5 — הרומן שלי באקספורד 7.30 9.40
לימור — תקלה מפלאה 11.00 בבקר שטרוך הורים 2.00 לב 1 — חליפת ערב 2.00, 5.00 7.50 9.50
לב 2 — בקצב השעון 2.00, 5.00, 7.40 9.40
לב 3 — קיץ 2.00, 5.00, 7.40 9.40
לב 4 — מלו 2.00, 5.00, 7.30 9.40
מוזיאון ת"א — תמיד 7.30 9.30
מקסים — כלא הנשים 5.00, 7.30 9.30
סינמה התקווה הישראלית — אינטנטס בלפי הכוזל 13.00, מדי מיצים 16.00, שתי אצבעות מצידון 22.00
סינמה 1 מלכודת 52 ערב חג 7.15 9.30 מוצאי חג 5.00, 7.15 9.30
סינמה 2 — חנה ואחיותיה ערב חג 7.15 מוצאי חג 5.00, 7.15 9.30
פאר — ללא רחמים 5.00, 7.30 9.30
סינמטק ישראלי — 1001 הספקים על פיקסר 6.00 יזר הורים 9.45
פריז — בטי בלו 11.45, 2.00, 4.00 7.00 9.30
צפון — שם הורד 4.30, 7.00 9.45
שחף — פלאטון ערב חג 7.00 9.30, מוצאי חג 4.30, 7.00 9.30
תמוז — טבעים משונים א' 10.00, 12.15, ב' 7.30 9.40, פריץ הוזל ב' 13.00, והצבי ב' 17.00 2.00
תכלת — דקה להזנות 7.00 9.35
תל־אביב — נער הזהב 5.00, 7.15 9.30

רמלה
היכל התרבות — מסיבת הרווקים 11.30

ירושלים
אדיסון — נער הזהב ערב חג 7.30 9.30, מוצאי חג 4.30, 7.30 9.30
אוריון — אל תקרא לי לבן 7.15 9.30
אור 1 — קרוקודייל דנדי 7.15 9.15
אור 2 — להתחתן שנית 7.15 9.15 מתחומים באהבה 11.15
אור 4 — ג'ק פלאש הקטסף 7.15 9.15 קבר האגת 11.15
אור 5 — חליפת ערב 4.30, 7.15 9.15 הכר היריס השלג 11.15
אורנע — אהבה גבוהה 7.15 9.15
בית אגרון — שתי אצבעות מצידון 5.30 כולם נפלו על הראש 7.30 אשקלונה 9.30 עכשיו 9.30
כפיר — פלאטון ערב חג 7.15 9.30, מוצאי חג 4.30, 7.15 9.30
הבירה — הארנבטלטור א' 9.30, ב' 11.00, 5.00, 7.30 9.30, 13.30
סמדר — חנה ואחיותיה 7.00 9.15
סינמטק 1 — יום ראשון מבצים 8.30, רדוגות להוציא 10.15, שים כם על הפס 12.00, יום ב' מתלין על החוף 7.00 שכמון של לילה 9.30
סינמטק 2 — יום ראשון זה הדוד יקלי 8.30, מנקי ביום 10.30 יום שני הקליסקה של הורים הישראלי 7.00, אני הגנבים 9.30
עדן — כלא הנשים ערב חג 7.30 9.30, מוצאי חג 4.30, 7.30 9.30
רון — הבקר שמוכר 7.30 9.30

רמת־גן גבעתיים
אבאסיס — הארנבטלטור 7.15 9.30
אורדע — נער הזהב 7.15 9.30
ארמון — קרוקודייל דנדי 7.15 9.40
הדר — ילדים חורגים לאלוהים ערב חג 7.00 9.30, מוצאי חג 4.30, 7.00 9.30
רב בן — רמת גן
בן 1 — קשורים שכאלה 7.25 9.45
בן 2 — מוכה ליוזה 7.25 9.45
בן 3 — הבגל הכרמוך 7.25 9.45
בן 4 — חנות קטנה ומבהילה 7.30 9.45
שבעם — צרות גדולות בצ'יינה טאון א' 7.30, ב' 7.30 9.30

כפר סבא
חן — ג'ק פלאש הקטסף 7.15 9.30
קסל — טומע הקרבנ של חוקי הראשון 11.00, שיחות מלובלבות שבע 7.15 9.30
בית בנל — פלאטון 9.15

קרית אונו
מתנ"ס — שבט רב המשפחה 6.30, והגבע שאמרון בטייו 9.00

נתניה
מגדיד — שלושה אמיגוס ערב חג 7.00, 9.15 מוצאי חג 11.00 5.00, 7.00 9.15
שרון — פלאטון 7.00 9.30, שומר במשטרה חלקית 11.00 שבי 17.00

חיפה והסביבה
אורה — פלאטון 6.30 9.00
אורלי — דקה להזנות 7.00 9.15
ארמון — קשורים שכאלה 6.45 9.00
חן — יום ראשון מרס אילים 9.30, כבנות הצות יום שני חברים בלי מול 7.00 והית גבוהה 9.30
עצמון 1 — ילדים חורגים לאלוהים 4.30 7.00 9.15
עצמון 2 — סיוות מלובלבות 4.30 7.00 9.15
עצמון 3 — הבוקר שאחרי 4.30 7.00 9.15
קרן אור הגפורים — הארנבטלטור א' 7.00, ב' 4.30, 7.00 9.15, ספורים חיים 11.30
פאר — קרוקודייל דנדי 7.00 9.15
רון — נער הזהב 5.00, 7.00 9.10
שביט — ג'ינגל הפיד 7.00 9.15
רב גת 1 — פשעים שבלב 7.00 9.15
רב גת 2 — חליפת ערב 7.00 9.15
אורות — נער הזהב 7.00 9.15
הזוכל — סלדשה אבנימה 7.15
כינן — צבע הכסף 7.00 9.15
מגוין — קשורים שכאלה 6.45 9.15

בת־ים
אורנים — מלכודת 52 א' 9.30 ב' 4.00, 7.15 9.30
עצמאות — כלא הנשים ערב חג 7.15 9.30, מוצאי חג 5.00, 7.15 9.30

הרצליה
דוד — צבע הכסף 7.15 9.30
תכל — כלא הנשים ערב חג 7.15 9.30, מוצאי חג 5.00, 7.15 9.30
כלון דשאל — 3 אמיגוס 7.15 9.30
תפארת — ללא רחמים 7.30 9.30
רן אביה — מוקרין קלגע — חנה ואחיותיה 7.00 9.30

חולון
מגדל — אל תקרא לי לבן 7.15 9.30
ארמון — הארנבטלטור 4.30 להתחתן שנית 7.15 9.30
סבוי — פלאטון ערב חג 7.00 9.30, מוצאי חג 4.30, 7.00 9.30
רינה — ג'ק פלאש הקטסף 5.00, 7.30 9.30
מתנ"ס קרית־שרת — רגן 8.00

חדרה
חדרה — שמחי בין לסורה 5.00, 7.15 9.30
דוזן — 3 אמיגוס 7.00 9.15

רמת השרון
מרכז — ג'ושוע אתמול היום א' 11.00, בלילה גיבור מבוע אחד ב' 7.00 9.30

פתח־תקוה
היכל 1 — ילדים חורגים לאלוהים ערב חג 7.15 9.30 מוצאי חג 4.30, 7.15 9.30
היכל 2 — נער הזהב ערב חג 7.15 9.30 מוצאי חג 4.30, 7.15 9.30
היכל 3 — פלאטון ערב חג 7.15 9.30, מוצאי חג 4.30, 7.15 9.30